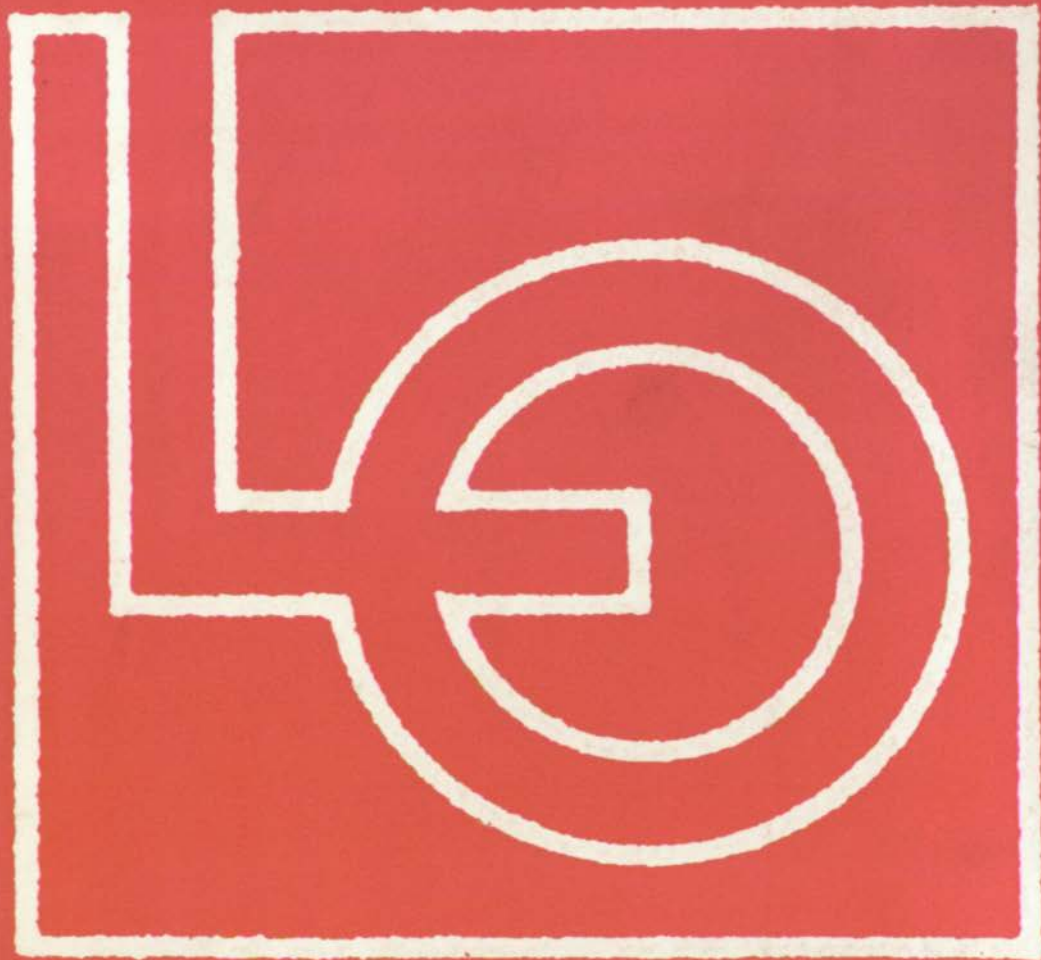

BERETNING
1972

Lands-
organisasjonen
i Norge

BERETNING 1972

Lands-
organisasjonen
i Norge

Beretningen er utarbeidet
av Landsorganisasjonens
Informasjonskontor.

Innhold.

	Side
I. ØKONOMISK OVERSIKT	5
Verdensøkonomien og hovedtrekkene i Norge	5
Produksjonsutviklingen	7
Forbruk	11
Investeringer	13
Penger og finanser	13
Kredittpolitikken	15
Utenriksregnskap og handelspolitikk	17
Prisutvikling og prispolitikk	21
Inntekter og lønnsutvikling	24
II. TARIFFREVISJONER — ØKONOMISK POLITIKK	32
Tariffrevisjonen for vårfagene	32
Statsjensstemannskartellets tariffoppgjør	43
Oppgjøret for kommunene	52
Høstoppgjøret	53
Indeksregulering	54
Arbeidskonflikter	55
Bedriftsdemokratiet	55
Forbrukerrådet	58
Forbrukerundersøkelse	67
Lavinntektsundersøkelse	68
Industriøkonomisk Institutt	69
III. SPESIELLE AVTALER	71
Samarbeidsrådet LO—N.A.F.	71
Statens virksomheter	72
Kommunene	73
Sluttvederlagsordningen N.A.F.—LO	73
IV. FORSIKRINGSSPØRSMÅL	75
Kollektiv hjemforsikring, Gruppehjemforsikring og Grunnforsikringen	75
Samleforsikring for LO	76
Informasjons- og opplysningsvirksomhet om forsikring	76
Fagorganisasjoens Stønadskasses Fond	76
Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse	77

	Side
V. ARBEIDSMARKEDET, SOSIALPOLITIKK OG UTDANNING	78
Arbeidsmarkedet	78
Fremmedarbeidere	79
Distriktenes Utbyggingsfond	80
AKAN	80
Statens Feriefond	83
Miljøvern	84
Bedriftslegerådet	84
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd	88
Skole- og utdanningspørsmål	88
Daginstitusjoner — førskole	96
Opplysningsarbeidet etter folkevegelsen	100
Landsorganisasjonens skole Sørmarka	106
Ringsaker Folkehøgskule	107
VI. INTERNASJONALT ARBEID	109
Norge og De europeiske fellesskap	109
Ekstraordinær kongress	110
Arbeidet videre (etter kongressen)	112
Sekretariatsvedtak etter folkeavstemningen	115
Europeisk faglig samling	116
På nordisk plan	117
ILO-konferansen 1972	121
VII. ADMINISTRASJON OG ORGANISASJON	129
LOs administrasjon og Sekretariatet	129
Representantskapet	130
Representasjon	131
Diverse styre og utvalg	132
Bransjerådene	137
LOs internasjonale kontor	138
LOs juridiske kontor	140
Presse- og informasjonsvirksomheten	142
LOs rasjonaliseringskontor	145
LOs revisjonskontor	148
LOs økonomiske kontor	149
LOs kvinnenemnd	150
LOs kulturutvalg	159
Organisasjonskomitéen	159
LOs ungdomsutvalg	160
Voldgiftsnemnda for organisasjonstvister	161
Elektronisk databehandling (EDB)	174
Folkets Hus Landsforbund	175
Samarbeidskomitéen mellom LO og NBBL	177
Arbeiderbevegelsens Arkiv	178
LOs distriktskontorer	180
Oslo faglige samorganisasjon	197
Fylkesutvalget for samorganisasjonene i Akershus	200
FFIs konsultative komité for kvinnespørsmål	201
VIII. STATISTISK OVERSIKT	203

I. Økonomisk oversikt¹⁾

Verdensøkonomien og hovedtrekkene i Norge.¹⁾

I løpet av 1972 ble en periode med svak vekst i den vestlige verden avløst av ny oppgang. Konjunkturavslappingen ble innledet i Sambandsstatene sommeren 1969. I Vest-Europa begynte produktjonsveksten å avta våren 1970. I Sambandsstatene varte nedgangskonjunktoren til utpå senhøsten 1970 og 1971 ble preget av moderat oppgang. I Vest-Europa var derimot 1971 et bunnår slik at veksten i verdens industriproduksjon ble svak dette året også. Vinteren 1971/72 kom omslaget til en periode med noe raskere vekst for Vest-Europa sett under ett, mens konjunkturoppgangen i Sambandsstatene forsterket seg utover 1972.

Verdenshandelen viste betydelig svakere vekst i 1971 enn i de nærmeste foregående år. Volumøkningen var i 1971 på 5,5 prosent mot 9 prosent foregående år og 10,6 prosent i 1969. Første halvår 1972 begynte verdenshandelen å vokse raskere igjen og eksporten var i denne perioden 7,1 prosent høyere enn i første halvår 1971.

Valutamarkedene var relativt rolige første halvår 1972. I midten av juni kom en kraftig, men kortvarig spekulasjon mot britiske pund. I motsetning til hva som tidligere har vært vanlig besluttet den britiske regjeringen ikke å støtte pundet ved oppkjøp, men lot isteden pundkursen flyte og dette første straks til en faktisk devaluering av pundet med ca. 5 prosent, i midten av november var pundkursen 10 prosent lavere enn den tidligere sentrale verdi.

Hovedtrekkene i Norge.

I 1972 ble presstendensene i den norske økonomien sterkt redusert. Innenlandske etterspørselskomponenter som det private forbruk og de private investeringer viste en svak utvikling. Vekstimpulsene kom først og fremst fra den offentlige sektor og fra utlandet. Denne utviklingen har bl. a. hatt til følge en meget sterk

¹⁾ Oversikten bygger hovedsaklig på Økonomisk Utsyn for 1972.

øking av norsk eksport. Regnet uten eksport av eldre skip — steg eksportverdien med 12,8 prosent fra januar til september 1972 sammenliknet med samme tidsrom 1971. Volummessig var økingen enda større. Eksportens pristall lå i perioden 4,5 prosent under pristallet for den tilsvarende perioden 1971. Som følge av den svake utviklingen i innenlandske etterspørselskomponenter viste verdien av vareimporten bare en stigning på 2,7 prosent i 1972.

Den svake innenlandske etterspørselsutviklingen har sin bakgrunn i en nedgang i de yrkesaktives disponible realinntekt, samtidig som bedriftenes eierinntekter fortsatte å synke i 1972. Denne inntektsutviklingen for den private sektor er bl. a. en følge av en svak vekst i landets samlede nettorealinntekt på grunn av en sterk forverring i bytteforholdet overfor utlandet. Anslagsvis steg landets samlede nettorealinntekt med bare 1 prosent i fjor.

Endringene på driftsregnskapet overfor utlandet var i 1972 på om lag 2,8 milliarder kroner i forhold til 1971. Underskuddet som i 1971 var på ca. 3,6 milliarder kroner ble i 1972 redusert til ca. 0,8 milliarder kroner. Endringen skyldes en sterk eksportøkning kombinert med svak utvikling i vareimporten. Dessuten spilte som vanlig skipsimporten sterkt inn. Eksporten av eldre skip økte med om lag 1,4 milliarder kroner, mens importen av nybygde skip bare økte med ca. 400 millioner.

Som tidligere i 70-årene var oppmerksomheten også i 1972 i stor grad konsentrert om prisproblematikken. Den gjennomsnittlige stigningen i konsumprisindeksen i 1972 var på 7,2 prosent. Dette er den sterkeste prisstigningen vi har hatt her i landet siden tidlig i 1950-årene. Denne utviklingen fikk en på tross av en relativt sterk prisovervåking fra myndighetenes side. Allerede relativt tidlig på året, i mai måned, fikk vi avansestopp. Sommeren 1972 ble stigningen i konsumprisindeksen som følge av jordbruksoppgjøret noe dempet ved hjelp av øking av subsidiene til konsummelk. Høsten 1972 fikk vi igjen prisstopp som varte resten av året.

Det ligger flere faktorer bak denne prisstigningen. Beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (Aukrust-utvalget) har beregnet hva noen av disse faktorene kan ha betydd rent tallmessig. Den innenlandske prisstigningen som følge av stigende importpriser er av utvalget beregnet til ca. 1 prosent. Som følge av prisstoppen vi hadde praktisk talt hele 1971 mener utvalget at noe av den prisstigningen vi ellers ville fått dette året har slått ut i 1972. Utvalget har beregnet denne «forsinkede prisstigningen» til mellom 1,5 og 2 prosent. Resten av prisstigningen i 1972, ca. 4,5 prosent regner utvalget med skyldes utviklingen i innenlandske prisbestemmende faktorer. Som faktorer av vesentlig betydning for denne del av

prisstigningen er det grunn til å nevne en relativt sterk kostnadsstigning i industrien kombinert med en lav produktivitetsvekst. En del av prisstigningen har også vært en nødvendig følge av etterspørsveksten, for derved å skape samsvar mellom den nominelle inntektsøkning i landet og veksten i landets tilgang på varer og tjenester.

I fjor var presset på arbeidsmarkedet mindre sterkt enn i de to foregående år. I forhold til ett år tidligere var ledigheten i hvert av de tre første kvartalene i 1972 henholdsvis 17 prosent, 22 prosent og 27 prosent høyere. Tallet på ledige plasser meldt til Arbeidsdirektoratet har ligget lavere i 1972 enn i foregående år, mens Arbeidsdirektoratet har mottatt flere meldinger om driftsinnskrenkninger. Dette er klare indikasjoner på et mindre stramt arbeidsmarked enn hva vi hadde i 1970 og 1971 og indikerer også mindre press i vår indre økonomi.

Etter foreløpige beregninger steg reallønnen regnet på årsbasis for voksne industriarbeidere med om lag 1,5 prosent i gjennomsnitt fra 1971 til 1972. Dette er en vesentlig svakere reallønnsøkning enn hva en har hatt i de nærmeste foregående år. Aukrust-utvalget la i november 1972 fram sine beregninger for utviklingen i disponibel realinntekt i 1972. Disponibel realinntekt er utbetalt lønn minus skatter og avgifter tillagt barnetrygd deflatert med konsumprisindeksen. Beregningene viser en nedgang i disponibel realinntekt for alle lønnstakergrupper varierende mellom 0,5 og 2 prosent. Størrelsen av nedgangen er avhengig av inntekt og forsørgelsesbyrde. Størst nedgang har lønnstakere med høyest inntekt. De samme beregningene viser en økning i disponibel realinntekt for et trygdet ektepar med gjennomsnittlig 1,1 prosent i fjor.

Tabell 1 gir en oversikt over landets samlede tilgang og anvendelse av varer og tjenester i løpet av 1972. For sammenlikningens skyld er det tatt med de prosentvise endringer i de to foregående år.

Tabell 2 viser veksten i bruttonasjonalproduktet og sysselsettingen etter 1950.

Produksjonsutviklingen.

Nasjonalregnskapet for 1972 som nå foreligger er utarbeidet etter de nye anbefalingene fra FN. Dette betyr en omlegging som har medført betydelige endringer i enkelte definisjoner og klassifikasjoner. Endringene har ført til justeringer av noen tallserier. Av vesentlige endringer nevnes at utgifter til reparasjon og vedlikehold som hittil har vært behandlet som investeringsutgifter i norsk nasjonalregnskap, i de nye tallseriene blir behandlet som vareinnsats i

Tabell 1. *Samlet tilgang og anvendelse av varer og tjenester.*

	1972 mill. kr.	Reelle endringer i prosent		
		1969—70	1970—71	1971—72
Bruttonasjonalprodukt	96 666	..	5.5	4.3
+ import	39 334	..	6.5	1.5
Samlet tilgang	136 000	..	5.6	3.5
÷ eksport.....	39 609	..	3.0	14.7
Innenlandsk tilgang	96 391	..	6.9	÷ 1.0
÷ militært formål	3 269	..	÷ 1.3	3.0
Tilgang til sivile formål	93 122	..	7.2	÷ 1.2
Av dette:				
Sivilt offentlig forbruk	12 634	..	10.1	5.9
Privat forbruk	52 955	..	5.0	1.6
Bruttoinvesteringer utenom lager	27 533	..	10.1	÷ 8.6

Tabell 2. *Vekst i bruttonasjonalprodukt og sysselsetting 1950—1972.*

År	Bruttonasjonal- produkt i faste priser	Sysselsetting i årsverk	Bruttonasjonal- produkt pr. årsverk
	%	%	%
1950—1959 (årlig gj.snitt)	3.8	0.1	3.7
1960—1969 »	4.9	0.6	4.3
1970	3.5	1.6	1.9
1971	5.5	0.4	5.1
1972	4.3	..	..

produksjonen. Næringsgrupperingen følger nå den nye norske standard. Tallseriene i løpende kroner er ført tilbake til 1968, mens seriene i faste kroner er ført tilbake til 1970 med dette års priser som basis.

Det foreløpige nasjonalregnskapet viser en nominell vekst i bruttonasjonalproduktet på ca. 8,8 prosent i 1972 mot en øking på ca. 11,4 prosent i 1971. Prisstigningen var sterk også i 1972, men bruttonasjonalproduktets prisindeks steg svakere i fjor enn i 1971. Beregnet i faste priser steg bruttonasjonalproduktet med 4,3 prosent i 1972 mot 5,5 prosent året før.

Tabell 3.

Bruttonasjonalprodukt etter næring.

	1972		Reell prosentvis vekst 1970-71
	Mill. kr.	Prosentvis fordeling	
Primærnæringer, i alt	5 614	5.8	0.3
Jordbruk	3 342	3.5	3.2
Skogbruk	902	0.9	÷ 9.8
Fiske og fangst	1.370	1.4	0.6
Bearbeidende næringer, i alt	33 061	34.2	3.8
Industri	20.974	21.7	4.1
Bergverk	618	0.6	÷ 3.3
Bygge- og anleggsvirksomhet	8 417	8.7	2.9
Kraft- og vannforsyning	3 052	3.2	6.6
Tjenesteytende næringer, i alt	57 991	60.0	5.0
Varehandel	18 550	19.2	3.4
Eiendomsdrift	4 687	4.8	2.0
Sjøtransport	7 469	7.7	11.1
Annen samferdsel	6 600	6.8	4.8
Off. sosial og privat tjenesteyting..	17 268	17.9	4.8
Andre tjenesteytende næringer	3 417	3.5	3.1
Bruttonasjonalprodukt	96 666	100.0	4.3

Tabell 4.

De enkelte næringer. Prosentvis vekst 1970-71.

	Bruttoproduct (faste priser)	Sysselsetting i årsverk	Bruttoproduct pr. årsverk
Jordbruk	9.0	÷ 3.7	13.2
Skogbruk m. v.	8.6	-	8.6
Fiske og fangst	÷ 0.8	÷ 21.9	27.0
Bergverk	÷ 4.6	-	÷ 4.5
Industri	3.4	0.8	2.6
Bygge- og anleggsvirksomhet..	7.7	1.5	6.1
Kraft- og vannforsyning	7.0	-	7.0
Varehandel	6.0	1.0	5.0
Eiendomsdrift	1.3	-	1.3
Sjøtransport	6.9	÷ 1.7	8.7
Annen samferdsel	4.9	1.9	2.9
Off. sosial og privat tjyting..	7.2	2.3	4.8
Andre tjenesteytende næringer	4.3	3.4	0.9
Total	5.5	0.4	5.1

Tabell 5.

*Prosentvis produksjonsøkning for bergverksdrift,
industri og kraftforsyning. ¹⁾*

	Fra jan.-nov. 1971 til jan.-nov. 1972
	prosent
<i>Bergverksdrift, industri og kraftforsyning</i>	3.8
<i>Bergverksdrift</i>	13.8
Kullgruver	3.8
Malmgruver	1.7
Stein, sand- og grusdrift	÷ 12.2
Mineralbrott og annen ekstraktiv virksomhet	÷ 4.0
<i>Industri</i>	2.9
Næringsmiddelindustri	1.4
Drikkevareindustri	3.2
Tobakkindustri	7.3
Tekstilindustri	÷ 4.5
Bekledningsindustri	÷ 5.5
Treindustri	6.7
Møbel- og innredningsindustri	3.8
Treforedlingsindustri	÷ 1.3
Grafisk industri, forlag m. v.	7.1
Lærindustri	1.2
Gummivareindustri	÷ 5.5
Kjemisk industri	2.8
Kull- og mineraloljeforedling	7.0
Jord- og steinvareindustri	2.9
Primær jern- og metallindustri	2.0
Jern- og Metallvareindustri	1.7
Maskinindustri	11.8
Elektroteknisk industri	3.4
Transportmiddelindustri	2.7
Diverse industri	9.8
<i>Kraftforsyning</i>	7.2
Produksjon etter anvendelse:	
Eksport	2.9
Konsum	3.0
Investerings	3.7
Vareinnsats i bygg og anlegg	4.2
Vareinnsats ellers	3.1

¹⁾ Tallene i denne tabellen bygger på Statistisk Sentralbyrås produksjonsindeks, og er ikke identisk med nasjonalregnskapstallene.

De foreløpige beregningene viser at bruttoproduktet målt i faste priser steg i alle næringer unntatt skogbruk og bergverk. Størst stigning viste brutto næringsproduktet innenfor sjøtransport (11,1

prosent). Relativ sterk vekst hadde man i 1972 også innenfor kraft- og vannforsyning (6,6 prosent), annen samferdsel (4,8 prosent) og offentlig, sosial og privat tjenesteyting (4,8 prosent). Bruttoproduktet innenfor industrien steg med omlag det samme som bruttonasjonalproduktet (4,1 prosent). Moderat produksjonsvekst hadde man innenfor jordbruk (3,2 prosent), bygge- og anleggsvirksomhet (2,9 prosent), varehandel (3,4 prosent) og andre tjenesteytende næringer (3,1 prosent). Bruttoproduktet innenfor skogbruk viste en sterk nedgang ($\div$ 9,8 prosent), mens produksjonsnedgangen i bergverk var noe mer moderat ($\div$ 3,3 prosent).

Tabell 3 viser bruttoproduktet etter næring og etter hovedgrupper av næringer.

Tabell 4 gir en oversikt over veksten i bruttoproduktet i de enkelte næringer i 1971, veksten i sysselsettingen regnet i årsverk og veksten i bruttoproduktet pr. årsverk. Tilsvarende tall for 1972 er ikke tilgjengelig på det nåværende tidspunkt.

Forbruk.

Det private forbruket viste bare en meget moderat stigning i 1972. Regnet i faste priser steg det private konsumet med bare 1,6 prosent i fjor. Dette var en vesentlig svakere stigning enn i den foregående 2-årsperiode, da konsumet økte med gjennomsnittlig 5,2 prosent pr. år. Regnet som prosent av nettonasjonalproduktet sank det private konsumet fra vel 64 prosent til 62,5 prosent fra 1971 til 1972. Dette representerer en videreføring av en utvikling man har sett i hele etterkrigstiden.

Tabell 6 gir en oversikt over den prosentvise endring i volum for de enkelte utgiftsgrupper som det private forbruk er inndelt i.

Sterkest vekst viser gruppen andre utgifter, her er det spesielt helsepleie som slår sterkt ut. Denne utgiftsgruppen er i tabell 6 gruppert under andre utgifter. Stigningen i faste priser til helsepleie var på hele 11,7 prosent i 1972. Relativt sterk vekst viste også utgiftsgruppene drikkevarer og tobakk, bolig, lys og brensel og fritidssysler og utdanning. Gruppene matvarer og møbler og husholdningsartikler viste bare en meget liten volumvekst i 1972, mens gruppen klær og skotøy sank med hele 5,3 prosent i fjor og utgiftsgruppen reiser og transport viste også en moderat nedgang.

Det offentlige forbruk steg i volum med 5,3 prosent i 1972. Økingen i det sivile fellesforbruket var 5,9 prosent mens det militære fellesforbruket steg med 3,0 prosent.

I tabell 7 er vekstratene for forbruket sammenliknet med vekst-ratene for bruttonasjonalproduktet de siste årene.

Tabell 6. *Prosentvise endringer i volum for det private forbruket delt på utgiftsgrupper.*

	1969—70	1970—71	1971—72
Matvarer	2.9	3.6	0.7
Drikkevarer og tobakk	4.1	3.3	3.0
Bolig, lys og brensel	4.9	3.3	3.4
Møbler og husholdningsartikler	÷ 2.7	6.7	0.6
Klær og skotøy	6.0	3.1	÷ 5.3
Reiser og transport	÷ 9.2	12.0	÷ 0.4
Fritidssysler og utdanning	0.9	5.9	3.3
Andre utgifter	10.3	4.5	5.4
Privat forbruk i alt	2.8	5.0	1.6

Tabell 7. *Prosentvis vekst i forbruk og bruttonasjonalprodukt.*

	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Privat forbruk	4.4	3.9	7.8	2.5	5.0	1.6
Offentlig forbruk	8.0	4.6	6.5	4.0	7.5	5.3
Sivilt	9.2	3.6	6.0	5.1	10.1	5.9
Militært	4.5	7.7	7.8	0.7	1.3	3.0
Bruttonasjonalprodukt ...	5.6	4.0	4.2	3.5	5.5	4.3

Tabell 8. *Bruttoinvesteringer etter art.*

	1972		Reelle endringer 1971—72 i pst.
	Mill. kr.	Prosent	
Bygninger og anlegg	15 855	59.1	5.5
Skip og båter	3 214	12.0	46.2
Annet transportmateriell	2 200	8.2	4.4
Maskiner, redskap, inventar	5 509	20.6	1.8
Bruttoinvesteringer utenom lager	26 778	100.5	÷ 5.7
Lagerendringer	755	2.8	÷ 51.8

Investeringer.

Bruttoinvesteringene i fast realkapital i alt gikk ned i volum med om lag 6 prosent fra 1971 til 1972, mot en øking på 18,6 prosent i foregående år. I disse tallene er det for første gang innarbeidet bruttoinvesteringer i forbindelse med utvinning av råolje og naturgass i Nordsjøen. Begge de to siste år er totaltallene for investeringsaktiviteten sterkt påvirket av variasjoner i investeringene i sjøfart. Bruttoinvesteringene i fast kapital utenom skip og båter økte i volum med 3,6 prosent fra 1971 til 1972 mot en øking på vel 12 prosent året før. Lagerutviklingen innebar også i 1972 en oppgang i de samlede lagerbeholdninger, men lagerinvesteringene i fjor var vesentlig lavere enn rekordtallene fra 1970 og 1971. Foreløpige og usikre oppgaver tyder på at den samlede lagerøkningen i 1972 var 755 millioner kroner.

Regnet i faste priser steg bruttoinvesteringene i bygninger og anlegg med 5,5 prosent fra 1971 til 1972, også bruttoinvesteringene i maskiner, redskap og inventar steg i fjor med ca. 1,8 prosent. Bruttoinvesteringene i skip og båter viste en meget sterk nedgang med hele 46,2 prosent, mens bruttoinvesteringene i annet transportmaterieell også sank noe ($\div$ 4,4 prosent).

Bruttoinvesteringene i fast realkapital (uten lager) utgjorde i 1972 28,5 prosent av bruttonasjonalproduktet regnet i løpende priser mot 32,1 prosent i 1971. Investeringene i skip og båter betyr relativt lite for aktiviteten i landets indre økonomi. Ser en bort fra disse, utgjorde de samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital utenom skip og båter 24,4 prosent av bruttonasjonalproduktet i 1972, mot 24,5 prosent året før. Nedgangen i investeringer i skip og båter forklarer således en stor del av den totale nedgangen i bruttoinvesteringer i alt.

Tabell 8 viser bruttoinvesteringene etter art i 1972, og prosentvis endring fra året før.

Bruttoinvesteringene i offentlig konsumkapital regnet i volum økte med 4 prosent fra 1971 til 1972, dette er betydelig svakere stigning enn året før da bruttoinvesteringene i offentlig konsumkapital økte med 15 prosent.

Den private andelen av de totale bruttoinvesteringer falt sterkt i 1972. Andelen var i fjor på 64 prosent mot 68 prosent i 1971 og 67 prosent i 1970.

Penger og finanser.

Det vedtatte statsbudsjett for 1972 ble gjort opp med et overskudd før lånetransaksjoner på 400 millioner kroner. Til sammenlikning kan nevnes at statsregnskapet for 1971 viste et overskudd før låne-

Tabell 9. *Oversikt over statsbudsjett og statsregnskap 1971—1973. Mill. kr.*

	1971 Regnskap	1972 Budsjett pr. 1. sept.	1973 Budsjett- forslag
A. Inntekter (ekskl. avdrag)	21 154	24 017	26 608
B. Utgifter til varer og tjenester, overføringer	20 942	23 617	26 308
1. Driftsutgifter	7 649	9 013	10 231
2. Nybygg, anlegg m. v.	2 703	3 006	3 465
3. Overføringer til andre	10 590	11 598	12 612
C. Overskott før lånetransaksjoner (A ÷ B)	÷ 212	400	300
D. Lånetransaksjoner, netto	3 579	4 008	4 554
1. Utlån til statsbankene	2 397	2 530	3 104
2. Gjeldsavdrag	949	1 187	1 145
3. Andre utlån, aksjetegning m.v.	233	291	305
4. Mottatte avdrag, abonnent- lån m.v.	÷ 114	÷ 180	÷ 145
E. Av kontantbeholdning og låne- midler (B + D ÷ A)	3 367	3 608	4 254

Kilde: Nasjonalbudsjettet 1973 og framlegg til statsbudsjett 1973, St.prp. nr. 1 (1972—73).

transaksjoner på 212 millioner kroner. Det vedtatte budsjettet for 1972 gir en utgiftsøkning på nær 13 prosent i forhold til statsregnskapet for 1971.

I løpet av 1972 ble det foretatt flere endringer i det vedtatte budsjett, men anslag ved årsskiftet tyder på at overskuddet vil bli omtrent som antatt i det vedtatte budsjett.

I 1972 dekket Folketrygden ca. 90 prosent av de samlede stønadsutgifter utbetalt fra trygdeforvaltningen. Folketrygdens grunnbeløp ble fra og med 1. januar 1972 forhøyet fra 7500 til 7900 kroner og fra 1. januar 1973 til 8500 kroner. Satsene i barnetrygden ble øket med 10 prosent med virkning fra 1. oktober 1972.

De samlede utbetalte stønader i 1972 var på 13 265 millioner kroner. Sammenliknet med 1971 var det en stigning i stønadene fra Folketrygden på 1811 millioner kroner eller 18 prosent, mot en økning på 25 prosent fra 1970 til 1971. Inntektene til Folketrygden

fordelte seg i 1972 med 4290 millioner kroner på medlemspremier og 6600 millioner kroner på premietilskudd fra arbeidsgivere, mens stat og kommuner ytet tilskudd på henholdsvis 1271 millioner og 1140 millioner kroner.

Folketrygdfondet hadde ved utgangen av 1972 en forvaltningskapital på 5219 millioner kroner, noe som er 1480 millioner kroner mer enn ved utgangen av 1971. I dette beløpet inngår ikke den del av Folketrygdens midler som forvaltes av Rikstrygdeverket. Ved utgangen av 1971 utgjorde denne delen 1404 millioner kroner.

Tabell 9 gir en oversikt over utviklingen på statsbudsjettet de siste årene, mens tabell 10 viser den offentlige sektors inntekter.

Kredittpolitikken.

En sentral målsetting for kredittpolitikken er å holde kreditttilførselen fra innenlandske og utenlandske finansieringskilder innenfor den ramme som anslagene for nettorealinvesteringene i nasjonalbudsjettet forutsetter. I nasjonalbudsjettet for 1972 forutsatte en at sparingen ville øke noe sterkere enn investeringene slik at driftsunderskuddet overfor utlandet ville gå ned med anslagsvis 400 millioner kroner. Man vurderte da det samlede kredittbehov til vel 12,3 milliarder kroner. Dette ble tenkt dekket ved lån på 2,4 milliarder kroner i utlandet, mens resten skulle dekkes fra innenlandske finansieringskilder. Den vesentligste del av denne økingen i kreditttilførselen var ventet å falle på statsbankene, man tok derfor sikte på å holde utlånsøkingen fra forretnings- og sparebankene i 1972 innenfor samme ramme som i 1971.

I løpet av året ble det foretatt endringer i kredittbudsjettet i forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett og i forbindelse med utarbeidelsen av nasjonalbudsjettet for 1973. En sterk nedgang i de samlede nettorealinvesteringer på vel 2,4 milliarder kroner fra 1971—1972 og en samlet sparing bare litt under nivået i 1971 gjorde at anslaget for driftsunderskuddet på utenriksregnskapet ble satt sterkt ned, som følge av dette ble anslaget for den samlede kreditttilførselen redusert med ca. 2 milliarder kroner.

Et sentralt siktepunkt i kredittpolitikken i 1972 var å holde kreditttilførselen på et tilstrekkelig høyt nivå. Dette var en følge av at den egenfinansierte andel av de samlede investeringer ble lavere enn antatt.

Forretningsbankenes tall for utlånsøkingen viste våren 1972 klar nedgang. Fra og med juni snudde tendensen og i de første høstmåneder så det ut til at utlånsøkingen var stigende og kunne bli større en forutsatt i kredittbudsjettet. Det ble derfor i slutten av september

Tabell 10.

Skatter til stat og kommuner 1971—73. Mill. kr.

	1971	1972	1973
I. Staten i alt	20 623	23 024	25 122
A. Direkte skatter	4 706	5548	6 172
1. Innteks- og formuesskatt	2 336	3 150	4 070
2. Avgift til skattefordelingsfondet/ fellesskatt	1 148	1 300	970
3. Øking i skatteopkrevernes beholdninger	898	653	765
4. Andre direkte skatter	324	345	367
B. Indirekte skatter	15 917	17 476	18 950
1. Tollavgifter	348	370	395
2. Alminnelig merverdiavgift	10 252	11 250	12 250
3. Avgifter på alkohol	1 128	1 231	1 297
4. Avgifter på tobakk	617	625	650
5. Avgifter på sjokolade	147	155	165
6. Avgifter på motorkjøretøyer ¹⁾ ...	2 033	2 278	2 498
7. Andre indirekte skatter	1 392	1 567	1 695
II. Kommuner i alt	8 385	9 535	10 644
A. Direkte skatter	8 157	9 303	10 403
1. Innteks- og formuesskatt	8 059	9 193	10 280
2. Andre direkte skatter	100	110	123
B. Indirekte skatter	228	232	241
III. Trygder og pensjonspremier	9 692	11 781	14 542
IV. Direkte og indirekte skatter i alt (I+II)	29 008	32 559	35 766
Direkte og indirekte skatter i prosent av bruttonasjonalproduktet	28.8	29.7	29.7
V. Skatter og trygdepremier i alt(I+II+III)	38 700	4 4340	50 308
Skatter og trygdepremier i prosent av bruttonasjonalproduktet	38.4	40.4	41.7

¹⁾ Omfatter ikke årsavgiften som regnes med blant de direkte skatter.

Kilde: Nasjonalbudsjettet 1973.

bestemt at forretningsbanker med kontor i de tre nordligste fylker skulle øke sine reserver av primære likvider til 5 prosent av beregningsgrunnlaget fra og med 1. oktober 1972 og videre til 6 prosent fra og med 1. november 1972. De andre bankene skulle samtidig øke sine primære reserver til henholdsvis 7 prosent og 8 prosent av beregningsgrunnlaget.

Tabell 11.

Driftsregnskapet overfor utlandet. Mill kr.

	1970	1971	1972
Vareeksport	15 503	16 317	18 250
+ eksport av nybygde skip	810	1 060	1 350
÷ Vareimport	23 784	25 362	26 050
= Overskott på varebalansen	÷ 7 471	÷ 7 985	÷ 6 450
Eksport av eldre skip	1 369	802	2 300
÷ import av skip	2 978	3 771	3 500
+ Nettovalutafrakter	7 215	7 675	7 400
= Overskott på skipsfartens driftsregnskap	5 606	4 706	6 200
Norske inntekter på reisetrafikk	1 128	1 227	1 350
+ Eksport av andre tjenester	2 255	2 404	2 650
÷ Norske utg. på reisetrafikk	1 014	1 194	1 375
÷ Import av andre tjenester	1 364	2 023	2 475
= Overskott på tjenestebalansen	1 005	414	150
Samlet eksportoverskott	÷ 860	÷ 2 865	÷ 100
+ Rente- og stønadsoverskott	÷ 605	÷ 745	÷ 1 025
= Overskott på driftsregnskapet	÷ 1 465	÷ 3 610	÷ 1 125

På grunn av utlånsutviklingen i sparebankene ble primærreservesatsen for sparebanker med forvaltningskapital på 10 millioner og over med hovedkontor i sør-norske fylker satt ned til 3 prosent fra og med 1. februar 1972. Fra 1. april ble primærreservekravet for samtlige sparebanker opphevet. Man fikk deretter en ny stigning i utlånsøkningen og sparebankene ble derfor pålagt å holde primære likviditetsreserver fra og med 1. september 1972. Prosentsatsen ble satt til 3 prosent og pålegget omfattet ikke sparebanker i de tre nordligste fylkene.

Utenriksregnskap og handelspolitikk.

I utenriksregnskapet er det nå innarbeidet anslag for virksomheten på den norske kontinentalsokkel. Foreløpige beregninger for 1972 viser et samlet underskudd på driftregnskapet med utlandet på 775 millioner kroner som fordeler seg med et overskudd på 275 millioner kroner på varer og tjenester og et underskudd på 1050

millioner kroner på renter og stønader. Dette er en reduksjon av driftsunderskuddet på utenriksregnskapet med nesten 2,8 milliarder kroner i forhold til 1971. Utviklingen i det samlede driftsunderskuddet henger i første rekke sammen med en nedgang i nettoimporten av skip til handelsflåten på vel 1,7 milliarder kroner. Også nettoimporten av varer viste en nedgang fra 1971 til 1972. Denne utviklingen må bl. a. sees på bakgrunn av konjunkturoppgangen i Vest-Europa vinteren 1971—72 som førte til en markert forsterkning av utenlandsetterspørselen. En annen faktor i denne utviklingen har vært den markert svekkede innenlandsetterspørsel. Verdien av vareimporten steg med bare 2,7 prosent mot en stigning på 7,1 prosent i 1971 og 20,2 prosent i 1970. Eksportutviklingen var langt sterkere i 1972. Regnet i verdi steg eksporten inkludert nye skip med 12,8 prosent i 1972 mot 6,3 prosent året før og 16,6 prosent i 1970.

Foreløpige oppgaver viser at eksportprisene sank med vel 4,5 prosent. Importprisene var uendret i 1972. Bytteforholdet — forholdet mellom eksportprisnivået og importprisnivået — viste således en forverring på ca. 4,5 prosent. For det rene varebytte (uten skip) var det en forverring i bytteforholdet på 0,5 prosent.

Tabell 11 gir en mer fullstendig oversikt over driftsregnskapet overfor utlandet i årene 1970, 71 og 72.

Tabell 12 viser innførsel og utførsel etter landområder.

De totale gull- og valutabeholdninger steg med 983 millioner kroner i 1972.

Den norske handelspolitikk var i 1972 dominert av forholdet til Det europeiske fellesskapet. I januar måned slutførte den norske regjering forhandlingene om fullt medlemskap. Norge ble allerede fra dette tidspunkt trukket med i de interne informasjonsordninger innenfor fellesskapet og deltok i konsultasjonene på fellesskapsplan. I mai måned sluttet Norge seg til fellesskapslandenes valutaordning. Som en del av denne inngikk en reduksjon av variasjonsbredden mellom fellesskapslandenes valutaer til 2,25 prosent. Dette er halvparten av det som ble avtalt i Washington-avtalen av desember 1971. Samtidig var dette et første skritt for å gjennomføre den økonomiske og monetære union innenfor EF.

I juli 1972 ble forhandlingene om en handelsavtale mellom EF og de ikke-medlemskapssøkende EFTA-landene slutført. På bakgrunn av de avtalene som der ble inngått kom den norske markedsdebatten fram til folkeavstemningen i september 1972 til å konsentrere seg om medlemskapsalternativet eller en handelsavtale med fellesskapet.

Den norske folkeavstemningen 25. september 1972 avgjorde markedsspørsmålet. Fullt medlemskap i EF er etter denne ikke lenger

Tabell 12.

Innførselen og utførselen (inkl. skip) etter landområder. Prosent.

	Innførsel						Utførsel					
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Nordiske land ¹⁾	25.9	27.2	27.7	27.4	28.8	28.0	25.4	26.3	24.5	25.7	26.2	27.5
FIN/EFTA	42.1	44.1	43.1	44.2	44.5	43.7	45.4	47.0	45.4	45.0	46.5	48.8
Danmark	5.8	6.3	6.8	6.5	6.2	6.4	7.1	7.9	7.1	7.3	7.2	7.4
Sverige	18.8	19.4	19.2	19.0	20.1	19.2	15.3	15.7	15.1	15.6	16.2	17.0
Portugal	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.5	0.5	0.5	0.5	0.9
Storbritannia og Nord-Island	13.7	14.2	12.4	13.3	12.3	12.0	18.9	19.3	19.3	17.2	17.5	18.7
Sveits	1.7	1.7	1.8	2.1	1.0	2.1	1.1	1.0	1.1	1.2	1.3	1.1
Østerrike	0.7	0.8	0.8	1.1	1.1	1.1	0.6	0.5	0.5	0.7	0.6	0.7
Finland	1.1	1.4	1.7	1.8	2.4	2.3	2.1	2.1	1.8	2.5	2.5	2.7
EF	27.8	25.1	24.7	26.9	24.8	24.5	24.3	23.3	23.4	25.4	29.7	27.5
Belgia og Luxembourg	2.2	2.1	2.2	2.5	2.4	2.4	1.9	2.1	1.7	2.0	2.1	2.3
Frankrike	3.1	3.0	3.4	3.8	2.9	2.8	3.0	2.7	2.5	3.2	3.6	4.5
Italia	2.0	2.5	2.1	2.1	1.9	2.2	3.2	3.2	3.3	2.6	2.8	2.2
Nederland	4.4	3.9	3.2	3.6	3.3	3.0	2.8	2.8	2.8	3.1	3.3	3.0
Vest-Tyskland	16.1	13.6	13.8	14.9	14.4	14.2	13.4	12.5	13.1	14.5	17.9	15.5
OECD ²⁾	86.4	86.4	86.6	87.0	87.0	84.4	83.0	82.3	83.1	84.7	87.2	88.1
Europeiske OECD-land	70.2	68.9	68.8	72.2	70.6	69.1	72.3	72.3	73.4	76.4	80.2	79.4
Sambandsstatene	7.5	6.4	7.6	7.9	7.3	6.0	8.9	8.1	8.2	6.9	5.7	7.0
Canada	3.9	3.0	4.3	3.8	4.7	4.6	0.8	0.6	0.7	0.6	0.5	0.7
Japan	4.8	8.1	5.9	3.1	4.4	4.7	1.0	1.3	0.8	0.9	0.8	0.8
Øst-Europa ³⁾	3.0	3.2	2.8	2.4	2.2	4.0	3.7	3.1	2.7	2.6	2.5	2.4
Utviklingsland ⁴⁾	8.7	8.0	9.5	9.4	9.7	10.2	9.4	10.7	12.4	10.9	8.5	7.4

¹⁾ Danmark, Finland, Island og Sverige. ²⁾ Land tilsluttet Org. for økonomisk samarbeid og utvikling. ³⁾ Albania, Bulgaria, Jugoslavia, Polen, Romania, Sovjetunionen, Tsjekkoslovakia, Øst-Tyskland og Ungarn. ⁴⁾ Afrika unntatt Sør-Afrika, Asia unntatt Japan og Kina, Nord- og Sør-Amerika unntatt Sambandsstatene og Canada, Oseania unntatt Australia og New-Zealand.

Tabell 13. *Endringer i konsumprisindeksen desember 1971—desember 1972.*¹⁾

	Endring i poeng
<i>Totalindeks</i>	9.50
<i>Herav:</i>	
<i>Matvarer</i>	2.98
Mjøl, gryn og bakervarer	0.17
Kjøtt, kjøttvarer og flesk	0.74
Fisk og fiskevarer	0.30
Mjøl, fløte, ost og egg	0.19
Spisefett og spiseoljer	—
Grønnsaker, frukt og bær	0.56
Poteter og varer av poteter	0.37
Sukker	0.26
Kaffe, te, kakao og kokesjokolade	0.20
Andre matvarer	0.19
<i>Drikkevarer og tobakk</i>	0.21
Drikkevarer	0.10
Tobakk	0.11
<i>Klær og skotøy</i>	1.37
Bekleddingsartikler	1.02
Tøyer og garn m. v.	0.19
Skotøy og skoreparasjoner	0.16
<i>Bolig, lys og brensel</i>	0.86
Bolig og vedlikeholdsutgifter	0.55
Lys og brensel	0.31
<i>Møbler og husholdningsartikler</i>	0.92
Møbler og golvtepper m. v.	0.20
Tekstiler og utstyrsvarer m. v.	0.10
Komfyrer, kjøleskap og annet elektrisk utstyr	0.22
Kjøkkenredskap, glass, dekketøy m. v.	0.12
Diverse husholdningsartikler og tjenester	0.16
Leid hjelp til hjemmet	0.12
<i>Helsepleie</i>	0.22
Helsepleie	0.22
<i>Reiser og transport</i>	1.44
Kjøp av egne transportmidler	0.72
Drift og vedlikehold av egne transportmidler	0.40
Bruk av offentlige transportmidler	0.29
Porto, telefon og telegrammer	0.03
<i>Fritidssysler og utdanning</i>	0.90
Utstyr og tilbehør, inkl. reparasjon	0.15
Offentlige forestillinger og andre tjenester	0.31
Bøker, aviser og tidsskrifter	0.36
Skolegang	0.08
<i>Andre varer og tjenester</i>	0.60
Personlig hygiene	0.15
Andre varer, ikke nevnt foran	0.01
Utgifter på restauranter, hoteller, selskapsreiser m. v.	0.44

¹⁾ Beregninger foretatt av økonomisk kontor.

aktuell markedspolitikk for Norge, vår tilknytning til fellesskapet vil nå bli basert på en handelsavtale. Utfallet av folkeavstemningen resulterte også i regjeringsskifte her i landet. Arbeiderparti-regjeringen gikk av og ble avløst av en borgerlig regjering. Denne nye norske regjering fikk som sin første store oppgave å føre handelsforhandlinger med fellesskapet om en frihandelsavtale for Norge. Forhandlingsopplegget tok sikte på bedre ordninger for følsomme norske industriprodukter enn hva Sverige fikk i sin handelsavtale. Samtidig ønsket den norske regjering å få med fiskeprodukter i handelsavtalen og forhandle om en konsultasjonsordning med fellesskapet ved utforming av deres felles skipsfartspolitik.

Etter det norske forhandlingsutspillet ble det ført uformelle samtaler i Brussel før kommisjonen utarbeidet sitt forslag til forhandlingsmandat fra EFs side. Dette forslaget er senere blitt behandlet av Ministerrådet som har fastlagt det endelige mandat.

Fra EFs side er det nå lagt opp til ordninger for norske industriprodukter som vil bety en skjerpelse i forhold til den avtale Sverige har fått, men EF er på den annen side villig til å gi tollinnrømmelser for visse norske fiskeprodukter, spesielt da frossen fiskefilet. Avtalen vil etter EFs opplegg ikke inneholde noe om skipsfartsspørsmål. Men man antyder en ordning med brevveksling om disse spørsmål når situasjonen gjør det aktuelt.

Prisutvikling og prispolitikk.

I desember 1972 lå konsumprisindeksen, ifølge den reviderte konsumprisindeksen med basisår 1968 = 100 på 133.7 poeng mot 124.2 ett år tidligere. Dette er en stigning på 9.5 poeng eller 7.6 prosent fra desember 1971 til desember 1972. I gjennomsnitt for året 1972 var det en stigning på 8.7 poeng eller 7.1 prosent.

Av tabell 13 framgår hvordan stigningen i konsumprisindeksen fra desember 1971 til desember 1972 fordelte seg på forskjellige varegrupper regnet i poeng. Av den samlede prisstigning fra desember 1971 til desember 1972 på i alt 9.5 poeng skyldes 2.98 poeng stigning i prisen på matvarer. Av matvarer som har vist særlig stor prisstigning kan framheves kjøtt, kjøttvarer og flesk, grønnsaker, frukt og bær og poteter og varer av poteter.

Tabell 14 a gir en sammenlikning mellom konsumprisene og engrosprisene fra 1939 fram til i dag. Fra 4. kvartal 1971 til 4. kvartal 1972 gikk engrosprisindeksen opp med 3.7 prosent.

Tabell 14 b gir en oversikt over endringene i indekstallene fra 1971 til 1972.

Tabell 14 a.

Prisindeksen 1939—1972.

	Konsumpris- indeksen 1968 = 100	Engrospris- indeksen 1961 = 100
1939.....	28.6	33
1949.....	44.9	60
1959.....	73.2	98
1960.....	73.4	99
1961.....	75.3	100
1962.....	79.3	102
1963.....	81.3	103
1964.....	85.9	107
1965.....	89.6	110
1966.....	92.5	112
1967.....	96.6	114
1968.....	100.0	115
1969.....	103.1	119
1970.....	114.0	127
1971.....	121.1	133
1972.....	129.8	137
1972 1. kv.	126.3	135
2. »	128.5	136
3. »	131.3	138
4. »	133.2	140
<i>Prosentvis stigning:</i>		
1939—1972.....	353.8	315.2
1949—1972.....	189.1	128.3
1959—1972.....	77.3	39.8
4. kvartal 1971—4. kvartal 1972.....	7.8	3.7

Tabell 14 b.

Endringer i indekstallene fra 1971 til 1972.

	Total		Endring i prosent fra 1971 til 1972	Matvarer		Endring i prosent fra 1971 til 1972
	1971	1972		1971	1972	
Januar.....	118.7	125.7	5.9	121.6	128.2	5.4
Februar.....	118.9	126.1	6.1	122.0	128.4	5.2
Mars.....	119.6	127.1	6.3	122.1	129.6	6.1
April.....	119.7	127.9	6.9	122.4	130.6	6.7
Mai.....	120.0	128.2	6.8	123.1	131.2	6.6
Juni.....	120.5	129.5	7.5	124.1	133.0	7.2
Juli.....	121.6	130.7	7.5	125.6	135.4	7.8
August.....	121.4	131.0	7.9	124.9	135.9	8.8
September.....	122.0	132.1	8.3	125.7	136.1	8.3
Oktober.....	123.1	132.7	7.8	126.7	136.9	8.1
November.....	123.7	133.1	7.6	127.6	137.6	7.8
Desember.....	124.2	133.7	7.6	128.1	138.1	7.8
Gjennomsnitt....	121.1	129.8	7.2	124.5	133.4	7.1

Beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (Aukrust-utvalget) la i november fram en rapport som bl. a. gir prognoser for pris- og inntektsutviklingen i 1972 og 1973. I sin konklusjon framholder utvalget bl. a. at av prisstigningen i 1972 på 7.1 prosent er det beregnet at vel 1 prosent skyldes endringer i utenlandsbestemte priser. Resten, ca. 6 prosent, antar utvalget derfor må skyldes endringer i innenlandske prisbestemmende faktorer. Utvalget har også foretatt beregninger som tyder på at en del av prisstigningsimpulsene fra 1970 til 1971 først slo gjennom i konsumprisindeksen i 1972. Beregningsutvalget antyder at størrelsesorden av denne «forsinkede prisstigning» har vært 1.5—2 prosent. Utvalgets beregninger gir en prognose på 6.2 prosent prisstigning i 1973.

I forbindelse med tariffoppjøret våren 1972 henvendte Landsorganisasjonen seg til Regjeringen i brev av 10. april. I brevet ba Landsorganisasjonen myndighetene gjøre hva de kunne for å få håndhevet og skjerpet priskontrollen i tiden framover, samtidig ba en om at myndighetene vurderte bruk av subsidier i forbindelse med revisjon av jordbruksavtalen. Som svar på denne henvendelsen fremmet Regjeringen proposisjon om visse skattepolitiske tiltak som vil komme lønnstakere med lavere og midlere inntekter til gode. Samtidig besluttet Regjeringen at leverandører som oppga veiledende videresalgspriser ikke skulle ha anledning til å regne høyere prosentavanser for videreførere enn de som gjaldt pr. 25. april 1972. Dette betød i realiteten avansesopp for en lang rekke dagligvarer. I forbindelse med jordbruksoppjøret senere på våren besluttet Regjeringen å øke subsidiene til konsummelk slik at detaljistprisen for melk ble holdt uforandret. Samtidig ble den offentlige støtten til transportsektoren økt for å unngå noe av takstøkingene som en ellers ville ha fått som følge av lønnsoppjøret.

Som følge av den sterke prisstigningen en likevel fikk sommeren 1972 henvendte Landsorganisasjonen den 7. september seg til Regjeringen med tre krav.

1. Prisstopp.
2. Andre prisdempende tiltak.
3. Spørsmålet om reduksjon av merverdiavgiften på matvarer utredes.

Disse krav ble imøtekommet fra Regjeringens side. Prisstopp ble innført med virkning fra 7. september. Videre gjennomførte Regjeringen øking av primærreserverkravene ovenfor forretningsbankene og det ble nedsatt et interdepartementalt utvalg for å utrede spørsmålet om reduksjon av merverdiavgiften på matvarer.

Tabell 15.

Subsiderte varer 1972/73.

	Mengde- enhet	Tilskudd i kr. utenom avanse og omsetningsavgift
Helmelk	liter	0.76
Fløte	»	2.15
Meierismør	kg	5.06
Gudbrandsdalsost, G 35	»	4.27
Jarlsbergost	»	4.21
Gaudaost, F 45	»	4.18
Margarin	»	0.60
Matmeli gjennomsnitt	»	0.76

Etter regjeringsskiftet ble Arbeiderparti-regjeringens prispolitiske initiativ ikke fulgt opp av den nye borgerlige regjeringen. Gjennom avgiftsforhøyelser og påplussing på budsjettet ble den prisdempende effekt av det nye statsbudsjettet redusert. Regjeringen var fast bestemt på å oppheve prisstoppen senest rett etter indeksoppgjøret våren 1973. LO fant det derfor riktig å støtte tanken om opphevelse av prisstoppen fra 1. januar 1973.

Tabell 15 viser hvor meget subsidiene utgjorde i 2. halvår 1972 pr. liter eller kilo for en del jordbruksvarer.

Inntekter og lønnsutvikling.

Inntekter.

Faktorinntekten er for 1972 foreløpig anslått til ca. 70,2 milliarder kroner — dette er en øking på 9,4 prosent i forhold til 1971.

Veksten i landets samlede realinntekt ble vesentlig lavere i 1972 enn i de to foregående år. Dette skyldes en betydelig forverring i bytteforholdet overfor utlandet siste år. Mens veksten i nettonasjonalproduktet målt i faste priser er anslått til ca. 4 prosent, førte det ugunstigere prisforhold i varebytte med utlandet til at veksten i realinntekten bare ble om lag 1 prosent. Forverringen i bytteforholdet skyldes særlig et betydelig fall i eksportprisene. Det realøkonomiske tap for landet som det forverrede bytteforholdet innebærer, rammer derfor først og fremst de konkurranseutsatte næringene.

Selvstendiges inntekt av jordbruk pr. årsverk steg i 1972 med 3,7 prosent, mens inntekten av fiske pr. årsverk sank med hele 8,8 prosent. Samlet steg eierinntekten utenom jordbruk og fiske i alt

Tabell 16.

Godtgjøring til arbeid og kapital.

	1971	1972	Endring 1971—72
	Mill. kr.	Mill. kr.	Prosent
Privat inntekt av arbeid og kapital	62 466	68 290	9.3
Herav:			
Kontraktsmessig lønn	42 009	46 222	10.0
Arbeidsgivers andel av trygdepremier m. v. ..	6 595	8 194	24.2
Selvstendiges inntekt av jordbruk, skogbruk fiske m. v.	3 420	3 447	0.8
Inntekt av boliger	904	1 021	12.9
Personlige renteinntekter (netto).....	1 287	1 427	10.9
Annen privat inntekt av arbeid og kapital ...	8 251	7 979	-3.3
Offentlig nettoinntekt av kapital	987	1 038	5.2
Utlendingers nettoinntekt av kapitalplassering i Norge	743	898	20.9
I alt (faktorinntekt)	64 196	70 226	9.4
	Prosent	Prosent	
Prosentvis fordeling:			
Privat inntekt av arbeid og kapital	97.3	97.2	
Herav:			
Kontraktsmessig lønn	65.4	65.8	
Arbeidsgivers andel av trygdepremier m. v. ..	10.3	11.7	
Selvstendiges inntekt av jordbruk, skogbruk, fiske m. v.	5.3	4.9	
Inntekt av boliger	1.4	1.5	
Personlige renteinntekter (netto).....	2.0	2.0	
Annen privat inntekt av arbeid og kapital ...	12.9	11.4	
Offentlig nettoinntekt av kapital	1.5	1.5	
Utlendingers nettoinntekt av kapitalplassering i Norge	1.2	1.3	
I alt (faktorinntekt)	100.0	100.0	

med 3,4 prosent i 1972. Økingen i eierinntekten i de skjermede næringer er anslått til 19,7 prosent i 1972, mens det tilsvarende fallet i eierinntekten i konkurranseutsatte næringer er beregnet til 26,6 prosent. Imidlertid er ikke fallet i eierinntekten innenfor konkurranseutsatte næringer jevnt fordelt. Importkonkurrerende næringer har økt sin eierinntekt med anslagsvis 21,9 prosent i 1972, mens sjøfart og andre eksportkonkurrerende næringer har hatt et meget sterkt fall i sine eierinntekter i fjor, henholdsvis på 90,4 prosent og 55,9 prosent.

Tabell 17.

Gjennomsnittlig timefortjeneste. Kroner.¹⁾

	Industri ²⁾		Bygge- og anleggsvirksomhet Menn		
	Menn	Kvinner	I alt	Bygge- virks.	Anleggs- virks.
1. kv. 1971	14.68	11.02	18.22	17.51	21.75
2. » 1971	15.51	11.69	19.20	18.50	22.56
3. » 1971	15.67	11.86	19.42	18.61	22.64
4. » 1971	15.98	12.06	20.50	19.73	23.81
1. kv. 1972	16.05	12.07	19.87	18.97	23.92
2. » 1972	16.74	12.80	21.05	19.97	25.52
3. » 1972	17.06	13.12	21.02	19.93	25.34

¹⁾ Kilde: N.A.F's statistikk gjengitt i Statistisk månedshefte (Statistisk Sentralbyrå).

²⁾ Fra 1. kvartal 1971 er det foretatt en grupperingsendring som gjør at tallene for industri i alt ikke er helt sammenliknbare med tidligere år.

Utbetalt lønn pr. årsverk økte i 1972 med 9,5 prosent mens bedriftenes lønnskostnader pr. årsverk økte sterkere nemlig med 10,6 prosent. Denne sterke økingen skyldes større vekst i arbeidsgivers andel av trygdepremier m. v.

Tabell 16 gir en mer spesifisert oversikt over godtgjørelsen til arbeid og kapital i 1972.

Lønnsutviklingen.

Tabell 17 viser utviklingen i gjennomsnittlig timefortjeneste i industrien og i bygge- og anleggsvirksomhet. I 3. kvartal 1972 lå timefortjenesten for voksne menn i industrien på kr. 17.06 og for kvinner på kr. 13.12. I bygge- og anleggsvirksomheten var timefortjenesten kr. 21.02. Eksklusiv helligdagsbetalingen viser tallene en prosentvis lønnsøkning i industrien på 8,9 prosent for menn og 10,6 prosent for kvinner fra 3. kvartal 1971 til 3. kvartal 1972.

Tabell 18 viser utviklingen i deflatert timefortjeneste fra de tre første kvartaler 1971 til de samme kvartaler 1972.

Opgaver over lønnsutviklingen for siste kvartal 1972 er ennå ikke tilgjengelig. Anslagsvise beregninger (foretatt av Økonomisk kontor) viser imidlertid en reallønnsøkning regnet på årsbasis fra 1971 til 1972 på ca. 1,5 prosent i gjennomsnitt for menn og kvinner i industrien. I tabell 19 er det gjengitt utviklingen i timefortjenesten i industrien deflatert med konsumprisindeksen fra 1960 til 1972. Det

Tabell 18. *Reallønnsutvikling¹⁾ (den deflaterte timefortjeneste)
fra de tre første kvartaler i 1971 til de samme kvartaler i 1972.*

		Deflatert timefortjeneste	
		Menn	Kvinner
1971	1972	prosent	prosent
1. kv. — 1. kv.	.....	3.1	3.3
2. kv. — 2. kv.	.....	0.9	2.3
3. kv. — 3. kv.	.....	0.9	2.5

¹⁾ Se note til tabell 17.

Tabell 19. *Timefortjenesten i industrien deflatert med konsumprisindeksen.
1959 = 100.*

	Menn	Kvinner
1960.....	104	104
1961.....	108	110
1962.....	111	114
1963.....	114	118
1964.....	115	121
1965.....	120	129
1966.....	125	135
1967.....	129	141
1968.....	134	149
1969.....	143	158
1970.....	144	160
1971.....	153	169
1972.....	155	174

¹⁾ Anslag. Se for øvrig note til tabell 17.

har i denne perioden vært en reallønnsøkning på i alt 49 prosent for menn og 67 prosent for kvinner i industrien. Beregningene bygger på utbetalt timefortjeneste slik at oppnådde sosiale forbedringer er holdt utenom.

I november 1972 la Beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (Aukrust-utvalget) fram en del beregninger som viser utviklingen i disponibel realinntekt i 1972. Beregningene viser en nedgang i disponibel realinntekt for alle lønnstakergrupper varierende mellom 0,5 og 2 prosent. Nedgangen er avhengig av inntekt og forsørgelsesbyrde. Den er gjennomgående størst for lønnstakere som har høyest inntekt.

Gjennomsnittlig timefortjeneste¹⁾ for voksne menn i bergverk og industri.

Tabell 20 a.

	1959	1971	3. kv. 1971	3. kv. 1972	Prosentvis stigning	
					1959— 1971	3. kv. 71 3. kv. 72
	kr.	kr.	kr.	kr.		
BERGVERKSDRIFT	6.52	16.50	16.55	17.06	153,1	3,1
INDUSTRI I ALT ²⁾	6.12	15.45	15.67	17.98	152,5	14,7
Kjøttindustri	5.52	14.51	14.70	16.16	162,9	9,9
Konservesfabrikker	4.88	12.81	13.27	14.84	162,5	11,8
Fisketilvirkere	..	13.33	13.64	14.29	..	4,8
Filet- og fryseribedrifter	..	14.32	14.40	15.30	..	6,3
Hermetikkfabrikker	4.78	12.51	12.66	14.22	161,7	12,3
Sildoljefabrikker	5.05	13.89	14.12	15.85	175,0	12,3
Margarinfabrikker	5.57	14.11	14.23	15.86	153,3	11,5
Møller og forblanderier	5.56	13.60	14.00	15.07	144,6	7,6
Bakerier og konditorier	5.46	13.80	14.07	15.45	152,7	9,8
Sjokolade- og dropsfabrikker ..	6.50	14.48	14.52	16.07	122,8	10,7
Bryggerier og mineralvannfabr.	5.62	14.23	14.40	15.77	153,2	9,5
Tobakksfabrikker	5.80	13.44	13.69	15.03	131,7	9,8
Tekstilfabrikker	5.30	13.23	13.40	14.73	149,6	9,9
Konfeksjonsfabrikker	5.61	13.56	13.87	15.11	141,7	8,9
Garverier og lærfabrikker	5.61	13.68	13.94	15.81	143,9	13,4
Lærvarer- og sportsartikkelfabr.	5.96	13.90	14.40	15.02	133,2	4,3
Skofabrikker	5.86	13.55	13.82	14.64	131,2	5,9
Trelastbruk	5.38	13.30	13.48	14.96	147,2	11,0
Sponplatefabrikker	..	14.57	14.63	15.73	..	7,5
Trehusfabrikker	..	15.97	16.38	17.27	..	5,4
Trevarefabrikker	6.26	15.10	15.13	16.27	141,2	7,5
Møbel- og annen treindustri ..	5.39	13.85	14.06	15.38	157,0	9,4
Papirindustri	6.01	15.20	15.40	16.54	152,9	7,4
Wallboardfabrikker	6.23	15.20	15.35	17.32	144,0	12,8
Konvolutt-, pose- og papirvare- fabrikker	6.01	14.91	15.29	15.97	148,1	4,4
Eskefabrikker	6.53	15.40	15.64	17.19	135,8	9,9
Avistrykkerier, Oslo	..	22.09	22.36	24.59	..	10,0
Boktrykkerier i alt og avis- trykkerier utenfor Oslo	..	17.06	17.35	18.94	..	9,2
Litotrykkerier	6.71	16.92	17.16	18.90	152,2	10,1
Bokbinderier	6.37	15.94	16.02	17.62	150,2	10,0
Klisjé- og dyptrykkbedrifter ...	7.51	18.37	18.67	20.06	144,6	7,4

Tabell 20a. Fortsatt.

	1959	1971	3. kv. 1971	3. kv. 1972	Prosentvis stigning	
					1959— 1971	3. kv. 71 3. kv. 72
	kr.	kr.	kr.	kr.		
Kjemisk-teknisk industri	..	14.78	14.92	16.64	..	11,5
Maling- og lakkindustri	5.67	14.83	14.68	16.12	161,6	9,8
Plastindustri	5.87	14.70	14.81	16.53	150,4	11,6
Sprengstoffindustri	6.31	15.72	16.10	17.07	149,1	6,0
Gummivarefabrikker	6.01	14.76	14.89	15.91	145,6	6,9
Teglverk	5.49	13.61	13.86	14.72	147,9	6,2
Fajanse-, porselens- og kera- mikkindustri	5.94	15.01	15.20	16.11	152,7	6,0
Glassverk	6.29	14.77	15.41	16.25	134,8	5,5
Sement- og lettbetongfabrikker	..	16.95	17.16	18.80	..	9,6
Steinindustri	5.70	15.34	15.78	17.21	169,1	9,1
Mineralindustri	6.10	15.47	15.99	17.14	153,6	7,2
Betongvarefabrikker	6.56	15.71	16.01	16.78	139,5	4,8
Elektrokjemisk industri	6.33	15.72	15.95	16.87	148,3	5,8
Bedrifter tilsluttet Mekaniske Verksteders Landsforening ..	6.35	16.14	16.38	17.98	154,2	9,8
Mekaniske verksteder	6.15	15.71	15.98	18.02	155,4	12,8
Radiofabrikker	6.79	15.75	15.80	16.85	132,0	6,6
Bilverksteder	5.98	14.58	14.79	16.24	143,8	9,8
Karosserifabrikker	6.08	15.58	16.18	17.24	156,3	6,6
Gullsmedbedrifter	..	15.70	16.27	17.92	..	10,1

Kilde: Statistisk Sentralbyrås månedshefte.

1) Eksklusive betaling for helge- og høytidsdager.

2) Fra 1. kvartal 1971 er det foretatt en grupperingsendring som gjør at tallene for industri i alt ikke er helt sammenliknbare med tidligere år.

Tabell 20b.

Gjennomsnittlig timefortjeneste¹⁾ for voksne kvinner i industrien.

	1959	1971	3. kv. 1971	3. kv. 1972	Prosentvis stigning	
					1959— 1971	3. kv. 71 3. kv. 72
	kr.	kr.	kr.	kr.		
INDUSTRI I ALT *)	4.11	11.65	11.86	13.12	183,5	10,6
Kjøttindustri	3.78	11.58	11.83	13.10	206,3	10,7
Konserverfabrikker	3.55	11.25	11.35	12.44	216,9	9,6
Filet- og fryseribedrifter	..	11.30	11.04	12.41	..	12,4
Hermetikkfabrikker	3.52	9.93	10.03	11.48	182,1	14,5
Sjokolade- og dropsfabrikker ..	4.74	11.53	11.58	13.10	143,2	13,1
Bryggerier og mineralvannfabr.	3.92	12.01	12.18	13.51	206,4	10,9
Tobakkfabrikker	4.45	11.60	11.80	13.23	160,7	12,1
Tekstilfabrikker	3.83	10.84	11.06	12.23	183,0	10,6
Konfeksjonsfabrikker	4.15	11.03	11.36	12.47	165,8	9,8
Skofabrikker	4.02	10.74	10.85	11.99	167,2	10,5
Papirindustri	4.41	12.45	12.58	13.55	182,3	7,7
Eskefabrikker	4.28	11.77	11.90	13.15	175,0	10,5
Konvolutt-, pose- og papirvare- fabrikker	3.88	11.67	12.11	12.95	200,8	6,9
Boktrykkerier i alt og avis- trykkerier utenfor Oslo	..	13.56	13.91	15.40	..	10,7
Bokbinderier	4.23	12.78	12.86	14.51	202,1	12,8
Kjemisk-teknisk industri	..	11.38	11.49	12.96	..	12,8
Gummivarefabrikker	4.10	11.74	11.94	12.85	186,3	7,6
Fajanse-, porselens- og kera- mikkindustri	3.89	10.31	10.49	11.34	165,0	8,1
Bedrifter tilsluttet Mekaniske Verksteders Landsforening ..	4.51	12.97	13.23	14.70	187,6	11,1
Radiofabrikker	5.91	13.67	13.63	14.82	131,3	8,7
Gullsmedbedrifter	..	11,84	12,08	14,16	..	17,2

1) *) Se note til tabell 20 a.

Tabell 20c.

Håndverk.

Gjennomsnittlig timefortjeneste (ekskl. betaling for helge- og høytidsdager.)

	1959	1971	3. kv. 1971	3. kv. 1972	Prosentvis stigning	
					1959— 1971	3. kv. 71 3. kv. 72
<i>Menn:</i>	kr.	kr.	kr.	kr.	%	%
I alt	6.32	18.65	18.75	20.05	195.1	6.9
Tømrere, snekkere	6.95	16.90	16.94	18.14	143.2	7.1
Blikkenslagere	7.61	18.12	18.42	18.81	138.1	2.1
Rørleggere	6.82	18.34	18.38	19.47	168.9	5.9
Malere	7.50	19.00	19.48	20.71	153.3	6.3
Glassmestre	6.41	16.80	17.17	18.67	162.1	8.7
Murere	8.13	19.01	18.83	20.96	133.8	11.3
Elektromontører	7.80	20.10	20.02	21.57	157.7	7.7

II. Tariffrevisjoner — økonomisk politikk

Tariffrevisjonen for vårfagene.

I beretningen for 1971 vil man finne oversikt over tariffkravene slik de ble satt opp av Sekretariatet på grunnlag av Representant-skapets vedtak i november. Det første møte mellom partene ble holdt 31. januar. Det ble holdt en rekke forhandlingsmøter der en del saker ble klaret opp, men det lyktes ikke å komme fram når det gjaldt rammen for tariffoppgjøret. Forhandlingene ble derfor brutt, og mekling tok til 10. mars. En måned etterpå kunne så Riksmeklingsmannen sette fram et forslag. Det var 9. april. Det var da forutsetningen at forbundene skulle føre tilpasningsforhandlinger, og at disse skulle være ferdige innen 10. mai. Ut fra denne forutsetning skulle oppgjøret gjøres gjeldende fra 10. april. Forbundene holdt den fristen som var satt opp, og det ble satt en svarfrist på hele meklingsforslaget til 29. mai.

Riksmeklingsmannens forslag av 9. april 1972

Vi gjengir her i sin helhet det forslaget som Riksmeklingsmannen satte fram 9. april 1972 etter de generelle forhandlinger.

RIKSMEKLINGSMANNENS FORSLAG

vedrørende

TARIFFOPPGJØRET 1972

mellom

Norsk Arbeidsgiverforening

og

Landsorganisasjonen i Norge

A.

Partene i samtlige tariffavtaler, som har utløpstid 1. juli 1972 eller tidligere, opptar straks forhandlinger om fornyelse av de enkelte tariffavtaler i 2 år fra de respektive avtalers utløpstid. Rammen for de forbundsvise forhandlinger skal være den som framgår av nedenstående bestemmelser.

I. Generelle tillegg.

Med virkning fra 10. april 1972 gis alle voksne arbeidstakere et generelt tillegg på 35 øre pr. time (for ukelønte utgjør tillegget kr. 14.90 og for månedslønte kr. 64.40). Unge arbeidstakere og lærlinger skal ha 23 øre pr. time, kr. 9.80 pr. uke og kr. 42.30 pr. måned.

Med virkning fra 10. april 1973 gis alle voksne arbeidstakere et generelt tillegg på 20 øre pr. time (for ukelønte utgjør tillegget kr. 8.50 og for månedslønte kr. 36.80). Unge arbeidstakere og lærlinger skal ha 13 øre pr. time, kr. 5.55 pr. uke og kr. 23.90 pr. måned.

Med hensyn til gjennomføringen av de generelle lønnstillegg gjelder — med mindre noe annet er avtalt under forbundsvise forhandlinger — følgende:

1. Alle minstelønnsseter, normallønnssatser og personlige lønninger forhøyes med de ovenfor nevnte tillegg.
2. Akkordtariffer, faste akkorder og prislister, produksjonspremieordninger, bonusordninger og andre lønnsordninger med varierende fortjeneste, reguleres slik at den samlede fortjeneste stiger overensstemmende med de foran nevnte tillegg.
Inntil enighet om regulering av akkorder m. v. er oppnådd, betales tilleggene pr. arbeidet time. Det skal også være adgang for partene til å avtale at tilleggene skal holdes utenfor akkorder m. v. og betales pr. arbeidet time.
3. Ved frie avtaleakkorder, som det forhandles om på arbeidsplassen, skal tilleggene holdes utenfor akkordene og betales pr. arbeidet time hvis ikke partene blir enige om innregulering.
4. Akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) reguleres slik at akkordfortjenesten stiger overensstemmende med de ovenfor nevnte tillegg.

Inntil enighet om regulering av akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) er oppnådd, benyttes de gamle akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) og tillegget betales pr. arbeidet time.

Hvor bedrifter innen overenskomstområde med akkordnormal i hovedoverenskomsten måtte anvende høyere tall enn overenskomstens akkordnormal, skal disse tall bare reguleres i den utstrekning det er nødvendig for å bringe dem opp til den nye overenskomsts akkordnormal.

5. For arbeidstakere som etter lov eller tariffavtale har en annen arbeidstid enn 42,5 timer pr. uke, er beregningsgrunnlaget for lønnstilleggene 42,5 timer. For arbeidstakere som har en så kort ukentlig arbeidstid at man ikke kan tale om full arbeidsuke, følges tidligere praksis.

Det skal være adgang til under de forbundsvise forhandlinger å treffe avtaler om å benytte en del av det generelle tillegg til andre forandringer i de tariffestede lønns- og arbeidsvilkår.

X II. Lavtlønnstillegg.

Foruten de under punkt I nevnte generelle tillegg gis det med virkning fra 10. april 1972 et spesielt lavtlønnstillegg. Avhengig av fortjenestenivået innenfor det enkelte overenskomstområde varierer det gjennomsnittlige lavtlønnstillegg, som er beregnet med samme øretillegg for kvinner og menn, fra 8 til 45 øre pr. time.

Om gjennomføring av lavtlønnstillegget gjelder det som partene innenfor hvert overenskomstområde blir enige om under de forbundsvise tilpasningsforhandlinger. Disse står fritt når det gjelder anvendelsen, men det skal tas hensyn til lønnssystemet innenfor overenskomstområdet og til at en rimelig lønnsdifferensiering og lønnsstruktur i bedriftene skal opprettholdes. Hvis enighet om fordelingen ikke oppnås, går saken til hovedorganisasjonene til avgjørelse.

III. Fortjenesteutviklingsgaranti.

Hvis den gjennomsnittlige timefortjeneste (eksklusive overtids-tillegg og helligdagsbetaling) i henhold til N.A.F.s statistikk for voksne arbeidere innenfor det enkelte overenskomstområde fra 3. kvartal 1971 til 3. kvartal 1972 ikke er steget med minst 50 øre utover den tariffmessige stigning som følger av tariffrevisjonen 1972, skal den gjennomsnittlige timefortjeneste for samtlige voksne arbeidere innenfor overenskomstområdet heves med differansen mellom 50 øre og den fortjenesteøking utover den tariffmessige

som har funnet sted i tidsrommet 3. kvartal 1971 til 3. kvartal 1972. Reguleringen skal foretas med virkning fra 10. april 1973.

Den tariffmessige stigning settes lik summen av det generelle tillegg og det lavtlønnstillegg for hvert enkelt overenskomstområde som gis med virkning fra begynnelsen av tariffperioden.

Fordelingen av tillegget skal skje ved forbundsvise forhandlinger mellom partene i den enkelte tariffavtale. Partene står fritt når det gjelder anvendelsen, men det skal tas hensyn til lønnsystemet innenfor overenskomstområdet og til at en rimelig lønnsdifferensiering og lønnsstruktur i bedriftene skal opprettholdes. Hvis enighet ikke oppnås, går saken til hovedorganisasjonene til avgjørelse.

Merknad 1.

Hvis statistiske svakheter eller tilfældigheter gjør det rimelig å foreta korreksjoner eller å anvende en annen periode enn 3. kvartal 1971 til 3. kvartal 1972 som grunnlag for beregningen, kan partene i den enkelte overenskomst treffe avtale om dette. Oppnås ikke enighet, går saken til hovedorganisasjonene til avgjørelse.

Merknad 2.

Da ovenstående bestemmelser ikke kan anvendes for funksjonæravtalene, tas spørsmålet om en tilpassing for disse fags vedkommende opp under de forbundsvise forhandlinger. Partene skal herunder holde seg innenfor den økonomiske ramme som er angitt ved bestemmelsene.

IV. Arbeidstidsspørsmål.

1. *Nedsettelse av arbeidstiden for 1- og 2-skiftarbeid på søn- og/eller hellig- og høytidsdager. Nedsettelse av arbeidstiden.*

Arbeidstiden på 1 eller 2 skift som etter plan omfatter ordinært søn- og/eller hellig- og høytidsdager som faller på ukens hverdager, forkortes til 40 timer i uken i gjennomsnitt.

Merknad.

Som ordinært søndagsarbeid regnes ordninger med minst 1 søndagsskift (lørdag kl. 18 til søndag kl. 22) i løpet av en 4 ukers periode.

Som ordinært arbeid på hellig- og høytidsdager regnes ordninger hvor arbeidet ikke stoppes på slike dager.

Lønnskompensasjon.

Fra og med 1. juli 1972 forholdes på følgende måte m. h. t. lønningene:

- a) Tarifferte uke- og månedslønninger beholdes uforandret.
- b) Timelønninger (minstelønnsseter, normallønnsseter, individuelle lønninger og akkordavsavn) forhøyes med 6,25 prosent.
- c) Andre lønnsseter som er uttrykt i kroner og øre pr. time forhøyes med 6,25 prosent når det er på det rene at arbeidstakernes ukentlige fortjeneste ellers ville synke ved nedsettelse av arbeidstiden til 40 timer hvis disse ikke ble regulert.
- d) Akkordtariffer, faste akkorder og prislister, tidakkorder, premieakkorder og andre former for akkord samt produksjonspremier, bonusordninger o. l. reguleres slik at timefortjenesten økes med 6,25 prosent.
- e) Tarifferte akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) forhøyes slik at akkordfortjenesten stiger med 6,25 prosent. Inntil enighet om regulering av akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) er oppnådd, benyttes de gamle akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag), og tilleggene betales pr. arbeidet time.

Hvor bedrifter innenfor et overenskomstområde med akkordnormal i hovedoverenskomsten måtte anvende høyere tall enn overenskomstens akkordnormal, skal disse tall bare reguleres i den utstrekning det er nødvendig for å bringe dem opp til den nye overenskomsts akkordnormaler.

Det skal etter avtale mellom partene innenfor det enkelte overenskomstområde være adgang til å avtale at kompensasjon gis i form av et øretillegg i stedet for prosenter.

Ovenstående kompensasjonsbestemmelser gjelder i de tilfelle hvor arbeidstiden nedsettes fra 42,5 timer pr. uke. Hvor arbeidstidsnedsettelsen til 40 timer pr. uke skjer fra en lavere tidligere arbeidstid enn 42,5 timer, gis forholdsvis mindre kompensasjon.

2. Ordinær dagarbeidstid — 5 dagers uke.

I Arbeidervernlovens § 23, nr. 1, heter det at arbeidstiden i alminnelighet fordeles på 6 dager i uken, men at det skal være adgang til å treffe avtale om fordeling på færre dager.

Hovedorganisasjonene vil anbefale at arbeidstiden søkes fordelt på 5 dager i uken såfremt ikke saklige grunner tilsier en annen ordning.

V. Hovedorganisasjonenes sykelønnsordning — nedsettelse i karenstiden.

Med virkning fra 1. juli 1972 reduseres karenstiden i hovedorganisasjonenes sykelønnsordning fra 6 til 3 dager. Fra samme tidspunkt reguleres arbeidsgivernes premieandel innenfor den ramme partene har lagt til grunn ved tariffoppgjøret.

I hovedorganisasjonenes avtale om dagpenger under sykdom og bedriftsulykker heter det i den felleserklæring som står som innledning til avtalen bl.a. følgende:

«N.A.F. og LO er enige om at det i prinsippet ikke er sosialt grunnlag for å opprettholde forskjell når det gjelder godtgjørelse for fravær som skyldes sykdom. De er derfor enige om at det endelige mål bør være en ordning som i realiteten likestiller arbeidere og funksjonærer på dette område.»

Hovedorganisasjonene henviser til de praktiske, administrative og risikomessige problemer særlig for de mindre bedrifter og til spørsmålet om det offentliges medvirkning ved administrasjon av sykelønnsordningen. Under hensyntaken til dette vil hovedorganisasjonene søke å finne fram til en ordning hvorved karenstiden kan reduseres til 1 dag og hvorunder arbeidstakerne får utbetalt 90 prosent av sin netto arbeidsinntekt også for 2. og 3. sykedag. Hvis det lykkes å oppnå enighet om en slik ordning, vil partene søke denne gjennomført fra 1. januar 1974. I motsatt fall tas saken opp under tariffrevisjonen våren 1974.

VI. Korte velferdspermisjoner.

Hovedorganisasjonene henviser til at praksis er uensartet når det gjelder de vilkår bedriftene praktiserer ved korte velferdspermisjoner. Dessuten er vilkårene i stor utstrekning forskjellige for arbeidere og funksjonærer.

Hovedorganisasjonene vil anbefale at det på den enkelte bedrift søkes gjennomført likestilling mellom arbeidere og funksjonærer på dette område.

VII. Hovedorganisasjonenes avtale om godtgjørelse for helligdager og 1. og 17. mai.

1. Avtalens I, punkt 2, 2. avsnitt, gis følgende ordlyd:

«Godtgjørelsen for bevegelige helligdager og betalingen for 1. og 17. mai skal innenfor den enkelte bedrift for voksne arbeidere fastsettes etter en gruppevis beregningsmåte såfremt partene ikke blir enige om å fastsette den tilsvarende bedriftens gjennomsnittlige timefortjeneste for samtlige arbeidere. Disse bestemmelser er ikke til hinder for at partene på bedriften kan bli enige om en annen betalingsordning.

Avtalens I, punkt 2, 3. avsnitt utgår.

2. Avtalens II gis følgende ordlyd:

«Rett til godtgjørelse har arbeider som har hatt sammenhengende ansettelse ved samme bedrift i minst 30 dager forut for helligdager eller er ansatt senere når arbeidet er av minst 30 dagers varighet.

..... »

I resten av bestemmelsen gjøres ingen endring.

VIII. Flytting av Kr. himmelfartsdag.

Hovedorganisasjonene er enige om å rette felles henvendelse til myndighetene med anmodning om at Kr. himmelfartsdag som en fast ordning blir flyttet fra torsdag til den påfølgende fredag.

IX. Miljøvernutvalg.

Partene er enige om at den teknologiske utvikling ikke bare virker produktivitetsfremmende, men også kan medføre uønskede bivirkninger i arbeidsmiljøet. Det kan f. eks. dreie seg om helseskader ved behandling av kjemiske eller andre stoffer og materialer, belastningssykdommer ved bruk av utstyr og verktøy, stressbete og nervøse lidelser m. v. I denne forbindelse kan temperaturforhold, støv og gasskonsentrasjon, belysning og støynivå m. m. være av stor betydning.

Mange av bivirkningene kan avhjelpes ved vernetekniske tiltak. Det tradisjonelle vernearbeid er derfor viktig og må føres videre. Partene er dessuten enige om at de beste og billigste løsninger ofte kan finnes allerede under planlegging og utforming av

arbeidsrom og arbeidsprosesser. De raske omskiftninger i moderne arbeidsliv understreker behovet for — og byr i økende grad på muligheter til — et kontinuerlig forebyggende miljøvern til fordel både for de ansatte, bedriften og samfunnet.

Hovedorganisasjonene er derfor enige om:

1. Dersom en av partene i den enkelte bedrift krever det, skal det i henhold til nedenstående regler opprettes et verne- og miljøutvalg som skal ha til oppgave å virke for et best mulig arbeidsmiljø i bedriften. Verne- og miljøutvalget skal bestå av representanter for de ansatte og ledelsen i bedriften. Hvor der er bedriftslege, bør denne være med i utvalget.
2. Ved bedrifter med mer enn 100 ansatte, hvor det etter Arbeidervernlovens § 11 skal være verneutvalg, skal dette fungere som verne- og miljøutvalg med mindre partene blir enige om en annen ordning.
3. Ved mindre bedrifter skal verne- og miljøutvalget bestå av representanter for de ansatte og bedriftsledelsen, valg i henhold til reglene i Arbeidervernloven, med mindre partene blir enige om en annen ordning.
4. De nærmeste retningslinjer for gjennomføring av det praktiske verne- og miljøarbeid avtales mellom partene på den enkelte bedrift.
5. Bestemmelsene i Hovedavtalens kapittel 4 gjøres så langt de passer tilsvarende gjeldende for de ansattes og bedriftsledelsens representanter i verne- og miljøutvalget.

X. Aldersgrensen for unge arbeidstakere.

Aldersgrensen for unge arbeidstakere endres fra 19 til 18 år i overenskomster der dette ikke allerede er gjort.

XI. Lønnssystemer.

I den senere tid er det innen enkelte bransjer registrert en økende interesse for fastlønnssystemer som ofte kombineres med produktivitetstillegg i form av bonus, produksjonspremier e. l. Bakgrunnen kan bl. a. ha vært at de praktiserte lønnssystemer ikke har virket hensiktsmessig, at man har ønsket større ensartethet i lønnssystemene innenfor bedriften eller ønsket om en tilnærming mellom de lønnssystemer som praktiseres for arbeidere og funksjonærer, f. eks. ved utlønning pr. måned (4 uker).

Hovedorganisasjonene understreker betydningen av å finne fram til de mest hensiktsmessige lønssystemer og vil bistå med råd og veiledning hvis partene på den enkelte bedrift med godkjenning av tariffpartene tar opp til drøftelse gjennomføring av nye lønns-systemer. Man er i denne forbindelse klar over at valg av lønns-system, enten det gjelder fastlønn eller akkord, må vurderes på grunnlag av en rekke faktorer. Det gjelder bransjens og bedriftens teknologi, arbeidets art, kravet til produktivitet og andre forhold som partene i det enkelte tilfelle ønsker å tillegge vekt. Hvis drøftelser som nevnt i disse bestemmelser fører til forslag om nytt lønns-system, må dette godkjennes av tariffpartene før det settes i verk.

XII. Særavtaler.

Når en skriftlig særavtale har samme varighet som den organisasjonsmessig opprettede tariffavtale og det i løpet av tariffperioden finner sted endringer i de forhold som har ligget til grunn for særavtalen, kan hver av partene kreve opptatt stedlige forhandlinger om revisjon av særavtalen. Hvis det ikke oppnås enighet, skal det være adgang til å bringe saken inn for organisasjonene etter reglene i Hovedavtalens § 2, punkt 2—4.

Denne bestemmelse endrer ikke den rett partene i henhold til gjeldende tariffbestemmelser måtte ha til å kreve forhandlinger og eventuelt voldgiftsbehandling ved revisjon av særavtaler

XIII. Indeksregulering.

1. Når Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks pr. 15. mars 1973 foreligger, kan LO i tilfelle av stigning og N.A.F. i tilfelle av fall kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønninger som er fastsatt i kroner og øre. Kravet er maksimalt begrenset til en regulering som svarer til den prosentvise endring i konsumprisindeksen siden 15. mars 1972.
2. Hvis partene representert ved N.A.F.s Centralstyre og LOs representantskap ikke blir enige ved forhandlinger om hel eller delvis regulering etter bestemmelsene i punkt 1, kan den organisasjon som har framsatt kravet, innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel for å søke gjennomført en lønnsregulering innenfor den ramme som er angitt ovenfor.

XIV. Ikrafttreden.

De meklingsforslag som blir et resultat av de forbundsvise forhandlinger skal innen 10. mai 1972 framsettes samtidig for samtlige overenskomstområder og være gjenstand for felles avstemning. Under forutsetning av at disse meklingsforslag blir vedtatt ved avstemningen, gjelder de nye tariffavtaler fra 10. april 1972. Lønnsforhøyelse gjøres dog ikke gjeldende for arbeidstakere som er sluttet i bedriften før vedtakelsen. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtidstillegg, skifttillegg m. v. for arbeid som er utført før vedtakelsen. Det skal heller ikke foretas omregning og etterbetaling som følge av at aldersgrensen for unge arbeidstakere er endret fra 19 til 18 år.

Nedsettelsen av arbeidstiden for 1- og 2-skiftarbeid som går på søn- og/eller hellig- og høytidsdager, jfr. forslaget IV, punkt 1, gjøres gjeldende fra 1. juli 1972. Det samme gjelder nedsettelse av karenstiden i hovedorganisasjonenes sykkelønsordning og den derav følgende premieforhøyelse.

B.

Da tariffrevisjonen ikke kan gjennomføres på samme måte overalt i arbeidslivet og på bakgrunn av spesielle lønssystemer, skal det for innenriksfarten, handel- og kontorsektoren, rutebilene, kjøttindustrien, baker- og konditorfaget, hermetikkfabrikkene, jernbanebetjeningen ved LKAB, skredderfaget, trelastutsalgene, rengjøringsoverenskomsten og de private elektrisitetsverk føres spesielle tilpassingsforhandlinger.

C.

Partene meddelte at de ville anbefale ovenstående meklingsforslag lagt til grunn for de forbundsvise tilpassingsforhandlinger.

Oslo, 9. april 1972.

Preben Munthe (s).

Avstemningsresultatet.

Ved utløpet av fristen viste det seg at forslaget var vedtatt med 84 856 mot 75 776 stemmer. Vi gjengir nedenfor en tabell med avstemningsresultatet for hvert enkelt forbund og sammenlagt for alle de berørte forbund.

	Ja	Nei	Blanke eller Avgitte	
			for- kastet	stem- mer
Norsk Arbeidsmandsforbund	1 595	3 353	14	4 962
Bekledningsarbeiderforbundet	8 523	3 389	142	12 054
Norsk Bygningsindustriarb.forbund ..	8 401	5 499	33	13 933
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforb.	1 581	1 441	103	3 125
Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer	647	427	11	1 085
Norsk Grafisk Forbund	5 877	3 844	154	9 875
Norsk Gullsmedarbeiderforbund	529	204	9	742
Norges Handels- og Kontorfunksjo- nærers Forbund	2 404	1 244		3 648
Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	107	10	12	129
Norsk Jernbaneforbund	37	68	10	115
Norsk Jern- og Metallarb.forbund ..	29 382	24 776	530	54 688
Norsk Kjemisk Industriarb.forbund ..	8 547	10 511	140	19 198
Norsk Kommuneforbund	152	109		261
Norsk Lokomotivmannsforbund	6	25		31
Norsk Losforbund	29	9		38
Norsk Murerforbund	796	447		1 243
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddel- arbeiderforbund	2 691	11 270	92	14 053
Norsk Papirindustriarbeiderforbund ..	4 594	3 853	57	8 504
Norsk Sjømannsforbund	621	377	8	1 006
Norsk Skinn- og Lærarb.forbund	437	143	6	586
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund .		18		18
Norsk Transportarbeiderforbund	5 438	3 143		8 581
Norsk Treindustriarbeiderforbund	2 439	1 616	47	4 102
Norges Urmaker Svenneforbund	23			23
	84 856	75 776	1368	162 000
I prosent av avgitte stemmer	52,4%	46,8%	0,8%	100%

Statstjenestemannskartellets tariffoppgjør 1972.

Allerede på representantskapsmøtet den 30. september 1971 ble tariffrevisjonen pr. 1. mai 1972 drøftet. Uttalelsen fra representantskapsmøtet dannet utgangspunktet for omfattende drøftinger på landsstyremøter, tariffkonferanser m. v. høsten 1971.

Tariffrevisjonen 1972 var også det sentrale temaet på Kartellkonferansen i november/desember 1971.

Den 7. desember 1971 ble det inngått en avtale mellom Lønns- og prisdepartementet og hovedorganisasjonene om oppsigelsesfristen og framgangsmåten ved varsel om arbeidsnedleggelse og arbeidsstengning. Oppsigelsesfristen ble satt til 14 dager.

Midt i desember måned gjorde Kartellets styre seg ferdig med opplegget av Kartellets krav, og den 20. desember 1971 ble tariffavtalen sagt opp.

Den 6. januar 1972 ble følgende krav sendt Lønns- og prisdepartementet:

GJELDENDE TARIFFAVTALE PROLONGERES MED FØLGENDE ENDRINGER:

A. Generelle tillegg.

1. Generelt lønnstillegg.

Med virkning fra 1. mai 1972 heves lønnsattsene i det alminnelige lønnsregulativ og sjefsregulativet med X prosent, likevel slik at ingen skal ha mindre enn det beløp som blir fastsatt i l.kl. 17°, og ikke mer enn det beløp som blir fastsatt i l.kl. 22°.

2. Fortjenesteutviklingsgaranti.

Med virkning fra 1. mai 1973 økes lønnsattsene i det alminnelige lønnsregulativet med gjennomsnittlig 3 prosent. Det gis videre en garanti om at dersom lønnsglidningen i det private næringsliv i tidsrommet 1. kvartal 1972 til 1. kvartal 1973 avviker fra de nevnte 3 prosent med mer enn 1½ prosent, kan det opptas forhandlinger om en ytterligere revisjon av lønningene.

3. Antesiperte alderstillegg.

Tjenestemenn får ved fylte 18 år 4 antesiperte alderstillegg i l.kl. 4—8, 3 antesiperte alderstillegg i l.kl. 9, 2 antesiperte alderstillegg i l.kl. 10 og 1 antesipert alderstillegg i l.kl. 11.

4. Opprykksordninger.

De nåværende opprykksregler for stillinger i l.kl. 4—7, 15-årstillegget, samt opprykk etter 16-årsregelen, erstattes av en generell opprykksordning som for stillinger med utgangspunkt i l.kl. 4—6 gir opprykk over 4 lønnsklasser, og i stillinger i l.kl. 7—14 gir opprykk over 3 lønnsklasser etter en nærmere fastsatt skala.

Utgangspunktet for opprykksordningen skal være den naturlige begynnertilstilling i vedkommende etat eller avansementskrets etter den lønnsklasse de respektive stillinger er plassert i.

Det foretas tilpassing av øvrige opprykksstiger.

5. *Aspiranter/lærlinger.*

Lønnsordningen for aspiranter og lærlinger revideres, og tilpasses bestemmelsene under punktene 1—4.

B. *Justeringer m. v.*

1. De etatsvise normeringsutvalg opprettholdes med mandat som tidligere fastsatt.
2. Hovedsammenslutningene og Norsk Lærerlag skal i tariffperioden ha adgang til å fremme for Lønns- og prisdepartementet krav om omgjøring av enkeltstillinger og stillingsgrupper. Forutsetningen for at slike krav kan fremmes, er at det er skjedd vesentlig endring i vedkommende stillings eller stillingsgruppers arbeids- og/eller ansvarsområde.

C. *Lønnsregulativets alminnelige bestemmelser.*

1. *Lønn under militærtjeneste m. v.*

1. ledd i § 12 endres ved at det etter ordet militærtjeneste tilføyes «(herunder sivilt arbeid)».

Under I A 1 strykes 3. ledd.

2. *Arbeidstidsspørsmål.*

§ 17, 1. og 2. ledd strykes og erstattes med:

«Den effektive arbeidstid skal gjennomsnittlig ikke overstige 42½ time om uken. Unntatt fra begrensningen er tjenestemenn i ledende stillinger, eller i stillinger med inspisierende eller kontrollerende myndighet over andre tjenestemenn.

For tjenestemenn i helkontinuerlig skiftarbeid eller i turnusordninger som kan sammenliknes med dette eller med arbeid under dagen, skal den gjennomsnittlige effektive arbeidstid ikke overstige 38 timer om uken. For tjenestemenn som arbeider i ordinær 2-skiftordning eller etter oppsatt turnusplan, skal den gjennomsnittlige effektive arbeidstid ikke overstige 40 timer om uken.»

§ 17 gis følgende protokolltilførsel:

«Tjenestemenn som går inn under 1. og 2. ledd, og som i dag har en kortere arbeidstid, beholder denne.»

I protokolltilførsel 1 endres 11 timer til 10 timer.

Kompensasjon for helge- og høytidsdager m. m.

§ 18, 1. ledd, endres til:

«Må en tjenestemann av hensyn til tjenesten arbeide på 1. og 17. mai, påskeaften, julaften, samt helgedager (skjærtorsdag, langfredag, 1. og 2. påskedag, Kr. himmelfartsdag, 1. og 2. pinsedag, 1. og 2. juledag og 1. nyttårsdag), skal denne tjeneste godtgjøres med overtidsbetaling tillagt kr. 6.00 pr. time, eller dersom tjenestemannen krever det og tjenesten tillater det, med fritid.»

3. avsnitt endres til:

«I den utstrekning tjenestlige hensyn tillater det, skal tjenestemannen få fri fra kl. 13.00 pinse- og nyttårsaften. Såfremt dette av hensyn til tjenesten ikke lar seg gjøre, utbetales det tjenestemannen overtidsgodtgjørelse + kr. 6.00 pr. time.»

Kompensasjon for arbeid ved ukesslutt.

I § 19 endres beløpet kr. 4.00 til kr. 6.00, og beløpet kr. 12.50 til kr. 15.00.

Som ny 2. setning i 1. ledd tilføyes:

«I etater hvor det er regelmessig lørdags- og søndagstjeneste skal tjenestemenn som deltar i denne ha tillegget utbetalt for tjeneste i tidsrommet fredag kl. 18.00 til søndag kl. 24.00.

4. Det innføres 5 dagers uke.
  4. De godtgjøringer som er fastsatt i kroner og øre i lønnsregulativets alminnelige bestemmelser §§ 17 og 18, reguleres i takt med den generelle økingen i de tilfelle hvor krav om ytterligere øking ikke er reist.
- D. *Andre krav.*
1. Til bruk for forbundsvise forhandlinger stilles til disposisjon et beløp svarende til 1 prosent av de respektive etaters lønnsutgifter.
  2. For tjenestemenn som arbeider på akkord kreves opptatt forhandlinger om akkordgrunnlagets størrelse.
  3. Gjeldende avtale om utviklings- og opplysningsfond prolongeres med den endring at statens andel økes slik at det for statens bruk også avsettes midler til et fond for utdanning av de ansatte i samsvar med de prinsipper som er avtalt mellom LO og N.A.F.
  4. Dersom en av partene krever det, skal det innenfor den enkelte virksomhet opprettes et verne- og miljøutvalg med den oppgave å arbeide for et bedre miljø. Verne- og miljøutvalget bør bestå av representanter fra de ansatte og virksomheten, og utvalgets størrelse avtales i hvert enkelt tilfelle.
  5. Det opprettes egen tariffavtale for deltidsansatte.
  6. De tarifferte tillegg som gis ved tariffrevisjonen og ved eventuelle senere revisjoner som følge av avtalen, skal bare gis de organiserte arbeidstakerne.

E. *Særskilte reguleringer.*

1. Det kreves revisjon av særregulativ og de forskjellige godtgjøringer for poståpnere og landpostbud i Postverket, for stasjonsholdere og landstelefonister i Televerket og for distriktsjordmødre.
2. Det kreves revisjon av alle overenskomster som følger regulativet.
3. Alle særlige tillegg til regulativlønte som tidligere har vært regulert i forbindelse med tariffrevisjonen og bistillingsgodtgjøring reguleres.
4. Det åpnes adgang til i avtaleperioden å oppta forbundsvise særforhandlinger for å opprette/justere tillegg til regulativlønnet personale innenfor de områder hvor de arbeider sammen med overenskomstlønte.

F. *Pensjonene.*

Pensjonene, herunder pensjonene for statens arbeidere, gis fra 1. mai 1972, og fra 1. mai 1973 et tillegg som svarer til økingen av regulativlønnen. Tjenestemenn som ved opprykksordninger eller prosentvis er delt på flere lønnsklasser, skal ha pensjon etter høyeste lønnsklasse, selv om denne ikke er oppnådd ved stillingens aldersgrense.

G. *Avtaletid.*

Det forutsettes en avtaletid på 2 år og med indeksreguleringsbestemmelse.

FORHANDLINGENE

tok til den 25. januar 1972. Da ble kravene nærmere presisert og begrunnet. Senere ble endel spørsmål behandlet videre i spesielle underutvalg — et utvalg for antesiperte alderstillegg og opprykksordninger, et for de almin-

nelige bestemmelser og et for statistikk m. v. Det ble også satt ned et eget «deltidsutvalg».

Under utvalgsarbeidet fremmet Kartellet et konkret krav om tariffbestemmelser vedrørende tillitsmannsinstitusjonen, et krav om bestemmelser om ansettelses- og innstillingsråd, og at det tariffestest adgang til i kommende tariffperiode å kunne ta opp til reell avgjørelse overføring av overenskomstlønte og midlertidig ansatte til tjenestemannsstatus.

Staten satte fram sitt første tilbud den 19. april. Den avsluttende forhandlingsrunden tok til den 24. april og ble avsluttet den 28. april kl. 04.55 med et forslag som tre av hovedsammenslutningene og Norsk Lærrelag anbefalte. Embetsmennenes Landsforbund brøt forhandlingene den 26. april.

DET ANBEFALTE FORSLAG

Gjeldende avtale prolongeres med følgende endringer:

1. Generelt lønnstillegg.

a) 1. år.

Med virkning fra 1. mai 1972 heves lønnssetene i det alminnelige regulativ og sjefsregulativet med følgende tillegg:

Lønnsklasse 4⁰—14⁰ kr. 1850.00.

Lønnsklassene over 14⁰ reguleres med 5,7 prosent.

b) 2. år.

Med virkning fra 1. mai 1973 gis det et generelt lønnstillegg på 1,6 prosent på de satser som gjelder pr. 30. april 1973.

2. Fortjenesteutviklingsgaranti.

Med virkning fra 1. mai 1973 gis det en fortjenesteutviklingsgaranti på 2 prosent på de satser som gjelder pr. 30. april 1973.

3. Spesielle lønsmessige forbedringer.

A. Med virkning fra 1. mai 1972 gjennomføres følgende:

a) Antecipert alderstillegg i lønnsklassene 4, 5, 6, 7 og 8.

Det innføres to anteciperter alderstillegg for tjenestemenn i stillinger i lønnsklassene 4, 5 og 6 og ett antecipert alderstillegg for tjenestemenn i stillinger i lønnsklassene 7 og 8.

b) Endring i opprykksreglene.

De nåværende generelle opprykksregler for tjenestemenn i stillinger i lønnsklassene 4—7, 15-årstillegget og 16-årstillegget, erstattes med følgende generelle opprykksregler etter lønnsansiennitet:

Tjenestemenn i stillinger med utgangspunkt i lønnsklassene 4—6, gis opprykk på inntil 4 lønnsklasser, tjenestemenn i stillinger med utgangspunkt i lønnsklassene 7—10, gis opprykk på inntil 3 lønnsklasser, tjenestemenn i stillinger med utgangspunkt i lønnsklasse 11, gis opprykk på inntil 2 lønnsklasser, og tjenestemenn i stillinger med utgangspunkt i lønnsklasse 12, gis opprykk én lønnsklasse.

Utgangspunktet for opprykk regnes fra den naturlige begynnerstilling i vedkommende etat eller avansementskrets etter den lønnsklasse de respektive stillinger er plassert i.

Ingen skal som følge av endringene i opprykksreglene få dårligere opprykksvilkår enn tidligere.

Med de antesiperte alderstillegg for tjenestemenn i lønnsklassene 4—8, jfr. ovenfor under punkt a), blir de automatiske lønnsstiger slik:

L.kl. 4—6:

Lønnsansiennitet år:	4	6	8	10	12	14	16
(Tjenestetid år:	0	2	4	6	8	10	12)
Begynnerstilling i l.kl. 4	4 ²	4 ³	4 ⁴	5 ⁴	6 ⁴	7 ⁴	8 ⁴
Begynnerstilling i l.kl. 5	5 ²	5 ³	5 ⁴	6 ⁴	7 ⁴	8 ⁴	9 ⁴
Begynnerstilling i l.kl. 6	6 ²	6 ³	6 ⁴	7 ⁴	8 ⁴	9 ⁴	10 ⁴

L.kl. 7—8:

Lønnsansiennitet år:	2	4	6	8	10	12	14
(Tjenestetid år:	0	2	4	6	8	10	12)
Begynnerstilling i l.kl. 7	7 ¹	7 ²	7 ³	7 ⁴	8 ⁴	9 ⁴	10 ⁴
Begynnerstilling i l.kl. 8	8 ¹	8 ²	8 ³	8 ⁴	9 ⁴	10 ⁴	11 ⁴

L.kl. 9—12:

Lønnsansiennitet år:	0	2	4	6	8	10	12	14
Begynnerstilling i l.kl. 9	9 ⁰	9 ¹	9 ²	9 ³	9 ⁴	10 ⁴	11 ⁴	12 ⁴
Begynnerstilling i l.kl. 10	10 ⁰	10 ¹	10 ²	10 ³	10 ⁴	11 ⁴	12 ⁴	13 ⁴
Begynnerstilling i l.kl. 11	11 ⁰	11 ¹	11 ²	11 ³	11 ⁴	12 ⁴	13 ⁴	
Begynnerstilling i l.kl. 12	12 ⁰	12 ¹	12 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴		

c) *Lønnsstige for kontorassistenter:*

Benevnelsen *kontorassistent* innføres til erstatning for nåværende benevnelser kontorassistent II og I samt kontorfullmektig II.

Kontorassistent gis følgende lønnsstige:

Lønnsansiennitet år:	4	6	8	10	12	14	16
(Tjenestetid år:	0	2	4	6	8	10	12)
Kontorassistent uten examen artium m. v.	4 ²	6 ²	7 ⁴	8 ⁴	8 ⁴	9 ⁴	10 ⁴
Kontorassistent med examen artium m. v.	6 ²	6 ³	7 ⁴	8 ⁴	8 ⁴	9 ⁴	10 ⁴

d) Satsene i lønnsklassene 14⁴—19³ økes med kr. 200.00 årlig.

e) *Stillingen som skolesjef.*

Skolesjef IV flyttes til l.kl. 22 og gis benevnelsen skolesjef III.

Skolesjef III og II slås sammen og plasseres i l.kl. 23 med benevnelsen skolesjef II.

Regelen om at skolesjef som har avansert fra skolestyrerstilling skal lønnes en lønnsklasse høyere enn den lønnsklasse han hadde som styrer faller samtidig bort.

f) *Lønnsregulativets alminnelige bestemmelser, § 19.*

Som ny annen setning i § 19, første ledd, tilføyes:

«I etater hvor det er regelmessig lørdags- og søndagstjeneste, skal tjenestemenn som deltar i denne ha tillegget utbetalt for tjeneste i tidsrommet lørdag kl. 06.00 — søndag kl. 24.00.»

Minstebeløpet endres til kr. 15.00.

B. Med virkning fra 1. mai 1973 gjennomføres følgende:

a) *Stillingen som kontorfullmektig I.*

Stillingen som kontorfullmektig I i l.kl. 10 og 11 samles i l.kl. 11.

b) *Lønnsstige for lærer og adjunkt i folkeskolen m. v.*

Lærer i folkeskolen m. v. plasseres i l.kl. 13¹ med topplønn i l.kl. 16⁴ etter 14 år og følgende lønnsstige:

år	0	2	4	6	8	10	12	14
l.kl.	13 ¹	13 ²	13 ²	13 ³	13 ⁴	14 ⁴	15 ⁴	16 ⁴

Lærer med utdanningsopprykk:

år	0	2	4	6	8	10	12	14
l.kl.	13 ²	14 ²	14 ²	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	16 ⁴	17 ⁴

Adjunkt i folkeskolen m. v. plasseres i l.kl. 14³—19³ med topplønn etter 14 år og følgende lønnsstige:

år	0	2	4	6	8	10	12	14
l.kl.	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	16 ³	16 ⁴	18 ⁴	18 ⁴	19 ³

c) *Stillingene som oberstløytnant/kommandørkaptein.*

Stillingene som oberstløytnant/kommandørkaptein i l.kl. 23 og 24 samles i l.kl. 24.

4. *Indeksbestemmelse.*

a) Når Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks pr. 15. mars 1973 foreligger, kan hovedsammenslutningene og Norsk Lærerlag i tilfelle av stigning, og staten i tilfelle av fall, kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønnen. Kravet er maksimalt begrenset til en regulering som svarer til den prosentvise endring i konsumprisindeksen siden 15. mars 1972.

b) Hvis partene ikke blir enige ved forhandlinger om hel eller delvis regulering etter bestemmelsene i punkt a), kan den som har fremsatt kravet, innen 14 dager etter forhandlingens avslutning si opp tariffavtalen med 1 måneds varsel for å søke gjennomført en lønnsregulering innenfor den ramme som er angitt ovenfor.

5. *Justeringer og normeringer.*

a) Det avsettes et beløp svarende til 0,5 prosent av de enkelte etaters lønnsutgifter til etatsvise normerings- og justeringsforhandlinger m. v.

Forhandlingene føres i etatsutvalgene eller i etatene dersom partene blir enige om det.

Endringene gjøres gjeldende fra 1. mai 1973.

b) Hovedsammenslutningene og Norsk Lærerlag skal i tariffperioden ha adgang til å fremme for Lønns- og prisdepartementet krav om omgjøring av enkeltstillinger og stillingsgrupper.

Forutsetningen for at slike krav kan fremmes, er imidlertid at det er skjedd vesentlig endring i vedkommende stillings eller stillingsgruppers arbeids- og/eller ansvarsområde.

Det resultat man kommer fram til ved forhandlinger om kravene, skal gjennomføres senest fra det tidspunkt forhandlingene avsluttes.

6. Opplysnings- og utviklingsfond.

Gjeldende avtale om utviklings- og opplysningsfond prolongeres. Spørsmålet om å avsette midler som staten skal benytte til utdanning av de ansatte i emner som er omhandlet i avtalen, skal drøftes i tariffperioden.

7. Lønnsregulativets alminnelige bestemmelser.

§ 17.

I § 17, *annet ledd*, strykes «de mindre tollstasjoner».

Fra 1. juli 1973 tas inn et nytt tredje ledd i § 17, sålydende:

For tjenestemenn i helkontinuerlig skiftarbeid eller i turnusordning¹⁾ som omfatter regelmessig deltakelse i søn- og helligdagsarbeid, kan den gjennomsnittlige effektive arbeidstid med virkning fra 1. juli 1973 nedsettes til 40 timer pr. uke. For tjenestemenn med slik arbeidstid gjelder ikke bestemmelsen i 4. ledd (tidligere 3. ledd).

For effektiv tjeneste mellom kl. 20.00 og kl. 06.00 gis et tillegg på 45 prosent av timelønnen for hver arbeidet time²⁾. Dette gjelder også for pålagt overtidsarbeid i samme tidsrom.

Nedsettelse av arbeidstiden for grupper av tjenestemenn skjer etter avtale mellom partene i de respektive etater.

1. Med tjenestemenn i turnusordninger menes tjenestemenn som etter godkjent tjenesteliste har skiftende tjeneste fra dag til dag og/eller fra uke til uke over en bestemt tjenesteperiode fastsatt i tjenestelisten.
2. Bestemmelsen gjelder ikke tjenestemenn som har radiotillegg o. l. tillegg som bl. a. kompenserer nattjeneste. Den gjelder heller ikke tjenestemenn som har overtidsbetaling for nattarbeid.

I protokolltilførsel 1 til § 17 endres «11 timer» til «10 timer».

I lærerregulativet § 19:

Nytt punkt:

En lærer (skoleleder) som er syk i hele sommerferien eller så lenge at det gjenstår mindre enn 3 uker, har rett til å få det som mangler på 3 ukers erstatning innen utgangen av ferieåret.

§§ 17, 18 og 19.

De godtgjøringer som er fastsatt i kroner og øre i lønnsregulativets alminnelige bestemmelser §§ 17, 18 og 19, reguleres i takt med den generelle øking av regulativlønnen.

8. Særregulativene.

- a) Regulativene for poståpnere og landspostbud i Postverket, stasjonsholdere og landstelefonister i Televerket reguleres i samsvar med de endringer som er nevnt foran.
- b) For reserveleger, assistentleger og kandidater ved statens helseanstalter gjennomføres samme lønnsregulering som for andre tjenestemenn lønnet etter lønnsregulativet.
- c) De generelle lønnstillegg som blir gitt på hovedstillingsregulativet, tilpasses særregulativet for distriktsjordmødre.

9. Akkordarbeid.

For tjenestemenn som arbeider på akkord er det forutsetning at akkordene reguleres slik at akkordfortjenesten (utover regulativlønn) økes med 2/3 av det generelle lønnstillegg.

Den praktiske gjennomføring finner sted etter etatsvise drøftelser mellom administrasjonen og de berørte organisasjoner.

Såfremt det i avtaleperioden skulle bli innført nye akkordsystemer, er det partenes forutsetning at forhandlinger skal kunne opptas om akkordgrunnlagets størrelse.

10. Særlige lønnstillegg.

Særlige lønnstillegg til regulativlønnen som tidligere har vært regulert i forbindelse med de generelle lønnsrevisjoner, skal reguleres i samsvar med de endringer som er nevnt foran.

11. Overenskomster.

For overenskomstpersonale som er lønnet i samsvar med statens alminnelige lønnsregulativ foretas regulering av lønningene i samsvar med de endringer som er nevnt foran.

12. Aspiranter m. v.

Grensen for unge tjenestemenn (aspiranter o. l.) settes til 18 år.

Aspirantlønnen og lønnen til kontorlærlingene tilpasses de nye lønninger.

13. Boligfradrag m. v.

Fra 1. mai 1972 tilpasses boligfradragene de nye regulativlønninger og økes forholdsmessig.

Kostfradragene forhøyes tilsvarende.

Brenselssfradragene forhøyes i samsvar med stigningen i brenselssomkostningene.

14. Miljøvernvalg.

Spørsmålet om verne- og miljøvalg tas opp til nærmere drøftelser i tariffperioden.

15. Deltidsansatte.

Det opprettes en egen tariffavtale (rammeavtale) for deltidsansatte.

16. Tjenestemannsloven.

1. Tjenestemannslovutvalgets forslag om tjenestemannsrepresentasjon ved innstilling og ansettelse søkes gjennomført i den utstrekning gjeldende lovgivning ikke er til hinder for en slik ordning.

2. Hovedsammenslutningene skal i tariffperioden kunne ta opp krav om å gi tjenestemannslovens bestemmelser anvendelse for overenskomstlønte og midlertidig ansatte.

17. Pensjonsgrunnlaget.

De nye lønninger medtas i innskudds- og pensjonsgrunnlaget i Statens Pensjonskasse og Statsbanenes Pensjonskasse.

18. 5-dagers uke.

Statens og hovedsammenslutningene vil anbefale at arbeidstiden søkes fordelt på 5 dager i uken, såfremt ikke saklige grunner tilsier en annen ordning. Det forutsettes at det opptas etatsvise forhandlinger om dette.

Ordningen gjelder ikke skoleverket.

Eventuell ordning med 5-dagers skoleuke forutsettes drøftet mellom lærerorganisasjonene og Kirke- og undervisningsdepartementet.

19. Særforhandlinger.

Det åpnes adgang til i avtaleperioden å oppta etatsvise særforhandlinger for å justere tillegg til regulativlønnet personale innenfor det område hvor de arbeider sammen med overenskomstlønne.

20. Avtaleperioden.

Avtalen gjøres gjeldende for to år fra 1. mai 1972.

Protokolltilførsel.

Statstjenestemannskartellet, Statstjenestemannsforbundet og Norsk Lærerglag forutsetter at staten i den kommende mekling med Embetsmennenes Landsforbund ikke vil fravike det forhandlingsresultat som disse organisasjoner har sagt seg villig til å anbefale, men legger dette til grunn for sitt standpunkt under meklingen.

Fravikes forhandlingsresultatet i form av endringer, tilføyelser eller andre innrømmelser, konstaterer disse organisasjoner at det da ikke lenger foreligger et forhandlingsresultat.

LØNNSTABELL FRA 1. MAI 1972

Lønnsklasse og lønnstrinn					Lønn pr. år brutto
40					22 850.00
50	041				23 740.00
60	051	042			24 690.00
70	061	052	043		25 640.00
80	071	062	053	044	26 600.00
90	081	072	063	054	27 670.00
100	091	082	073	064	28 810.00
110	101	092	083	074	30 110.00
120	111	102	093	084	31 390.00
130	121	112	103	094	32 740.00
140	131	122	113	104	34 220.00
150	141	132	123	114	35 900.00
160	151	142	133	124	37 860.00
170	161	152	143	134	39 800.00
180	171	162	153	144	41 940.00
	181	172	163	154	43 970.00
190		182	173	164	46 120.00
	191		183	174	48 810.00
		192		184	51 880.00
200			193		55 280.00
210	201				58 830.00
220	211				62 620.00
230	221				66 430.00
240	231				70 630.00
	241				74 340.00
Sjefsregl. Lønnsklasse 1					77 410.00
	→→→		2		80 680.00
	→→→		3		84 030.00
	→→→		4		87 290.00
	→→→		5		90 340.00

Avstemningen ga følgende resultat:

	Antall JA	Antall NEI	For- kastede stemmer	Antall avgitte stemmer
Norges Befalslag	1 390	417	25	1 832
N. Elektriker- og Kraftst.forbund ...	245	151	2	398
N. Fengselstjenestemannsforbund ...	311	306	19	636
N. Forbund f. Arbeidsledere og Tekn.f.	344	163	0	507
N. Jern- og Metallarbeiderforbund ..	63	26	2	91
N. Jernbaneforbund	6 398	6 102	107	12 607
N. Kommuneforbund	285	264	20	569
Lensmannsbetjentenes Landslag	369	238	5	612
N. Lokomotivmannsforbund	556	817	22	1 395
Luftforsvarets Befalsforbund	644	500	6	1 150
N. Politiforbund	1 065	916	30	2 011
N. Postforbund	1 686	1 524	113	3 323
Det norske Postmannslag	1 695	918	61	2 674
Poståpnernes Landsforbund	1 471	154	5	1 630
N. Tele Tjeneste Forbund	2 590	2 076	81	4 747
Telegrafmennes Landsforbund	840	647	18	1 505
Norsk Tjenestemannslag	9 903	4 884	306	15 093
N. Tolltjenestemanns Forbund	469	334	5	808
N. Skog- og Landarbeiderforbund ...	45	4	0	49
N. Sosionomforbund	80	20	0	100
	30 449	20 461	827	51 737

LOs representantskap besluttet 23. og 24. november 1971 at tariffrevisjonen 1972 skulle samordnes, likevel slik at det skulle føres særskilte forhandlinger innen den offentlige sektor, som følge av forskjellen i lønssystemer.

Vedtaket om samordning innebar at man skulle forsøke å oppnå noenlunde samme gjennomsnittlige lønnsutvikling i den offentlige sektor som i arbeidslivet for øvrig.

Oppgjøret mellom Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening er beregnet til 5,6 prosent. Av disse 5,6 prosent utgjorde vel 0,9 prosent forbedringer i sykkelønsordningen samt lønn under kortere permisjoner m. v. For begge disse punkters vedkommende hadde man i staten allerede bedre vilkår. Den reelle standardforbedring som en ved oppgjøret i statssektoren måtte ta sikte på, ville da være 4,7 prosent. I tillegg måtte en så ha det beregnede etterslep som følger av svakere lønnsutvikling i perioden.

Oppgjøret for kommunene.

Tarifforhandlingene for den kommunale sektor tok til den 26. januar og ble avsluttet den 28. april. Dette gjelder alle kommuner unntatt Oslo og Bærum, som har egne tariffavtaler med Norsk Kommuneforbund. På samme måte som i staten, ble oppgjøret ordnet

gjennom forhandlinger. Lønnsregulativet er det samme som for statstjenestemennene, og det ble gitt de samme tillegg. Likeså ble fortjenesteutviklingsgarantien og indeksreguleringsbestemmelsen slik som i avtalen for statstjenestemennene. Også i kommunene blir arbeidstida for visse skiftkategorier redusert til 40 timer i uka fra 1. juli 1973. Ellers inneholdt forhandlingsresultatet en rekke særbestemmelser for bestemte forhold og yrkeskategorier.

X Avstemningen over forslaget ga følgende resultat:

23 896 stemte Ja og 6507 stemte Nei.

Høstoppgjøret.

Tariffrevisjonen høsten 1972 omfattet bl. a. utenriksfarten, hotell- og restaurantbransjen, skogbruket, Statens Havnevesen, Fyr- og Merkevesen og Jernbane- og kraftanlegg, Statens Vegarbeidsdrift, gravørfaget, meieriene, musikerne, arbeidslederne og funksjonær-overenskomsten ved Norsk Hydro.

Utenriksfarten.

Forhandlingene om revisjon av tariffavtalen for utenriksfarten førte ikke fram, og oppgjøret gikk til mekling. Meklingen ble avsluttet den 16. november. Svarfristen ble satt til 14. desember, og ved utløpet av fristen viste det seg at forslaget var vedtatt av begge parter. I Sjømannsforbundet var stemmetallene 4579 ja, 4117 nei.

Når det gjelder lønningene generelt, gikk meklingsforslaget ut på en forhøyelse av alle hyrer med 6 prosent, pluss 100 kroner i måneden. For unge sjømenn ble det samme prosentvise forhøyelse, men med et tillegg av 67 kroner måneden. Fra 1. november 1973 skal hyrene for voksne sjømenn økes med 135 kroner måneden, for unge sjømenn med to tredjedeler av dette beløpet. Oppgjøret inneholdt ellers en rekke forbedringer for forskjellige arbeidsforhold og yrkeskategorier.

Hotell- og restaurantbransjen.

Totalt beregnet ble det oppnådd et lønnstillegg som for det fastlønte personale betydde ca. 11 prosent økning, mens økningen for det prosentlønte personale var beregnet til 7—8 prosent tatt i betraktning forhøyelsen av serveringsprosenten og det som ville gi utslag i prisøkning. Det ble oppnådd forbedringer i en rekke bestemmelser både av lønsmessig og annen karakter og både for unge og voksne arbeidere.

Den nye overenskomsten har bestemmelse om fortjenesteutviklingsgaranti og indeksregulering. Begge reguleringer skal skje høsten 1973. Grunnlaget for indeksreguleringen er indekstallet pr. 15. oktober 1972, og regulering skal skje etter forhandlinger når indekstallet pr. 15. oktober 1973 er kjent.

Skogbruket.

Tariffoppgjøret for skogbruket skjedde innenfor en ramme på 6,5 prosent. Timelønnsatsene ble økt med kr. 1.06 eller 8,9 prosent, akkordsatsene med 6,2 prosent. Fortjenesteutviklingsgaranti som i andre avtaler, dessuten et tillegg på alle lønnsatser pr. 1. september 1973 på 20 øre timen og indeksregulering som i andre avtaler.

Nytt er at overenskomstene ble gjort gjeldende fra 1. september 1972 til og med 30. april 1974, hvilket betyr at skogbruket ved neste tariffrevisjon går over fra å være høstfag til å bli vårfag.

Indeksregulering.

Høsten 1972 ble det ført forhandlinger om indeksregulering mellom Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund på den ene side og Handelens Arbeidsgiverforening og Den Kooperative Tarifforening på den annen side. Tariffoppgjøret med handelen foregikk høsten 1971, og ifølge bestemmelsene om indeksregulering hadde forbundet rett til å kreve forhandlinger dersom konsumprisindeksen pr. 15. september 1972 var steget med minst 5 poeng i forhold til indekstallet pr. 15. september 1971, som var på 122,0 poeng. September-indeksen i 1972 var på 132,1 poeng, altså en stigning på 10,1 poeng fra året før, omregnet i prosent: 8,3.

Regjeringen innførte prisstopp fra 7. september, og dette førte til at forhandlingene om indeksregulering ikke ble avsluttet før det var klarlagt om Regjeringen var villig til å gi tillatelse til justering av prisene som følge av en indeksregulering. Da dette var klart, kunne forhandlingene sluttføres i november. Indeksoppgjøret ble gjennomført slik at det ble gitt forholdsvis større kompensasjon til de laveste satsene. Kompensasjonen på tariffsatsene varierte fra 90 prosent til vel 69 prosent på 10-årsatsen, mens de som hadde personlige tillegg utover 10-årsatsene ville få en mindre kompensasjonsgrad avhengig av lønnens størrelse. I kroner utgjorde tilleggene fra 95 kroner pr. måned på laveste sats til 140 kroner pr. måned på høyeste minstelønnsats og derover. I tillegg til indeksreguleringen kommer det innebygde tillegg som det var gjort avtale om ved tariffrevisjonen høsten 1971.

Arbeidskonflikter 1972.

I 1972 har det vært tre godkjente konflikter. Arbeidsmandsforbundet hadde to av konfliktene, hos Maskineier Ola Grønneng, Levanger og Brødrene Ellingsen, Drag i Tysfjord. Årsaken til begge konfliktene var krav om opprettelse av overenskomst. For Maskineier Ola Grønnengs vedkommende ble overenskomst opprettet etter at streiken hadde vart i 11 uker. Ved Brødrene Ellingsen var konflikten ikke avsluttet ved årets utgang.

Den tredje konflikten hadde Skog- og Landarbeidsforbundet ved Oddmund Storodds Lampeskjærnfabrik i Selbu. Her nektet også arbeidsgiveren å opprette overenskomst. Han meldte seg imidlertid inn i Norsk Arbeidsgiverforening og overenskomst ble opprettet.

Tabellen nedenfor viser et sammendrag over godkjente konflikter i de siste 5 årene.

År	Antall konflikter	Antall arbeidere		Antall tapte arbeidsdager
		I alt	Organiserte	
1968	3	150	91	2 273
1969	1	3	3	162
1970	2	20	19	308
1971	0	—	—	—
1972	3	23	20	1 555

Bedriftsdemokratiet.

Etter at det ved Lov av 12 mai 1972 var innført rett for de ansatte innen aksjeselskaper til å bli representert i selskapenes organer, innkalte statsråd Oddvar Nordli representanter fra LO og Norsk Arbeidsgiverforening til konferanser i Kommunal- og arbeidsdepartementet. Møtene ble holdt i begynnelsen av juni måned og resulterte i at det ble nedsatt en rekke utvalg.

For det første ble det nedsatt 3 arbeidsgrupper som fikk i oppdrag å delta under forberedelsen av departementets forskrifter for selskaper innen industri og bergverksdrift.

Gruppe 1 fikk i oppdrag å drøfte generelle og spesielle unntak i henhold til lovbestemmelsen. Fra Landsorganisasjonen i Norge ble det oppnevnt følgende medlemmer:

Advokat Kai Ekanger, LO, Oslo.

Lærer Jon Ivar Nålsund, Sørmarka (LO-skolen).

Sekretær Harry O. Hansen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Gruppe 2 fikk i oppdrag å drøfte de spesielle spørsmål i forbindelse med valgordninger. Fra Landsorganisasjonen i Norge ble følgende oppnevnt:

Advokat Kai Ekanger, LO, Oslo.

Forbundsformann Leif Skau, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Konsulent Ragnar Røberg-Larsen, LO, Oslo.

Gruppe 3 fikk i oppdrag å drøfte kompetansespørsmål m. v. Fra Landsorganisasjonen i Norge ble følgende oppnevnt:

Advokat Kai Ekanger, LO, Oslo.

Forbundsformann Olav Bratlie, Norsk Papirindustriarbeiderforbund.

Ingeniør Egil Ahlsen, LO, Oslo.

Departementet innkalte til spesielle drøftinger for å finne fram til representasjonsordning for aksjeselskaper innenfor bygg- og anleggssektoren. I de konferanser hovedorganisasjonene videreførte uten departementets medvirkning deltok følgende fra fagbevegelsen:

Fra Landsorganisasjonen i Norge: Advokat Kai Ekanger.

Fra Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Nestformann Rasmus Solend.

Fra Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Harald Øveraas.

Fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Sekretær Kåre Haga.

Fra Norsk Murerforbund: Sekretær Gunnar Sunde.

Departementet innkalte videre til spesielle konferanser for handelsnæringen og under drøftingene mellom representanter for hovedorganisasjonene har følgende deltatt fra fagbevegelsens side:

Fra Landsorganisasjonen i Norge: Advokat Kai Ekanger.

Fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Forbundsformann Otto Totland.

Koordineringsutvalget:

For å koordinere arbeidet på de forskjellige felter ble det etter forslag fra departementet nedsatt et eget utvalg med følgende representanter:

For Kommunal- og arbeidsdepartementet:

Departementsråd Berger Ulsaker.

Ekspedisjonssjef Kåre Halden.

For Norsk Arbeidsgiverforening:
Direktør Kaare N. Selvig.
Høyesterettsadvokat Pål Kraby.
Direktør Wilhelm Dahl (varamann).

Fra Landsorganisasjonen i Norge:
LO-formann Tor Aspengren.
Advokat Kai Ekanger.
Sekretær Tor Halvorsen (varamann).

Industriforskriftene.

Under hensyntaken til drøftingene i arbeidsgruppene sendte departementet ut et utkast til forskrifter 28. september 1972. Disse forskriftene gikk til uttalelse til en omfattende gruppe organisasjoner innen arbeidslivet. Landsorganisasjonen i Norge avga sin uttalelse med brev av 12. oktober 1972. Før LO avga sin uttalelse ble saken bl. a. drøftet i en stor konferanse 27. september 1972 der alle forbundene var invitert til å møte.

Etter en uttalelse var avgitt ble disse uttalelser drøftet med representanter for hovedorganisasjonene.

De endelige forskrifter for aksjeselskaper som driver virksomhet innen industri og bergverk ble deretter vedtatt i statsråd som kgl. resolusjon av 24. november 1972.

Innstilling overfor departementet vedrørende bygg- og anleggssektoren.

I brev av 9. november 1972 oversendte Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen i Norge en innstilling til Kommunal- og arbeidsdepartementet. I innstillingen ble referert den løsning partene hadde kommet fram til for bygg- og anleggssektorens vedkommende. Departementet innkalte til møte 6. desember 1972 for å drøfte hovedpunktene i innstillingen, og det ble vedtatt å nedsette et mindre utvalg med representanter fra departementet og to representanter fra hver av hovedorganisasjonene til videre arbeid med forslag til endelige forskrifter for denne næringen.

Handelsnæringen.

For handelsnæringens vedkommende fortsatte forhandlingene utover høsten 1972 og partene oversendte et brev til departementet ved utgangen av november måned 1972. Partene opplyste at drøftingene pågikk og ville fortsette til en gang i begynnelsen av 1973,

da man regnet med å kunne gi departementet en orientering om partenes endelige syn på tillem্পning av representasjonsretten for handelsnæringsens vedkommende.

Samarbeidsprosjekter — delvis selvstyrte grupper.

Spredning av samarbeidsforsøk har vist sterk økning i 1972, og en lang rekke av LOs forbund er nå berørt av slike forsøk. Spredningen foregår dels i regi av Samarbeidsrådet og dels ved at partene på bedriftene selv har tatt opp tanken om samarbeidsforsøk og satt i gang på egen hånd.

Forskningsutvalget for samarbeidsforsøk har hatt følgende medlemmer:

Forretningsfører Tor Aspengren, ingeniør Egil Ahlsen, sekretær Tor Halvorsen, direktør Øyvind Skard, direktør Tor Seim, adm. dir. Oluf W. Brand.

En spesiell arbeidsgruppe for spredning av samarbeidsforsøk har følgende medlemmer:

Konsulent Ragnar Røberg Larsen, sjefingeniør Kåre Hansen, konsulent Bjørnulf Bernhardsen.

Arbeidsgruppen har besøkt en lang rekke bedrifter og forestått informasjon til bedriftsutvalgene og på større bedriftsmøter.

I tida 28. mai til 3. juni arrangerte LO/AOF et ukekurs om disse nye samarbeidsformer.

Videre ble det i tida 19.—24. november arrangert en erfaringsutvekslingskonferanse, hvor deltakere var klubbformenn fagforeringsformenn og fastlønte tillitsmenn i forbundene.

Brevkurset «Årsregnskapet», som på vegne av Rådet er utgitt gjennom Folkets Brevskole, har hatt et samlet deltakerantall på 3602 personer, som har gjennomgått kurset som deltakere i brev-ringer eller som enkeltelever.

Forbrukerrådet.

Forbrukerrådet ble opprettet ved enstemmig stortingsbeslutning i 1953.

Det er en frittstående institusjon som har til oppgave å fremme forbrukernes interesse gjennom samarbeid med andre institusjoner og organisasjoner som arbeider på samme felt.

Rådet består av 7 medlemmer, som utnevnes av Regjeringen etter forslag fra følgende landsomfattende organisasjoner:

Landsorganisasjonen i Norge.

Norges Kooperative Landsforening.

Norges Kooperative Kvinneforbund.

Norsk Bonde- og Småbrukarlags Kvinnegruppe.
Norges Husmorforbund.
Norske Kvinners Nasjonalråd.
Norges Bondekvinnelag.

Medlemmene velges for en periode på fire år.

LOs representant i perioden inntil 30. juni 1973 er Liv Buck med Bjørg Johansen som varamann.

Videre er Liv Buck representert i følgende styrer, utvalg og råd som Forbrukerrådets representant:

Forsikringsskadenemnda (advokat Kai Ekanger — varamann).
Kontaktutvalget for varehandelen.
Norges Byggstandardiseringsråd.
Varefakta-Komitéen (vara-representant).

Rådets formann er sosialsjef Ebba Lodden, Tønsberg.

I 1972 er det holdt 7 møter, og 206 saker er behandlet.

Årsmøtet ble holdt 10. oktober 1972 i Ingeniørenes Hus, Oslo. Det møtte ca. 150 representanter. Innleder på årsmøtet var professor Eilif Dahl fra Norges Landbrukshøgskole, Ås. Professor Dahl innledet med sitt foredrag «Økologi, miljøvern og samfunnet» til en debatt om miljøproblematikkens sosiale og utviklingsmessige problemstillinger.

Forbrukerrådet ga i 1972 en rekke uttalelser, og mange av dem dreiet seg om store og viktige saker. Her kan nevnes:

- a) Lov om markedsmissbruk.
- b) Lov om vern mot luftforurensning.
- c) Helsevesenets transport- og kommunikasjonsproblem.
- d) Markedsføring av norsk og utenlandsk øl i Norge.
- e) Utkast til revisjon av lov om lukningstid for utsalgssteder.
- f) Planleggingsbestemmelser for fjellområder.
- g) Innstilling fra Boligformidlingsutvalget.
- h) Innstilling II fra Sosialreformkomitéen om sosiale tjenester.
- i) Forslag til en offentlig reiselivspolitik i Norge.
- j) Forslag til nye bestemmelser om «konkurskarantene».
- k) Forskrifter i medhold av markedsloven.

Når det gjelder uttalelsen (jfr. pkt. e) til utkast til revisjon av lov om lukningstid for utsalgssteder, ble vedtaket til Forbrukerrådets innstilling vedtatt med 6 mot 2 stemmer. Liv Buck avga

følgende særuttalelse, som Ella Larsen fra Norges Kooperative Kvinneforbund sluttet seg til:

«Forbrukerrådet er anmodet om å uttale seg om den foreløpige innstilling fra Lukkelovutvalget. Utvalget har utredet visse spørsmål i forbindelse med lovgivningen om lukningstider for utsalgssteder — blant annet forslag om at kommunene ikke må påby kortere salgstid enn fra kl. 7.00—18.00 på vanlige hverdager, herav minst en angitt ukedag til kl. 20.00, og fra kl. 7.00—14.00 på vanlige lørdager.

På søn- og helligdager foreslår utvalget at det ikke må tillates salg mellom kl. 10.00 og kl. 13.00.

Utvalgets mandat har ikke omfattet spørsmålet om å oppheve gjeldende regulering om forretningenes åpningstider.

Forbrukerrådets flertall har i sin uttalelse til denne foreløpige innstilling uttalt seg generelt om lukkelovproblematikken, og er villig til å slippe hele lukkeloven fritt, som et ledd i tilpasningen av åpningstidene til forbrukernes behov. Flertallet mener videre at de forslag som er fremmet av utvalget i den foreløpige innstilling, ikke er tilfredsstillende sett fra et forbrukersynspunkt.

Mindretallet kan ikke slutte seg til disse synspunkter. De vedtekter man har på dette området i dag utnyttes ikke av forretningene. I gjennomsnitt i landet har forretningene åpent 2 timer mindre pr. dag enn de har anledning til etter vedtektene. I Oslo har forretningene anledning til å holde åpent til kl. 19.00 fem dager i uken, men de fleste stenger kl. 17.00.

Ut fra dette skulle det være klart at det ikke foreligger noe behov fra forbrukernes side. Ønsker man å gi forbrukerne ytterligere service, bør først gjeldende bestemmelser utnyttes fullt ut før man går til utvidelse eller opphevelse av disse.

I den private og kooperative handel i dag er det beskjeftiget ca. 200 000 arbeidstakere i alt. En utvidet åpningstid vil føre til ubekvem arbeidstid for disse personer. Dette vil igjen føre til at disse lønnsinntakere vil kreve ulempeillegg for en slik arbeidstid, som igjen vil påføre økte omkostninger for forretningene, som til syvende og sist skal betales av forbrukerne. Mindretallet er av den oppfatning at en slik handling ikke vil tjene forbrukerne. Utviklingen i Sverige på dette felt er et typisk eksempel på at den utvikling flertallet går inn for fører til et prispress.

En eventuell utvidelse av åpningstidene vil føre til at det bare blir de større varehus og kjedeforretninger som vil få råd til en utvidelse. De små forretninger vil dø ut, og denne utvikling mener også mindretallet ikke vil tjene forbrukerne.

Mindretallet vil også minne om at det i de senere år er foregått en ikke ubetydelig forkortelse av arbeidstiden i vårt land. Lukkeloven har vært uendret og gir dessuten muligheter for lengre åpningstider enn de som praktiseres.

Ut fra dette skulle forbrukerne ha bedre muligheter i dag til å tilfredsstille sine kjøpebehov enn tidligere, hvis forretningene utnytter vedtektene slik de er i dag.»

I 1972 er det utgitt 10 nummer av Forbrukerrapporten.

Det stoff som offentliggjøres i Forbrukerrapporten er:

- a) Artikler om vareundersøkelser, med resultater fra prøver med navngitte varer.

- b) Generelle vareorienteringer, med opplysninger og kjøperåd om flere spesielle varegrupper.
- c) Alminnelig forbrukerstoff, kommentarer og reportasjer til be-lysning av forbrukerspørsmål.

I 1972 er det videre sendt ut 129 pressemeldinger, dels på grunnlag av vedtak fattet i Forbrukerrådet og dels ut fra artikler, offentliggjort i Forbrukerrapporten.

Pressemeldingene går til alle landets aviser, pressebyråer og NRK.

Når det gjelder opplysningsvirksomheten, har denne i 1972 i vesentlig grad vært konsentrert om å bringe forbrukerlære ut til grunnskolen, idet forbrukerlære nå er tatt inn som obligatorisk emne i Mønsterplan for grunnskolen.

Reklamasjonsutvalget.

Ved kgl. resolusjon av 4. juni 1971 ble det nedsatt et offentlig utvalg for å utrede spørsmålet om forbrukernes reklamasjonsproblemer, særlig med sikte på å fremme forslag til nyordninger som skal supplere de alminnelige domstoler — et alternativt konflikt-løsende organ, som kan gi forbrukerne rett uten at man må gå til de alminnelige domstoler.

Professor, dr. jur. Kristen Andersen, er utvalgets formann.

Liv Buck er oppnevnt som LOs representant.

Utvalget har bebudet sin innstilling i løpet av 1. halvår 1973.

Praktisk talt siden Forbrukerrådet ble opprettet i 1953, har det tatt imot og behandlet klager fra forbrukerne på innkjøpte varer og utførte tjenester.

I 1972 mottok Forbrukerrådet ca. 15 500 klagehenvendelser fra forbrukere, hvorav det overveiende antall gjaldt reklamasjoner i forbindelse med kjøp. Tallet representerer en stigning på ca. 18 prosent i forhold til foregående år.

I 1970 mottok Forbrukerrådet ca. 12 000 klagehenvendelser, og i 1971 ca. 13 200.

Varefakta-Komitéen.

Varefakta-Komitéen er et frittstående organ, opprettet i 1954, for å arbeide for økt bruk av opplysende og korrekte varedeklarasjoner som kan hjelpe forbrukerne ved bedømmelse og valg av varer.

Følgende institusjoner og organisasjoner samarbeider gjennom Varefakta-Komitéen:

Forbruker- og administrasjonsdepartementet, Forbrukerrådet, Helsedirektoratet, Landbrukets Sentralforbund, Landsorganisasjo-

nen i Norge, Norges Elektriske Materiellkontroll, Norges Grossistforbund, Norges Handelsstands Forbund, Norges Husmorforbund, Norges Kolonial og Landhandelforbund, Norges Kooperative Landsforening, Norges Markedsforbund, Norges Standardiseringsforbund, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd, Norske Håndverks- og Industribedrifters Forbund, Statens institutt for forbruksforskning og vareundersøkelser, Statens teknologiske institutt og Norges Industriforbund.

Varefakta-Komitéen består av en formann utnevnt av Kongen, og 28 medlemmer utnevnt av Forbruker- og administrasjonsdepartementet etter innstilling fra de organisasjoner og institusjoner som er nevnt ovenfor.

Syv av medlemmene, sammen med formannen og en nestformann, danner et arbeidsutvalg som fatter de praktiske avgjørelser angående virksomheten. Varefakta-Komitéens arbeidsutvalg er også rådgivende organ for Forbruker- og administrasjonsdepartementet ved gjennomføring av Lov av 24. mai 1968 om tvungen merking av forbruksvarer.

Det daglige arbeid gjøres av Varefakta-Komitéens faste sekretariat. Varefakta-komitéens sekretariat har også til oppgave å sørge for informasjon om bruk av Varefakta overfor forbrukere, forhandlere og leverandører.

Varefakta-Komitéens budsjett vedtas av Stortinget. Midlene skaffes ved statstilskudd, avgifter fra de firmaer som bruker Komitéens deklarasjoner og frivillige bidrag fra organisasjoner som er representert i Varefakta-Komitéen.

Tidligere sekretær i LO, Ragna Karlsen, er Varefakta-Komitéens formann. For øvrig er LOs representanter i Komitéen:

Representanter: Forretningsfører Finn Nilsen og Elida Haugan.

Varamenn: Sekretær Bjarne Bårdsen og Martha Eriksen.

Forretningsfører Finn Nilsen er for øvrig med i arbeidsutvalget. Bjarne Bårdsen er hans varamann.

Varefakta-Komitéen avviklet sitt årsmøte 28. september 1972. Sekretærene Liv Buck og Evy Boverud Pedersen var til stede fra Landsorganisasjonen i Norge.

På årsmøtet ble det blant annet orientert om nyordningen for Varefakta-Komitéens varedeklarasjoner.

Fram til 1972 har det bare eksistert én type Varefakta-deklarasjoner, kjennetegnet ved Varefakta-Komitéens registrerte merke. Deklarasjonene har bare hatt til hensikt å skaffe nøytrale opplysninger uavhengig av varens kvalitet (med unntak for redningsvester hvor det også er stilt krav til brukskvalitet ved deklarerings).

Disse deklarasjonene blir nå erstattet med to forskjellige typer

merking hvor det skilles mellom varer hvor deklarasjonen innebærer kvalitetskrav og hvor den ikke gjør det.

Innen de varegrupper hvor deklarasjonene gir vareinformasjon etter Komitéens regler, benyttes ikke noe merke. Disse deklarasjoner kjennetegnes bare ved Varefakta-Komitéens navn.

I de varegrupper hvor deklarerer betyr et krav til en definert minstekvalitet, benyttes Varefakta-Komitéens nye, registrerte fellesmerke.

Alle varer kan deklarerer. Avgjørende for valg av merket eller umerket deklarasjon vil være om varetypen egner seg for fastsettelse av minstekrav til kvalitet.

De første nye deklarasjoner vil være å finne på markedet omkring årsskiftet 1972—73, men de gamle deklarasjonene vil ennå i lengre tid finnes i butikkene.

Forbrukernes Forsikringskontor/Forsikringsskadenemnda.

Forbrukernes Forsikringskontor åpnet 2. mai 1971. Det går tilbake på en avtale som ble inngått 9. april 1970, mellom Forbrukerrådet og Norske Forsikringsselskapers Forbund.

Foruten Forbrukernes Forsikringskontor ble det videre opprettet en Forsikringsskadenemnd, samt et vilkårsutvalg.

Forbrukernes Forsikringskontor driver hjelpende og veiledende virksomhet for den enkelte forbruker, som på en eller annen måte føler seg uriktig behandlet av sitt forsikringsselskap i skadesaker.

Forsikringsskadenemnda vurderer de konkrete sakene. Den avgir uttalelser om fortolkningsspørsmål vedrørende forsikringsvilkår og lover av forsikringsrettslig betydning. Nemndas uttalelser er rådgivende, og behandler henvendelser, enten fra forsikringsselskap, forsikringstaker eller skadelidd, saker i tilknytning til skadeforsikring og andre saker som mer naturlig hører under næringslivets organisasjoner. Uttalelsene er rådgivende. Grunnlaget for nemndas vurderinger er bl. a. Forsikringsavtaleloven og de aktuelle forsikringsvilkår. Det koster ingen ting å få en sak forelagt for nemnda.

I Forsikringsskadenemnda har partene hver 2 representanter. Sekretær Liv Buck sitter som Forbrukerrådets representant i Forsikringsskadenemnda. Advokat Kai Ekanger er vararepresentant. H.r.dommer Knut Blom er nemndas formann.

Forbrukernes Forsikringskontor mottok i budsjettåret 781 skriftlige henvendelser, og 552 via telefon eller ved personlig fram møte. 27 av sakene ble brakt inn for Forsikringsskadenemnda.

Forbrukerrådets framtidige organisasjon.

Ved kgl. resolusjon av 25. april 1969 ble det oppnevnt et utvalg til å utrede Forbrukerrådets arbeidsoppgaver, sammensetning, organisasjon m. v., på bakgrunn av den samfunnsmessige, tekniske og økonomiske utvikling i de årene som var gått siden Forbrukerrådet ble opprettet i 1953.

Utvalget avga sin innstilling — S. nr. 28 — 18. juni 1971 (Jensen-komitéens innstilling).

Departementet for familie- og forbrukersaker avga sin uttalelse til innstillingen 24. mars 1972 (St.meld. nr. 65).

Stortingets sosialkomité ga uttrykk for sitt syn i Innst. S. nr. 28, avgitt 2. november 1972.

Den 6. desember 1972 ble saken behandlet i Stortinget, og komitéens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Det opprinnelige Forbrukerrådet, som ble opprettet i 1953 med formann og sju medlemmer, vil nå bli erstattet av to organer — et landsmøte og det egentlige forbrukerråd, som i realiteten blir å betrakte som et arbeidsutvalg.

Landsmøtet vil bestå av i alt 57 representanter. 20 delegater fordeler seg på følgende organisasjoner:

Ensliges Forenings Landsforbund	1 delegat
Landsorganisasjonen i Norge	3 delegater
Nasjonalforeningen for Folkehelse	1 delegat
Norges Bondekvinnelag	1 »
Norges Fiskarlags Kvinnegruppe	1 »
Norges Husmorforbund	1 »
Norges Idrettsforbund	1 »
Norges Kooperative Landsforening	1 »
Norges Leieboerforbund	1 »
Norges Vanførelag	1 »
Norsk Bonde- og Småbrukarlags Kvinnegruppe	1 »
Norges Pensjonistforbund	1 »
Norske Kvinners Nasjonalråd	2 delegater
Norges Naturvernforbund	1 delegat
Statens ungdomsråd	2 delegater
Norsk Lærerlag	1 delegat

For øvrig vil hvert fylke bli representert med 1 delegat, som velges av fylkestinget (til sammen 19 representanter).

8 delegater vil bli oppnevnt av Stortinget, og de ansatte i Forbrukerrådet vil bli representert med 2 delegater. Endelig skal Forbruker- og administrasjonsdepartementet på fritt grunnlag kunne oppnevne 8 spesielt sakkyndige personer.

Arbeidsutvalget, eller det egentlige Forbrukerråd skal nå bestå av formann og 8 medlemmer med varamenn. Formannen med varamann vil bli utnevnt i statsråd, mens de øvrige medlemmer og varamenn blir valgt av landsmøtet. Nestformann skal velges av Rådet. Medlemmene skal velges for en 4-årsperiode.

Av spesiell betydning for forbrukere rundt omkring i landet er beslutningen om at det skal opprettes et lokalt forbrukerkontor i hvert fylke, og at Veiledningstjenesten i heimstell skal knyttes til denne virksomheten.

Det man ønsker ved å opprette lokale forbrukerkontorer, er å skape et organ som kan lede og samordne forbrukerinformasjonen, både sentralt, i fylker og kommuner. Veiledningstjenesten blir betraktet som en naturlig del av dette arbeidet.

Det vil ta sin tid før de lokale forbrukerkontorer kan komme i full virksomhet. Det er flere grunner til det, bl. a. at det må opprettes nye stillinger ved disse kontorene. Bemanningen vil bli relativt beskjeden i starten, idet man mener det er viktig å høste visse erfaringer. Imidlertid kan det senere komme på tale med utvidelse, hvis det skulle vise seg hensiktsmessig og nødvendig.

Det er for øvrig besluttet at hvert fylkesting skal oppnevne et forbruker- og heimstellutvalg på minst 5 medlemmer. Forbrukerkontoret skal fungere som sekretariat for utvalget, som skal være fylkets sakkyndige i alle for-

brukerspørsmål. På tilsvarende måte skal kommunestyret i hver kommune velge en forbruker- og heimstellnemnd på 3 til 5 medlemmer. Den skal lede og koordinere arbeid til beste for forbrukere i kommunen og samarbeide med fylkets forbruker- og heimstellutvalg og med Forbrukerrådet.

Forbrukerrådet vil fortsatt bli opprettholdt som en frittstående organisasjon.

Når det gjelder det nye forbrukerråds framtidige hovedoppgaver, går disse i hovedtrekk ut på:

- A øve innflytelse på vare- og tjenestetilbudet til forbrukerne innen privat og offentlig virksomhet.
- A drive opplysningsvirksomhet som kan bedre forbrukernes forutsetninger for selv å vurdere sine behov og muligheter for å få behovene tilfredsstilt, bl. a. ved informasjon om varer og tjenester.
- A medvirke til å beskytte forbrukerne mot varer, tjenester og omsetningsformer som medfører økonomisk tap for forbrukerne eller er skadelige for psykisk og fysisk helse.

Man regner med at Forbrukerrådet vil bli omorganisert i henhold til de nye bestemmelser ved månedsskiftet juni/juli 1973.

Forbrukerombudsmann.

Tanken om en forbrukerombudsmann ble lansert av Forbrukerrådet i Norge allerede så tidlig som i 1960-åra.

Ombudsmannsordningen trådte i kraft 1. januar 1973. Fra dette tidspunkt trådte også loven om kontroll med markedsføring i kraft.

Inger Louise Valle ble tildelt oppgaven å bli landets første forbrukerombudsmann. Et mer dekkende navn ville sikkert vært markedsombudsmann.

Forbrukerombudsmannens arbeidsområde er klart definert i markedsloven.

Forbrukerombudsmannen skal overvåke at reklame og andre markedsføringstiltak holder seg innenfor lovens ramme — at reklamen er fullstendig og sann, og ikke villedende for forbrukeren — at presset mot kjøperen ikke er urimelig m. v.

Det innkam til Forbrukerombudsmannen i alt 160 klager allerede i løpet av de tre første uker etter at ordningen trådte i kraft.

Markedsloven.

Den nye loven om kontroll med markedsføring innskjerper sannhetskravet og opplysningsplikten i reklamen, samtidig som visse reklameformer forbyr totalt. Loven trer i kraft fra 1. januar 1973, og avløser den gamle konkurranseloven fra 1922.

Ett av de viktigste prinsipper for den nye loven, er at de tiltak næringsdrivende iverksetter i reklameøyemed, ikke skal være villedende. Ved siden av dette grunnleggende kravet til sannhet i reklamen, pålegger loven også den næringsdrivende en viss opplysningsplikt. Man skal ikke på en urimelig måte utnytte forbrukernes mangelfulle erfaring eller kunnskaper, eller trekke inn uvedkommende forhold. Loven forbyr betegnelsen garanti eller liknende om kontraktsbestemmelser som innskrenker mottakerens rettigheter sammenliknet med den rettsstilling vedkommende ville hatt etter Kjøpslovens regler.

Den forbyr videre å gi en tilleggsytelse til en vare eller tjeneste hvor det ikke er noen naturlig sammenheng mellom ytelsene, den såkalte tilgift.

Videre forby loven lotterier osv. som settes i verk for å fremme salget av en vare eller tjeneste.

Kort kan det sies om lovens uttrykk at de er skjønnspregede og elastiske, og meget vil avhenge av den tolkning den vil få i praksis av de nyopprettede overvåkingsorganer — Forbrukerombudsmannen og Markedsrådet.

Markedsrådet.

Markedsrådet og Forbrukerombudsmannen er de organer som vil stå sentralt i bildet når det gjelder kontroll med om den nye lov om markedsføring blir overholdt.

Forbrukerombudsmannen skal føre tilsyn med at det ikke skjer markedsførings tiltak i strid med loven.

Ombudsmannen kan ta opp saker på eget initiativ, eller etter henvendelse fra andre. Gjennom kontakt med berørte firmaer, skal det først gjøres forsøk på å komme fram til en frivillig ordning. Fører dette ikke fram, kan ombudsmannen eller den forbruker saken vedrører, bringe saken inn for Rådet. Dog går ingen saker til Markedsrådet før Forbrukerombudsmannen har forsøkt forhandlingsveien.

Markedsrådet består av 9 medlemmer, oppnevnt av Kongen.

Det er dette råd som kan nedlegge forbud mot det tiltak striden står om. Dog vil domstolene kunne komme inn i bildet når det blir spørsmål om straff, erstatning eller overprøvelse av Markedsrådets vedtak.

Utvalg for standardkontrakter.

Forbrukerrådet har i lengre tid vært oppmerksom på at forbrukernes rettsstilling ved kjøp av varer og tjenester i stadig høyere grad blir svekket av standardkontrakter. Standardkontraktene er utformet bare av den ene part i kontraktforholdet, og er således utformet ensidig, og med bestemmelser som synes urimelige fra et forbrukersynspunkt.

Den enkelte forbruker har små muligheter til å påvirke kontraktvilkårene — en situasjon som klart er i strid med forutsetningene for den avtalefrihet som vårt rettssystem er basert på. Situasjonen betyr en alminnelig svekkelse av forbrukernes rettsstilling. Som eksempler kan nevnes bilbransjen, forsikringsbransjen, byggebransjen, kjøp og leie av fast eiendom, feste av tomt, avbetalingskontrakter, notaer, kjøp av tjenester — både av offentlig og privat karakter.

Forbrukerrådet anmodet derfor, på bakgrunn av dette, departementet om å nedsette et utvalg som kunne få i oppdrag å foreslå tiltak som kunne beskytte forbrukernes rettsstilling i forbindelse med standardkontrakter.

Henvendelsen fra Forbrukerrådet førte til at Justisdepartementet i samråd med Departementet for familie- og forbrukersaker vedtok å opprette et Utvalg for standardkontrakter — oppnevnt ved kgl. resolusjon av 22. januar 1971. Sekretær Liv Buck er med i dette utvalg som representant for Landsorganisasjonen i Norge.

I løpet av 1972 er det foretatt et omfattende innsamlingsarbeid av formularmateriale. Det gjelder i første rekke formulærer for standardkontrakter innen de forskjellige bransjer, gjennomgåelse av litteratur, utredningsmateriale og fremmed rett på området.

Med utgangspunkt i dette materiale er det holdt ett samlet møte i utvalget i 1972.

Det arbeides med ytterligere innsamling av formularmateriale bl. a. på den offentlige sektor.

I januar 1973 vil det bli drøftelser i Stockholm om lemping av avtalevilkår. Idet denne del av utvalgets mandat skal skje i nordisk samarbeid.

Kontaktutvalget for varehandelen.

Utvalget er et rådgivende organ under Handelsdepartementet, oppnevnt i juli 1971.

Det ledes av handelsministeren. Utvalget har intet bestemt mandat.

Bakgrunnen for opprettelsen av utvalget ligger bl. a. i at flere viktige næringer allerede i mange år har hatt en organisert kontakt med myndighetene, hvor de har kunnet drøfte sine problemer. Et tilsvarende bindeledd har man manglet når det gjelder varehandelen.

Departementet er av den oppfatning at også varehandelen sliter med store strukturproblemer og utdannelsesproblemer, og man er inne i en utvikling med stadig sterkere tilknytning til utenlandsk kapital. Distriktsutbygging og utviklingen av et forbrukerdemokrati tilsier også en langt mer aktiv holdning fra myndighetenes side.

Hensynet til forbrukerne er en annen viktig side av de problemer handelsnæringen sliter med.

Handelens og forbrukernes problemer bør derfor diskuteres parallelt, slik at nødvendig avveining av interessene blir foretatt på det forberedende stadium. Det er dette som ligger bak behovet for utvalget, og spørsmål som angår handelen skal drøftes i dette kontaktutvalget.

Utvalgets arbeidsoppgaver skal klargjøres underveis. Dog er det gitt uttrykk for at utvalget skal være en rådgivende instans og et forum, hvor varehandelens problemer kan drøftes ut fra forskjellige synsvinkler og interesser. I utvalget er LO representert ved forbundsformann Otto Totland, Handel og Kontor, med forbundssekretær Rolf Lundell, og Forbrukerrådet med sekretær Liv Buck.

I 1972 er det holdt tre møter, nemlig 21. mars, 31. mai og 7. september.

Forbrukerundersøkelse.

I 1973 skal det foretas en landsomfattende forbrukerundersøkelse. Tidligere er slike undersøkelser foretatt i 1958 og 1967. Det er Statistisk Sentralbyrå som skal forestå undersøkelsen.

Undersøkelsen skal kartlegge størrelse og sammensetning av husholdningenes private forbruk av varer og tjenester.

Den skal tjene flere formål. Blant annet skal den brukes til å beregne nytt vekt-grunnlag i konsumprisindeksen, å skaffe materiale for beregning av fordeling av privat forbruk på vare- og tjenestegrupper i nasjonalregnskapet, likesom data vil bli brukt ved markedsføring og etterspørselsanalyser.

Forbrukerundersøkelsen 1973 vil omfatte ca. 5000 tilfeldig uttrukne husholdninger over hele landet.

Fra og med 1974 er det planlagt å ha løpende forbrukerundersøkelser, og hensikten med dette er å kunne oppdage endringer i forbrukets sammensetning, bl. a. av hensyn til vektgrunlaget i konsumprisindeksen.

Lavinntektsundersøkelse.

Ved kgl. resolusjon av 3. mars 1972 ble det vedtatt at lavinntektsundersøkelsen skulle settes i verk.

Det er en gruppe på tre forskere som skal forestå arbeidet med undersøkelsen. Denne gruppen er lavinntektsundersøkelsens utøvende organ.

Til å bistå forskergruppen er det oppnevnt et råd. Rådet skal være rådgivende for forskergruppen, og godkjenne hovedlinjene i opplegget for undersøkelsen. Det skal videre tas med på råd om hvordan resultatene skal publiseres.

Dosent Tor Rødseth er formann i forskergruppen. De øvrige medlemmer er professor Gudmund Hernes og universitetslektor Tor-mod Hermansen.

Gruppen har etablert seg med et sekretariat i Bergen. Dette kom i funksjon fra 1. juni 1972.

Som LOs representanter i Rådet for lavinntektsundersøkelsen, sitter sekretær Liv Buck og konsulent Øistein Gulbrandsen.

I Rådet sitter det for øvrig representanter fra arbeidsgiverorganisasjonene, bønder og fiskere, fra gruppene av trygdede og funksjonshemmede, fra Familie- og forbruker, Finans-, Kommunal-, Lønns- og pris og Sosialdepartementet.

Rådets formann er sosialsjef Ebba Lodden.

I 1972 er det holdt ett møte i Rådet.

Forskergruppen har i 1972 konsentrert sitt arbeid om følgende oppgaver:

- a) å lage oversikt over relevant norsk forskning, med sammen- drag over de funn som er gjort, og den kunnskapsmessige status på de områder som er nevnt i mandatet (inntekt, utdanning, politiske ressurser, osv.),

- b) å lage sammendrag av funnene i den svenske undersøkelsen (Låginkomstutredningen),
- c) å lage oversikt over og samle relevant materiale fra utenlandske forskningsinstitusjoner,
- d) å utvikle detaljene for framdriftsplanen for undersøkelsen.

For den store intervjuundersøkelsen, som det tas sikte på å gjennomføre i første halvdel av 1973, vil man ta utgangspunkt i den svenske undersøkelsen.

Undersøkelsen skal avsluttes innen utgangen av 1975.

Industriøkonomisk Institutt.

LO avga i oktober en uttalelse i samband med en utredning om opprettelse av et industriøkonomisk institutt. Vi gjengir LOs uttalelse til Industridepartementet:

«I anledning av departementets brev av 15. september der innstillingen fra ovenfor nevnte utvalg ble oversendt til uttalelse skal Landsorganisasjonen få komme med følgende bemerkninger:

Landsorganisasjonen har ingen merknader til de vesentligste punktene i innstillingen, men vil derimot si seg tilfreds med at utvalget i sin enstemmige innstilling går inn for at et slikt institutt opprettes. Allerede i vårt handlingsprogram fra 1969 gikk vi inn for at dette instituttet ble opprettet og har siden arbeidet aktivt med denne saken. De arbeidsoppgaver som instituttet etter utvalgets oppfatning bør ha, finner vi samsvarer godt med det behovet vi påpeker i vårt handlingsprogram. Vi anser at en snarlig etablering av et industriøkonomisk institutt vil være av vesentlig betydning for våre politiske myndigheter ved formulering av en framtidrettet industripolitikk. Samtidig vil instituttets utredninger være av vesentlig betydning for fastlegging av rammebetingelser i arbeids- og næringslivets langsiktige planlegging.

Landsorganisasjonen slutter seg til utvalgets forslag om at instituttet geografisk plasseres i Bergen. Utvalget anbefaler at instituttet i første omgang får en utrederstab på 10—12 personer, dette slutter vi oss også til, men vil få påpeke at instituttet må utbygges i takt med de arbeidsoppgaver som naturlig melder seg. For å sikre en slik utbygging er det nødvendig at instituttet sikres tilstrekkelige finansielle midler til en slik utbygging.

Vedrørende administrativ plassering vil Landsorganisasjonen støtte utvalgets anbefaling av en plassering under Industridepartementet under bestemte forutsetninger. I denne sammenheng bør departementet vurdere om instituttets forhold til Industridepartementet kan organiseres på en måte som svarer til Statistisk Sentralbyrås forhold til Finansdepartementet.

P.g.a de mer usikre markedsøkonomiske forholdene som vi står overfor anser Landsorganisasjonen det for ønskelig at departementet raskt tar de nødvendige skritt for å få opprettelsen av et slikt institutt vedtatt og instituttet etablert.

Vi vil til slutt uttrykke vår anerkjennelse til utvalget for det arbeid som er utført.»

III. Spesielle avtaler

Samarbeidsrådet LO—N.A.F.

I 1972 har Rådet hatt følgende sammensetning:

Forretningsfører Tor Aspengren (formann), sekretær Tor Halvorsen, forretningsfører Olav Bratlie, adm. dir. Kaare N. Selvig, adm. dir. Sverre Grøtter, direktør Reidar Tank-Nielsen, med følgende varamenn:

Nestformann Odd Højdahl, ingeniør Egil Ahlsen, forbundsformann Otto Totland, direktør Victor Evensen, direktør Hans W. Riddervold, direktør Øyvind Skard.

Sekretariatet har hatt følgende bemanning:

Daglig leder: Lars Bjarheim, konsulentene Bjørnulf Bernhardsen og Arnold Johannessen, sekretær L. Johannessen og kontordame A. Anensen.

Samarbeidsrådet har i årets løp arrangert 6 felleskurs i samarbeidsforhold. På disse kurs deltar hver bedrift med 4 deltakere, 2 fra ledelsen og 2 fra de ansatte. 249 deltakere fra 68 bedrifter har deltatt i disse kurs i 1972.

Disse kurs har vært ledet av et utvalg bestående av sekretær Harry O. Hansen, studierektor Petter Thoen og konsulent Arnold Johannessen.

Søkningen til disse felleskurs har vært meget stor, og det er for 1973 planlagt 9 liknende kurs.

Arbeidet med distriktskonferanser har fortsatt i 1972. Emnet for året konferanser har vært: Samarbeidsforsøk med delvis selvstyrte grupper.

Det har vært holdt 14 distriktskonferanser med i alt 762 deltakere fra 162 bedrifter. Konferansene har vært holdt i Haugesund, Trondheim, Bergen, Molde, Ålesund, Porsgrunn, Sandefjord, Drammen og Sarpsborg.

Samarbeidet mellom Samarbeidsrådet og Statens teknologiske institutt vedrørende samarbeidsforsøk har fortsatt i 1972.

Statens virksomheter.

Ved utgangen av 1972 er det i virksomhet 26 hovedutvalg med 296 distriktsutvalg og 328 lokal/underutvalg, 10 landsomfattende og 50 enkeltstående utvalg. Utvalgene omfatter arbeidsplasser med til sammen ca. 160 000 ansatte i staten.

Som tjenestemennenes representanter i Sentralrådet for samarbeidsutvalg ved statens virksomheter har i 1972 fungert:

Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund, med varamann Aage Tømmereek, Norsk Postforbund, Harald Fondevik med varamann Else Ørbæk, begge Norsk Tele Tjeneste Forbund, Hjalmar Andersen, Norsk Tjenestemannslag, med varamann Reidar Bråthen, Statstjenestemannskartetlet, Albert Uglem, Statstjenestemannskartetlet, med varamann Odd Eide, Norsk Politiforbund, Ludvik Wangsmo, Norsk Arbeidsmandsforbund, med varamann Jahrmann Mangen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Ivan Sundstrøm, med varamann Konrad B. Berthelsen, begge Statstjenestemannsforbundet, politimester Gunnar Gjone, med varamann oberstløytnant Hans P. S. Koren, begge Embetsmennenes Landsforbund, kaptein Kaare Angel Eriksen, med sivilforsvarsinspektør Trygve Skag, begge Yrkesorganisasjonenes Hovedsammenslutning for Embets- og statstjenestemenn.

Egil Halvorsen har vært Rådets formann, Arthur Ruud nestformann og Arne Gjelsnes sekretær.

Det har i 1972 vært holdt 5 ordinære møter. Til Rådets møter er innkalt både medlemmer og varamenn. Det er holdt 2 forbedrende møter.

Rådet sender ut sitt blad «Samarbeid», som i 1972 har utkommet med 5 nummer, og i et opplag av 14 400 eksemplarer.

I året ble det innmeldt 16 brevringer i kurset «Samarbeid i staten». Til sammen 117 personer har gjennomgått kurset.

Det ble i 1972 arrangert 7 opplæringskurs med til sammen 278 deltakere fra 32 ulike statsinstitusjoner.

Den debatt om bedriftsdemokrati som har vært ført i forbindelse med stortingsbehandlingen av endringer i aksjeloven har utvilsomt stimulert interessen også for samarbeidsutvalgenes virkefelt. Videre er det tydelig at «fondet for opplysning og utvikling» har betydning for opplæringen blant tillitsmenn i organisasjonene. Dette betyr at organisasjonene i sterkere grad enn tidligere engasjerer seg i opplysning om Samarbeidsavtalen og den virksomhet som er etablert ifølge avtalen. På lengre sikt er det å tro at disse faktorer vil bidra til økt aktivitet i de samarbeidsutvalg som måtte slite med begyn-

nervansker. Sentralrådet søker til enhver tid å tilby hjelp til slike utvalg.

Samarbeidsavtalen ble i desember 1972 prolongert og gjelder nå ut året 1973.

Kommunene.

I henhold til avtalen om samarbeidsutvalg mellom Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Norges By- og Herredsforbund har om lag 160 kommuner og kommunale tiltak opprettet samarbeidsutvalg.

Det har vært holdt 2 møter i 1972.

En har fra Samarbeidsrådets side i 1972 lagt vekt på å styrke samarbeidsutvalgene i helsesektoren, samt arbeide med lederopp-læringsspørsmål.

Som arbeidstakernes representanter i Samarbeidsrådet sitter Arne Born og Edgar Eliassen, begge Norsk Kommuneforbund, og Erling Johansen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Sekretær i Rådet er Kjell Løvstad, Norges By- og Herredsforbund.

Sluttvederlagsordningen N.A.F.—LO

Styret i Sluttvederlagsordningen har i årets løp bestått av høyesterettsadvokat Pål Kraby, formann, direktør Fredrik Hansen, sekretær Tor Halvorsen og høyesterettsadvokat Olaf Sunde. Aktuar Bernt Freberg har fungert som styrets sekretær.

Styret har i løpet av 1972 holdt 15 møter. Det har i årets løp vært behandlet et meget stort antall søknader. Alt i alt er det innvilget utbetaling av sluttvederlag med kr. 10 615 000.00. Til sammenlikning nevnes at dette utgjorde kr. 8 248 000.00 for 1971 og kr. 6 331 000.00 for 1970. Premieinntektene for 1972 utgjorde kr. 10 438 000.00. For 1971 utgjorde premieinntektene kr. 10 050 000.00 og for 1970 kr. 7 263 000.00. Året 1972 er første året ordningen har gått med ordinært underskudd, idet utbetalingene utgjorde kr. 177 000.00 mer enn premieinntektene. Når renteinntekter og utgifter til administrasjon trekkes inn i regnskapet, blir det reelle underskudd kr. 157 000.00.

Den betydelige stigning i utbetalingene fra 1970 til i dag må for en vesentlig del tilskrives at det for fratreden etter 9. mai 1970 p. gr. a. sykdom eller svekkelse blir utbetalt sluttvederlag, mens dette ikke tidligere ga rett til sluttvederlag.

Da ordningen ble stiftet, ble det satt som mål at ordningen skulle opparbeide seg et fond på minst 5 mill. kroner. Dette fond utgjorde pr. 31. desember 1972 kr. 5 743 000.00.

Ordningen omfatter nå ca. 400 000 arbeidstakere.

Den viktigste endring som er foretatt i ordningen i løpet av 1972 er at ordningen er omarbeidet i samsvar med den senkede aldersgrensen i Folketrygden, slik at det ikke utbetales sluttvederlag til personer som fratrer etter eller ved fylgte 67 år. Til gjengjeld er satsene for de som må fratze mellom 50 og 63 år blitt noe forhøyet.

Sluttvederlagsordningens sekretariat vil fra april 1973 ha adresse: Øvre Slottsgt. 11, 3. etasje, Oslo 1.

IV. Forsikrings spørsmål

Kollektiv hjemforsikring.

1. januar 1967 sluttet det første fagforbund, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund avtale om Kollektiv hjemforsikring. Denne forsikringsformen som fortsatt så vidt vi vet er enestående i sitt slag i verden, er nå innført i 16 fagforbund og til sammen ca. 265 000 medlemmer er trygget gjennom denne ordningen. Fra den Kollektive hjemforsikringen ble innført er det utbetalt ca. 17 millioner kroner i skadeerstatning på denne forsikringsformen. Til tross for en sterk prisutvikling i perioden fra 1967 som naturlig nok fører til at det blir langt dyrere å skaffe til veie verdier som går tapt ved skader, er fortsatt premien for den kollektive hjemforsikringen kroner 30.00 pr. år.

Gruppehjemforsikring.

En del forbund har på grunn av sin medlemstruktur fått Samvirke til å utvirke en gruppehjemforsikring. Denne ordningen er i det vesentlige lik Kollektiv hjemforsikring, men avviker noe i tilslutningsformen. Fire fagforbund med til sammen 145 000 medlemmer har vedtatt å tilmelde seg ordningen. Premien for denne forsikringen er i 1973 45 kroner pr. år.

Grunnforsikringen.

Grunnforsikringen ble etter forutgående uravstemning innført fra 1. januar 1971 som avløsning og erstatning for FSK. Fra 1. januar 1973 er 18 fagforbund med til sammen 375 000 medlemmer tilsluttet denne forsikringsordningen. I 1971 ble det utbetalt nær 11 mill. kroner i erstatninger fra grunnforsikringen. I 1972 antar en at utbetalingene vil dreie seg om mer enn 13,5 mill. kroner.

Samleforsikring for LO.

Etter pålegg fra LO-kongressen i 1969 har Samvirke utviklet en samleforsikring for fagbevegelsen. Denne forsikring ble innført i 1972 og går på alle ledd i fagorganisasjonen. Pr. 1. januar 1973 har 14 fagforbund med til sammen 350 000 medlemmer sluttet seg til denne ordningen. Samleforsikringen som populært kan karakteriseres som en Kollektiv hjemforsikring for den faglige virksomheten, dekker løvsøre og kontorinnredninger for fagforbund, samorganisasjoner og bedriftsklubber. Videre dekker den forsikringsbehovet for tillitsmenn og medlemmer som reiser på oppdrag for fagbevegelsen. Ordningen er meget rasjonell på den måte at det enkelte forbund som slutter seg til ordningen innbetaler 35 øre pr. medlem pr. år, og alle forbundenes organisasjonsledd er dekket under forbundets avtale.

Informasjons- og opplysningsvirksomhet om forsikring.

Fra fagbevegelsens og Samvirkes side er det blitt drevet en meget omfattende informasjons- og opplysningsvirksomhet. I denne forbindelse kan nevnes at det bare i forbindelse med gjennomføringen av grunnforsikringen ble holdt ca. 4000 informasjonsmøter i grunnorganisasjonene. I siste halvår av 1972 er det gjennomført 60 weekend-kurs for medlemmer av forsikringsutvalgene og tillitsmenn på grunnplanet. Mellom 1600 og 1700 tillitsmenn på grunnplanet har deltatt i denne skoleringsvirksomheten. Den store interesse som er vist for et faglig engasjement på det forsikringsmessige område bærer bud om nye framstøt til fordel for de fagorganiserte og realiseringen av den målsetting en har satt seg med fagbevegelsens engasjement i forsikring.

Fagorganisasjonens Stønadskasses Fond.

Etter at grunnforsikringen ble innført fra 1. januar 1971, har denne forsikringen etter hvert overtatt ytelsene som tidligere ble erstattet fra FSK.

Alle erstatningstilfeller som er inntrådt etter 1. januar 1971 dekkes av grunnforsikringen etter de regler som gjelder for den forsikringen og administreres av Samvirke.

På grunn av etterslepning av erstatningene fra FSK, har styret i beretningsperioden likevel behandlet en lang rekke erstatningskrav fra medlemmene som forbundene har oversendt styret til avgjørelse.

På grunn av vedtektenes bestemmelser om foreldelsesfrister avtar nå som forutsatt disse sakene sterkt i antall. Bortsett fra utbetalin-

gene av forskudd etter vedtektenes § 6 D, som en fortsatt vil ha løpende i en god del år, vil spørsmål av felles interesse vedrørende grunnforsikringen bli arbeidsområde for styret og representantskapet.

Styret har i perioden vært løpende orientert og drøftet rutiner og erstatningspraksis i grunnforsikringen.

I samråd med forbundene har en i perioden vedtatt å frafalle regresskrav for forskuddsutbetalinger i forbindelse med erstatning ved ektefelles død. En har videre på grunnlag av erstatningspraksis drøftet forskjellige utvidelser av grunnforsikringen.

Styret for FSKs Fond har i 1972 bestått av følgende:

Einar Strand, LO, formann, Thor Andreassen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Harry Jørgensen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Aage Tømmereek, Norsk Postforbund, Magnus A. Bakke, Norsk Transportarbeiderforbund. Varamenn: Sverre Andresen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Gunnar Torp, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Representantskapet består av 1 representant for hvert av de tilsluttede forbund i grunnforsikringen.

Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse.

Styret for Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse består av Sekretariatet og følgende 2 representanter for funksjonærene: Anna Negaard, Gudrun Authen, med Aud Kjeserud og Synnøve Andersen som varamenn.

Arbeidsutvalget: Einar Strand, Tor Aspengren, Olaf Sunde, Jens Torp og Anna Negaard.

Varamann for de fire første er Finn Nilsen og Gudrun Authen for Anna Negaard.

Til arbeidsutvalgets møter innkalles også Gudrun Authen.

Dessuten innkalles en representant fra tillitsmannspensjonistene: Peter Fossum.

Fra funksjonærpensjonistene innkalles Randi Mørch med Solveig Iversen som varamann.

I 1972 var det (inkl. nye pensjonister) utmeldt 36 medlemmer. Samlet antall betalende medlemmer ved årsskiftet er 549.

De løpende pensjoner fordeler seg slik:

221 alderspensjoner.

134 enker.

10 uførepensjoner.

5 ekstra enkepensjoner.

V. Arbeidsmarkedet, sosialpolitikk og utdanning

Arbeidsmarkedet.

Vårt kjennskap til utviklingen på arbeidsmarkedet er fortsatt noe mangelfull da Statistisk Sentralbyrå fortsatt ikke offentliggjør sysselsetningsstatistikk. Fra februar 1973 vil forholdet bli noe bedre da Byrået vil begynne å offentliggjøre arbeidskraftundersøkelser på utvalgsbasis. For industrien foretok Arbeidsdirektoratet en telling av antall sysselsatte ved utgangen av oktober 1972. Denne undersøkelsen omfatter 822 bedrifter som representerer ca. 40 prosent av den totale sysselsetting i industrien. Resultatet viser en nedgang i den totale sysselsetting innenfor disse bedriftene på 2050 personer eller 1.3 prosent. Forutsatt den samme prosentvise nedgang for industrien totalt skulle det i oktober 1972 være om lag 5000 færre sysselsatte i industrien enn i oktober 1971.

Arbeidsmarkedet var i 1972 noe mindre stramt enn de siste par årene. Stramhetsindikatoren som viser forholdet mellom antall ledige plasser og arbeidssøkere registrert ved Arbeidsformidlingen — var i gjennomsnitt for de tre første kvartaler 87 mot 93 og 91 i de samme perioder i 1971 og 1970.

Den gjennomsnittlige registrerte ledighet for perioden januar—desember var 14 813 eller 1 prosent av den totale beregnede arbeidsstyrke. Dette var gjennomsnittlig 2620 flere arbeidsløse enn samme periode året før. I forhold til ett år tidligere var ledigheten i hvert av de tre første kvartalene i 1972 henholdsvis 17 prosent, 22 prosent og 27 prosent høyere. Ved utgangen av desember 1972 var det registrert 25 300 ledige, dette var 22 prosent flere enn ett år tidligere. Av de ledige var forholdsvis mange eldre. I januar i fjor var 46 prosent over 50 og 16 prosent over 65 år. I juli var de tilsvarende tall 56 prosent og 34 prosent. Høsten 1972 var det også noe høyere ledighet blant ungdom enn tidligere. Ved utgangen av november ble det foretatt en undersøkelse av aldersfordelingen blant de registrerte helt arbeidsledige. Denne viser at det i november var en øking i ledigheten i alle aldersklasser i forhold til no-

vember i fjor. Størst var økingen i aldersklassen 20 til 29 år med 47 prosent, mens økingen i aldersklassen under 20 år var 36 prosent sammenliknet med november 1971. For registrerte ledige under 20 år foretok en samtidig en undersøkelse av ledighetens varighet, de lediges utdanning og praksis. Av de 2450 ledige under 20 år hadde omtrent halvparten vært ledige mer enn 4 uker, bare 33 prosent hadde skolegang utover den obligatoriske grunnskolen.

I forhold til 1971 har Arbeidsdirektoratet fått flere meldinger om driftsinnskrenkninger i 1972. I de tre første kvartalene mottok Arbeidsdirektoratet meldinger fra 78 bedrifter om oppsigelse av 2958 personer, mot 51 bedrifter og 1953 personer på samme tid året før. Antall permitteringer eller innskrenkninger de tre første kvartaler i fjor berørte 2506 personer i 1972 mot 2325 personer ett år tidligere.

Av fylkene ble spesielt Møre og Romsdal, Østfold og Telemark berørt av driftsinnskrenkninger i de tre første kvartalene av 1972. I første rekke gjaldt dette bedrifter innen treforedlingsindustri og gruppen annen bekledningsindustri.

Fremmedarbeiderne.

Høsten 1970 ble det i Statsråd oppnevnt et utvalg som skulle vurdere praktiseringen av den politikk som blir ført når det gjelder innvandring av utenlandsk arbeidskraft. LO ble representert ved Odd Højdahl, men etter at han ble statsråd våren 1971, ble Thorleif Andresen oppnevnt, og har deltatt i utvalget til innstillingen ble lagt fram.

Utvalget la sommeren 1971 fram forslag om strengere kontroll med arbeidstillatelse, og forslaget ble satt i verk. I sin endelige innstilling, som ble lagt fram før jul i 1972, foreslår utvalget at de tidligere kontrolltiltak blir opprettholdt, men at det dessuten blir innført en vurdering av søknadene etter behovet på arbeidsmarkedet. Som betingelse for innvilgning av første gangs søknad om arbeidstillatelse foreslår utvalget at vedkommende arbeidsgiver skal erklære seg ansvarlig for at søkeren disponerer tilfredsstillende bolig, og at arbeidsforholdet vil ha en sannsynlig varighet på minst ett år. Søkeren bør kunne lese og skrive og ha et visst minimum av grunnutdanning. Utvalget anbefaler at det blir satt en grense på 25 prosent for andelen av utenlandske arbeidstakere i en bedrift, med unntak for hotell- og restaurantbedrifter.

For utlendinger som har hatt lovlig opphold i Norge i minst 2 år, foreslår utvalget innført en ordning med bosettingstillatelse. Utvalget har også forslag på andre områder, bl. a. når det gjelder å hjelpe utenlandsk arbeidskraft til å tilpasse seg forholdene i Norge med hensyn til språk m. v. Det blir også foreslått visse fremmedspråklige nyhetssendinger i radio beregnet på utlendinger i Norge. Videre foreslås en bedre informasjons- og veiledningstjeneste gjennom Arbeidsformidlingen.

Utvalget gir uttrykk for den oppfatning at de utenlandske arbeidstakeres boligbehov på lengre sikt må søkes dekket etter samme retningslinjer som for norske arbeidstakere i en noenlunde tilsvarende situasjon.

Et mindretall i utvalget foreslår en midlertidig stopp i innvandringen av utenlandske arbeidstakere med visse dispensasjoner.

Utvalget har ikke behandlet spørsmål i samband med utenlandske musikere i Norge, idet dette spørsmål blir utredet av et eget utvalg. Heller ikke tar utvalgets innstilling generelt sikte på borgere fra de andre nordiske land som har felles arbeidsmarked. Spørsmål i samband med flyktninger og statsløse personer er ikke behandlet, heller ikke utenlandske sjøfolk i den norske handelsflåten.

En regner med at LO som vanlig vil få høve til å uttale seg om utvalgets forslag.

Distriktenes Utbyggingsfond.

LOs representanter i Rådet er (oppnevnt ved kgl. resolusjon av 18. juni 1971 for perioden 15. juni 1971—14. juni 1973):

1. Odd Høydahl.
Liv Buck — varamann.
2. Kjell Lien.
Ulf Sand, varamann.

For den tid Odd Høydahl var medlem av Regjeringen fungerte Liv Buck som rådsrepresentant. Pr. 31. november 1972 ble sistnevnte løst fra vervet som medlem av Rådet, idet Odd Høydahl fra dette tidspunkt gjeninntredte som representant. Liv Buck er fra samme tid hans personlige varamann til Rådet.

Rådet har holdt 2 møter i 1972.

I samband med ett av møtene ble det holdt befaringer i Aust-Agder fylke. Det ble gitt orienteringer om næringslivet og utbyggingen i fylket og om Setesdalsplanen.

I Styret for Distriktenes Utbyggingsfond er LO representert ved Einar Strand, idet han er varamann for arbeidsdirektør Reidar Danielsen, oppnevnt ved kgl. resolusjon av 2. mai 1969 med funksjonstid 15. mai 1969—14. mai 1973.

Styret har i 1972 holdt 14 møter og behandlet 1542 saker, 112 meldinger og 4 regnskapsmeldinger.

Distriktenes Utbyggingsfond startet sin virksomhet i 1961.

Arbeidslivets komité mot alkoholisme og narkomani (AKAN).

1. Komitéens sammensetning.

Komitéen har i det forløpne år bestått av:

Fra Norsk Arbeidsgiverforening: Direktør *Joh. Fr. Hansen* og visedirektør *H. Henriksen*. Etter *Henriksens* død ble overlege *Terje Due Strand* fast medlem. Varamenn er direktør *L. Aarvig* og bedriftslege *Gunnar Mowé*.

Fra Landsorganisasjonen i Norge: Forretningsfører *Olav Bratlie* og hovedkasserer *Marie Lindquist*, med forretningsfører *Otto Totland* og *Eivind Strøm*men som varamenn.

Fra Statens Edruskapsdirektorat: Forbundssekretær *Sigurd Halvorsen*, med direktør *Sigurd Birkelund* som varamann.

Etter turnusordningen mellom N.A.F.s og LOs representanter, har *Joh. Fr. Hansen* fungert som formann og *Olav Bratlie* som nestformann i 1972.

Sosionom *Tor Rønning* har vært ansatt som AKANs sosialkonsulent i heldagsstilling. Han har hatt 62 reisedager i 1972, samt 60 reisedager etter oppdrag fra andre organisasjoner.

Nytdannet sosionom *Turid Klette Lunde* ble fra 1. august ansatt som sosialsekretær i heldagsstilling foreløpig for et tidsrom av 1 år. Hun har hatt 11 reisedager, samt 13 reisedager etter oppdrag av andre organisasjoner.

Sverre Bolstad har vært komitéens sekretær og kasserer på deltid.

Landsorganisasjonens Revisjonskontor ved revisor *Odd Pettersen*, har forestått revisjon av regnskapene.

2. Finansiering av virksomheten.

Hovedorganisasjonenes Opplysnings- og Utviklingsfond har ydet et tilskudd på 125 000 kroner, utbetalt med 62 500 kroner fra hver av hovedorganisasjonene. Dessuten har Landsorganisasjonen ydet fritt kontorhold til komitéens administrasjon.

Fra Statens side har komitéen blitt bevilget 125 000 kroner.

Det samlede tilskudd utgjør således 250 000 kroner.

Det vises ellers til det foreliggende årsregnskap.

3. Virksomheten 1972.

a) Opplysningsbrosjyrer.

Brosjyren «Alkohol og Alkoholisme», forfattet av overlege *Th. Kjølstad*, ble trykt i et nytt opplag på 15 000 eksemplarer. Brosjyren er dermed trykt i et samlet antall på 57 000.

Brosjyren «Veiledning i behandlingsmåter på arbeidsplassen» av sosialkonsulent *Tor Rønning*, er trykt i en ny revidert utgave i et antall av 5000.

Videre er det trykt et nytt opplag av informasjonsbrosjyren «AKAN — hva den er og hva den vil» i et antall av 2000 eksemplarer. Overlege *Kjølstads* brosjyre «Aversan (antabus) i alkoholistbehandlingen» er trykt i et nytt opplag på 3000 eksemplarer. Disse brosjyrene er dermed trykt i et samlet antall på henholdsvis 19 000 og 10 000 eksemplarer.

Brosjyrene har som tilfelle har vært tidligere år, blitt distribuert gjennom N.A.F.s og LOs organisasjonsinstanser og ved direkte bestillinger fra bedrifter og bedriftsklubber. Videre har materialet blitt spredd gjennom Arbeidernes Avholdslandslags bedriftskontakter. Og endelig har mange sosialkontorer og edruskapsnemnder og skoler også i 1972 gjort varierende innkjøp av materiell til sin virksomhet.

b) Brevkurset «Sosialt Grunnkurs» ved Folkets Brevskole er i 1972 gjennomgått av 630 deltakere. Brevet «Edruskapsvern», som vesentlig bygger på AKAN-materiell og inngår som en del av brevkurset, er gjennomgått av samme antall.

c) Opplysningsfilmene.

Filmene «Blåmandag» og «Alkohol» blir fortsatt hovedsakelig utlånt gjennom Statens Filmsentral, Statens Edruskapsdirektorat, Vern og Velferd og Arbeidernes Opplysningsforbunds filmavdeling. Kontoret for Edruskapsvern, Oslo, har i 1972 kjøpt en kopi av «Blåmandag» av AKAN, til bruk i sin virksomhet.

På grunn av spredningen på de ulike organer er det ikke mulig å få fram eksakt hvor mye filmene brukes, men en har inntrykk av at filmen «Blåmandag» omfattes med stor interesse.

d) *Områdekonferanser.*

Disse fem områdekonferansene er arrangert i 1972:

17. februar i Moss	35 deltakere
4. oktober i Steinkjer	10 »
5. oktober i Molde	24 »
11. oktober i Oslo	25 »
18. oktober i Tønsberg	30 »

Deltakerne på områdekonferansene er vesentlig bedriftsledere og tillitsmenn innenfor bestemte geografiske områder. Konferansene har som siktemål å gi en første informasjon om AKANs virksomhet og om alkoholisme og narkomani. Man tar videre sikte på å få direkte kontakt med bedriftsrepresentantene og å skape grunnlag for det videre arbeid innenfor den enkelte bedrift. For å oppnå dette har en begrenset deltakerallet på konferansene til ca. 20 fra hver av arbeidsgiver- og arbeidstakersidene.

I tillegg til disse deltakerne har representanter for trygdekasser, sosialkontorer og arbeidskontorer på arrangementsstedene blitt innbudt.

Programmet for konferansene har vært:

1. AKANs formål og virksomhet.
2. ALKOHOL og/eller NARKOTIKA — deres innflytelse på arbeidsevnen.
3. Hva er alkoholisme?
Hva er narkomani?
4. Alkoholismens sorg i en bedrift.
5. Arbeidsgiverens rolle i forbindelse med alkoholmisbruk.

Følgende foredragsholdere er nyttet på konferansene: Overlege Th. Kjølstad, bedriftslege Gunnar Mowé, bedriftslege dr. med. Eyv. Thiis-Evensen, forbundsformann Olav Bratlie og direktør Joh. Fr. Hansen.

e) *Ukekurs.*

AKAN har i 1972 arrangert 2 ukekurs med i alt 70 deltakere. Videre har en lagt opp og ledet et ukekurs for støttekontakter arrangert av Arbeidernes Avholdslandslag. Kurset hadde 22 deltakere.

I ukekursene har deltatt bedriftskuratorer, bedriftsleger, bedrifts-psykepleiere, bedriftsledere, faglige tillitsmenn og støttekontakter.

Ukekursenes siktemål er å gi dem som til daglig kommer i berøring med sosialmedisinske spørsmål bedre innsikt, og å utvikle samarbeidstanken mellom ulike yrkesgrupper og institusjoner.

Tilslutningen til ukekursene er fortsatt stigende. Dette henger sammen med den økte aktivitet innenfor bedriftene når det gjelder komitéens arbeidsområde. Behovet for økte kunnskaper og informasjon melder seg, og de fleste bedrifter ønsker råd og veiledning om det praktiske opplegg innenfor bedriftene.

f) *Forelesningsrekker og korte kurs.*

En har lagt opp og forelest på en rekke korte kurser og forelesningsrekker. Disse tiltakene tar sikte på å rekruttere støttekontakter. Til-

takene er arrangert i Sarpsborg, Drøbak, Horten, Trondheim, Mo i Rana, Bærum, Larvik, Bergen, Tønsberg, Oslo (2), Stavern, Hamar og Stavanger. I alt var det 304 deltakere.

g) *Foredrag og orienteringer på kurs, konferanser, bedriftsmøter m. v.*

Det har også i 1972 vært stor etterspørsel etter materiell og foredrag på vernelederkurser, kurser arrangert av de enkelte fagforbund, Arbeidernes Opplysningsforbund og andre organisasjoner.

I alt er 24 ukekurser besøkt med foredrag og utdeling av materiell. Videre er det blitt holdt foredrag på 25 møter arrangert av ulike organisasjoner og institusjoner. Komitéens formann og nestformann har også deltatt som foredragsholdere.

Flere bedrifter har i 1972 opprettet spesielle utvalg som legger opp til informasjonstiltak og rutiner for bedriften. Behovet for intern informasjonsvirksomhet er stigende, og forespørslene om AKANs bistand det samme.

I 1972 har en deltatt i møter og vært på besøk i 26 bedrifter. I noen av dem har en lagt opp informasjonsmøter for alle ansatte, i andre er det den første informasjonsrunde som er gjort. Spørsmålet om utarbeidelse av retningslinjer og informasjon til de ansatte har vært hovedspørsmål.

I perioden har noen nye bedrifter tatt opp arbeidet, og det er nødvendig med direkte veiledning fra AKANs side. Utvikling av et system med støttekontakter synes å være av interesse for bedriftene.

Fortsatt er det flere henvendelser om bistand i forbindelse med akutte tilfeller. Denne delen av arbeidet er svært tidkrevende, og med den ramme en har for komitéens arbeid, har det ikke latt seg gjøre å følge opp de enkelte tilfelle på en helt tilfredsstillende måte.

Som nevnt i beretningen for 1971, foretok en i 1971 en undersøkelse for å få et bilde av AKANs arbeid og mottakelsen i bedriftene. Undersøkelsen er ferdig bearbeidet, og viser at bedrifter som har lagt flid på opplysning og informasjon om alkoholproblematikken har bedre resultat i behandlingen av problemene enn andre.

h) *Utenlandske kontakter.*

Komitéens materiell er etterspurt fra flere land i Europa. Komitéens formann var i september til stede på en internasjonal konferanse i Amsterdam hvor han redegjorde for AKANs arbeid.

En har hatt henvendelse fra to finske forskere som var interessert i AKAN, og en formidlet kontakt med to bedrifter i Oslo som har AKAN-opplegg slik at de kunne studere det i praksis.

Videre har en fortsatt kontakt med ALNA-Rådet i Stor-Stockholm.

i) *Informasjon til presse og kringkasting.*

I forbindelse med områdekonferansene har presse og kringkasting vært innbudt. En har fått god dekning i begge media, både ved omtaler og intervjuer med komitéens medlemmer.

Statens Feriefond.

Thorleif Andresen har vært Landsorganisasjonens representant i styret for Feriefondet i 1972, med *Kurt Mosbakk* som varamann. Med godkjenning av Kommunal- og arbeidsdepartementet ble det til ferieformål i 1972 bevilget i alt kr. 3 160 400.00.

Miljøvern.

Fagbevegelsens innsats i miljøvern har vært økende gjennom hele perioden.

Det er gjennomført en rundspørring blant medlemmene, slik at det nå er ganske klart hvorledes medlemmene selv opplever sitt arbeidsmiljø. Dette materiale danner grunnlag for et variert skoleringsopplegg omfattende LO-skolen og kurs- og studievirksomheten.

I den siste tariffavtalen er verneombudene tillagt økt betydning og det er gjort avtale om opprettelse av miljøvernutvalg ved bedriftene.

I LO er det opprettet og besatt stilling for miljøvernkonsulent.

Det er truffet tiltak for å opprette forhåndskontroll med bruken av kjemiske stoffer og for å sikre allmenhetens rettigheter i naturen. Tilsvarende har fagbevegelsen gjennom sine representanter søkt å fremme miljøvernarbeidet innenfor en rekke nasjonale og internasjonale organer og organisasjoner.

Bedriftslegerådet.

Bedriftslegerådets sammensetning har i 1972 vært:

Professor dr. med. Haakon Natvig, Den norske lægeforening, formann, direktør Joh. Fr. Hansen, Norsk Arbeidsgiverforening, sekretær Leif Haraldseth, Landsorganisasjonen i Norge.

Bedriftslegerådets sekretær har vært Aagot Barder.

Sekretariatets adresse er Gydas vei 8, Oslo 3, telefon 46 68 50 (10—14).

I løpet av 1972 har i alt 97 bedrifter med ca. 12 200 ansatte innført bedriftslegeordning. Av disse har 68 bedrifter med 11 320 ansatte etablert egen ordning, mens 29 bedrifter med 880 ansatte har sluttet seg til felles bedriftslegeordninger.

Bedriftslegerådet er blitt underrettet om at 12 bedriftslegeordninger er opphørt for til sammen 1210 ansatte. 8 av disse ordninger med 935 ansatte er opphørt fordi bedriftene er gått inn, 2 på grunn av legemangel og 2 bedrifter er opptatt i andre bedrifter.

Pr. 31. desember 1972 omfattet bedriftslegeordningen ifølge Rådets register 2240 bedrifter med i alt ca. 353 200 ansatte. Av disse er 625 bedrifter med ca. 104 500 ansatte registrert i Oslo.

Av 161 registrerte felles bedriftslegeordninger med ca. 126 000 ansatte er 21 med ca. 23 500 ansatte registrert i Oslo.

Bedriftslegerådets register omfatter 650 bedriftsleger, hvorav 153 i Oslo.

Bedriftslegerådet har i 1972 holdt 4 møter og behandlet 27 saker. Sekretariatet har fått over 1000 skriftlige og muntlige henvendelser og forespørslser og har utlevert over 800 eksemplarer av brosjyren «Den norske bedriftslegeordning».

Bedriftslegerådets 25-årsjubileum.

Brosjyren «Bedriftslegeordningen i fortid, nåtid og fremtid», som i redigert form gjengir taler, foredrag og diskusjonsinnleggene på Bedriftslegerådets jubileumskonferanse oktober 1971, er ved bevilgning fra N.A.F.s og LOs Opplysningsfond blitt trykt i 4000 eksemplarer. Den ble våren 1972 bl. a. sendt til alle deltakere i konferansen, til N.A.F.s og LOs medlemsbedrifter som har bedriftslegeordning, til LOs distriktskontorer og til alle bedriftsleger i Rådets register — dessuten til andre som har anmodet om å få den tilsendt.

Utvidelse av Bedriftslegerådet.

Den henvendelse som Bedriftslegerådet i desember 1971 rettet til de tre organisasjoner (omtalt i årsrapporten for 1971) med forslag om å utvide Rådet med en representant fra Helsedirektoratet, en fra Rikstrygdeverket og en fra Statens Arbeidstilsyn, er blitt positivt mottatt og anbefalt av Landsorganisasjonen og av Norsk Arbeidsgiverforening. Fra Den norske lægeforening er ennå ikke kommet svar, men Rådet er underhånden informert om at saken skal behandles av Landsstyret på møte i juni 1973.

Styret i Norsk Bedriftslegeforening, som på forhånd var blitt informert om henvendelsen, har tilrådt den foreslåtte utvidelse av Rådet.

Adgang for bedriftslegene til utvidet behandling.

Etter henstilling fra Jubileumskonferansen rettet Bedriftslegerådet i januar 1972 en henvendelse til Den norske lægeforening med forslag til visse forandringer i de nåværende retningslinjer for bedriftslegenes legebehandling. Forslaget var på forhånd forelagt styret i Norsk Bedriftslegeforening, som deler Rådets syn på ønskeligheten av en oppmykning av nåværende retningslinjer. Sentralstyret har sendt saken til de lokale legeforeninger til uttalelse og skal behandle den på Landsstyrets møte i juni 1973.

Bedriftslegenes mulighet for å bli kjent med diagnosen ved sykemelding.

En hadde håpet at denne sak — som ble omtalt i Bedriftslegerådets rapport for 1971 — kunne vært løst i 1972, idet Rikstrygdeverket på jubileumskonferansen stillet i utsikt en snarlig løsning.

Imidlertid dukket uforutsette problemer opp, og først i november 1972 mottok man fra RTV forslag til 5 alternative løsninger. RTVs forslag ble bl. a. sendt styret i Norsk Bedriftslegeforening og personallegen i Oslo kommune. I samsvar med uttalelser fra disse var Rådet enig i at forslaget med en ordning med egenerklæring fra de ansatte, var det mest tilfredsstillende av de foreslåtte alternativer. Rådet var også enig i de fleste av de foreslåtte forandringer av det skjema for egenmelding som RTV hadde gitt utkast til. En håper at den foreslåtte ordning kan tre i kraft i første halvdel av 1973.

Bedriftslegerådets register.

Rådets nåværende register over de bedrifter som har innført bedriftslegeordning, og over landets bedriftsleger, er i flere henseender ufullstendig, blant annet fordi det har vært vanskelig å føre registeret à jour. I samarbeid med N.A.F.s EDB-avdeling har vi i 1972 begynt å innhente nye opplysninger og overføre alle data på kort til EDB-behandling. Foreløpig er det sent ut spørreskjema til alle bedriftsleger, og de innkomne opplysninger er blitt kodet. I 1973 vil arbeidet fortsette med henvendelse til alle bedrifter som har bedriftslegeordning. Det er vårt håp at vi ved EDB-behandling skal få et helt pålitelig register som det blir mulig å holde à jour.

Bedriftslegenes administrative stilling.

Det er i det forløpne år kommet enkelte forespørsler både fra bedriftsleger i større offentlige etater og i private bedrifter om bedriftslegenes administrative stilling. Grunnen er at det i disse bedrifter har vært foreslått å underordne bedriftslegen en kontorsjef, personalsjef eller avdelingssjef. Under henvisning til de gjeldende retningslinjer har Rådet svart at det er helt klart at bedriftslegen administrativt skal sortere under den øverste ledelse i bedriften, men selvsagt i samarbeid med andre administrative instanser.

Bedriftslegenes taushetsplikt i forbindelse med helseerklæring ved ansettelse i staten.

En personalsjef i en offentlig etat hadde forlangt at bedriftslegen skulle utlevere til personalavdelingen de detaljerte egenerklæringer og legeerklæring som Helseeskjema 14 inneholder. Vedkommende bedriftslege nektet å etterkomme anmodningen og forela saken for Rådet. Rådet var enig med vedkommende bedriftslege i at det ville være et klart brudd på bedriftslegens taushetsplikt å utlevere til personalavdelingen opplysninger som Helseeskjema 14 gir. Under henvisning til §§ 2 a og 3 i Instruks for bedriftsleger var Rådet

også enig i at etter bedriftslegeordningens retningslinjer er det en forutsetning at bedriftslegen skal være bedriftens rådgiver med hensyn til den medisinske vurdering av de som søker ansettelse.

Da denne saken ansås å være viktig også for Den norske lægeforening, ble hele saken oversendt til Sentralstyret sammen med Bedriftslegerådets uttalelse. Lægeforeningens etiske råd som fikk seg saken forelagt, sluttet seg til Rådets uttalelse.

Bedriftslegesjefer — konsernoverleger.

Både NSB, Televerket og Postverket har opprettet bedriftslegesjefstillinger. Større konserner som Norsk Hydro, Elkem-Spigerverket A/S og Årdal-Sunndal-gruppen har også ansatt konsern- eller bedriftsoverleger.

Ansettelse av leger i hovedorganisasjonene.

Norsk Arbeidsgiverforening ansatte i 1972 en overlege til å ta seg av yrkesmedisinske problemer og oppgaver i arbeidslivet. Landsorganisasjonen har besluttet å opprette en liknende stilling.

Mobilt bedriftslegekontor for ansatte i bygge- og anleggsvirksomhet.

Flere entreprenør- og byggefirmaer har i lengere tid ønsket å etablere bedriftslegeordning for sine ansatte. Men da de arbeider på mange forskjellige steder, og da de ansatte ofte er pendlere med bosted utenfor Oslo, har det vært vanskelig å få en ordening i stand. En annen vanskelighet har vært at de ansatte arbeider i grupper, og hvis én i gruppen blir borte p.g.a. besøk hos bedriftslegen, blir hele gruppen uvirksom til han kommer tilbake. Av den grunn må tiden for bedriftslegeundersøkelsen henlegges til etter arbeidstidens slutt kl. 16.30 på ukens første 4 dager. Et entreprenørfirma i Oslo og et i Bergen med henholdsvis 385 og 350 ansatte har imidlertid løst saken ved å innrede kontorer i mobile arbeidsbrakker. Disse brakker kan flyttes fra en byggeplass til en annen etter behov. Bedriftsleger ble ansatt i 1972.

Bedriftslegeordning for departementene og de ansatte ved Stortingets kontor.

Også denne sak som det har vært arbeidet med i flere år, er i 1972 blitt løst. Det er innredet legekontorer i den gamle regjeringsbygningen i Akersgata. Foreløpig er tre av 5 bedriftslegestillinger besatt, med 6 timers ukentlig arbeidstid. Denne helsetjeneste omfatter ca. 2500 ansatte. Forsvarsdepartementet har sin egen ordening for mellom 500—600 ansatte.

Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd.

Som i 1971 har Landsorganisasjonen hatt kontakt med Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd. Den 13. november 1972 ble det holdt en konferanse mellom forskningsrådene og representanter for Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening. Fra Landsorganisasjonen deltok: Tor Aspengren, Egil Ahlsen, Per Haraldsson, Kurt Mosbakk og Ulf Sand. Konferansen drøftet NTNFs langtidspan. I et brev til Industridepartementet har Landsorganisasjonen seinere gitt uttrykk for sin oppfatning av denne langtidspanen. Det heter i brevet fra Landsorganisasjonen:

NTNFs langtidspan 1972—75.

Landsorganisasjonen viser til departementets brev av 6. oktober d. å. hvor en ber om uttalelse vedrørende NTNFs langtidspan.

Vi vil i denne forbindelse få uttale følgende:

Når NTNF har gått til det skritt å innføre langtidspanlegging som grunnlag for sitt arbeid, er vi av den oppfatning at dette vil føre til at forskningen under NTNFs område bedre kan tilpasses utviklingen i samfunnet. Langtidspanleggingen vil kunne lette arbeidet med å foreta en hensiktsmessig prioritering innen NTNFs område.

En har merket seg at det i de rapporter som foreligger, er understreket viktigheten av forskningens plass i samfunnsutviklingen. Vi tror at dette er helt nødvendig.

Landsorganisasjonen kan ikke vurdere den totale økonomiske ramme som NTNFs landstidsplan legger til grunn. Denne rammen må selvfølgelig vurderes mot andre områder som krever bevilgninger. Landsorganisasjonen vil imidlertid sterkt understreke betydningen av at den teknisk-naturvitenskapelige forskning i årene framover får økonomiske muligheter til å fylle sin plass i samfunnsutviklingen.

Landsorganisasjonen slutter seg til hovedopplegget i langtidspanen og vil understreke betydningen av at problemstillinger i forbindelse med trivsel og miljø får en sentral plass i NTNFs videre arbeid.

En finner her en rekke faktorer som teknisk-naturvitenskapelig forskning hittil ikke har tillagt tilstrekkelig vekt. Særlig vil vi peke på faktorer som har betydning for menneskets arbeidssituasjon, så som støy, støv, lysforhold m. v.

Når den tekniske forskning i tida framover gir slike problemstillinger en mer framtrædende plass, vil denne del av forskningen få en mer umiddelbar interesse også for de som utfører arbeidsoperasjonene. Landsorganisasjonen ser det, under en slik utvikling, som svært viktig at også arbeidstakerne blir trukket med i den videre utvikling av den teknisk-naturvitenskapelige forskning. Dette gjelder både på den enkelte bedrift og i den enkelte bransje, og det gjelder i NTNFs sentrale organer.

En vil samtidig understreke at det vil være behov for et samarbeid med andre institusjoner som arbeider på det felt som berører de områder vi har pekt på ovenfor. Som eksempler kan nevnes Arbeidsforskningsinstituttene og Statens teknologiske institutt.

Skole- og utdanningsspørsmål.

I løpet av 1972 har Landsorganisasjonen avgitt to uttalelser om viktige skole spørsmål. I mars fremla Kirke- og undervisningsdepartementet «Utkast til lov om mellomskolen». På grunnlag av de

innkomne merknader ble proposisjonen om «Lov om gymnaset» utarbeidet. Ved en sammenlikning av utkastet og proposisjonen er det grunn til å tro at LOs synspunkter i alle fall i noen grad har hatt gjennomslagskraft.

I oktober 1971 la Marmøykomitéen fram sin innstilling om «Samvirke i skolen». Komitéen drøfter og kommer med forslag til hvordan samarbeidet mellom de ulike gruppene i skolesamfunnet bør organiseres. Uttalelsen om denne innstillingen ble behandlet av LOs administrasjon 10. november 1972.

LO har gjennom mange år mottatt henvendelser fra skoler rundt om i landet om å bidra med kunnskapsstoff om arbeidslivets organisasjoner. I løpet av de siste årene har antall henvendelser økt sterkt. Skolene ber om materiell og om forelesere, og vi har hatt besøk av skoleklasser i LOs administrasjon.

LO og N.A.F. har til og med fått henvendelse fra rektorkollegiet i Vest-Agder om å hjelpe skolene i fylket med opplæring av elevtillitsmenn. Både LO og N.A.F. har svart positivt på denne henvendelsen. Skolens voksende interesser for fagorganisasjonen henger bl. a. sammen med at nye undervisningsplaner pålegger skolene å bringe stoff om arbeids- og næringslivets organisasjoner inn i undervisningen, samtidig som skolen må erkjenne at undervisningspersonalets egen innsikt på dette feltet ikke strekker til.

For å imøtekomme skolens økende behov for materiell, har LO vedtatt å sette igang en systematisk informasjonsvirksomhet overfor skoleverket, og AOF har påtatt seg dette arbeidet.

LO har også merket økende interesse fra skolens side for å trekke fagorganisasjonen med i utformingen av den framtidige skolen. Dette har kommet til uttrykk ved flere anledninger.

Våren 1972 oppnevnte Forsøksrådet for skoleverket en utvidet læreplankomité, som skal arbeide med læreplanene for den nye videregående skolen. Her er LO representert.

KUD har satt ned en komité som skal vurdere den framtidige yrkesutdanning bl. a. med sikte på samarbeid skole — arbeidsliv. LO er også representert i denne komitéen.

Videre er LO representert i en komité som skal utarbeide retningslinjer for bedriftsbesøk i Osloregionen.

LO har også vært invitert til å diskutere utplassering av skoleelever i arbeidslivet. Dette temaet ble tatt opp på en konferanse arrangert av Landslaget for rådgivning i ungdomsskolen. Konferansen fant sted i Bergen i september 1972.

LO har nå tilsatt en egen saksbehandler for å arbeide med skole- og utdanningsspørsmål. Knut Aagesen ble tilsatt i LO i august 1972,

og han er knyttet til LO i halv stilling. Foruten å arbeide med skole spørsmål for LO skal han, i likhet med de øvrige saksbehandlere, være forbundene behjelpelig i fagspørsmål.

UTKAST TIL LOV OM MELLOMSKOLEN

LOs uttalelse i brev av 4. mai 1972.

Landsorganisasjonen har fått oversendt utkast til lov om mellomskolene til uttalelse, og har følgende merknader:

Departementet tar sikte på å lage en felles lov for all undervisning og utdanning som hører hjemme i 10.—12. skoleår. Landsorganisasjonen vil for sin del gjenta den merknad som ble gitt i uttalelsen om skolekomitéens innstilling, III, der en i prinsippet sa seg enig i at det ble utarbeidet en slik lov.

Skolekomitéen av 1965 ga uttrykk for at formålsparagrafen burde være kort, og at en nærmere utdyping hørte heime i læreplanen. Departementets arbeidsgruppe har sluttet seg til dette synet. Med den utforminga paragrafen har fått, beskriver den sentrale mål for undervisninga som er å «gi allmennutdanning og yrkesutdanning og legge grunnlag for videre utdanning», samtidig som den understreker behovet for å skape grunnlag for et godt arbeidsmiljø, trivsel og personlig utvikling for alle som er knyttet til skolen.

Dette er viktige og riktige mål, men Landsorganisasjonen vil likevel gjøre følgende merknad:

I vår tid blir det sett på som en sentral skoleoppgave å forberede ungdommen til aktiv deltaking i vårt politiske demokrati. I tråd med denne målsetting blir det, gjennom ei styrking av den samfunnsorienterte undervisning lagt vekt på å øke ungdommens kunnskap om og forståelse av det samfunn de lever i. Samtidig gjør det seg gjeldende en stadig sterkere erkjennelse av at det er riktig og nødvendig å la de unge møte demokratiet gjennom praktisering av de demokratiske prinsipper innen rammen av skolesamfunnet. Denne erkjennelsen avspeiler seg bl. a. i Samvirkekomitéens innstilling.

For vår del vil vi dessuten legge vekt på følgende forhold: Det synes å være til stede en økende politisk vilje til å bygge ut demokratiet i det økonomiske liv, bl. a. gjennom demokratiske organer i bedriftene. En slik utvikling vil gi vårt demokrati en ny dimensjon. Men samtidig vil den stille krav både om faglig kunnskap og om innsikt i den demokratiske beslutningsprosess. Det må være skolens oppgave, så langt den evner det, å dyktiggjøre og forberede ungdommen til en slik oppgave. På bakgrunn av disse merknader vil vi tillate oss å foreslå at dette kommer til uttrykk i formålsparagrafen.

I lovutkastets paragraf 4 behandles fylkeskommunens plikt til løpende planlegging og departementets rett til godkjennende behandling av planene. I kommentarene til lovteksten peker arbeidsgruppa på departementets ansvar overfor planleggings- og utbyggingsarbeidet på skolesektoren.

I vår tid blir det betraktet som en sentral politisk målsetting å gi alle, uansett bosted, sosial bakgrunn og økonomisk evne, den samme rett og mulighet til utdanning. Derfor bør paragrafen styrkes med arbeidsgruppas egne ord om departementets ansvar for at ungdom i de ulike deler av landet har et tilstrekkelig og variert tilbud, og at utbyggingen blir vurdert i rikssammenheng. Vi går ut ifra at det bl. a. er på dette grunnlag at departementet krever rett til godkjennende behandling.

Lovutkastets paragraf 6 gir departementet en generell hjemmel for å gi regler om vurdering av elevene. For øvrig opplyses det om at departementet vil oppnevne et utvalg som skal behandle vurderingsspørsmålet.

I samband med den uttalelsen Landsorganisasjonen avga om skolekomitéens innstilling III, ble det gitt uttrykk for skepsis overfor planene om et system av standpunktprøver og normerte prøver som grunnlag for en vurdering av elevene. Vi vil gjerne gjenta våre betenkeligheter på dette punkt. For øvrig går vi ut ifra at vi får høve til å uttale oss om dette når utvalget i sin tid legger fram sin innstilling.

Med hensyn til lovutkastets paragraf 7 om inntak av elever vil vi slutte oss til det syn at skoleverket nå bygges ut slik at alle som ønsker det, kan bli tatt opp i mellomskolen. Vi er også enig i at størst mulig frihet til å prøve seg bør være et bærende prinsipp. Men samtidig bør en gjennom yrkesveiledning og rådgivning ta sikte på å unngå de åpenbare feilvurderinger av egne evner og anlegg.

I de tilfeller antall søkere overstiger tallet på utdanningsplasser, står en overfor et spesielt inntaksspørsmål. Skolekomitéen har her foreslått at opptaket skjer «etter loddtrekning blant alle kvalifiserte søkere». Landsorganisasjonen vil støtte departementet når det på det nåværende tidspunkt avviser et slikt prinsipp. I slike tilfeller vil situasjonen normalt være den at blant de kvalifiserte søkere er noen mer kvalifisert enn andre, dvs de har større intelligensmessige, evnemessige, interesse-messige eller andre forutsetninger. Utnevnelsen vil finne sted på grunnlag av slike kriterier.

Når det gjelder elevenes rettigheter og plikter, går departementet inn for at den enkelte skole skal få høve til å utforme reglementet innenfor den ramme av hovedelementer som departementet fastlegger. Vi slutter oss til dette prinsippet. For øvrig vil vi, i likhet med Skolekomitéen av 1965, understreke betydningen av at alle i skolesamfunnet som reglementet angår, får høve til å virke inn på utforminga av det.

Loven inneholder også en beskrivelse av behandlingsmåten i samband med alvorlige foreseelser eller forsømmelser fra elevenes side. Til denne del av loven har vi følgende merknad: Departementet har overlatt utforminga av reglementet til skolen, men har tillatt seg å lovfeste sentrale elementer i reglementet. Skolekomitéen la i sin innstilling III sterk vekt på at reglementet burde få en slik utforming at elevene ikke var i tvil om rettigheter og plikter — og konsekvenser ved å sette seg ut over reglementet. Vi har stor forståelse for at ureglementert opptreden innen skolesamfunnet kan ha en høyst komplisert årsaksbakgrunn der behandlingsmetoder av sosial eller psykologisk art er på sin plass. Men skolen må ikke avstå fra å reagere på reglementsbrudd, i en form som samsvarer med graden av forseelse. Loven etterlater tvil om hva som er departementets syn på dette punkt.

Paragrafens benevnelse antyder at innholdet omfatter både rettigheter og plikter. Med den utforming den har fått, er den blitt en disiplinærparagraf. Dersom en vil holde oppe paragrafens benevnelse, må det være riktig å omtale de av elevenes rettigheter som er hjemlet i andre paragrafer.

Departementet gjør framlegg om at fylkesskolestyret skal tilsette personalet i mellomskolen. Etter det vi har erfart, synes dette å være et av de sentrale stridsspørsmål i lovutkastet.

Skolekomitéen la i sin innstilling III vekt på følgende forhold:

« — — for det første må den ordningen en velger være slik at den gir størst mulig garanti for at gjeldende krav om utdanning etc. blir

overholdt, og mot urimelige avgjørelser. For det andre bør ordningen sikre en raskere behandling av tilsettings saker, og for det tredje er det ønskelig å kunne avlaste departementet.»

Departementet har sluttet seg til komitéens oppfatninger og konklusjon.

Fylkesskolestyret er i motsetning til departementet et lekmannsorgan. Dette synes å ha skapt frykt for at kravene til faglig kompetanse kan bli satt til side til fordel for menneskelige, lokale eller andre hensyn. Her vil vi for øvrig bemerke at vi ikke ser bort fra situasjoner der det er riktig å ta nettopp slike hensyn.

En omlegging i den retning departementet foreslår, betyr ikke å tilføre fylkesskolestyrene en fundamentalt ny funksjon som de mangler erfaring med. Den praksis som gjelder, gir i dag fylkesskolestyrene innflytelse over departementets tilsetning av personale ved de fylkeskommunale skoler. Dette skjer gjennom fylkesskolestyrenes innstillingsrett overfor departementet. Det er vårt inntrykk at fylkesskolestyrene, i samarbeid med skolens faglige og administrative ledelse, dvs. rektorene, har løst denne oppgaven på en tilfredsstillende måte.

Som arbeidstakerorganisasjon legger Landsorganisasjonen sterk vekt på forhold som sikrer arbeidstakerne mot vilkårlig behandling, som f. eks. urimelige tilsetningsavgjørelser. Vi tror at departementets framlegg gir en rimelig garanti mot dette. Denne garantien forsterkes ved at mindretallet skal ha rett til å anke avgjørelsen inn for departementet. Ut over dette må det være grunn til å legge vekt på departementets behov for å bli avlastet, slik at det med større kraft kan konsentrere seg om mer sentrale oppgaver.

Når det gjelder tilsetning av rektorer, vil vi gå inn for at tilsetningsretten blir lagt til Kirke- og undervisningsdepartementet.

I samband med paragraf 19, personalets plikter, blir det bl. a. gitt uttrykk for at «alt arbeid i tilknytning til undervisningen skal, så langt forholdene gjør det mulig, utføres ved skolen». Dette er en formulering som virker uklar. Ser departementet det som ønskelig at hele det mangesidige arbeid som følger med den gjeldende undervisningsplikt innpasses i skoletida og utføres ved skolen? Eller ønsker departementet å gi uttrykk for at arbeidsbyrden bør reduseres til å ha et omfang som gjør at alt arbeid kan utføres i skoletida?

Dersom det siste er tilfelle, bør siktemålet komme klarere til uttrykk. Dersom departementet har hatt den første tolking i tankene, synes den lite realiserbar.

Sentralt i denne paragrafen er det som blir uttrykt om personalets plikt til «å holde sine kunnskaper ved like og følge med i utviklingen på sitt fagområde».

Skolekomitéen av 1965 hadde trukket den logiske konsekvens av dette påbudet ved å gå inn for at kommunen, fylkeskommunen eller staten til enhver tid «skulle gi anledning til permisjon med lønn for etterutdanning for en bestemt del av de tilsatte lærere i kommunene, fylkeskommunene og staten».

Departementet har valgt å svekke denne konklusjonen. I paragraf 23 heter det at «fylkesskolestyret skal medvirke til at lærerne får høve til å holde kunnskapene sine ved like».

Etter vår oppfatning bør paragrafen få en utforming som klaggjør stat, fylkes og kommunes økonomiske ansvar på dette området.

Hva personalets situasjon for øvrig angår, vil vi rette oppmerksomheten mot paragraf 37 om overføring av personale. I kommentaren til lovteksten sier departementet at utgangspunktet for retningslinjene på

dette punktet må være at ingen skal tape velervervet rettighet ved overgangen til den nye skoleordningen.

Dette synes å være et så viktig prinsipp at det etter vår oppfatning bør innpasses i lovteksten.

I en rekke paragrafer tar loven opp de rettigheter og funksjoner som de ulike grupper i skolesamfunnet er tillagt, og de organer disse gruppene skal fungere igjennom. Sentralt i dette arbeidet står skoleutvalget, som departementet har tatt opp etter forslag fra skolekomitéen. Vi vil gjerne gi en generell merknad til disse paragrafer.

Skoleutvalget har fått seg tillagt funksjoner som betyr en desentralisering i skoleverket. Dette vil vi si oss tilfreds med. Men en desentralisering av funksjoner til den enkelte skole betyr ikke automatisk en demokratisering av det enkelte skolesamfunn. Som vi tidligere har vært inne på, bør dette være en sentral målsetting.

I vår kommentar til Samvirkekomitéens innstilling vil vi komme tilbake til disse spørsmål. Vi vil ikke se bort fra at denne innstilling vil kunne gi grunnlag for så sentrale forslag på dette området at de bør innpasses i loven.

INNSTILLING OM SAMVIRKE I SKOLEN

LOs uttalelse i brev av 9. november 1972.

Landsorganisasjonen har fått oversendt innstillingen om samvirke i skolen til uttalelse, og har disse merknader:

Komitéen gir innledningsvis uttrykk for en del prinsipielle synspunkter på skolens forhold til og funksjon i samfunnet.

En er særlig opptatt av skolen som verdiformidlende og samfunnskonserverende element, og komitéen synes å ta avstand fra en skole som blir et «arbeidsredskap for det bestående samfunn». Skolens oppgave skal være å gi elevene «en slik undervisning at de kan forstå den samfunnmessige situasjon som eksisterer, og de bør få hjelp til å utvikle slike holdninger at de blir innstilt på å vurdere samfunnet kritisk».

Komitéen aksepterer at skolen skal bære videre felles kulturverdier, men synes å legge størst vekt på å oppøve evnen til personlig standpunkttagning på et kritisk grunnlag.

For vår del vil vi gi uttrykk for følgende synspunkter:

Vi forstår komitéens betenkeligheter med en skole som gjennom målsetting, undervisning og pensum blir et samfunnskonserverende element. Et skolesystem som fører til servil akseptering av bestående forhold, hører ikke vårt samfunn til. Det er da heller ikke en slik holdning som kjennetegner dagens skoleelev.

Men skolen må vokte seg for å bli kritisk i den forstand at den ensidig fører til negative holdninger og konklusjoner. Skolen må legge forholdene til rette for undervisning som gjør at elevenes kritiske holdning like gjerne fører til et aksepterende som et forkastende standpunkt.

Skolen i et demokrati som vårt må etter vårt syn være politisk i den forstand at den bekjenner seg til grunnleggende prinsipper og verdier. Den må innta en engasjert holdning til de livs- og samfunnsverdier den formidler. At dette kan åpne for en sterkere debatt om skolens innhold, må ikke forhindre dette.

Men like klart er det at skolen i et demokratisk samfunn må være åpen og tolerant overfor de som viker av fra dens eget verdisystem, og den må innebære reell mulighet for eleven til å orientere seg bort fra

dette verdisystemet, uten at han dermed utsettes for reaksjoner fra skolemiljøets side. Vi må tilstrebe en skole som forener en verdiengasjert undervisning med det å oppøve evnen til kritisk holdning. Har ikke skolen dette tsidige siktemål, står vi overfor en doktrinær skole, som hører det totalitære statssamfunn til.

Komitéen reiser også spørsmålet om skolen er demokratisk i den forstand at den gjør elevene skikket til å overta medansvar i samfunnet. I dag synes det å være bred interesse for reformer som åpner for en sterkere demokratisering av samfunnet vårt. Vi er bl. a. i ferd med å etablere samarbeidsformer som åpner mulighetene for økt medansvar i arbeids- og næringslivet. Skolen må derfor utvikle slike samarbeids- og undervisningsformer at den kan forberede unge mennesker til demokratisk medarbeiderskap i arbeidsliv og samfunnsliv. Dette er en av de utfordringer skolen i dag står overfor.

Komitéen foreslår en bred analyse av de samfunnsmessige holdninger som skolen bidrar til å gi elevene. Vi vil gi denne tanken vår støtte. Vårt inntrykk er at skoleungdommens kunnskaper om samfunnet lett blir formalkunnskap, som mer hviler på teoretiske betraktninger enn på erfaring skapt av direkte kontakt med problemene. Vi vil henlede oppmerksomheten på kapittel 8 i innstillingen, der komitéen tar opp spørsmålet om samarbeid skole — yrkesliv.

Komitéen selv peker på et meget vesentlig forhold. «Skolesamfunnet er i dag ofte et lukket samfunn, og dets medlemmer er isolert fra livet utenfor, det vil si fra samfunns- og yrkeslivet.»

Ett av våre utgangspunkt for en vurdering av skolen er erkjennelsen av skolens ansvar for å oppdra til demokrati. Det er vår oppfatning at et skolesamfunn som utgjør et lukket og beskyttet miljø, ikke kan fylle en slik oppgave fullt ut.

Vi ser ikke bort fra at de normer, holdninger og virkelighetsoppfatninger som skolen skaper, viker av fra de som rår i samfunnet omkring. Men de bør bli til gjennom kontakt med samfunnet, ikke ved isolasjon. Først da kan skolen fylle den oppgaven vi her har omtalt.

Komitéen har bl. a. hatt som utgangspunkt at samarbeidet mellom skolesamfunnets ulike parter må dreie seg om oppgaver av reell betydning. Vi deler denne oppfatningen, og vi har inntrykk av at elevenes misnøye med det nåværende beslutningsapparatet ikke minst skyldes at deres egne organer blir overlatt bagatellmessige oppgaver.

Skal komitéens målsetting kunne realiseres, forutsetter det en desentralisering av avgjørelsesmyndighetene i forhold til de maktforhold som kjennetegner det nåværende beslutningsapparatet. Vi er enig i at en større grad av beslutningsmyndighet for den enkelte skole blant annet forutsetter større økonomisk og faglig bevegelsesfrihet. Skolene bør kunne arbeide innenfor økonomiske og faglige rammeplaner. For øvrig forutsetter vi at departementet ser nærmere på desentraliseringsspørsmålet.

Den grunnleggende tanken i innstillingen er at problemene i skolesamfunnet må løses gjennom samarbeid mellom de ulike gruppene. Vi slutter oss i prinsippet til denne tanken.

Mellom elevene synes det å være en tendens til å overføre klasse-samfunnsmodellens maktforhold og interessekonflikter til skolesamfunnet, der ledelse og undervisningspersonale blir maktutøvere og elevene undertrykte. Modellen er uholdbar. Men på den andre siden er det ingen grunn til å se bort ifra faktiske interessekonflikter, som ideelt sett ikke burde være til stede. Det er en realitet at elevene ofte føler at deres interesser går på tvers av interessene til andre grupper i skole-

samfunnet. Komitéen er selv klar over det betenkelige ved at en gruppe alltid skulle bli i mindretall og sjelden eller aldri vinne fram med sine synsmåter. Vi slutter oss til komitéens betenkeligheter og vil legge til: Særlig alvorlig vil det være dersom en stadig må være med å ta ansvar for standpunkt som en selv ikke deler. Det å kunne protokollere uenighet er ingen løsning på dette dilemma.

Det er vår oppfatning at departementet bør overveie om det ikke vil være riktig å styrke elevenes representasjon i samarbeidsutvalget. En bør også overveie om det ikke er flere oppgaver som kan løses gjennom de ulike grupperes spesielle organer.

Innstillingen er et dokument fullt av engasjerte synspunkter og argumenter til fordel for et skolesamfunn der de ulike grupper gjennom samarbeid når fram til løsninger. Skolens samarbeidsutvalg blir dermed det sentrale organet ved den enkelte skole. Men i tillegg skal både elevråd, klasseråd, læreråd, råd for andre tilsatte og foreldreråd virke med sine oppgaver. Skal et så omfattende system fungere etter sin hensikt, forutsetter det at forholdene legges til rette for det. Det vil ha økonomiske konsekvenser, og det vil kreve at den nødvendige tid av en fra før travel skoledag stilles til disposisjon. Etter vår oppfatning står en i fare for å gjennomføre en overorganisering av skolesamfunnet som kan vise seg å være til hinder både for samarbeidet og for demokratiseringen av skolen. Departementet bør overveie en organisasjon som innebærer en enklere samarbeidsprosedyre og som gir større garanti for et levende skoledemokrati.

Et fruktbart samvirke mellom skolesamfunnets ulike grupper bygger på en rekke forutsetninger. Blant annet nødvendiggjør det et minimum av organisasjonskunnskap hos skolesamfunnets medlemmer. Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening mottok for en tid siden likegyldende henvendelser fra rektorkollegiet i Vest-Agder, som ba om organisasjonenes assistanse i skoleringen av elevtillitsmenn. Arbeidslivets hovedorganisasjoner har svart positivt på denne henvendelsen, men for vår del vil vi gi uttrykk for at dette er en oppgave som de sentrale skolemyndigheter bør føle ansvar for, og som vil bli dessto større ved en eventuell gjennomføring av samvirkekomitéens forslag.

Dette er kunnskap som i alle fall på elementærplanet, bør tilflyte alle i skolesamfunnet. Av den grunn finner vi det naturlig at dette er en opplæring som inngår som en naturlig del av det undervisningstilbud som foreligger.

Om undervisningen uttaler komitéen bl. a. i «Det sentrale felt i skolens virksomhet er den læringssituasjon der elev og lærer møtes. Det er framfor alt her reformer må komme dersom en skal oppnå økt samarbeid i skolesamfunnet». Dette er et synspunkt og en målsetting vi fullt ut støtter, ikke minst fordi det vil øke elevenes innflytelse over sin egen undervisningssituasjon. Elevene krever økt innflytelse i skolesamfunnet. Dersom en ønsker å imøtekomme dette kravet, bør undervisningssituasjonen stå sentralt. Elevenes viktigste interesser i skolesamfunnet er knyttet til undervisningen og de forhold som virker inn på den.

Men vi vil også gi uttrykk for at dette på ingen måte er et ukomplisert felt. En bør bl. a. ha i tankene at en rekke elever vil ha vanskelig for å mestre en undervisningsform som stiller store krav til egenaktivitet og personlig initiativ. Disse elevene har også krav på å nå kvalitative og kvantitative mål.

For øvrig forutsetter vi at departementet, i et system som tar sikte på å øke elevenes innflytelse og ansvar, tar hensyn til at vi her har å gjøre

med flere trinn av skoleverket. Det er rimelig at elevene i gymnasskolen kommer sterkere med enn elevene på barne- og ungdomstrinnet.

En omlegging av skolesamfunnets organisasjon vil få virkninger for alle grupper i skolen, ikke minst for undervisningspersonalet. Læreren har en faglig kompetanse og et faglig ansvar som bør veie tungt når en skal ta stilling til de enkelte grupperes innflytelse. Dessuten må en ta hensyn til at for læreren er skolen en arbeidsplass som han normalt vil være knyttet til gjennom hele sin yrkesaktive periode. Landsorganisasjonen legger vekt på at alle arbeidstakere har et trivelig arbeidsmiljø og innflytelse over sin arbeidsplass.

Daginstitusjoner — førskole.

Regjeringens utvalg — daginstitusjonsutvalget — til vurdering av den framtidige utbygging og drift av daginstitusjoner for barn, avga 4. oktober 1972 sin endelige innstilling. En foreløpig innstilling om enkelte sider av mandatet ble lagt fram i juni 1971.

Utvalget ble nedsatt 29. august 1969.

Landsorganisasjonen i Norge ble først representert i utvalget fra 14. april 1971. Sekretær Liv Buck har vært LOs representant.

Utredningen behandler en rekke vesentlige problemer på førskolens område. Den inneholder bl. a. utkast til egen lov om førskoler, fritidsheimer og andre tiltak for barn.

Utvalget har foreslått et skifte av tittel, idet man går inn for betegnelsen «førskole» istedenfor «daginstitusjon for barn». Dette under henvisning til at begrepet førskole i den senere tid er blitt lansert som fellesbetegnelse på alle pedagogiske tiltak for barn under grunnskolealderen. Likeledes har yrkestittelen «førskolelærer» også festnet seg.

Utvalget påpeker ulike motiver som ligger til grunn for å bygge daginstitusjoner. Det er således lagt vekt på at man må se på daginstitusjonene som et pedagogisk tilbud rettet mot alle barn. Et annet hovedsynspunkt er at man må se på daginstitusjonene som et sosialpolitisk virkemiddel. De må også sees på som et sosialt hjelpe-tiltak, likesom også husholdningenes generelle ressursvakheth må tillegges betydelig vekt i spørsmålet om bygging av førskoler. Utvalget mener at bygging av heldagsinstitusjoner må prioriteres, og at institusjonenes åpningstider bør tilpasses den mest vanlige arbeidstid i arbeidslivet.

Det er et nært samband mellom kvinners yrkesaktivitet og førskoletilbudet, og utredningen er et vesentlig bidrag i arbeidet for realiseringen av målsettingen — en utbygging med sikte på full dekning av familiens etterspørsel etter barnetilsyn. Flere daginstitusjoner vil frigjøre kvinnelig arbeidskraft.

Det vil også bevirke en større valgfrihet for kvinnene når det

gjelder egen yrkes- og arbeidssituasjon og tilværelse i sin alminnelighet.

I dag har bare 14 prosent av norske barn tilsyn i daginstitusjoner, idet man kun har ca. 17 500 plasser til disposisjon. Av landets kommuner er det bare 94 som har slike institusjoner. Det er med andre ord 350 kommuner som mangler tilbud på dette området. Behovet er 140 000—150 000 plasser, og utvalget har lagt fram en utbyggingsplan som i 1981 gir 125 000 plasser — en utbygging som fordrer investeringer for 1,4 milliarder kroner.

Regjeringen har bebudet å legge fram lovproposisjonen om utbyggingen av daginstitusjoner for barn i inneværende stortingsseksjon.

Landsorganisasjonen i Norge har avgitt følgende uttalelse om utredningen:

•Forbruker- og administrasjonsdepartementet har bedt Landsorganisasjonen uttale seg om utredningen om utbygging av førskolen. Vår organisasjon har disse merknadene:

Etter komitéens oppfatning vil en utbygging av førskoleinstitusjonene frigjøre en betydelig arbeidskraftressurs. Komitéen mener det foreligger sterke samfunnsøkonomiske grunner for en forsert utbygging. Uten at vi vil godta komitéens økonomiske resonnerment fullt ut, noe vi skal få komme tilbake til, godtar vi hovedkonklusjonen. De økte utlegg vil kunne tjenes inn igjen på grunn av høyere økonomisk aktivitet og høyere skatteinntang.

Komitéen har skjematisk sett vurdert førskoleinstitusjonene og deres funksjon ut fra tre hovedsynspunkter. De skal fungere som sosiale hjelpetiltak, sosialpolitiske virkemidler, og de skal være pedagogiske tilbud.

Landsorganisasjonen vil legge stor vekt på det forhold at en utbygging av førskoleinstitusjonene vil gi kvinnene en langt større mulighet for aktivt engasjement på samfunnslivets ulike områder, enten det er i arbeidslivet, i organisasjonene, i skole og utdanning. Likestilling mellom kjønnene forutsetter nettopp en praktisk tilrettelegging som dette.

Men førskoleinstitusjonenes rolle som serviceinstitusjoner angår sjølsagt hele familien. Ved at førskolene fyller denne oppgaven, blir det mulig for begge foreldrene å fungere som selvstendige individer og samfunnsborgere.

Fra barnets synsvinkel er imidlertid en annen oppgave like viktig. Målet må være å gjøre førskoleinstitusjonene til et tilbud for alle barn mellom 0 og 7 år, et tilbud som gir dem mulighet for stimulerende og utviklende samvær med andre barn i et miljø der det skjer en pedagogisk tilrettelegging av aktivitetene. Landsorganisasjonen legger sterk vekt på at de funksjonshemmede barna kan integreres i et slikt miljø.

Komitéen poengterer førskoletilbudenes pedagogiske innhold og understreker som følge av dette, hvor nødvendig det er å samordne førskole og det ordinære skoletilbud med sikte på kontinuitet i det pedagogiske programmet.

Vi deler komitéens oppfatning på dette punktet. For øvrig mener vi at dette er synspunkter som gjør det naturlig å nytte skolebegrepet også på tilbudene til denne aldersgruppe, og vi vil derfor støtte komitéflertallets forslag om å nytte betegnelsen førskoler på alle tilbud før ordinær skolegang.

Komiteéns flertall har avvist behovet for en formålsparagraf som trekker opp retningslinjer for den virksomhet loven skal regulere.

Landsorganisasjonen er tilbøyelig til å støtte komiteéns mindretall når det hevder at et førskoletilbud med høyverdig pedagogisk innhold og med vekt på sammenheng og kontinuitet oppover til grunnskolen gjør det naturlig med en formålsparagraf.

Uten at vi vil gå inn på en konkret utforming av paragrafen, finner vi det naturlig at den får et innhold som tar fatt i det som nødvendigvis må bli en av førskolens oppgaver, nemlig å skape et miljø der barn utvikler sine åndelige og fysiske evner og der de tilegner seg allmennkunnskaper.

En må imidlertid være varsom med å gi paragrafen en utforming som pålegger førskolene ansvar og oppgaver som mange foreldre som ellers er avhengig av førskoletilbudet, ikke kan akseptere.

Komiteén har hatt som forutsetning at det skal skapes et tilbud for den aldersgruppe det her gjelder, som det står foreldrene fritt å benytte.

Men i dette tilbudet inngår også førskoleklassene for 6-åringer, som en rekke kommuner har satt i gang forsøk med, og som det er økende interesse for. Etter vår oppfatning bør det være et nærliggende siktemål å gjøre førskoleklassene obligatorisk for alle 6-åringer.

Den sterke utbygging av førskoletilbudet som komiteén forutsetter, vil nødvendigvis gjøre en tilsvarende økning av personalet. De undersøkelser som komiteén har foretatt, viser at yrket i dag er preget av sterk gjennomtrekk. Dette kan skyldes flere forhold.

De fleste av kvinner som på et eller annet tidspunkt går inn i rollen som husmor og mor. Dermed oppstår en rekke praktiske problemer, som gjør det vanskelig å fortsette i yrket. Mange har vanskelig for å skaffe tilsyn til egne barn, og vanskelighetene har blitt forsterket ved at vedtektene har hindret personalet i å ta egne barn med til den institusjon der de selv underviser. I dette tilfellet har vi å gjøre med en detaljmessig, men virkningsfull regel, som bør kunne oppheves.

I tillegg til denne type problemer kan vi ikke se bort i fra at lønnsvilkårene har virket negativt. En utilfredsstillende avlønning, sett i sammenheng med ugunstige skattemessige forhold, kan ha ført til at husmødre har avstått fra å gå tilbake til sitt yrke.

I framlegg til lov om lærerutdanning går Kirke- og undervisningsdepartementet inn for en 3-årig lærerutdanning, lagt til pedagogiske høyskoler. Her skal også førskoleutdanningen inngå, har departementet foreslått.

Landsorganisasjonen vil støtte dette opplegget. Etter vår oppfatning er det riktig og i samsvar med førskolelærerens oppgaver, at denne utdanningen kommer på samme nivå og får den samme status som grunnskolelærerutdanningen. Dette bør etter vår oppfatning innebære en klar oppvurdering av førskolelæreren, noe vi anser for naturlig sett på bakgrunn av de funksjoner en forutsetter at han skal fylle.

Komiteén har delt seg i synet på hvilken norm som bør nyttes ved fastsettelsen av antall barn, pr. førskolelærer. Uansett hvilket forslag en velger, vil det imidlertid oppstå et så betydelig behov for personell at det vil være nødvendig med spesielle tiltak. Departementet må overveie tiltak som kan bringe de mange hjemmевærende førskolelærere tilbake til sitt yrke. Tilbud om oppfriskningskurs og etterutdanning bør her være naturlig. Det bør dessuten komme på tale med provisoriske utdanningsløsninger, som relativt raskt bringer førskolelærere ut i yrkesaktiv tjeneste, men med klare garantier for å kunne fullføre sin utdanning, og på en slik måte at det ikke skaper en ekstra økonomisk belastning.

Komiteén går inn for at den prinsipielle målsetting må være å gi alle barn mellom 0 og 7 år et førskoletilbud. Men fordi dette vil være urealistisk på kort sikt, har komiteén valgt å forme ut en mer begrenset målsetting i lovutkastet. Her heter det at programmet skal omfatte «... et antall førskoleklasser som minst tilsvarer antallet barn under skolepliktig alder, som har enslig forsørger eller som på grunn av forsørgerens arbeid utenfor hjemmet eller andre forhold har behov for plass i førskole».

Landsorganisasjonen er enig i at en i første omgang begrenser seg til en målsetting som tar sikte på å nå de som har størst behov. Men når det i lovutkastet heter at utbyggingsprogrammet skal ta sikte på å dekke det behov som også «andre forhold» har skapt, er det en så upresis formulering at den neppe forsvarer sin plass i en lovtekst, og den vil komplisere arbeidet med å foreta en kartlegging av behovet.

Komiteén går videre inn for at loven skal pålegge kommunene å kartlegge behovet og legge fram utbyggingsplaner for departementet innen ett år etter loven har trådt i kraft.

Etter vår oppfatning stiller komiteén så vidtgående krav at en rekke kommuner vanskelig vil kunne innfri dem. Vi tror derimot det er viktig at disse utbyggingsplaner samordnes med kommunenes øvrige planlegging. Men selv om kommunenes planleggingskapasitet holder hva komiteén forventer, er ikke utbyggingsprogrammet viktigst. Det avgjørende er mulighetene for å realisere det, og dette avhenger først og fremst av at kommunene økonomisk settes i stand til å makte oppgavene.

Komiteén har gjennom sine undersøkelser kartlagt et behov på om lag 150 000 førskoleplasser. Komiteéns utbyggingsplan tar sikte på å skaffe fram 125 000 plasser innen 1981.

De undersøkelser som komiteén har foretatt, viser at tilbudet i dag er preget av sterke geografiske variasjoner, og det er bykommunene som dominerer. Dette har sammenheng med de høye leveomkostningene i by- og presskommunene, noe som gjør det nødvendig for begge ektefellene å gå ut i arbeidslivet. Dermed har kravet om et sted å plassere barna meldt seg med full tyngde. Men når landkommunene ligger så etter som de gjør, skyldes det også at disse, i motsetning til bykommunene, økonomisk ikke har vært i stand til å sette i gang de nødvendige tiltak.

Komiteén går inn for å pålegge kommunene plikt til å gjennomføre utbygging av førskoletilbud.

Dersom loven skal pålegge kommunene ansvaret for denne oppgaven, må de økonomisk settes i stand til å løse den. Komiteéns langsiktige målsetting er et førskoletilbud for alle barn mellom 0 og 7 år. Dette gjør det nødvendig med økonomiske løsninger som sikrer et likeverdig tilbud i alle landets kommuner. De fleste av landets kommuner har i dag en meget anstrengt økonomi. Årsaken til dette er ikke minst de mange oppgaver staten har pålagt kommunene, uten å yte full økonomisk kompensasjon, og som kommer i tillegg til kommunenes egne investeringsprosjekter. På skolesektoren betyr allerede gjennomføringen av grunnskolen og det nye gymnaset, som primært er fylkeskommunenes oppgave, nye, store løft.

Jandsorganisasjonen støtter komiteéns forslag til statsluskudd og lån ved oppretting av førskoler.

Når det gjelder tilskuddet til drift av førskoler, kan vi ikke støtte flertallets forslag slik det kommer til uttrykk i lovutkastets § 13. Komiteéflertallet går inn for en lik prosentsats for alle kommuner ved beregning av statsluskudd.

Etter vår oppfatning vil det være mest riktig å bygge på det prinsipp som allerede gjelder for refusjon ved drift av grunnskolen, et prinsipp som tar

hensyn til kommunenes økonomiske bæreevne ved en gradering av tilskuddsprosenten.

Den økonomiske favoriseringen av de svakere kommunene som en slik tilskuddsordning innebærer, vil være nødvendig for at disse kommunene skal kunne makte oppgaven.

Komiteén har gjennom beregninger kommet fram til at investeringer i førskoletilbud vil gi klar samfunnsøkonomisk gevinst ved økt sysselsetting av arbeidskraft som i dag er forhindret fra å komme ut i arbeidslivet, og som landet vårt trenger.

Den merinntekt som komiteén således forutsetter, og som vil oppveie de økte utgifter til førskoler, vil neppe innfinne seg på den måten som komiteén synes å regne med.

Det er grunn til å anta at kalkylene særlig vil svikte for de mindre og industrifattige kommunene, med et begrenset antall arbeidsplasser.

Opplysningsarbeidet i fagbevegelsen.

Opplysnings- og utviklingsfondet har foruten for LO/N.A.F., også vært bygget ut fra LOs side med liknende fond — LO, Statstjenestemannskartellet og staten — LO, forbundene og fagbevegelsen — LO, forbundene og kooperasjonen — LO, forbundene og Norsk Arbeiderpresse — og et eget fond — LO, Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Arbeidsgiverforening og Store Norske Kullkompani for Svalbard.

Totalt regner man med at rundt 500 000 av Landsorganisasjonens medlemmer omfattes av gjeldende avtaler.

Landsorganisasjonen har vedtatt at Arbeidernes Opplysningsforbund skal være fagbevegelsens koordinerende og utøvende organ når det gjelder opplysningsvirksomheten.

AOFs faglige avdeling skal ha ansvaret for den praktiske tilrettelegging og gjennomføringen av fagbevegelsens opplysningsvirksomhet.

I AOF ledes det faglige studiearbeidet av Faglig Utvalg, som i 1972 har arbeidet gjennom en rekke underutvalg. Faglig Utvalg rapporterer til AOFs Forretningsutvalg, som er innstillende myndighet til det Fondsstyret som er nedsatt, på LO-siden.

I 1972 har Faglig Utvalg blant annet lagt stor vekt på arbeidet med langtidsbudsjettering når det gjelder den faglige studievirksomheten, og utnyttelse av fondsmidlene på den økonomiske og pedagogiske beste måte.

AOFs Faglige Utvalg har i perioden holdt 4 møter, hvor 46 saker er behandlet.

FONDSSTYRER OG UTVALG

Opplysnings- og utviklingsfondet — Fondsstyret.

Einar Strand, LO, (formann). Odd Højdahl, LO. Bjartmar Gjerde, AOF. Leif Skau, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Finn Nilsen, Bekledningsarbeiderforbundet. N. R. Mugaas, Statstjenestemannskartellet. Kjell Lien, LO. Lage Haugness, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.

Dessuten møter Ivar Leveraas som protokollsekretær.

Opplysnings- og Utviklingsfondet — Faglig Utvalg.

Leif Haraldseth, Landsorganisasjonen i Norge, (formann). Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund. Nils H. Johannessen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. M. A. Bakke, Norsk Transportarbeiderforbund. Einar Sig. Birkeland, Norsk Jern- og Metallarbeiderfor-

bund. Olav Habberstad, Norsk Jernbaneforbund. Kristian Hytten, Bekledningsarbeiderforbundet. Erik Engebretsen, Norsk Sjømannsforbund. Ivar Leveraas, Arbeidernes Opplysningsforbund. Alf Frotjold, Arbeidernes Opplysningsforbund. Birger Breivik, LO-skolen Sørmarka. Sigurd Engen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Bjørn Engebretsen, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. Roar Wilhelmsen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Thorbjørn Berntsen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Ivar Leveraas fungerer som sekretær.

AOFs Faglige avdeling.

AOFs faglige avdeling sorterer ved årets slutt under førstesekretær Ivar Leveraas med Alf Frotjold som daglig leder, Asmund Berg på informasjonssektoren, Rolf Lasse Lund på den pedagogiske sektoren, Ole Ormseth arbeidet med opplæring av fastlønte tillitsmenn i arbeiderbevegelsen, Haakon Pettersen med ukekursplanlegging, Ase Kjærsgaard med ukekursgjennomføring, Frode Svendsen på sektoren lokalt faglig studiearbeid — hvor det også er gjort vedtak om ansettelse av 6 regionale studiekonsulenter, med kontor plassering i Tromsø, Trondheim, Bergen, Kristiansand S., Tønsberg og Oslo, samt etablert ordninger med faglige studiekonsulenter for sjøfolk i innenriksfart, fiskere og fangstmenn (Olav Bjørklund med kontor plassering i Tromsø), og for sjøfolk i utenriksfart (Ernst Rolf Olsen med kontor plassering i AOF sentralt).

Avdelingen hadde i perioden administrativ bistand fra AOFs sentrale stab, med kontordamene Grete Røinaas, Eivor Johansen, Bjørg Skonhoft og Laila Løken spesielt knyttet til avdelingen.

Avdelingen har i perioden hatt en sterk virksomhetsøkning. Økningen i arbeidsoppgaver og -mengde, har gjort de foretatte utvidelser nødvendige. Dette har igjen ført med seg behov for mer administrativ bistand og økt kontor plass, forhold som ved periodens utløp står foran sin løsning.

LO-skolene.

I løpet av året er det sluttført to LO-skoler, trinn I, med 40 deltakere og en LO-skole, trinn II, med 24 deltakere, til sammen 64 deltakere. Undervisningen ved skolene har fulgt den tidligere oppsatte plan, men små justeringer er foretatt, blant annet er forhåndsundervisningen forenklet noe.

Ukekurs.

Tilbudet om tillitsmannsskolering i form av ukekurs i faglige, politiske og sosiale emner, har dette året vært større enn noe annet år. Både når det gjelder AOFs og forbundene egen ukekursvirksomhet, er det gleden utvikling på mange måter.

Utviklingen av studiemateriell har gitt positivt utslag i 1972. Faglig grunnkurs, trinn I, gjennomføres nå etter en bestemt plan og med et bestemt materiell, uavhengig av om det er AOF eller forbundene som står som arrangør av kurset.

Utdanningen av kursledere og forelesere har lettet presset på våre fastlønte tillitsmenn om å være kursledere og forelesere på våre kurs. Arbeidet med spredningen av informasjon om fagbevegelsens ukekurstilbud er intensivert i perioden. Det har av den grunn vært avlyst færre kurs enn tidligere år, 23 mot 36 i 1971.

AOFs tillitsmannsskole for fagbevegelsen er blitt et begrep og arbeidet med utviklingen av Faglig grunnkurs og aktuelle emnekurs, går videre med full kraft.

Lokalt faglig studiearbeid.

Året 1972 ble det året hvor det virkelig kom fart i det lokale faglige studiearbeid. Støpnadsreglene for Opplysnings- og Utviklingsfondet ble i 1971 kjent i de lokale organisasjonsledd, noe som slo ut i en voldsom aktivitetsøkning i grunnorganisasjonene i 1972, når det gjelder det faglige studiearbeidet.

Blant de tiltak AOF sto ansvarlig for i perioden nevnes helgekurs for LO-Informgruppeformenn — dagskonferanser for LO-Informgruppemedlemmer, helgekurs for forsikringsutvalgsmedlemmer, startkonferansen for presentasjon av tilbud om emner for faglig studiearbeid. Aldri tidligere har tilbudet vært så variert som i denne perioden, hvor blant annet følgende emner har stått sentralt, både i brevninger, studiegrupper og på kurs og konferanser:

«Bedriftstillitsmannen», et elementært introduksjonskurs, beregnet på fagbevegelsens medlemmer og nyvalgte tillitsmenn.

«Arbeiderbevegelsen i Norge — et nøkkelkurs», et elementært introduksjonskurs i den faglige og politiske tillitsmannsutdanning innenfor arbeiderbevegelsen.

«Faglig grunnkurs, trinn I», er nå produsert som brevkursmaterieell (2 kurs) og tilbys til ulike former for lokalt studiearbeid.

Av spesielle emner nevnes følgende, beregnet på LO-Informgruppene:

«Program for LO — LO ditt redskap — og LO-debatt om arbeidsmiljøet.»

Disse ble også tilbudt fagbevegelsens øvrige medlemmer, i likhet med blant annet Forbruker med viten og vilje, og brevkurset om Nord-Norge planen.

Opptrappingen av virksomheten har gjort det nødvendig med en intensivering av skoleringen av studieorganisasatører og ringledere. Dette er gjort mulig ved bruk av de to kursoppleggene M 1 og M 2, utarbeidet i AOF.

Ansettelsen av 6 regionale faglige studiekonsulenter i AOF, noe som skjedde i slutten av 1972, forventes å bety mye for arbeidet med å stimulere, motivere og aktivisere på feltet faglig studiearbeid.

Skolering for bedriftsdemokrati.

I løpet av perioden har AOF lagt ned et omfattende arbeid for å sikre en vellykket start på bedriftsdemokratireformen som trer i kraft fra 1. januar 1973.

Tillitsmenn fra arbeidsplasser som vil ha krav på bedriftsforsamling eller styrerepresentasjon og andre interesserte medlemmer av fagbevegelsen, har deltatt i forskjellige former for skoleringsvirksomhet.

AOF startet allerede i januar 1972 og avviklet tre dags-seminarer i Oslo, Bergen og Trondheim, hvor det deltok forenings- og klubbformenn fra hele landet, samt en del fastlønte tillitsmenn. Til sammen 360 personer. I løpet av året er det arrangert 14 ukekurs med 320 deltakere. Her deltok tillitsmenn fra arbeidsplasser med over 200 ansatte, det vil si bedrifter hvor det skal etableres bedriftsforsamlinger. Sentralt tema på disse kursene var hvordan man i praksis skal legge opp arbeidet med valg av de ansattes representanter til bedriftsforsamlinger. «Det politiske perspektiv» var også gjenstand for omfattende meningsutveksling.

For de ansattes tillitsmenn ved bedrifter med 50 til 200 ansatte, det vil si arbeidsplasser hvor de ansatte kan kreve styrerepresentasjon, har AOF holdt 50 dagskonferanser og 2700 tillitsmenn har deltatt.

Videre er det holdt 17 helgekonferanser, hvor de samme emner er berørt.

De kurser og konferanser som er holdt har i første rekke vært beregnet på tillitsmenn. Øvrige interesserte og de som har vært på kurser, har fått tilbud om å sette seg nærmere inn i bedriftsdemokratireformen gjennom brevkurset «Bedriftsdemokrati», skrevet av Harry O. Hansen. Allerede ved utgangen av året 1972 var det registrert 170 grupper med 1100 deltakere.

Før brevkurset forelå høsten 1972 hadde dessuten AOF sendt ut 2200 eksemplarer av en studierettleiing om demokrati i arbeidslivet.

I tillegg til ovenstående er det avviklet følgende arrangement for fast-lønte tillitsmenn:

Ett kurs for kursledere og forelesere på Sørmarka i tiden 28. august —1. september med 28 deltakere.

Videre ett kurs på Fagerfjell Turistsenter i tiden 3. til 8. september med 18 deltakere.

Seminar om bedriftsdemokrati ble avviklet i tiden 11.--12. oktober for LOs distriktssekretærer.

AOF vil også i 1973 arbeide aktivt med den grunnleggende skolering om bedriftsdemokratiet. Dagskonferansene skal videreføres, dessuten ukekurs for tillitsmenn ved samtlige bedrifter i Norge, hvor det skal etableres bedriftsforsamling. Når valg av de ansattes representanter til styrer og bedriftsforsamlinger er foretatt, vil disse få tilbud om å delta på ukekurs, med emner som direkte er knyttet til arbeidet i disse organer.

Utvikling av studie- og undervisningsmaterieell.

Hovedarbeidet på materiellutviklingssektoren i AOF har vært produksjonen av grunnstammen i AOFs tillitsmannsskole, Faglig Grunnkurs, trinn I, II og III. Ved periodens utgang var alle hefter i trinn I produsert, også presentert som brevkurs 1a og 1b. Det var dessuten utgitt et kurslederhefte og to forelesningshefter, «Konflikt og samarbeid» og «Studieteknikk», i tillegg til at nødvendig audiovisuelt materieell var produsert til dette trinn. Hefte 8, det første i trinn II, er produsert. Øvrige hefter er under trykking, slik at også alt trykt materieell til «Faglig Grunnkurs — trinn II» er ventet produsert ferdig til bruk i studiearbeidet i 1973. Det ble i perioden dessuten arbeidet med produksjon av materieell til «Faglig Grunnkurs — trinn III», samt audiovisuelt materieell til trinn II og III. Dessuten ble det arbeidet med produksjon av deler til «Faglig Grunnkurs — trinn I», tilpasset forholdene i statssektoren. Under utvikling er materieell til blant annet emnekursene «Organisasjonskunnskap — Ringleder — Taleteknikk».

Blant brevkursproduksjonen vil vi spesielt nevne brevkursene «Bedrifts-tillitsmannen» og «Bedriftsdemokrati», «Brevkurset om Nord-Norge-planen» og studieheftet «Norge og EF».

Blant det brosjyrematerieell om opplysningsarbeidet i fagbevegelsen som er utarbeidet i perioden, vil vi spesielt nevnte «Tips til studielederen i fagforeningen» og «Orientering om stønadsregler — Opplysnings- og Utviklingsfondet».

Likeledes er det i perioden utarbeidet studierettleiinger til de fem filmene i serien «Bedriften som samfunn», filmer om arbeidslivets problemområder.

Skolering av fastlønte i arbeiderbevegelsen.

Arbeidet med registrering av opplæringsbehov har tatt til i perioden, både når det gjelder valgte/ansatte på sekretærplanet og ansatte for øvrig. Likeledes er det planlagt tilbud om skolering til journalister i A-pressa. Av konkrete tiltak nevnes at det i perioden er arrangert studieturer til Belgia, Vest-Tyskland, Frankrike og England. Dette var en videreføring av tilsvarende opplegg som har vært gjennomført tidligere.

Av turene nevner vi den til Brussel for LO-sekretariatet i tiden 12. til 14. februar, hvor fagbevegelsens forhold innenfor EF ble studert. Kursleder var Susi Ochsenbein og det deltok 18 medlemmer av sekretariatet.

Videre en til Brussel og Amsterdam for LOs distriktssekretærer 23.—26. februar for studier av EF og fagbevegelsen i Belgia og Holland. Her var Alf Frotjold kursleder med 22 deltakere.

I slutten av april gikk det en tur til Düsseldorf, Bonn, Brussel og Amsterdam, hvor både EF, fagbevegelsen og arbeids- og samfunnsforhold Vest-Tyskland, Belgia og Holland ble studert. Kursleder var Ole Ormseth og Birger Breivik og det deltok 15 fastlønte tillitsmenn, og LO-skolens trinn II med 26 deltakere.

AOFs sommerskole i England og Skottland ble arrangert i tiden 17.—30. juni. Formålet med skolen var studium av arbeiderbevegelsen og arbeids- og samfunnsforhold, herunder bedriftsbesøk, blant annet på Upper Clyde Skipsverft. Kursleder var Alf Frotjold, Ole Ormseth og Jack Hartley. Det deltok 30 fastlønte tillitsmenn, hvorav 4 var britiske.

Av de to siste kursene var ett på La Brevière i Frankrike i tiden 1. til 8. oktober med blant annet besøk i Paris, hvor Ole Ormseth var kursleder og 21 fastlønte tillitsmenn deltok, og ett i Bad-Münster/Deister i Vest-Tyskland i tiden 7. til 13. oktober, hvor Rolf Lasse Lund var kursleder, og hvor det deltok 16 fastlønte tillitsmenn. Formålet med de to siste turene var studium av faglige organisasjoner og faglig/politiske forhold i de respektive land. Dessuten studium av arbeids- og samfunnsliv.

Seminar for yrkesrettleiere.

AOF arrangerte i samarbeid med LO, Norsk Tjenestemannslag og Norsk Yrkesrettleierforening et seminar for 30 av landets yrkesrettleiere ved fylkesarbeidskontorene og de stedlige arbeidskontorer.

Seminalet ble holdt på Klækken Turisthotell i tiden 14. til 16. desember. Hensikten med seminaret var å formidle kunnskaper om LO, fagforbundene og AOF, slik at yrkesrettleierne får et best mulig grunnlag i sitt arbeid for å orientere ungdom som skal ut i yrkeslivet.

Utbygging av kurssteder.

Arbeidet med utbygging av LO-skolen på Sørmarka fortsettes. Det er nå bygd personalboliger. De ansatte vil få hybler av høy standard. I 1972 er byggingen av et nytt økonomibygget startet. Det vil romme kjøkken, spisesal, administrasjon og postkontor. De gamle administrasjonsboligene vil bli omgjort til et moderne og tidsmessig bibliotek. I det gamle biblioteket vil det bli installert intern TV i undervisningsøyemed. En del andre rom vil bli brukt til å utvide fritidstilbudet for kursdeltakerne. I tillegg til dette er Østeråt på Nesodden leid for en femårsperiode og skal drives som underavdeling av Sørmarka.

Dette vedtak er gjort blant annet som resultat av det arbeid komitéen, som var nedsatt til å vurdere behovet for nye kurssteder i framtida, har utført. Komitéen har hatt Einar Strand som formann og Alf Frotjold som sekretær.

Skoler-, kurs-, studiereiser i utlandet.

AOF hadde i 1972 avtale med en rekke organisasjoner i andre land om utveksling av kursdeltakere.

Videre bevilget AOF stipend for norske deltakere på forskjellige skoler i utlandet.

Dette gjelder til kurs arrangert av Arbetarnes Bildningsförbund og Nordens Folkliga Akademi i Sverige, av Työväen Sivistysliitto i Finland, Manchesterskolen, Fircroft College, Ruskin College og The Trades Union Congress i England, Scottish Trades Union Congress i Skottland og Genève-skolen.

Forskningsprosjekt i samband med den systematiske tillitsmannsopplæring.

Spørsmålet om eventuell støtte til forskningsprosjekter er behandlet, men det er ennå ikke gitt støtte til noe prosjekt. Det er imidlertid satt i gang et forberedende arbeid med henblikk på et forskningsprosjekt i tilknytning til den systematiske tillitsmannsopplæring, ved at en styringskomité under Faglig Utvalg har fått som mandat å utarbeide forslag til forskningsprosjektet som skal forelegges de besluttende organer.

Sluttord.

Arbeidernes Opplysningsforbund er ved utgangen av denne periode bygd ut, både regionalt og sentralt, til å møte den opptrapping i faglig skoleringsvirksomhet som kan forventes med bakgrunn i det behov for økt skolering morgendagen vil avdekke i alle deler av arbeiderbevegelsen.

Vår mulighet til å yte service overfor fagforbundene når det gjelder faglig skoleringsvirksomhet er økt, samtidig som et nærmere samarbeid mellom fagforbundene og AOF har vist seg nyttig og nødvendig, både når det gjelder planlegging, informasjon om tilbudene, rekruttering til tiltakene og gjennomføring. Medarbeiderne i AOF har i den grad det har vært mulig, lokalt og sentralt, deltatt ved konferanser og kurs i fagforbundenes regi, hvor spørsmålet i forbindelse med Opplysnings- og Utviklingsfondet er tatt opp.

Arbeideravisene rundt om i landet har brakt informasjon om våre tiltak og de muligheter til økt studie- og opplysningsvirksomhet fondsreglene gir.

Utviklingen videre er imidlertid nå avhengig av økt støtte til faglig skoleringsvirksomhet, ikke bare fra det offentlige side og gjennom Opplysnings- og Utviklingsfondet, men også fra fagforbundenes, fagforeningenes og klubbenes side.

Gjennom møter med blant annet fagforbundenes opplysningssekretærer er vi blitt gjort oppmerksomme på at behovet for økt skolering og bedre skolering av medlemmer og tillitsmenn i våre medlemsorganisasjoner, er stort.

Sammen må vi sørge for at tilbudene når ut til medlemmene og at de blir nyttet, slik at fagbevegelsen og dens medlemmer står best mulig rustet til å møte de nye oppgavene.

Landsorganisasjonens skole Sørmarka.

Styrets sammensetning: Einar Strand (formann), Thorleif Andreassen, Thor Andreassen, Marie Lindquist, Bjartmar Gjerde (Ivar Leveraas), Kurt Mosbakk, Birger Breivik.

Varamenn: Leif Haraldseth, Arne Born.

Det er holdt 7 styremøter.

De viktigste sakene som er behandlet i styret, er byggingen av renseanlegget, som ble åpnet 18. april, personalboliger, som ble innflyttet 15. oktober, planlegging av økonomibygging.

Skolen har 22 ansatte.

Bestyrer: Birger Breivik.

Lærere: Jon Ivar Nålsund og Trygve Aakervik.

Trygve Aakervik tiltrådte skolen som lærer i november.

Jon Ivar Nålsund slutter som lærer ved utgangen av året, og stillingen er kunngjort ledig.

Kontoret: Knut Lien, som tiltrådte i desember som forretningsfører, Lisbeth Stenbekk og Tore Bussland.

Vaktmester: Sverre Bakken og vaktmesterassistent Per Sjøstad, som tiltrådte i desember.

Kjøkken: Trygve Bang med 6 medarbeidere.

Internatene: Agnes Norderud med 6 medarbeidere.

Driften av skolen.

Arbeidernes Opplysningsforbund forestår den daglige drift av skolen på bestemte leievilkår. Det rådgivende utvalg, som også er konsultativt organ for styret, har i 1972 hatt følgende medlemmer:

Alf Frotjold (formann), Thorbjørn Berntsen (Einar Sig. Birke-land), Arne Kokkvold, Ronald Bye (Jacob Grava), Ragnar Røberg Larsen, Birger Breivik (sekretær).

Skolens faste lærere tiltrer utvalget, som har hatt 6 møter i 1972.

De kunnskaper tusener av faglige tillitsmenn har fått med seg fra LO-skolen på Sørmarka har vært og er noe av et fundament for den sterke stilling og de resultater norsk fagbevegelse har oppnådd.

I 1972 hadde Sørmarka 23 000 kursdøgn. Storparten av deltakerne i kursene, som spenner over alle samfunnskretsområder, deltok i ukekurs. Kapasitetsutnyttelsen på Sørmarka har vært 83 prosent. Skolen er nå bygd ut slik at det vil bli mulig å ha fem ukeskurs samtidig, idet byggingen av personalboliger har frigjort plass og kapasiteten er økt fra 115 til 129.

Byggingen av et administrasjonsbygg, som vil romme kjøkken, spisesal, administrasjon og postkontor, er påbegynt i perioden. Det er videre gjort vedtak om å leie Østeråt på Nesodden for en fem-årsperiode, og å drive dette som en underavdeling av Sørmarka.

Ringsaker Folkehøgskule.

Styrets sammensetning: Einar Strand (formann), Aage Søgård, Kåre Baardseth, Bjartmar Gjerde. (Ivar Leveraas møtte under Gjerdens fravær.) Kristian Gundersen, Faste Forfang, Gunnar Gregersen.

Varamenn: Leif Haraldseth, Arne Kokkvold, Egil Larsen.

Det har i perioden vært holdt 2 styremøter.

Skolens undervisningsutvalg har i perioden bestått av følgende: Ivar Leveraas (formann), Kristian Gundersen, Arne Kokkvold, Faste Forfang.

Varamenn: Peder Esbjørnsen, Hilmar Hansen.

Skolen, som i tiden 1939—1965 var drevet av Arbeidernes Høgskolelag i Hedmark og Oppland, har tilhørt LO fra 1966.

Innholdet i undervisningen har i det vesentlige vært det samme hele tiden, men skolen har etter hvert utviklet nye interessefelt og har vært på leting etter de beste arbeidsmåtene.

Skolen er almindannende og må være det dersom den skal ha status som folkehøgskole. Undervisningsplanen er bygd opp slik at det er noen kjernefag som alle skal være med på. Dette gjelder norsk, litteratur, psykologi, historie og samfunnskunnskap. I tillegg kommer valgfrie fag som tilfredsstiller visse interesseområder. For tiden har skolen disse gruppene:

1. Sosial + almen gruppe (med spesiell tanke på dem som har sosiale eller pedagogiske interesser).
2. Journalistikk.
3. Forming i tre, metall, leire, tekstil m. m.
4. Husstell. (Disse har fra 5—6 opp til 10—12 timer i uken i sine spesialfag.)

Ellers er det valgfrie fag og grupperinger av mange ulike slag.

Elevene er i aldersgruppen fra 18 år og oppover (gjennomsnitt knapt 20 år). De aller fleste har tilknytning til arbeiderbevegelsen enten ved direkte medlemskap faglig eller politisk, eller gjennom sitt hjemmemiljø. Det sier seg derfor selv at spørsmål som har med politikk eller samfunn å gjøre krever stor plass, og dette kommer da også fram på forskjellige vis i alle kjernefagene og i mange av gruppene. Dessuten danner det seg ofte spontant grupper om slike

emner, eller hele skolen bryter av all annen undervisning fra 2—6 dager noen ganger i året, og tar opp et enkelt sakskompleks til felles arbeid og drøfting.

Undervisningen tar ikke sikte på utdanning til bestemte yrker. Men mange har brukt skolen som grunnlag for senere yrkesutdanning. Særlig er det 3 ting som skiller seg ut: Det er over 100 lærere rundt omkring i skolene som har fått en start på Ringsaker, dessuten 30—40 journalister (for det aller meste i arbeiderpressen) og et stort, men mer usikkert antall av forskjellige slag sosialarbeidere i mange ulike institusjoner.

Søknaden til skolen har vært raskt stigende i mange år og kulminerte i fjor med 850 søknader til de 80 elevplassene. Det er for tiden 16 ansatte ved skolen.

VI. Internasjonalt arbeid

Norge og De europeiske fellesskap.

Forhandlingene mellom Norge og De europeiske fellesskap om norsk medlemskap ble avsluttet omkring midten av januar. Da var også forhandlingene med de andre tre søkerland avsluttet. Det var Storbritannia, Danmark og Irland. Sekretariatet behandlet saken i møte 25. januar, og vedtok med 14 mot 1 stemme denne uttalelsen:

«Forhandlingene om medlemskap i Det europeiske fellesskap er nå sluttført og Regjeringen har undertegnet forhandlingsresultatet. Sekretariatet i Landsorganisasjonen har i møte 25. januar 1972 behandlet saken og uttaler:

Sekretariatet konstaterer at forhandlingene er ført i samsvar med den målsetting Regjeringen trakk opp i sin tiltredelseserklæring og etter den fullmakt den har fått av Stortinget. Dette ligger på linje med beslutninger som er truffet av Landsorganisasjonens kongress, Det norske Arbeiderpartis landsmøte og i flere landsstyremøter.

Landsorganisasjonens sekretariat vil uttrykke sin anerkjennelse til Regjeringen for den måte norske interesser er ivaretatt på under de langvarige og vanskelige forhandlinger i Brussel.

Regjeringen gjorde det klart i sin tiltredelseserklæring at den ved behandlingen av markedssaken ville legge avgjørende vekt på kravet om å sikre gode og trygge kår for de store folkegrupper i industri, tjenesteytende virksomhet, landbruk, sjøfart og fiske. Dette er i samsvar med den politikk som Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet følger.

Regjeringen har etter Sekretariatets oppfatning ivaretatt disse forutsetninger på en tilfredsstillende måte i de forhandlinger som nå er fullført.

Sekretariatet legger i sin totale vurdering vekt på betydningen av å trygge arbeidsplassene, fortsatt vekst i norsk næringsliv og en god miljøutvikling. Industriell vekst og gunstige vilkår for norsk skipsfart hører til forutsetningene for gode vilkår innen jordbruk og fiske.

Landsorganisasjonens sekretariat mener at samarbeid i De europeiske fellesskap skaper forutsetninger for løsning av viktige fellesoppgaver for de store folkegrupper. Sekretariatet understreker den vekt en samlet og sterk europeisk fagbevegelse vil ha i gjennomføringen av disse oppgaver.

Landsorganisasjonens sekretariat mener at det samlede forhandlingsresultat er akseptabelt, og anbefaler medlemmer å stille seg positivt til det. Den endelige tilråding til medlemmene blir gjort av Landsorganisasjonens ekstraordinære kongress.

Saken blir nå lagt fram til rådgivende folkeavstemning. Landsorganisasjonen, i samarbeid med Det norske Arbeiderparti, iverksetter nå den brede demokratiske saksbehandling som er forutsatt. Landsorganisasjonen vil gjøre sitt til at det blir en omfattende, opplysende og avklarende debatt før den endelig avgjørelse treffes.

Sekretariatet i Landsorganisasjonen understreker betydningen av at debatten blir ført slik at den ikke svekker, men styrker arbeiderbevegelsen og dens innflytelse på samfunnsutviklingen.»

Mindretallet (Henry Nicolaysen) gikk inn for en handelsavtale mellom Norge og EF.

Sekretariatet besøkte Brussel.

Sekretariatet besøkte Brussel 12.—14 februar, og hadde samtaler med representanter for Kommisjonen, ledende fagforeningsfolk og den norske ambassaden. I reisen deltok 20 sekretariatsmedlemmer og varamenn og Odd Eide og Knut Ribu.

Uttalelse til Utenriksdepartementet.

Sekretariatet vedtok 6. mars en lengre uttalelse til Utenriksdepartementet. Dette ble gjort på anmodning fra Utenriksdepartementet, og uttalelsen skulle brukes i forbindelse med Regjeringens stortingsmelding om saken. Sekretariatets uttalelse, som ble avgitt mot to stemmer (Henry Nicolaysen og Øystein Larsen), ble trykt i særskilt hefte og distribuert til forbundene og den ekstraordinære kongressen i juni.

I tida fram til den ekstraordinære kongressen ble det fra LOs side utgitt fire brosjyrer om markedssaken. I en viss utstrekning ble det også foretatt en del foredragsformidling. Imidlertid var man i administrasjonen enig om at tariffrevisjonen måtte ha førsteprioritet, og det var derfor ikke mulig for LO å engasjere seg for fullt i saken så lenge tariffrevisjonen pågikk. Av samme grunn var det heller ikke mulig å holde den ekstraordinære kongressen før 2. og 3. juni.

EKSTRAORDINÆR KONGRESS

Sekretariatet vedtok i møte 22. november 1971 enstemmig å innkalle til ekstraordinær kongress for å behandle markedssaken. Datoen for Kongressen ble i møte 7. februar 1972 fastsatt til 2. og 3. juni. Kongressen ble innkalt i samsvar med vedtektenes § 7, som lyder slik:

«*Ekstraordinær kongress.*

1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av Sekretariatet når det oppstår særlig viktige og uforutsette situasjoner. Den samme rett har Representantskapet.
2. Ekstraordinær kongress bør til vanlig innkalles med minst 15 dagers varsel, og den kan bare behandle de saker som var årsaken til innkallingen.
3. Representanter til den ekstraordinære kongress er de som er valgt til den siste ordinære kongress.»

På den ekstraordinære kongressen innledet LOs formann, *TorAspengren*, for Sekretariatets flertall, og medlem av Sekretariatet, *Henry Nicolaysen*, for mindretallet.

På Kongressen forelå dette voteringstema fra flertallet i Sekretariatet:

«Sekretariatets vedtak av 25. januar 1972 godkjennes, og LOs medlemmer tilrås å stemme ja ved folkeavstemningen om EF 24. og 25. september.»

Fra mindretallet forelå dette voteringstema:

«LOs medlemmer tilrås å stemme nei ved folkeavstemningen om EF 24. og 25. september.

Kongressen foreslår at Regjeringen opptar forhandlinger om en handelsavtale.»

Dessuten ble det på Kongressen framsatt dette forslag av *Harald Brattebø*, Handel og Kontor, Bergen:

«På grunn av EF-sakens særegne karakter ønsker LOs ekstraordinære kongress at dette spørsmål skal avgjøres av medlemmene ved uravstemning. Kongressens vedtak blir således bare et råd til våre medlemmer.»

Trygve Hartvedt, Jern- og Metall, Horten, foreslo:

«Kongressen merker seg den enstemmige uttalelsen fra Arbeiderpartiets landsmøte, hvor det bl. a heter:

«Uansett utfallet av folkeavstemningen, vil DNA — i samsvar med vårt program — uoppholdelig fortsette å kjempe for at vårt parti skal ha styring i de folkevalgte institusjoner.

Kongressen vil for sin del uttale at uansett utfallet av folkeavstemningen er ikke fagbevegelsen tjent med en borgerlig regjering.»

Fra redaksjonskomitéen forelå denne innstilling:

1. Under Kongressens forhandlinger er det innkommet seks henvendelser fra fagforeninger og klubber med anmodning om at det blir holdt uravstemning. Videre er kommet en henvendelse med henstilling til Kongressen om å gå mot medlemskap i EF.

Redaksjonskomitéen har behandlet henvendelsene, og finner at de ikke gir grunnlag for noen forføyning, fordi det på Kongressen allerede foreligger de nødvendige voteringstemaer.

2. Vedrørende forslaget fra representant nr. 74, *Harald Brattebø*, om uravstemning, skal redaksjonskomitéen bemerke:

Redaksjonskomitéen konstaterer at Kongressen er innkalt i samsvar med vedtektene. Under henvisning til dette vil redaksjonskomitéen foreslå for Kongressen at *Brattebø*s forslag ikke bifalles.

3. Redaksjonskomitéen har drøftet forslag fra representant nr. 108, *Trygve Hartvedt*, og har funnet ikke å kunne anbefale dette forslaget.

I stedet vil redaksjonskomitéen foreslå at Kongressen gjør følgende vedtak:

I LOs formålsparagraf er hovedmålene for fagbevegelsen trukket opp. Disse hovedmål er nærmere utdypet i det handlingsprogram som ble vedtatt på Kongressen i 1969. Det har vært og vil fortsatt være

en styrke å kunne opprettholde en enhetlig fagbevegelse og et nært samarbeid med Det norske Arbeiderparti.

Den ekstraordinære kongress vil i den nåværende situasjon understreke dette. Når EF-saken har fått sin avgjørelse, blir det fagbevegelsens oppgave, uansett den situasjon som da foreligger, å forfølge sine mål for å fremme og ivareta medlemmenes interesser. I dette ligger også at man vedlikeholder og styrker det faglig/politiske samarbeid, slik det har kommet til uttrykk i LOs handlingsprogram.

Redaksjonskomitéens innstilling er enstemmig.

Votering:

Ved voteringen ble Brattebøys forslag forkastet mot 21 stemmer. Hartvedts forslag ble forkastet mot 30 stemmer. Flertallet stemte for redaksjonskomitéens innstilling.

Ved navneopprop stemte så 230 for flertallsinnstillingen fra Sekretariatet og 81 for mindretallsinnstillingen. En representant stemte «blankt». To representanter hadde permisjon og én møtte ikke.

Arbeidet videre.

Etter Kongressen ble arbeidet videre med saken drøftet med distriktssekretærene i forbindelse med en konferanse som ble arrangert av Det norske Arbeiderparti og LO i fellesskap. På konferansen deltok både partiets fylkessekretærer og våre distriktssekretærer.

Administrasjonen la fram et forslag til Sekretariatet om hvordan LO videre skulle engasjere seg. Administrasjonens forslag ble i Sekretariatets møte 3. juli vedtatt mot 2 stemmer. Vedtaket gikk ut på å tilsette 3—5 korttidssekretærer i hvert distrikt. Det ble forutsatt at man koordinerte arbeidet i fagbevegelsen med arbeidet i partiet. Det var videre forutsatt en viss annonsering og plakatoophengning ved en del rutebilselskaper som man hadde fått kontrakt med gjennom et reklamebyrå. Noen økonomisk ramme for virksomheten ble ikke fastsatt, men av notater i saken var det forutsatt at man skulle gjøre det rimeligst mulig.

Korttidssekretærene begynner.

I samarbeid med distriktskontorene ble det engasjert 60 korttidssekretærer. De ble samlet til konferanse på LO-skolen Sørmarka i dagene 6.—11. august, og de trådte i virksomhet i distriktene 14. august. De fleste ble engasjert for to måneder, idet det var forutsetningen at de også skulle arbeide med LO-inform-aksjonen, og hjelpe til med å få den vanlige organisasjonsvirksomhet i gang igjen etter folkeavstemningen.

Uttalelser fra fagforeninger, klubber m. v.

I løpet av høsten 1971 og våren 1972 kom det en del uttalelser fra fagforeninger, klubber og grupper av fagforeninger. Det dreide seg om ca. 100 uttalelser, som gikk inn for uravstemning og ellers mot LOs positive engasjement. Etter den ekstraordinære kongressen og vedtaket om å tilsette korttidssekretærer kom det et liknende antall uttalelser, som gikk mot engasjementet av korttidssekretærer. I den anledning sendte LOs formann ut en redegjørelse, som vi her skal gjengi i sin helhet.

•Fagbevegelsen og EF-saken.

Landsorganisasjonen har fått en del uttalelser fra fagforeningsmøter, fagforeningsstyrer, klubbmøter og klubbstyrer med innvendinger mot den informasjonsvirksomhet som LOs ledelse og administrasjon nå går ut med på bakgrunn av vedtak i Kongressen og Sekretariatet. Uttalelsene inneholder ulike synspunkter, fra innvendinger mot at vi i det hele tatt har tatt standpunkt — til protest mot flertallsvedtaket på vår ekstraordinære kongress. Uttalelsene har alle innvendinger mot tilsetning av korttidssekretærer til hjelp i vårt arbeid med å informere om kongressvedtaket og bakgrunnen for det.

Vi forutsetter at de fleste mener at dette er en sak som angår de fagorganiserte. LO-kongressen, våre andre konstitusjonelle organer og LOs tillitsmenn og administrasjon har i alle etterkrigsår fulgt utviklingen av det internasjonale samarbeidet nøye og ved flere høve gitt uttrykk for sin mening. Før spørsmålet om norsk medlemskap i EF ble aktuelt har det ikke vært strid om den linje vi har fulgt. Det kan ha vært tvil og engstelse for økt liberalisering av handelen og for virkningen av f. eks. EFTA-medlemskapet, men ingen vesentlige innvendinger. Så seint som ved Kongressen i 1969 ble det gitt tilslutning til den utenrikspolitikken som Det norske Arbeiderparti la opp til.

EF-saken kan ikke vurderes isolert og som en upolitisk sak, men må vurderes ut fra den politikk vårt land ønsker å føre innad og utad. Den gjelder vårt lands plassering i Europa. Ut fra dette fant LOs sekretariat det riktig i 1961 å anbefale søknad om medlemskap, og dette standpunkt har man siden holdt fast ved. Da vi i 1970 ble klar over at det nå for alvor kunne bli aktuelt med forhandlinger med EF, tok vi det standpunkt — som alt var uttrykt i 1961 — at vi skulle vente med å ta endelig stilling til forhandlingsresultatet forelå. Vi mente at dette var et ansvarlig standpunkt.

Enkelte innenfor fagbevegelsen ville ikke vente så lenge. De hadde tatt sitt standpunkt mot medlemskap i EF alt i 1961. De holdt fast ved dette, og en del av dem gikk inn i Folkebevegelsen mot medlemskap og begynte en planmessig fraksjonsvirksomhet innenfor fagbevegelsen. Med det «vente-å-se»-standpunkt som vi andre hadde tatt, og som vi hadde organisasjonsmessig dekning for i vedtak, var vi avskåret fra å imøtegå motaksjonen. En viss informasjonsvirksomhet ble drevet på det generelle plan: et par trykksaker ble utgitt med opplysninger dels om tidligere behandling i organisasjonen, dels med opplysninger om hva EF er. I samarbeid med forbundene ble det sendt studiegrupper til Brussel, og disse gruppene inneholdt deltakere med ulik mening. En begrenset foredragsvirksomhet på anmodning fant også sted.

Først da forhandlingsresultatet forelå i januar i år kunne Sekretariatet ta endelig standpunkt. Spørsmålet om behandlingsmåten var blitt behandlet i et par møter i Sekretariatet i november i fjor, og 22. november bestemte Sekretariatet seg for å innkalle en ekstraordinær kongress. Dette var enstemmig. Spørsmålet om uravstemning var aldri virkelig på tale i Sekretariatet, der det ellers var dissens om selve saken. Det ville vært uforvarlig å holde uravstemning uten at også det *positive* syn på medlemskap var blitt framlagt på grunnlag av forhandlingsresultatet. Det var dessuten klart at det ville bli folkeavstemning, og det ville da være rimelig at de konstitusjonelle organer i LO, i dette tilfelle Sekretariatet og Kongressen, tok stilling til saken og ga medlemmene et råd. Et forslag om uravstemning fikk på Kongressen bare 21 stemmer.

Vi har i år hatt en annen viktig sak til behandling: tariffrevisjonen. Den måtte gå foran, og det ble liten anledning for tillitsmenn og andre i LO og forbundene til å engasjere seg på møter m. v. i EF-saken. Imidlertid satte Arbeiderpartiet i gang sitt forarbeid for det ekstraordinære landsmøtet, og LO utga fire brosjyrer som ble sendt blant annet til styremedlemmer i fagforeningene. Etter den ekstraordinære kongressen tok vi stilling til hvordan det videre informasjonsarbeidet skulle skje, og det er her korttidssekretærene kommer inn. Det er ikke første gang vi bruker korttidssekretærer for å løse bestemte oppgaver. De sekretærene vi nå har tilsatt skal for de flestes vedkommende fungere i et par måneder. De skal både ha EF-saken og vår LO-inform-aksjon som arbeidsoppgaver. Som nevnt ovenfor — og som jeg tidligere har påpekt — har vi i vårhalvåret i år hatt tariffrevisjonen å arbeide med. Vi er derfor kommet noe etter i vår EF-informasjon. Flertallet i Sekretariatet (13 mot 2) fant da at tilsetning av korttidssekretærer var den beste løsningen når det gjelder EF-informasjonen, og også når det gjelder arbeidet med å aktivisere tillitsmenn og medlemmer i det arbeid som venter oss utover høsten.

Når det hevdes at tilsetning av korttidssekretærer ikke har hjemmel i kongressvedtaket, minner jeg om at Kongressen godkjente Sekretariatets vedtak av 25. januar. Dette vedtak forutsatte en opplysende og avklarende debatt etter initiativ fra LO.

Vi er klar over at kongressvedtaket har falt motstanderne tungt for brystet, og protestene mot at vi nå skal drive informasjonsvirksomhet om det, tar vi som et tegn på frykt for at medlemmene skal legge vekt på Kongressens råd om å stemme Ja.

Den fraksjon innen fagbevegelsen som har drevet sin virksomhet gjennom lengre tid, legger åpenbart stor vekt på denne saken. Men det gjør vi andre også. Det er flertall i Kongressen og Sekretariatet for et positivt syn på norsk EF-medlemskap, og det har alltid vært slik at den valgte ledelse handler i samsvar med vedtakene.

LO og Arbeiderpartiet har vært på linje i denne saken siden den ble aktuell. Uten det ville det trolig ikke ha vært mulig å gå inn for medlemskap, og da ville saken neppe ha vært satt på dagsordenen i det hele tatt. Politikerne ville da ha avgjort saken uten folkeavstemning. En sak som alle ser som meget viktig ville da blitt lagt til side uten skikkelig utredning og behandling. Ansvar for det ville i sin helhet ha falt på arbeiderbevegelsens tillitsmenn i LOs sekretariat og Arbeiderpartiets sentralstyre, og ansvaret for dette kunne vi ikke ta. Det er vår faste overbevisning at Norge er tjent med EF-medlemskap, og det er både vår rett og plikt å si fra om dette og be om tilslutning for det i våre konstitusjonelle organer, slik andre saker alltid har vært behandlet.

Vi har ikke noe imot et saklig ordskifte om saken, men vi synes at arbeiderbevegelsen som sådan burde vært spart for de uverdige uttrykk som har vært brukt om tillitsmenn som har gått inn for EF-medlemskap. Det gir ikke noe godt inntrykk av bevegelsen. Siste avsnitt av uttalelsen fra Sekretariatet, som Kongressen sluttet seg til, lyder slik:

«Sekretariatet i Landsorganisasjonen understreker betydningen av at debatten blir ført slik at den ikke svekker, men styrker arbeiderbevegelsen og dens innflytelse på samfunnsutviklingen.»

Behandlingen i forbundene.

En rekke forbund behandlet EF-saken i sine forbundsstyrever og/eller landsstyrever. Enkelte forbund behandlet saken på landsmøtet før eller etter at forhandlingsresultatet forelå. På grunnlag av behandlingen i forbundene var det tilslutning til medlemskap i EF i 20 forbund. I styret for Statstjenestemannskartellet var det dessuten flertall for. Fem forbund gikk mot medlemskap. Resten av forbundene avga ingen uttalelse.

FOLKEAVSTEMNINGEN

Folkeavstemningen fant sted 24. og 25. september. Resultatet ble at 53,5 prosent av de som deltok stemte nei og 46,5 prosent stemte ja. Deltakelsen i folkeavstemningen lå på ca. 78 prosent.

Stemmetallene var:

Ja 956 043.

Nei 1 099 398.

REGJERINGSSKIFTET

Under et faglig/politisk møte i Gjøvik 23. og 24. august hadde Regjeringen gjort klart at den ville gå av dersom den fikk folkeavstemningen mot seg. I samsvar med dette innleverte Regjeringen Bratteli sin avskjedssøknad etter at Stortinget hadde trådt sammen til ny sesjon i begynnelsen av oktober. En ny regjering med representanter for Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, med Lars Korvald (Kr.F.) som statsminister, ble utnevnt.

Sekretariatvedtak etter folkeavstemningen.

Etter folkeavstemningen behandlet Sekretariatet saken på nytt, og gjorde enstemmig følgende vedtak:

• Flertallet i LOs ekstraordinære kongress og i Sekretariatet gjorde sine vedtak i markedssaken fordi de kom fram til at fullt medlemskap i EF ville gi både folket og LOs medlemmer de beste vilkår. LOs tillitsmenn har handlet i samsvar med disse vedtak.

Folkeavstemningen ga flertall mot norsk medlemskap i EF. Sekretariatet tar avstemningsresultatet til etterretning. I den situasjon som nå er oppstått, blir det en oppgave å oppnå en gunstigst mulig handelsavtale for Norge. LO vil gjøre sitt til at man oppnår dette. En viktig oppgave blir det også å utvikle videre samarbeid med fagbevegelsen i Europa.

Markedssaken har i den senere tid dominert debatten innen fagbevegelsen. Nå må våre andre viktige oppgaver — ved siden av tariffarbeidet — tas opp for fullt. Det gjelder arbeidet med demokrati i arbeidslivet, miljøspørsmål i videste omfang, utdanning, forskning og andre saker av stor betydning for organisasjonens virksomhet. Alle krefter må, når vi nå har lagt markedsdebatten bak oss, settes inn på disse områdene.

Det er en historisk kjensgjerning at fagbevegelsens styrke ligger i dens samhold innad. Denne holdning har gitt grunnlaget for de store framskritt som er vunnet. Bare på dette grunnlaget kan vi også i framtida løse de store oppgavene vi har foran oss. En opprivende strid om markedssakens behandling vil ikke gagne medlemmenes interesser. Sekretariatet understreker at alle forsøk på splittelse i fagbevegelsen må avvises.»

ARBEIDSPLASSENE MA SIKRES

På grunn av resultatet av folkeavstemningen ble det en viss uro i næringslivet som førte til antydninger om visse forholdsregler fra industriens

side. I den anledning gjorde Sekretariatet et vedtak som en delegasjon med LOs formann i spissen overrakte til den nye industriminister, Ola Skjåk Bræk.

De synspunkter som ble lagt fram, og som Sekretariatet hadde gitt sin tilslutning, var følgende:

Det må føres en politikk som tar vare på arbeidsplassene og sikrer en fortsatt utvikling for full sysselsetting.

Myndighetene må søke å motvirke forhastede disposisjoner og tendenser til planer om å flytte bedrifter utenlands.

Planer om å endre eller stoppe planer for utvidelser her hjemme må bli nøye vurdert. Det bør ikke godtas at slike tiltak skjer ut fra rene profitt-hensyn. En omvurdering på grunn av den nye markedssituasjonen vil kunne være rimelig, men må skje i samarbeid med de ansatte og i forståelse med myndighetene ut fra den markedsløsning man kan vente å få.

Etablering av datterselskaper i EF-land må bare komme på tale med sikte på å bevare og styrke moderbedriften i Norge og opprettholde full sysselsetting. Slik ekspansjon har i en viss grad skjedd tidligere.

Spørsmålet om statlig støtte til vanskeligstilte industrier blir tatt opp med myndighetene.

Europeisk faglig samling

Initiativet på Oslo-konferansen 5. og 6. november 1971 om europeisk faglig samling ble fulgt opp med møter i Genève, 6. juni 1972, i Luxembourg, 5. oktober og med arbeidskonferansen i Luxembourg, 30. november—1. desember. På konferansen ble man enige om vedtekter og arbeidsprogram for den nye europeiske faglige organisasjonen. Forslag til disse dokumenter var lagt fram av en internasjonal arbeidsgruppe, bestående av:

Georges Debunne, Federation Generale du Travail de Belgique — FGTB, Belgia.

Thomas Nielsen, Landsorganisasjonen i Danmark.

Alfonso Lappas, Deutscher Gewerkschaftsbund, Tyskland.

Camille Mourgues, Force Ouvrière — FO, Frankrike.

Allan Hargreaves, Trades Union Congress — TUC, England.

Fabrizia Baduel Glorioso, Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori — CISL, Italia.

Valerio Agostinone, Unione Italiana del Lavoro — UIL, Italia.

Waldemar Jucker, Schweizerischer Gewerkschaftsmund — SGB, Sveits.

Gösta Dahlström, Landsorganisationen i Sverige.

Theo Rasschaert, Confédération Européenne des Syndicats Libres dans la Communauté — CESL.

Kaare Sandegren, Faglig komité for det europeiske frihandelsområde — EFTA-TUC og Landsorganisasjonen i Norge.

Norsk LO var representert ved FFIs eksekutivmøter og kongress, og ved møter og arrangementer i Europaføderasjonen av frie fagbevegelser i EF (CESL). Kaare Sandegren som er sekretær for EFTA-TUC har i en rekke internasjonale arrangementer representert norsk LO.

Aktuelle arbeidsoppgaver på europeisk plan er fagbevegelsens holdning overfor de multinasjonale selskaper, demokratisering i bedriftslivet og fagbevegelsens innflytelse på den sosiale, politiske og økonomiske utviklingen i Europa.

Samarbeidet med yrkessekretariatene og med fagorganisasjoner utenfor FFI har blitt utbygd, ikke minst i arbeidet med ovenfor nevnte oppgaver.

På nordisk plan

har arbeidet i 1972 vært preget av dannelsen av Nordens faglige Samorganisasjon som ble stiftet den 14. mars 1972 på møte i Oslo.

Formann ble Thomas Nielsen, dansk LO.

Sekretariatet er opprettet i Stockholm, med John Svenningsen fra dansk LO som sekretær.

På møte i København den 22. juni 1972 ble det gitt i oppdrag til formann, nestformann og sekretær å utarbeide forslag til arbeidsprogram. Forslaget ble behandlet i møte 15. november 1972 i Stockholm.

FORSLAG TIL ARBEIDSPROGRAM FOR NORDENS FAGLIGE SAMORGANISASJON

I. *Informasjon om nordiske og internasjonale faglig-politiske, økonomiske og sosiale forhold m. m.*

- a) Sysselsetting.
- b) lønnsforhold
- c) avtaleforhandlinger
- d) økonomisk utvikling
- e) sosiale forhold
- f) miljøproblem
- g) arbeidsrett
- h) faglig utdanning
- i) bedriftsdemokrati.

II. *Nordisk samarbeid — Nordisk Råds virksomhet.*

For den nordiske fagforeningsbevegelsen er spørsmålene om det nordiske økonomiske samarbeidet, det frie nordiske arbeidsmarked og det sosialpolitiske samarbeidet av spesiell interesse.

III. *Nordisk yrkessekretariat.*

IV. *Nordisk faglig samarbeid om internasjonale spørsmål.*

Følgende internasjonale organisasjoner er av spesiell interesse for NFSs medlemsorganisasjoner:

- a) EFTA-TUC
- b) ECFTU — Europakonføderasjonen
- c) ILO — Den internasjonale arbeidsorganisasjon
- d) OECD — Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling
- e) TUAC — Fagforeningsbevegelsens rådgivende komité til OECD
- f) FFI — Den frie faglige internasjonale.

V. *Multinasjonale selskaper.*

VI. *Miljøproblem.*

VII. *NFSs styremøter og faglige konferanser.*

I. *Informasjon om nordiske og internasjonale faglig/politiske, økonomiske og sosiale forhold m. m.*

I tillegg til den nordiske faglige møtevirksomheten har utvekslingen av informasjoner medlemsorganisasjonene i mellom i hovedsak skjedd i form av tidsskrift-utsendinger, pressemeldinger og beretninger.

I NFSs statutter blir det lagt vekt på behovet for en utbygd og effektiv informasjon om faglige, økonomiske og sosiale forhold i såvel Norden som Europa for øvrig. Det blir derfor sekretariatets oppgave å samle inn og formidle den ønskede informasjon til medlemsorganisasjonene, noe som lettest skjer i samarbeid med medlemsorganisasjonenes informasjons- og pressemedarbeidere.

På denne bakgrunn foreslås følgende:

A) At det dannes en arbeidsgruppe med én representant fra hver medlemsorganisasjon, om mulig fra organisasjonenes informasjons-, respektive presseavdeling.

Arbeidsgruppens oppgave blir å utarbeide forslag til gjennomføring av NFSs informasjonsvirksomhet, og samtidig virke som sekretariatets kontakt i alle spørsmål som berører informasjon.

Man bør vie spesiell oppmerksomhet til behovet for å få i stand en slik informasjonsvirksomhet medlemsorganisasjonene imellom at den kan gi sekretariatet de nødvendige oppgaver i hvert enkelt tilfelle. Her tenkes da spesielt på avtaleforhandlinger, arbeidskonflikter osv.

Informasjonsutvalgets møter kan begrenses til ett, eller høyst to, møter i året, da sekretariatet skal stå for samordningen av utvalgets virksomhet.

B) I den hensikt å bidra vesentlig til gjennomføringen av en bedre informasjonsvirksomhet, foreslås det at NFSs sekretariat i samarbeid med informasjonsutvalget skal sende ut, for eksempel 4—6 ganger i året, en felles nordisk faglig bulletin til blant annet medlemsorganisasjonene og deres tilsluttede forbund, det nordiske yrkessekretariat, arbeidsmarkedsjournalister, etc.

En nordisk faglig bulletin bør inneholde de viktigste opplysninger om organisasjonenes virksomhet, avtaleforhandlinger, sysselsettings-situasjonen, lønnsutviklingen, innvandrerspørsmål og miljøproblem i de nordiske land. Informasjon om NFSs virksomhet samt om Nordisk Råds samarbeid på det økonomiske og sosialpolitiske plan bør også inngå. Videre bør bulletinen inneholde opplysninger om europeiske og internasjonale faglige, økonomiske og sosiale spørsmål.

C) I en viss utstrekning og etter medlemsorganisasjonenes ønske kan sekretariatet medvirke til å fremskaffe det nødvendige materiell til medlemsorganisasjonene til bruk i utvalgsarbeidet, for eksempel lønnsystemer, industrielt og økonomisk demokrati, faglig utdanning osv. Man regner med at det er verdifullt dersom medlemsorganisasjonene med jevne mellomrom mottar oversikter, rapporter o. l. om utviklingen og erfaringene innenfor de øvrige organisasjonene.

II. Nordisk samarbeid — Nordisk Råds virksomhet.

Den nordiske fagbevegelsen har med jevne mellomrom behandlet spørsmålet om nordisk samarbeid og fulgt utviklingen i Nordisk Råd. Landsorganisasjonene har således i sammenheng med NORDØK-forhandlingene gitt uttrykk for fagbevegelsens syn og medlemsorganisasjonene har fra Nordisk Råd blitt bedt om å uttale seg i arbeidsmarkeds- og sosialpolitiske spørsmål, på bakgrunn av de forslag utvalget har lagt fram. Det har altså hittil ikke vært spørsmål om at fagbevegelsen kontinuerlig skulle kunne delta i det nordiske utvalgsarbeid. Med hensyn til det nordiske samarbeid og Nordisk Råds virksomhet bør følgende foreslås:

A) at NFS' styre nedsetter et arbeidsutvalg som på grunnlag av de nordiske samarbeidsministres forslag til handlingsprogram om nærings-

politikk, regionalpolitikk og miljøpolitikk setter sammen fagbevegelsens synspunkter med hensyn til det framtidige nordiske samarbeid. For fagbevegelsen er det viktig at det understrekes behovet for et økt samarbeid på det arbeidsmarkedspolitiske felt.

De nordiske samarbeidsministres handlingsprogram skal legges fram for Nordisk Råds sesjon i Oslo i februar 1973. Derfor er det viktig at utvalget nedsettes snarest mulig.

B) at NFS' styre henvender seg til Nordisk Råds presidium med et skriv hvor man gir uttrykk for fagbevegelsens ønske om å delta i Nordisk Råds virksomhet — spesielt i de økonomiske og sosiale utvalg, samt at fagbevegelsen bør kunne delta i rådets sesjoner.

III. De nordiske yrkessekretariatene.

Sekretariatet holder på å utarbeide en oversikt over nordisk faglig samarbeid innen LO-området og tjenestemannsområdet. Det nordiske samarbeid over yrkessekretariatene varierer fra forbund til forbund. Metallarbeiderforbundet har dannet et sekretariat i Stockholm, likeså sykepleierforbundet, mens de fleste opprettholder kontaktene ved å arrangere møter, konferanser o. l.

Sekretariatet kommer til å informere yrkessekretariatene om NFSs virksomhet og kommer også til å sørge for at man får informasjon fra yrkessekretariatene.

Det er for tidlig å si noe konkret om samarbeidsmulighetene med yrkessekretariatene. Det bør dog undersøkes på hvilken måte yrkessekretariatene kan delta i diskusjonene om multinasjonale selskaper, miljøproblemer o. l.

IV. Nordisk faglig samarbeid i internasjonale spørsmål.

Med hensyn til ønskemålet om bedre informasjoner i internasjonale spørsmål kommer sekretariatet til å bygge opp et arkiv og samle materiell om internasjonale faglig/politiske spørsmål som kan nyttes til almen informasjonsvirksomhet, på styremøter, faglige konferanser o. l.

Det internasjonale samarbeid har økt i en slik grad at det kan anses som formålstjenlig at medlemsorganisasjonene koordinerer sin internasjonale møtevirksomhet.

Sekretariatet skal så vidt det er mulig sørge for at rapporter fra internasjonale møter og konferanser, der noen av sekretariatet eller fra en medlemsorganisasjon har deltatt, blir sendt til medlemsorganisasjoner som ikke var med. Hvis sekretariatet skal ta seg av denne koordinerende virksomhet, er det nødvendig at sekretariatet konsekvent på forhånd blir informert om medlemsorganisasjonenes deltakelse på internasjonale møter.

I tilfelle behov og i samråd med ledelsen vil sekretariatet ta initiativet til å arrangere forberedende møter før viktige internasjonale faglig/politiske vedtak gjøres. Likeledes skal ledelsen på sine møter ha internasjonale spørsmål på dagsordenen.

I de tilfelle, f. eks. når det gjelder ILO, hvor medlemsorganisasjonene oppfordres til å uttale seg om ulike spørsmål overfor sine respektive regjeringer, er det formålstjenlig at medlemsorganisasjonene seg imellom diskuterer spørsmålet før de uttaler seg, slik at man så langt som mulig kan oppnå enighet i ulike spørsmål.

V. Multinasjonale bedrifter.

De multinasjonale selskapers økende økonomiske innflytelse og de problemer som denne utviklingen fører med seg for de fagorganiserte over hele verden, har naturligvis ført til at de faglige organisasjoner på forskjellig vis er opptatt av dette spørsmålet. De konkrete resultater av fagbevegelsens virksomhet på dette område er hittil meget begrenset.

FFI, ECFTU-Europakonføderasjonen, yrkessekretariatene og nå i den siste tida også ILO har tatt opp spørsmålet til diskusjon. Svensk LO har også ifølge et kongressvedtak satt i gang en undersøkelse om de internasjonale konserners virksomhet i Sverige.

Da spørsmålet også kan antas å være av interesse for alle medlemsorganisasjoner, etter som de internasjonale konserner gjør investeringer i samtlige nordiske land, og ikke minst fordi vi kommer til å støte på problemet i internasjonalt sammenheng, foreslås det at medlemsorganisasjonene setter ned et utvalg som skal arbeide med spørsmål angående de multinasjonale selskaper. Utvalgets oppgave er å utarbeide forslag på de områder som er av almen interesse for medlemsorganisasjonene med sikte på undersøkelser om konsernernes virksomhet, til dels med tanke på forholdene i de nordiske land og til dels med tanke på det internasjonale samarbeid som langsomt er på vei til å komme i gang på dette felt, og hvor den nordiske fagbevegelsen er interessert i å medvirke.

VI. Miljøproblemer.

Også miljøproblematikken er et problemkompleks som vekker stadig større interesse i Norden og i internasjonalt sammenheng. Arbeidsmiljøet er av spesiell interesse for fagbevegelsen og medlemsorganisasjonene har hver for seg arbeidet med dette problem.

Også på dette område er det behov for å undersøke nærmere mulighetene til samarbeid mellom medlemsorganisasjonene ved å la en arbeidsgruppe utarbeide forslag om på hvilke områder den nordiske fagbevegelsen kan samordne innsatsen. Som nevnt kommer Nordisk Råd i framtida til å behandle miljøproblemet og allerede av den grunn er det viktig at Nordens faglige Samorganisasjon behandler miljøspørsmålene.

VII. NFEs styremøter og faglige konferanser.

Styremøter holdes to ganger hvert år og holdes i tur og orden av medlemsorganisasjonene.

Styremøtene forberedes av sekretariatet i samråd med formann og viseformann. På møtene legges det fram en rapport om sekretariatets virksomhet. Likeledes legges det fram en økonomisk oversikt.

Dagsordenen fastlegges fra gang til gang.

Faglige konferanser. Ifølge vedtektene skal det holdes to faglige konferanser hvert år med fire representanter fra hver medlemsorganisasjon. Medlemsorganisasjonene har naturligvis mulighet til å ta med rådgivere til konferansen.

Den første faglige konferansen foreslås holdt i København i januar eller februar måned 1973. Det foreslås at konferansen diskuterer NFSS arbeidsprogram og den faglige situasjonen i de nordiske land. Om nødvendig skal også spørsmål om det europeiske faglige samarbeid tas opp til diskusjon.

Den andre faglige konferansen 1973 foreslås ta opp det økonomiske og industrielle demokrati. Konferansen skal ha som oppgave å diskutere inngående dette spørsmål på bakgrunn av de erfaringer og resultater som hittil er oppnådd i de nordiske land. Konferansen skal videre behandle de forslag og initiativer som medlemsorganisasjonene har fremmet på dette område.

ILO-konferansen 1972.

Den 57. internasjonale arbeidskonferansen ble holdt i Genève i dagene 7.—27. juni 1972.

I samsvar med vanlig praksis hadde de framførte arbeidstakerrepresentanter møte dagen før konferansen ble åpnet for uformelt å drøfte og ta standpunkt til plasseringen av arbeidstakerne i de forskjellige tillitsverv under konferansen.

Den norske 3-partsdelegasjonen til konferansen hadde følgende sammensetning:

Regjeringsrepresentanter:

Ekspedisjonssjef K. J. Øksnes — delegat og delegasjonens formann, Ekspedisjonssjef Hans Arisholm — delegat — Byråsjef Karl Nandrup Dahl — rådgiver og stedfortredende delegat. Direktør Odd Friberg — rådgiver. Konsulent Odd Eriksen — rådgiver. Konsulent Odd Bruaas — rådgiver. Stortingsrepresentant Sonja Ludvigsen — rådgiver. Sekretær Kåre Hauge — rådgiver. 1. ambassadesekretær ved Norges faste delegasjon i Genève, Ola Dørum — rådgiver.

Arbeidsgiverrepresentanter:

Direktør Lars Aarvig — delegat. H.r.advokat Pål Kraby — rådgiver og stedfortredende delegat. Direktør Carsten Schioldborg — rådgiver. Kontorsjef Asbjørn Lien — rådgiver.

Arbeidstakerrepresentanter:

H.r.advokat Olaf Sunde — delegat. Sekretær Leif Haraldseth — rådgiver og stedfortredende delegat. Sekretær Tor Halvorsen — rådgiver. Forbundsformann Henry Nicolaysen — rådgiver.

Dessuten deltok statsråd Odvar Nordli under konferansen i dagene 16.—19. juni.

I tillegg til de enkelte lands delegasjoner var en rekke internasjonale organisasjoner representert på konferansen — dels som rene observatører og dels som rådgivere for de konferansedeltakere som kom fra organisasjoner tilsluttet disse internasjonale organisasjonene.

Konferansens øverste ledelse.

Konferansen valgte enstemmig den nederlandske regjeringsrepresentanten Gerard M. J. Veldkamp til president. Som visepresidenter ble likeledes enstemmig valgt den ukrainske regjeringsrepresentanten Vladimir M. Martynenko, arbeiderdelegaten Rudolph Faupl fra USA og arbeidsgiverdelegaten Massud Ghayour fra Iran.

Som formann for arbeidergruppen ble valgt kanadieren J. Morris med Albert Heyer fra FFI som sekretær.

Som arbeidstakernes representant i fullmaktskomitéen ble valgt Olaf Sunde fra Landsorganisasjonen i Norge.

Vedrørende fullmaktskomitéens arbeid vises det til vedlagte særrapport fra Sunde.

Konferansens dagsorden.

- I. Generaldirektørens rapport.
- II. Finans- og budsjettspørsmål.
- III. Opplysninger og rapporter om gjennomføring av konvensjoner og rekommandasjoner.
- IV. Minstealder for adgang til sysselsetting. (Førstegangsdiskusjon.)
- V. Uheldige sosiale følger av nye losse- og lastemetoder. (Førstegangsdiskusjon.)
- VI. Arbeids- og sosiale følger av automasjon og andre teknologiske framskritt. (Generell diskusjon.)
- VII. Endringer av forskriften i ILOs konstitusjon om medlemskap i Styret.

I tillegg til dette var det sendt inn til konferansen ikke mindre enn 31 forslag til resolusjoner vedrørende spørsmål av generell betydning for arbeidstakerne eller av betydning for spesielle grupper.

Generaldirektørens rapport.

Generaldirektørens rapport forelå som vanlig i 2 deler hvorav den ene delen behandlet ILOs virksomhet i året som var gått siden siste arbeidskonferanse, mens den andre delen var viet temaet den teknologiske utvikling og de problemer denne reiser med hensyn til å bevare jorden som et sunt og tilfredsstillende oppholds- og arbeidssted for menneskeheten.

I debatten om denne rapporten deltok i alt 236 talere fra nesten alle land tilsluttet ILO — herunder fra samtlige skandinaviske land. Fra vårt eget land deltok statsråd Odvar Nordli. Nordlis tale følger som vedlegg.

Flere talere understreket at man på mange områder sto overfor en så rask utvikling med slike konsekvenser at det var tvingende nødvendig med hurtige og samordnede tiltak for å få utviklingen under effektiv kontroll, slik at den kunne tjene menneskeheten i sin helhet uten å avstedkomme store og varige skadevirkninger. Det ble sterkt understreket at dersom dette skulle lykkes, trenges det et intimt 3-partssamarbeid mellom arbeidstakerne, arbeidsgiverne og regjeringene både på det nasjonale planet og internasjonalt.

I sitt svar trakk generaldirektøren ut en del av de synspunktene som i særlig sterk grad hadde markert seg under debatten. Blant disse var miljøet og dets betydning og hva ILO som 3-partsorganisasjon kunne utvirke på dette område. Han kom i sitt svar også inn på ILO's betydningsfulle rolle når det gjaldt arbeidstakernes stilling i de multinasjonale selskaper og ILOs oppgaver når det gjaldt å bedre levevilkårene og de sosiale forholdene for landarbeidere, fremmedarbeidere og kvinnelige arbeidstakere. I store deler av verden har disse gruppene liten beskyttelse og arbeider og lever under svært dårlige forhold.

Finans- og budsjettspørsmål.

ILOs budsjett legges nå opp for en 2-årsperiode. Budsjettet for inneværende 2-årsperiode, 1972—73, ble fastsatt av Arbeidskonferansen i 1971.

Det forelå til Arbeidskonferansen et forslag om en økning av dette budsjettet med \$ 4.750.000. Forslaget var begrunnet i den devaluering som hadde funnet sted av dollaren, og at kontingenten til ILO ble betalt i dollar mens

67 prosent av ILO's utgifter ble betalt i S.Fr. På grunn av devalueringen av dollar måtte man samlet ha til disposisjon ytterligere \$ 5.570.000 for å dekke de samme utgifter i S.Fr. og annen fremmed valuta som man hadde regnet med da budsjettet ble fastsatt i 1971. Det var med henblikk på dette at styret hadde foreslått den ovenfor nevnte økning av budsjettet.

Den 22. juni ga generaldirektøren en oversikt over den finansielle situasjon, herunder at Kongressen i USA hadde bestemt at USA skulle betale \$ 7.692.580 av det de skyldte og at president Nixon hadde undertegnet beslutningen om dette den 24. mai. I tillegg til dette hadde Representantenes Hus i USA besluttet at det skulle betales ytterligere 4 mill. dollar. Senatet hadde gått inn for at hele den gjenstående del av den forfalte kontingent skulle betales.

Under henvisning til denne utviklingen meddelte generaldirektøren at forslaget om en forhøyelse av budsjettet for inneværende periode kunne trekkes tilbake. Men, han gjorde det samtidig klart at man for kommende budsjetter måtte regne med de forhøyelser som devalueringen nødvendiggjorde.

Det ble besluttet å bemyndige generaldirektøren til å ta opp ytterligere lån med inntil 27 mill. S.Fr. for å fullføre det nye ILO-bygget. Byggets samlede kostende vil da andra til 135 mill. S.Fr. Man regner med at bygget vil stå ferdig og kan tas i bruk i 1974.

Det forelå begrunnet søknad fra Bolivia og Yemen om å få beholde sin stemmerett på årets konferanse til tross for at de sto til rest med mer enn 2 års kontingent. Begge søknadene ble innvilget.

Antallet medlemmer i ILOs styre.

Det ble under årets arbeidskonferanse endelig vedtatt å utvide antallet styremedlemmer fra 48 til 56. Dette innebærer at styret vil komme til å bestå av 28 regjeringsrepresentanter, 14 arbeidsgiverrepresentanter og 14 arbeidstakerrepresentanter. Utvidelsen trer imidlertid først i kraft når denne endringen er ratifisert av $\frac{2}{3}$ -deler av medlemsstatene, herunder av minst 5 av de 10 største industrilandene.

Nye medlemsstater.

Quatar og United Arab Emirates ble begge hilst velkommen som nye medlemmer av ILO fra 25. april 1972. Videre ble Bangladesh opptatt som medlem av ILO under selve konferansen den 22. juni.

Valg av ILOs styre.

Ved valgene av ILOs styre ble høyestrettsadvokat Olaf Sunde fra Landsorganisasjonen i Norge gjenvalgt av arbeidergruppen som ordinært styremedlem.

Arbeidergruppens 12 ordinære styremedlemmer er etter valget følgende: Anyoji, Japan (71), Faupl, USA (67), Fogam, Cameroon (64), Makhlof, Tunisia (70), Mehta, India (68), Morris, Canada (67), Muhr, DDR (70), Pimenov, Sovjetunionen (70), Plant, Storbritannia (69), Robel, Madagaskar (62), Sánchez, Madariaga, Mexico (58) og Sunde, Norge (66).

De 12 varastyremedlemmene er følgende:

Bennikous, Algerie (58), Fassina, Italia (68), Hawke, Australia (62) Hernandez, Filippinene (66), Kikongi de Myinsa, Zaire (56), Louet, Frankrike (66), Mercado, Colombia (54), Moyal, Israel (62), Olivo, Venezuela (54), Solomon, Etiopia (66), Weissenberg, Østerrike (57) og Zaidi, Malaysia (69).

Tallene i parentes angir antall stemmer vedkommende fikk. ,

På arbeidsgiversiden ble *Gulmar Bergenström* fra Sverige gjenvalgt som ordinært styremedlem.

På regjeringssiden ble *Finland* valgt inn på varamannslisten.

Skandinavia er således representert i alle tre gruppene i ILOs styre. Det bemerkes i denne forbindelse at varamennene innkalles og møter med fulle rettigheter sammen med de ordinære styremedlemmene på alle styremøter, men uten stemmerett.

Gjennomføringen av konvensjoner og rekommandasjoner.

Som vanlig ble det satt ned en 3-partskomité for å gå gjennom de rapporter som forelå. Komitéen konstaterte at mange regjeringer hadde gjennomført slike endringer at de nå oppfyller de forpliktelser de har påtatt seg. Komitéen konstaterte videre at den ordning som man fra 1969 hadde etablert på forsøksbasis med direkte kontakt med regjeringene hvor man ikke på vanlig måte oppnådde tilfredsstillende resultater, hadde vist seg å være så vellykket at man besluttet å fortsette med dette.

Sosiale og andre skadevirkninger som følge av den teknologiske utviklingen og automatiseringen.

Konferansen vedtok en resolusjon med retningslinjer for å beskytte arbeiderne mot skadelige følger av den teknologiske utviklingen og automatiseringen. Dette er det første virkelige omfattende forsøk som er gjort på det internasjonale plan med hensyn til å beskytte arbeiderne mot slike skadelige følger. *Leif Haraldseth* var medlem av den komitéen som behandlet denne saken. Det vises derfor til særrapport fra *Leif Haraldseth*; Særreporten følger vedlagt.

Nye konvensjoner og rekommandasjoner.

Konferansen hadde til første gangs behandling spørsmålet om nye konvensjoner og rekommandasjoner vedrørende 1) sosiale skadevirkninger på grunn av nye laste- og lossemetoder i havnene og 2) minimumsalder for å ta arbeid.

Nye laste- og lossemetoder i havnene.

Det ble vedtatt en konvensjon og en rekommandasjon vedrørende nye laste- og lossemetoder i havnene og en resolusjon om å føre saken på dagsordenen for Arbeidskonferansen 1973.

Formannen i Norsk Transportarbeiderforbund, *Henry Nicolaysen*, var medlem av den komitéen som behandlet denne saken. Det vises derfor til vedlagt særreport fra *Henry Nicolaysen* angående denne saken.

Minimumsalder.

Også vedrørende dette spørsmålet ble det vedtatt en konvensjon og en rekommandasjon med henblikk på å få slutt på barnarbeid. Også denne saken vil komme opp til 2. gangs behandling på Arbeidskonferansen i 1973.

Tor Halvorsen var medlem av den komitéen som behandlet denne saken. Det vises derfor til vedlagt særreport fra *Tor Halvorsen*.

Resolusjonene.

Som nevnt innledningsvis forelå det ikke mindre enn 31 resolusjonsforslag til konferansen. En del av disse forslagene, som i det vesentligste gikk ut på det samme, ble samarbeidet slik at antallet ble redusert fra 31 til 27.

Behandlingen av disse resulterte i at følgende fem resolusjoner ble vedtatt:

1. *En resolusjon vedrørende ILOs rolle for å beskytte og verne om arbeidsmiljøet.*

I denne resolusjonen anmodes ILOs styre om å instruere generaldirektøren om å iverksette økt forskning vedrørende nye former for vern av arbeidsmiljøet. I denne forbindelse er spesielt nevnt beskyttelse mot gass-, damp-, støy-, rystelse- og strålingsfarer og å sørge for at det i programmet for industriell virksomhet blir gitt prioritet for nye spørsmål som måtte oppstå vedrørende arbeidsmiljøet samt å undersøke om det kan påvises noen sammenheng mellom ulykkeshyppigheten og arbeidsmiljøet. Endelig blir ILOs styre bedt om å føre disse spørsmålene på dagsordenen for en kommende arbeidskonferanse.

2. *En resolusjon vedrørende industriprogrammer.*

I denne resolusjonen anmodes ILOs styre om å instruere generaldirektøren om å gjøre sitt ytterste for å sikre at ILOs programmer på dette område blir gitt prioritet og å koordinere all virksomhet på dette område.

3. *En resolusjon vedrørende lik behandling av fremmedarbeidere.*

I denne resolusjonen anmodes ILO om økt innsats for slike arbeidere og å iverksette studier av de mest betydningsfulle spørsmål ved denne saken. Videre anmodes alle regjeringer og alle arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner om å gjøre sitt ytterste for å få gjennomført lik behandling av disse arbeiderne. Endelig anmodes det i resolusjonen om at fremmedarbeidernes stilling må bli ført på dagsordenen for en av de kommende arbeidskonferanser.

4. *En resolusjon vedrørende kvinnelige arbeidere.*

I denne resolusjonen anmodes ILO om å legge opp et program med sikte på å få gjennomført virkelig likestilling for kvinnene i arbeidslivet så vel når det gjelder mulighetene for å få arbeid, utdanning, betaling og mulighetene for samtidig å ta hånd om de plikter som de har som foreldre. Det anmodes i resolusjonen om at disse spørsmålene må bli satt på dagsordenen for Arbeidskonferansen i 1973 — som skal være det internasjonale år for bekjempelse av diskriminering av kvinnene.

5. *En resolusjon vedrørende Portugals koloniundertrykkelse, rasediskriminering og krenkelse av fagforeningsrettigheter i Angola, Mosambik og Guinea.*

I denne resolusjonen minnes det om den resolusjonen som ble vedtatt på Arbeidskonferansen i 1971 hvor den fortsatte undertrykkelse av fundamentale menneskerettigheter og fagforeningsrettigheter som finner sted i mange land, herunder koloniland, fordømmes på det sterkeste. I denne forbindelse påtales det i resolusjonen at den politikk som den portugisiske regjering fører i Angola, Mosambik og Guinea er klart i strid så vel med ånd som med bokstav i gjeldende ILO-standarder og i sin særdeleshet med konvensjonene om organisasjonsfrihet og forhandlingsrett. Det påtales videre at arbeiderne i Angola, Mosambik og Guinea på denne måte blir nektet vesentlige fagforeningsrettigheter og framfor alt retten til selv å etablere frie demokratiske fagforeninger, retten til møter, retten til selv å velge sine tillitsmenn og retten til å streike.

Det uttales videre i resolusjonen at den portugisiske regjering systematisk driver afrikanske arbeidere bort fra fruktbart land og erstatter dem med hvite innflyttere og at den portugisiske regjering gjennomfører diskrimi-

nerende tiltak overfor de afrikanske arbeiderne når det gjelder beskatning, arbeid, undervisning, sosialforsikring og boliger.

Det uttales i resolusjonen at den politikk Portugal fører innebærer at en raseminoritet undertrykker majoriteten av landets befolkning av rasemessige grunner på samme måten som i Sør-Afrika og at denne undertrykkelse fører med seg død, skam, ydmykelse og ødeleggelse av det kulturelle miljø.

I resolusjonen lover ILO full og effektiv støtte til enhver lovlig kamp for selvbestemmelsesrett, borgerlig frihet og fagforeningsfrihet for folkene i Angola, Mosambik og Guinea.

Resolusjonen fordømmer den portugisiske regjerings krenkelse av menneskerettighetene, de borgerlige frihetene og fagforeningsrettighetene i disse landene. Medlemsstatenes og arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner anmodes i resolusjonen på det inwendigste å øke sitt arbeid for å gi befolkningen i Angola, Mosambik og Guinea effektiv hjelp i deres rettferdige kamp og å slutte å gi noen form for menneskelig eller materiell hjelp til den portugisiske regjering.

Endelig anmodes ILOs styre om å instruere generaldirektøren om å sette fram forslag for en kommende arbeidskonferanse om et program for ILO-hjelp på de forskjelligste områder til befolkningen i Angola, Mosambik og Guinea.

Denne resolusjonen som var usedvanlig skarp i sine formuleringer, ble vedtatt med 211 stemmer. Ingen stemte i mot den, men 84 avsto fra å stemme. Blant disse 84 var de nordiske arbeidsgiverrepresentantene, mens så vel de nordiske regjeringsrepresentantene som arbeidstakerrepresentantene stemte for resolusjonen.

Før avstemningen hadde den portugisiske regjeringsrepresentanten hatt ordet i debatten om denne resolusjonen. Han uttalte at aldri i ILOs historie hadde det blitt lagt fram en tekst med et så uparlamentarisk og fornærmelig språk overfor en medlemsstat. Han sa at hvis denne resolusjonen ble vedtatt, ville det få konsekvenser som det var umulig å forutse men som under enhver omstendighet ville trekke ILO inn i en meget alvorlig krise. Han avsluttet sitt innlegg med å uttale at hvis resolusjonen ble vedtatt, så ville hans regjering forbeholde seg retten til å iverksette de nødvendige tiltak med hensyn til Portugals framtidige holdning til ILO.

Da resultatet av avstemningen ble kunngjort, reiste hele den portugisiske delegasjonen seg og forlot salen.

Apartheid.

Under konferansen kom formannen for De forente nasjoners apartheidkomité, ambassadør Farah, ens ærend til Genève for å be arbeiderne om deres støtte i De forente nasjoners arbeid for å bekjempe apartheid.

Arbeidergruppen hadde 3 møter om saken. Disse møtene resulterte i at det enstemmig ble vedtatt en resolusjon om at det skulle holdes en internasjonal arbeiderkonferanse på 2 dager under Arbeidskonferansen 1973 for å utarbeide et felles handlingsprogram for bekjempelsen av apartheid.

ILO anmodes i resolusjonen om å stille til disposisjon møtelokale og den nødvendige tekniske assistanse for avholdelsen av en slik konferanse.

Under debatten om denne saken ble det sterkt understreket at det nå ikke lenger var tilstrekkelig med resolusjoner men at man nå måtte finne fram til et effektivt handlingsprogram slik at man i praksis kunne bekjempe apartheid-politikken.

Oslo, den 11. juli 1972.

Olaf Sunde. Leif Haraldseth. Tor Halvorsen. Henry Nicolaysen.

RAPPORT FRA DEN INTERNASJONALE ARBEIDSKONFERANSE 1972

Komitéen for losse og lastearbeid.

Dagsordens pkt.: «De sosiale virkninger av nye godsbehandlingsmetoder (havner).»

Som medlem av denne komité møtte H. Nicolaysen, Norsk Transportarbeiderforbund.

For komitéen forelå det et forslag om å utarbeide en rekommandasjon. Under byråets forarbeide hadde 63 land støttet forslaget om at det skulle utarbeides en rekommandasjon, mens bare 5 land mente at man burde anta en konvensjon.

Arbeidergruppen oppnådde imidlertid å få flertall i komitéen for både en konvensjon og en rekommandasjon.

Det var en enstemmig og sterk reaksjon fra arbeidsgivergruppen og i konferansens plenum måtte det brukes navneopprop til slutt i avstemningen for å få kvalifisert flertall.

Komitéens konklusjon kommer således opp til annen gangs behandling neste år, men man må regne med at arbeidsgiverne vil legge ned et betydelig arbeid for å bearbeide sine respektive regjeringer for hindre konvensjonen.

De norske og øvrige skandinaviske regjeringsrepresentanter stemte sammen med arbeidergruppen.

Når det gjelder den foreløpige vedtatte konvensjonen er den svært kort. Den inneholder 7 artikler hvor det er trukket opp en viss prinsipiell målsetting. Denne går ut på å trygge sysselsettingen best mulig for havnearbeiderne og sikre en stabil inntekt. Den tar videre sikte på å gi fortrinnsrett til de registrerte faste arbeidere.

Forslaget til rekommandasjon er mer utdypet og detaljert og inneholder en lang rekke bestemmelser, 37 paragrafer. Man kan si at forslaget til rekommandasjon utfyller og utdypet utkastet til konvensjonen. Ved siden av at den omtaler tiltak for å oppnå best mulig resultat i arbeidet for de foran nevnte prinsipper, omhandler rekommandasjonen også bl. a. yrkesopplæring, fleksibilitet i arbeidet og om arbeid i helgene (weekend arbeid).

H. Nicolaysen.

Minstealder for adgang til sysselsetting.

ILOs styre vedtok i 1970 å sette saken opp på dagsorden for Arbeidskonferansen 1972. Den er forberedt på vanlig måte med spørreskjema til de forskjellige land og skal behandles over to sesjoner, første gang i 1972 og neste gang 1973.

Under behandlingen i arbeidskomitéen ble det også markert en del uenighet. Jeg vil her nevne noen av de punkter som framhever problemene, hvorav enkelte bør overveies nærmere til neste sesjon:

Forslaget omfatter en konvensjon og en rekommandasjon, som har fortløpende paragrafnummer, konvensjon nr. 2—11 og rekommandasjon nr. 12—27.

Under § 2 til konvensjonen ble vedtatt en tilføyelse i målsettingen med sikte på å avskaffe alt barnearbeid. Dette prinsipp bør kunne aksepteres på den bakgrunn at barnearbeid mange steder fortsatt er utnyttelse av denne arbeidskraft.

Under § 4 (3) ble minstealderen vedtatt til 14 år, med en tilføyelse om at den ikke skal være lavere enn tvungen skolealder. Når det gjelder av-

stemningen over 14-årsgrensen, var det en hårfin overvekt for denne. Arbeidergruppen foreslo 15 år.

Under § 5 hadde byrået foreslått en minstealder på 16 år for arbeid med sannsynlighet for skadevirkninger, og slik at det enkelte land kunne binde seg til høyere aldersgrenser. Arbeidsgruppen foreslo 18 år som minimumsgrense. Med tilslutning av representantene fra de andre nordiske lands regjeringer, fikk den norske regjeringsrepresentanten satt fram et forslag om dobbelte aldersgrenser på henholdsvis 16 og 18 år for arbeid av forskjellig faregrad, slik ordningen er i våre land. 18-årsgrensen ble likevel vedtatt.

§§ 20—23 gjelder farlig arbeid. Her ble aldersgrensen 18 år vedtatt i stedet for byråets forslag om 16 år. Problemstillingen blir den samme som for konvensjonen. En listeføring av farlig arbeid er forutsatt.

Arbeidergruppen fikk vedtatt flere forslag om forholdsvis strenge vilkår for sysselsetting av ungdom. Foruten forbudet mot overtidsarbeid gjaldt et påbud om 12-timers sammenhengende natthvile og 4-ukers ferie.

Tor Halvorsen.

Arbeids- og sosiale følger av automasjonen og andre teknologiske framskritt.

Komitéen som hadde dette spørsmålet til behandling, besto av 144 medlemmer, hvorav 46 arbeidstakerrepresentanter. Komitéens formann ble den polske regjeringsrepresentant direktør M. Z. Bajszczak.

Dette spørsmålet var også oppe til behandling i ILO i 1956, og behandlingen denne gang kan på mange måter ses som en oppfølging av den tidligere resolusjonen.

Det ble ganske tidlig i diskusjonen klarlagt at resultatet av komitéens arbeid også denne gang bare ville bli i form av en resolusjon.

Arbeidstakergruppen i komitéen hadde også denne gang en rekke separate møter og utarbeidet et eget resolusjonsutkast. Etter en lengre generell debatt ble det valgt en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å forsøke å samordne de forskjellige utkast til resolusjonens innhold som forelå.

Av debatten gikk det fram at det var tilslutning til automasjon som et viktig ledd i den økonomiske utvikling.

Dog ble sysselsettingsproblemen trukket fram fra enkelte utviklingsland. I den endelige resolusjonen ble det tatt hensyn til dette ved å gjøre unntak for enkelte utviklingsland. For øvrig ble, spesielt fra arbeidstakergruppen, gevinsten ved automasjonen trukket fram, idet man hevdet at denne måtte komme hele samfunnet til gode. Spørsmålet om betydningen av medbestemmelsesrett for de ansatte ved beslutning om innføring av automasjon ble også framhevet.

Stor diskusjon ble det også i komitéen på grunnlag av et forholdsvis vidtgående forslag fra arbeidstakergruppen om rett til betalt fritid for videreutdanning. Etter sterkt press fra arbeidsgiversiden, og da dette spørsmålet vil komme opp som egen sak ved neste ILO-konferanse, ble forslaget trukket tilbake.

Endelig ble det vedtatt en henstilling til ILO om å føre denne saken opp på en senere konferanse, og da med tanke på å komme fram til et sterkere instrument.

Ved voteringen i plenum ble det et klart flertall for komitéens forslag.

Leif Haraldseth.

VII. Administrasjon og organisasjon

LOs administrasjon.

Landsorganisasjonen har 6 valgte tillitsmenn:

Formann: Tor Aspengren, nestformann: Odd Højdahl, hovedkasserer: Einar Strand, 1. sekretær: Leif Haraldseth, 2. sekretær: Tor Halvorsen, 3. sekretær: Liv Buck.

Ved utgangen av 1972 hadde vi i LOs administrasjon disse avdelingslederne/sekretærene:

Kontorsjef: Kurt Mosbakk.

Juridisk kontor: Cand. oecon Jon Rikvold.

Rasjonaliseringskontoret: Ingeniør Egil Ahlsen.

Informasjonskontoret: Informasjonssjef Per Haraldsson.

Fri Fagbevegelse: Redaktør Knut Ribu.

Organisasjonssekretær: Kjell Lien.

Internasjonal sekretær: Thorvald Stoltenberg.

Kvinnesekretær: Evy Buverud Pedersen.

Odd Højdahl, Thorvald Stoltenberg, Ulf Sand og Olaf Carlsen, som var bevilget permisjon etter utnevning som henholdsvis sosialminister og statssekretærer, tiltrådte igjen sine stillinger i LO etter regjeringsskiftet som følge av folkeavstemningen om EF-medlemskap.

Odd Eide fratrådte 15. september for å overta stilling som politinspektør og sjef for Politiskolen i Oslo.

Det var ved LOs hovedkontor et personale på i alt 81, revisorene ikke medregnet.

Sekretariatet.

LOs sekretariat har i 1972 hatt disse medlemmer og varamenn:

Formann: Tor Aspengren, nestformann: Odd Højdahl, hovedkasserer: Einar Strand, 1. sekretær: Leif Haraldseth, 2. sekretær: Tor Halvorsen, 3. sekretær: Liv Buck. (2. og 3. sekretær fungerer som

1. og 2. varamann for de valgte tillitsmenn i Sekretariatet.) Finn Nilsen, Bekledningsarbeiderforbundet, Lage Haugness, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Otto Totland, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, Leif Andresen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Arne Born, Norsk Kommuneforbund, Olaf Karling, Norsk Sjømannsforbund, Klaus Kjelsrud, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund, Henry Nicolaysen, Norsk Transportarbeiderforbund, Åge Petersen, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, Fritz W. Hanestad, Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer.

Varamenn til Sekretariatet:

Øystein Larsen, Norsk Arbeidsmandsforbund, Eivind Strømmen, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, Olav Bratlie, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Else Ørbæk, Telefolkenes Fellesforbund, Erling Johansen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Thorvald Karlsen, Norsk Tjenestemannslag, Erik Eriksen, Norsk Treindustriarbeiderforbund, Leif Skau, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Reidar Langås, Norsk Grafisk Forbund.

Landsorganisasjonens kvinnesekretær og N. R. Mugaas fra Statstjenestemannskartetlet møter i Sekretariatet med tale- og forslagsrett.

Medlem nr. 6 av Sekretariatet, Olaf Karling, gikk av med pensjon i mai måned. Etter vedtak på representantskapsmøtet 31. mai rykket 1. varamann, Øystein Larsen, opp som fast medlem av Sekretariatet som nr. 11. De øvrige Sekretariatsmedlemmer rykket én plass opp.

Som ny siste varamann ble valgt Henrik Aasarød, Norsk Sjømannsforbund. De øvrige varamenn rykket én plass opp.

Representantskapet.

Ordinært representantskapsmøte ble holdt 31. mai og 1. juni.

Møtet hadde følgende saksliste:

1. Åpning.
2. Beretning og regnskap.
3. Muntlig beretning.
4. Suppleringsvalg til Sekretariatet.
5. Regler for valg av representanter til Kongressen.
6. Spørsmål om revisjon av koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35 nr. 7.
7. A-pressen.

Det ble på møtet vedtatt nye retningslinjer for utbetaling av diett og tapt arbeidsfortjeneste, likeledes særskilt godtgjøring for sekretærarbeid.

Øystein Larsen, Norsk Arbeidsmandsforbund, rykket opp som fast medlem av Sekretariatet, og de øvrige varamenn rykket opp én plass. Som ny 9. varamann ble valgt Henrik Aasarød, Norsk Sjømannsforbund.

Representantskapet vedtok nye regler for valg av representanter til Kongressen. Reglene er inntatt i dagsordenen til Kongressen 1973, og kommer til behandling der.

Representantskapet sluttet seg til Sekretariatets innstilling i spørsmålet om revisjon av § 35 nr. 7 i Arbeidstvistloven. Innstillingen gikk ut på å sende saken tilbake til Kongressen til fornyet vurdering. For Kongressen 1973 vil det foreligge egen trykksak om denne saken.

Representantskapet vedtok en midlertidig øking av kontingenten til A-pressen med 15 øre for heltbetalende og 8 øre for halvtbetalende medlemmer pr. uke. Videre ble bevilget tilskudd til finansieringen av A-pressen og Arbeiderbladet på 3 millioner kroner av LOs kampfond.

Representasjon.

Landsorganisasjonen har vært representert på følgende forbundslandsmøter:

Arbeiderpartiets Presseforbund:

14. april i Oslo. Leif Haraldseth.

Norsk Sosionomforbund:

13.—16. mai på Sørmarka. Leif Haraldseth.

Lensmannsbetjentenes Landslag:

21.—23. juni på Røros. Odd Eide.

Poståpnernes Landsforbund:

22.—24. juni på Hovden Høyfjellshotell, Setesdal. Liv Buck.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærens Forbund:

17.—21. september i Oslo. Leif Haraldseth og Liv Buck.

Bekledningsarbeiderforbundet:

25.—29 september i Oslo. Tor Aspengren og Leif Haraldseth.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund:

27.—29. oktober i Oslo. Leif Haraldseth.

Norsk Jernbaneforbund:

20.—24. november i Oslo. Tor Aspengren og Leif Haraldseth.

Andre møter innenlands:

Norsk Bonde- og Småbrukarlags landsmøte 16.—17. juni i Trondheim: Rikhard Haugen, LO-kontoret, Trondheim.

Grafiske Kvinners landssammenslutning, 11. landsstevne i Oslo 29. og 30. september og 1. oktober: Liv Buck og Evy Buverud Pedersen.

LO-skolens kongress 23.—24. november: Tor Aspengren og Erik Nilsen.

Kartellkonferansen 1972 på Pers Hotell, Gol, 3.—6. desember: Odd Højdahl.

Kongresser i utlandet:

Landsorganisasjonen i Sveits:

Kongress 26.—28. oktober: Odd Højdahl.

Landsorganisasjonen i Vest-Tyskland (DGB):

9. ordinære forbundskongress 25. juni—1. juli: Tor Aspengren og Einar Strand.

Landsorganisasjonen i Nederland (NVV):

Kongress 20.—22. september: Jon Rikvold.

Landsorganisasjonen i Finland (TOC):

Forbundsmøte 3.—4. juni sammen med 50-årsjubileum 2. juni: Tor Aspengren og Einar Strand.

Diverse styrer og utvalg.

Landsorganisasjonen har representanter i en rekke styrer, utvalg og komitéer innenfor arbeiderbevegelsen, samarbeidende organisasjoner og offentlig virksomhet. Fullstendig oversikt finnes i beretningen for 1969. I beretningen for 1972 har vi bare tatt med det som er kommet til i løpet av året.

Ankenemnda for verdsettelse av aksjer og verdipapirer:

Arne G. Strangel med Stanley Tomter som varamann.

Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet:

Styret: Tor Aspengren.

Arbeiderbevegelsens arkiv:

Ivar Leveraas, formann, Oscar Olsen, Kurt Mosbakk og Per Haraldsson.

Arbeiderbevegelsens internasjonale støttekomité:

Einar Strand, Thorvald Stoltenberg, Per Andersen. Varamann: Liv Buck.

Arbeidernes Opplysningsforbund:

Forretningsutvalget: Tor Halvorsen, formann, Tor Aspengren og Leif Haraldseth. Varamann: Liv Buck.

Sosiale utvalg:

Liv Buck, formann.

Videreopplæring av journalister i A-pressen:

Per Haraldsson.

Arbeidsdirektoratet, Styret:

Odd Højdahl med Leif Haraldseth som varamann, Kjell Lien med Per Brannsten som varamann.

Arbeidsdirektoratet, Eldreutvalg:

Kjell Lien.

Arbeidskraftspørsmålet, beredskapsråd for (Kommunal- og arbeidsdepartementet):

Egil Ahlsen med Kjell Lien som varamann.

Arbeidstakeroppfinnelser, utvalg:

Olaf Sunde.

Attføringsprosjekt ved A/S Norsk Jernverk:

Lars Skytøen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Bedriftsdemokrati i avisene:

Forhandlingsutvalg:

Kai Ekanger.

De ansattes representasjonsrett i aksjeselskaper — nemnd til å behandle søknader om unntak og tvister m. v.

Kai Ekanger med Steinar Halvorsen som varamann.

Deltidsarbeid, tariffregler, utvalg for:
Liv Buck.

Demokrati i arbeidslivet (Kommunal- og arbeidsdepartementet):
Medbestemmelsesrett:
Kai Ekanger.

Det norske Arbeiderparti:
Programutvalget for reiselivspolitik:
Kurt Mosbakk.

Det Tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene:
Jon Rikvold.

EF og selskapsretten:
Leif Haraldseth.

Ergonomiutvalg (Norsk Ergonomiutvalg):
Harald Andersen.

Evalueringsutvalg (Kirke- og undervisningsdepartementet):
Knut Aagesen.

Fellesordningen for Tariffestet Pensjon:
Styret:
Tor Aspengren, Einar Strand, Otto Totland, med Jon Rikvold,
Liv Buck og Eivind Strømmen som varamenn.

Representantskapet:
Leif Haraldseth, Tor Halvorsen.

Folketrygden — utvalg til utredning av spørsmålet om endringer i
reglene for regulering av grunnbeløpet i Folketrygden:
Liv Buck.

Folketrygdfondets distriktsstyrer:
Jon Rikvold.

Folkets Hus' Landsforbund:
Forretningsutvalget:
Einar Strand, Lage Haugness, Thorleif Andresen og Thor Andreassen.

Varamenn: Leif Haraldseth, Leif Andresen, Ole Knapp, Gjøvik,
og Henry Nicolaysen.

Forsøksrådet for skoleverket:

Knut Aagesen, med Kjell Lien som varamann.

Framfylkingen, samarbeidsutvalg:

Liv Buck.

Heimevernet, Landsrådet:

Repr. Knut Møller, Folkets Hus' Landsforbund, varamann Kurt Mosbakk.

Husbanklån, utvalg til utredning om betalingsprosenter for husbanklån:

Øistein Gulbrandsen.

Industriseminaret:

Harald Andersen med Knut Ribu som varamann, Ragnar Røberg-Larsen med Per Brannsten som varamann.

Koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistlovens § 35 nr. 7, utvalg til vurdering av spørsmålet om revisjon:

Leif Haraldseth, formann.

Kontaktutvalget:

Odd Højdahl og Jon Rikvold.

Likestillingsrådet (tidligere Likelønnsrådet):

Tor Aspengren med Finn Nilsen, Bekledningsarbeiderforbundet, som varamann. Liv Buck, med Evy Buverud Pedersen som varamann.

Linjegyds A/S:

Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund, med Sverre Kortvedt som varamann. Henry Nicolaysen, Norsk Transportarbeiderforbund, med M. Anker Bakke som varamann.

Maktfordelingskomitéen:

Tor Halvorsen, Jarle Moen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, og Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundet.

Norges Banks Ettersynskomitée:

Varamann i komitéen: Arne G. Strangel.

Norges Teknisk Naturvitenskapelige Forskningsråd:

Tor Aspengren med Tor Halvorsen som varamann. Olav Carlsen med Egil Ahlsen som varamann.

Norsk Brannvernforening:

Rådet:

Thorleif Holth.

Norsk Folkehjelp — helseutvalget:

Leif Haraldseth med Olav Carlsen som varamann.

Norsk Folkehjelp — samarbeid og arbeidsoppgaver:

Einar Strand.

Norsk Kulturråd — Rikskonsertene:

Sigurd Lønseth, Norsk Musikerforbund.

Pensjon for gruvearbeidere, ekspertutvalg:

Per Brannsten.

Priser — offentlig utvalg til å se på prisene:

Leif Haraldseth med Liv Buck som varamann. Finn Nilsen, Bekledningsarbeiderforbundet, med Åge Petersen, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, som varamann. Jon Rikvold med Per Brannsten som varamann.

Rikstrygdeverkets styre:

Liv Buck med Evy Buverud Pedersen som varamann.

Røykskaderådet:

Egil Ahlsen med Ragnar Røberg-Larsen som varamann.

Rådet for lavinntektsundersøkelser:

Jon Rikvold.

Rådet for produksjonsteknisk etterutdanning (Statens Teknologiske Institutt):

Harald Andersen.

Rådet for utviklingshjelp:

Leif Haraldseth.

Rådgivende komité — arbeidsutvalg under Den rådgivende komité — GATT-runden 1973:

Jon Rikvold.

Rådgivende utvalg vedrørende kulturavtale Romania:

Liv Buck med Evy Buverud Pedersen som varamann.

Samordningsnemnda for yrkesrettleging (Kommunal- og arbeidsdepartementet):

Svein Fjæstad med Evy Buverud Pedersen som varamann.

Selskapet for fremtidsstudier (SEFREM):

Jon Rikvold med Egil Ahlsen som varamann.

Utvalg for saker vedrørende stønad under arbeidsløyse (Trygdeutvalget):

Einar Strand.

Utvalget til å utrede den framtidige sysselsettingsstatistikken: (Kommunal- og arbeidsdepartementet):

Per Brannsten.

Bransjerådene.

Listen omfatter nyoppnevnte bransjeråd. Fullstendig liste for øvrig står i beretningen for 1969.

Elektronisk industri:

Håkon Thesen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, med Erik G. Kristoffersen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, som varamann. Erland Mikkelsen, Oslo, med Kjell Kjos, Lierbyen, som varamann.

Kjøttbransjen:

Arne Moen, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, med Øivind Hauger som varamann.

Skipsbyggingsindustrien:

Lars M. Skytøen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, med Gunnar Halvorsen som varamann. Kåre Fiskeseth med Trygve Hartvedt som varamann.

Støperiindustrien:

Per Andersen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, med Arnold Svendsen som varamann. Thormod Pettersen med Ragnar Brattvold som varamann.

Trelastindustrien:

Sigurd Engen, Bygningsindustriarbeiderforbundet, med Knut Mansås som varamann. Magne Aahlberg, Namsos, med Odd Larsen, Fredrikstad, som varamann. Knut Nakken, Skog- og Landarbeiderforbundet, med Arne Veen som varamann.

LOs internasjonale kontor.

Det er 4 ansatte ved kontoret. Kontorets leder, Thorvald Stoltenberg, var statssekretær i Utenriksdepartementet under regjeringen Bratteli og hadde i den tid permisjon. Under behandlingen av EF-saken fungerte Kaare Sandegren som leder av kontoret, mens han for øvrig skjøttet sitt arbeid som generalsekretær i EFTA/TUC og som LOs representant i Brussel.

I EF-saken og i forbindelse med utenlandske besøk har det vært nær kontakt mellom internasjonalt kontor og informasjonskontoret.

For øvrig viser vi til det som er omtalt under kapittel V om vårt internasjonale samarbeid og EF-sakens behandling.

Mirjam Nordahl har som tidligere redigert LOs månedlige bulletin på engelsk. Den kommer ut med 12 nummer i et opplag på ca. 300 eksemplarer, og den sendes til broderorganisasjoner og andre forbindelser i utlandet.

Oversettelser og tolking er foretatt for LOs administrasjon, avdelingskontorer og en rekke tilsluttede forbund. *Mirjam Nordahl* har medvirket ved flere delegasjonsbesøk, reiser og møter.

Samarbeidet mellom de faglige landsorganisasjoner, så vel FFI-medlemmer og andre, har vært intenst og alt tyder på at denne utviklingen vil fortsette.

Vi har hatt personlig kontakt med besøkende fra følgende land: Chile, De forente stater, Egypt, England, Frankrike, Israel, Jugoslavia, Korea, Rumensia, Sveits, Sør-Afrika, Ungarn, Vest- og Øst-Tyskland, Vietnam og Østerrike.

Det har deltatt representanter fra norsk LO i en lang rekke utenlandske arrangementer, som seminarer, konferanser, kurser m. v.

Internasjonalt kontor utarbeidet og sendte ut materiale om de sider ved EF-spørsmålet som direkte eller indirekte berørte fagbevegelsen. Det ble formidlet foredragsholdere til en rekke møter over hele landet. Det ble dessuten arrangert studiereiser til fagbevegelsene i EF-land. LO sto i nær kontakt med regjeringen Bratteli under forberedelsene til og under selve forhandlingene om norsk medlemskap i EF. LO er også representert i det rådgivende utvalg for forhandlingene om en handelsavtale. (Se ellers om EF-saken på side 109).

DELEGASJONSREISER

I samarbeid med DNA og AOF ble følgende delegasjonsreiser til EF land gjennomført:

Februar:

- 6.—10. Unge fagorganiserte.
- 12.—14. Sekretariatsmedlemmer.
- 23.—26. LOs distriktssekretærer.
- 20.—24. Unge fagorganiserte.

April:

- 23.—27. Fastlønte tillitsmenn.
- 24.—29. Fastlønte tillitsmenn og LO-skolen trinn II.
- 24.—29. Stortingsrepresentanter.

September:

- 5.— 9. Fastlønte tillitsmenn.

På programmet til delegasjonsreisene var det satt opp samtaler med representanter for tysk, belgisk og nederlandsk LO, fra FFI, fra EFTA—TUC, fra føderasjonen av frie fagbevegelser i EF-landene og fra EF-kommisjonen.

Under disse turene fikk vi meget god hjelp av de norske ambassader i de vedkommende land. De norske ambassadører ga verdifulle orienteringer om den faglig-politiske situasjon i de vedkommende land.

INTERNASJONALE SAMARBEIDSARRANGEMENTER

19.—22. april:

Konferanse om «industri og samfunn» i Venezia.

Norske deltakere: Per Haraldsson, Tor Halvorsen, Egil Ahlsen og Bergliot Nyhus.

29. april—5. mai:

Overværing av 1. mai-feiringen i Moskva. Norske deltakere: Kaare Sandegren, Kaare Dahlberg, Villy Jacobsen og B. Flage Pettersen.

11.—18. juni:

Delegasjonsreise for pressefolk til Ungarn. Fra LO deltok Knut Ribu.

10.—14. juli:

FFI-kongressen i London. LO var representert ved: Tor Aspengren, Odd Højdahl (spesielt innbudt). Einar Strand, Tor Halvorsen, Øystein Larsen, Evy Buverud Pedersen og Odd Eide.

18.—19. oktober:

Kollokvium om multinasjonale selskaper, Brussel. LO var representert ved: Kaare Sandegren.

30. november—1. desember:

Europeisk faglig arbeidskonferanse i Luxembourg. LO var representert ved: Tor Aspengren, Odd Højdahl, Einar Strand og Thorvald Stoltenberg.

5.—7. desember:

Seminar om bedriftsdemokrati, i Frankfurt, arrangert av tysk LO. Norske representanter: Tor Halvorsen og Steinar Halvorsen.

19.—22. desember:

Besøk i Moskva i anledning av Sovjetunionens 50-årsjubileum. Tor Aspengren og Thorvald Stoltenberg.

Ellers har LO deltatt i eksekutivmøtene i FFI og i de forberedende utvalgsmøter vedrørende de nye faglige samarbeidsorganer i Norden og Europa.

Jon Rikvold og Øistein Gulbrandsen deltok i OECDs rådgivende faglige utvalg.

LOs juridiske kontor.

Kontoret er i årets løp utvidet med 2 advokater og 1 kontordame slik at det ved årets utgang i alt var ansatt 4 advokater og 5 steno-grafer.

I årets løp har det vært sendt ut 1319 betenkninger og brev. Forliksklager, stevninger, tilsvær, prosesskrift og protokoller er ikke tatt med i dette tall.

Det har vært behandlet 101 saker ved kontoret. Av disse er 61 opprettet i 1972. Sakene har vært fordelt slik:

Arbeidsrettssaker 26. Av disse gjensto 1 fra 1970, 6 fra 1971, 19 er opprettet i 1972. Av disse er 18 saker ferdigbehandlet hvorav 4 er vunnet, 3 tapt, 4 hevet og forlikt hvorav 1 med fullt oppgjør og 1 ved at oppsigelsen av tillitsmannen ble trukket tilbake. Ved årets slutt gjenstår 8 arbeidsrettssaker som alle er fra 1972.

Sivile saker 34, hvorav 3 lagmannsrettssaker og 1 høyesterettssak. Av disse gjensto 1 fra 1969, 2 fra 1970, 10 fra 1971 mens 21 er opprettet i 1972. Av de 20 saker som er ferdigbehandlet i 1972 er 5 vunnet — derav 2 lagmannsrettssaker, 1 lagmannsrettssak er tapt, 6 saker er forlikt hvorav 5 med fullt oppgjør og 1 med delvis oppgjør. 5 saker er overført til annen advokat etter behandling i forliksråd og 3 saker er sluttbehandlet. Ved årets slutt gjenstår 14 saker hvorav 1 høyesterettssak. Av disse er 1 fra 1971 mens 13 er opprettet i 1972.

Tvangssaker 5. Av disse er 2 saker som gjensto fra 1971 avsluttet mens 3 saker opprettet i 1972 gjenstår. I den ene av de avsluttede saker ble det gitt fullt oppgjør, mens det ingen dekning var for utlegget i den andre saken.

Registersaker 34. Av disse gjensto 1 fra 1968, 1 fra 1969, 5 fra 1970, 11 fra 1971 mens 16 ble opprettet i 1972. Av de 12 saker som ble ferdigbehandlet i 1972 er det foretatt fullt oppgjør i 4 saker, 6 er avsluttet eller forlikt, 1 er overført til tvangssak mens 1 er overført til annen advokat. Ved årets slutt gjenstår 22 saker hvorav 1 fra 1968, 1 fra 1969, 4 fra 1970, 4 fra 1971 samt 12 opprettet i 1972.

Dessuten er behandlet 1 skiftetvist og 1 voldgiftssak. Voldgifts-saken er avsluttet mens skiftetvistsaken som er opprettet i 1972 gjenstår.

Steinar Halvorsen har forelest på LO-skolen i 30 timer, NKF's tillitsmannsskole trinn III i 3 timer, forbundskurs for øvrig i 42 timer samt holdt foredrag om bedriftsdemokrati i 2 kvelder.

Kai Ekanger har forelest på LO-skolen trinn I i 3 timer, forbundskurs i 2 dager og 8 timer samt AOFs kurs om bedriftsdemokrati i 3 dager og 12 timer.

Karl Nandrup Dahl har forelest ved helgekurs for Handels- og Kontors ungdomsgruppe 1 dag og 2 timer, NJMFs vernekurs 1 dag, NKF's tilsmannsskole trinn III 1 dag, samt to forbundskurs i 9 timer. Dessuten har Karl Nandrup Dahl holdt to foredrag om bedriftsdemokrati på til sammen 5 timer.

Olaf Sunde er formann i Voldgiftsnemnda for organisasjonstvister. Voldgiftsnemnda har i årets løp hatt til behandling og avsagt kjennelse i 3 organisasjonstvister.

Videre er Sunde medlem av ILO-komiteén, arbeidsutvalget for Fagorganisasjonens pensjonskasse, Arbeidsrettsrådet, Styret for sluttvederlagsordningen, organisasjonskomiteén av 1966 og medlem av LOs bedriftsutvalg. Dessuten er Sunde medlem av utvalget vedrørende streikerett i kooperasjonen, utvalg til bistand vedrørende arbeidstakeroppfinnelser samt arbeidstakernes stilling ved fusjon av bedrifter. Sunde er videre medlem av Skadenemnda for kollektiv hjemforsikring, Skadenemnda for kollektiv ulykkesforsikring og Skadenemnda for Handelsbestyrerforbundet/Samvirke.

Olaf Sunde er videre medlem av styret for ILO, hvor han er medlem av følgende underkomitéer: Finans- og administrasjonskomiteén, Komiteén for internasjonale organisasjoner og Komiteén for Industrien.

Steinar Halvorsen er medlem av LOs vedtektskomité, LOs ferielovkomité, Fellesutvalget mellom Samvirke og Fagbevegelsen vedrørende Kollektiv hjemforsikring, personlig varamann i Statens utlendingsråd, varamann for Olaf Sunde i Voldgiftsnemnda for organisasjonstvister og i Styret for sluttvederlagsordningen samt i Skadenemnda for kollektiv hjemforsikring.

Kai Ekanger er medlem av utvalget om Bedriftsdemokrati, utvalget for Revisjon av avbetalingsloven samt Felleskomiteén N.A.F./LO vedrørende lønn under militærtjeneste og varamann i Forsikringsskadenemnda. Fra 15. desember 1972 med funksjonstid i 3 år er Kai Ekanger oppnevnt som medlem av den nemnd som skal behandle søknader om unntak og tvister etter forskrifter om de ansattes representasjon i aksjeselskapets styre og bedriftsforsamling.

Karl Nandrup Dahl er fra 1. desember 1972 oppnevnt i utvalget til å vurdere kvinneyrkers lønns plassering innenfor den offentlige virksomhet.

Olaf Sunde møtte som delegat på årets ILO-konferanse.

Presse- og informasjonsvirksomheten.

Presse- og informasjonsvirksomheten har omfattet utgivelsen av *Fri Fagbevegelse*, informasjonsvirksomhet utad og innad i sin alminnelighet og i forbindelse med LO-inform aksjonen.

Det spesielle opplegg til informasjon i skolene som ble gjennomført i 1970 og 1971 vil nå bli overtatt av AOF i samarbeid med LO. Det har stadig vært forespørslser etter materiell fra ulike skoleslag, det har vært formidlet foredrag til skoler og skoleklasser har vært på besøk i LO.

I løpet av året ble en ferdig med produksjonen av informasjonsbrosjyrer på engelsk, fransk, italiensk og tysk.. Disse blir dels brukt ved besøk av enkeltpersoner og grupper fra utlandet, dels sendt til interesserte organisasjoner og institusjoner i utlandet. En del brosjyrer — også på norsk — er via Utenriksdepartementets pressetjeneste sendt til norske utenriksstasjoner.

I forbindelse med LO-inform ble det holdt pressemøter for østlandsavisene i Oslo og for aviser fra andre distrikter. Informasjonskontoret har hatt besøk av en rekke utenlandske journalister enkeltvis og i grupper, og orientering om faglige spørsmål har vært gitt dels av LOs tillitsmenn, dels av informasjonskontoret.

Det ble holdt et informasjonsmøte for jugoslaviske arbeidere i Oslo.

Informasjonskontoret deltok i arbeidet med EF-saken sammen med internasjonalt kontor etter det opplegg som ble gjort av Sekretariatet og Administrasjonen. Dette er omtalt på annet sted i beretningen.

Informasjonssjefen og informasjonssekretæren har holdt en rekke forelesninger og foredrag i foreninger og på kurs.

Per Haraldsson har bl. a. forelest på den britiske sommerskolen og deltatt i Nasjonalkommisjonen for UNESCO, Rådet for Norgesinformasjon i utlandet, IDEKO's råd og er medlem av styret for Arbeiderbevegelsens Arkiv og varamann til styret for Ukebladet *Aktuell*.

Fri Fagbevegelse.

I 1972 kom *Fri Fagbevegelse* ut med 21 nummer. Utgivelsesdagen er året gjennom hver annen onsdag, med unntak for ferietiden og de store høytider som påske, jule- og nyttårsukene. Bladets opplag er 43 000 eksemplarer pr. nummer. Redaksjonens sammensetning er uforandret fra året før: Redaktør Knut Ribbu, redaksjonssekretær Artur Bruflat og journalist Erik Nilsen.

Det ble i 1972 gjennomført en bestemt rutine for utsending av bladet til dagsaviser og andre massemedia med et følgeskriv som gjør oppmerksom på det viktigste av innholdet i hvert nummer. Dette har ført til at stoffet har fått større gjennomslagskraft, særlig i dagsaviser, men også i radio og i noen tilfelle i fjernsynet.

I reportasjer og artikler er det lagt stor vekt på å presentere aktuelt stoff om fagbevegelsens arbeid. Gjennomføringen av bedrifts-demokratiet er tatt opp i en rekke reportasjer som har behandlet arbeidet med endringen av aksjeloven og reportasjer om reaksjonen i bedriftene. — Arbeidsmiljøproblemene er presentert i en rekke artikler og reportasjer. I denne forbindelse er også situasjonen for ulike statlige institusjoner som skal overvåke farene på arbeidsplassene behandlet. — Det er også lagt stor vekt på å presentere LOs krav til bedriftsleigeordning.

I tiden før folkeavstemningen brakte FF mye stoff om De europeiske fellesskap, videre ble naturlig nok tariffoppgjøret og de spørsmål som var aktuelle i den forbindelse, inngående behandlet. Det er også lagt stor vekt på å gi utfyllende orienteringer om det nordiske og europeiske faglige samarbeidet.

I juni ledet Knut Ribu en delegasjon av redaktører for fagblad på en reise i Ungarn som ungarsk LOs gjester. Han har også deltatt på en konferanse av fagforeningsredaktører i EF- og EFTA-land, arrangert av EF, i Luxembourg i september.

Erik Nilsen har deltatt i et FFI-møte som i Brussel behandlet likelønsspørsmålet (i november), og en konferanse som behandlet de multinasjonale selskapenes stilling, også i Brussel (i oktober) arrangert av EF-landsorganisasjonenes faglige sekretariat. I desember deltok han i møte Oberursel, Vest-Tyskland, og som ungdomsrådet i EF-landsorganisasjonenes faglige sekretariat arrangerte.

LO-INFORM

LO-inform, som ble startet høsten 1971 etter vedtak i LOs sekretariat, har vært ledet av LOs informasjonsutvalg. Informasjonsutvalget har følgende sammensetning: Tor Aspengren, Liv Buck, Per Haraldsson, Richard Trælnes, LO, Kolbjørn Aune, Jern og Metall, Rolf Aakervik, Bygning, Hans Øverby, Statstjenestemannskartellet, Finn Nilsen, Bekledning, Asmund Berg, AOF, og Magne Nedregård, IDEKO.

LO-inform-virksomheten ble ført videre i 1972, og særlig omfattende ble virksomheten på høsten etter folkeavstemningen om EF. EF-kampanjen førte til at virksomheten nærmest ble «lagt på is» i vårmånedene, men til tross for dette, ble det i løpet av høsten 1971

og våren 1972 opprettet i alt nærmere 1300 informgrupper. Alle gruppene gjennomførte minst ett brevkurs. Særlig stor oppslutning var det om kurset «Program for LO».

1972 ga som helhet følgende resultat når det gjelder informgrupper som har gjennomgått brevkurs knyttet til LO-inform:

	Grupper	Deltakere
PROGRAM FOR LO: ..... (Pluss 2 enkeltelever og salg av 119 bøker.)	312	1 838
LO-DEBATT OM ARBEIDSMILJØ: ..... (Pluss 4 enkeltelever og 760 deltakere på kveldskoler)	168	962
LO-DITT REDSKAP: ..... (Pluss 80 deltakere på kveldskoler)	141	845
BEDRIFTSDEMOKRATI: ..... (Pluss 7 enkeltelever og salg av 2915 bøker)	196	1 288
Til sammen:	817	4 933

I tillegg kommer boksalg på til sammen 3034 bøker.

Antall deltakere på kveldskoler utgjør 840.

Antall enkeltelever utgjør: 13

I tillegg ble det gjennomført kort kurs som dagskonferanser og helgekonferanser, med i alt 4019 deltakere. Fordelingen var følgende:

Dagskonferanser — 132 —	2 662 deltakere
2- og 3-dagers kurs — 49 —	1 357 deltakere

Blant annet som følge av EF-kampanjen fikk man en forskyvning i faseinndelingen når det gjelder LO-inform. Forutsetningen var at man høsten 1972 skulle ta fatt på selve kartleggingen av organisasjonsforholdene, og at en på det tidspunkt i hovedsak skulle være ferdig med opprettelsen av grupper og skoleringen. Nå ble det nødvendig både å opprette grupper og skolere disse også i høstmånedene. Likevel kom kartleggingsarbeidet i en rekke distrikter godt i gang med sikte på den vervekampanjen som en forutsatte å gjennomføre i vårmånedene 1973.

Ved årsskiftet var det totalt opprettet vel 2000 informgrupper, som er $\frac{2}{3}$ av den opprinnelige målsettingen på 3000 grupper. Fordelingen på de enkelte distriktene var følgende:

	Målsetting Antall grupper	Oppnådd resultat Antall grupper	Oppnådd resultat i %
Akershus	210	180	85,7
Bergen	290	107	36,9
Bodø	270	105	38,9
Drammen	205	113	55,1
Gjøvik	160	121	75,6
Hamar	290	101	34,8
Kirkenes	115	60	52,2
Kristiansand S.	160	97	60,6
Molde	130	195	150,0
Oslo	400	341	85,3
Porsgrunn	285	160	56,1
Sarpsborg	170	126	74,1
Stavanger	140	46	32,9
Tromsø	115	33	28,7
Trondheim	320	218	68,1

LO-inform-virksomheten ble i løpet av året gjennomdrøftet en rekke ganger med LOs distriktssekretærer, og forutsetningen er at man i fortsettelsen skal gjennomføre de forskjellige tiltakene og virksomheten generelt så fleksibelt som mulig. Det vil i praksis si at de enkelte distriktsutvalgene skal legge opp virksomheten for sitt distrikt tilpasset forholdene lokalt, men likevel slik at man kan følge den virksomheten det legges opp til generelt fra sentralt hold.

I forbindelse med oppstartingen av virksomheten etter EF-avstemningen 25. september, benyttet alle distriktene seg av kortidssekretærer for å få en størst mulig aktivitet fra starten av. Midler til dette ble stilt til disposisjon fra LO's informasjonsutvalg, og også i forbindelse med gjennomføring av fase 3 — vervekampanjen — vil de enkelte distriktene få disponere et beløp til tilleggsbemanning.

LOs rasjonaliseringskontor.

Personalet ved LOs rasjonaliseringskontor har i 1972 bestått av Egil Ahlsen, leder, konsulentene Harald Andersen og Ragnar Røberg Larsen, kontorfunksjonær Else Olavson.

Arbeidet har som i tidligere år for en stor del bestått i å yte bistand til forbundene i forbindelse med forhandlingsmøter, opp-

rettelse av stedlige avtaler, innføring av nye lønssystemer, bi-
leggelse av tvistesaker i forbindelse med akkordarbeid.

Kontorets personale har medvirket ved i alt 50 forhandlings-
møter, det er holdt 34 foredrag og forelest i 267 timer på kurs
arrangert av AOF, forbundene, organisasjoner og bedrifter.

Interessen for overgang til bonus-systemer har vært stigende, og
kontoret har medvirket ved utforming av slike systemer ved noen
bedrifter. Det samme gjelder innføring av arbeidsvurdering.

Spredning av samarbeidsforsøk (delvis selvstyrte grupper) har
fortsatt og det er nå i gang forsøk ved en lang rekke bedrifter i
forskjellige bransjer og industrier. Arbeidet med dette har vært
gjort i samarbeid med representanter for Norsk Arbeidsgiverfor-
ening og Samarbeidsrådet.

Rasjonaliseringskontoret og AOF har arrangert kurs og konfe-
ranser om samarbeidsforsøk.

Brosjyren «Bedriftsutvalgene» redigeres og utgis av kontoret i
opplag på 8000 ekspl. pr. måned.

Ved Statens teknologiske institutt har det vært holdt 9 kurs,
hvor det har deltatt 103 tillitsmenn. Emnene har vært arbeids-
studier, MTM og produksjonsteknikk. Ved samtlige av disse kurs
medvirker kontoret med foreleser.

Kontorets personale deltar i følgende komitéer, styrer og utvalg:

Egil Ahlsen er medlem av Norsk Produktivitetsinstitutt's råd,
arbeidsutvalg og kontrollkomité, Statens teknologiske instiutt, Nor-
ges byggforskningsinstitutt. Arbeidsforskningsinsittuttene, Rådet for
utviklingsfondet, Arbeidstilsynet, Samarbeidsrådet og forsknings-
utvalget.

Harald Andersen er medlem av Rådet for produksjonsteknisk
etterutdanning, styremedlem i Norsk Rasjonaliseringsforbund,
medlem av styringskomité — NPI — prosjekt nr. 914 «Produktivi-
tetsvekst — lønssystemer», styret for Industriseminaret ved Uni-
versitetet i Oslo og medlem av Norsk Ergonomiutvalg.

Ragnar Røberg Larsen er medlem av Rådgivende utvalg for Sør-
marka, Standardiseringskomitéen for personlig verneutstyr, Sty-
ringskomité for utarbeiding av lønssystem for kjøttbransjen, Råd-
givende samarbeidsorgan vedrørende yrkesopplæring for voksne,
og styret for Industriseminaret ved Universitetet i Oslo.

LOs komité for produktivitetsarbeid.

I året 1972 ble det holdt 112 kurs med til sammen 1196 deltakere.

20 forbund hadde deltakere på kursene og representanter fra
bedriftsledelse og andre organisasjoner utgjorde 33 prosent av del-
takerantallet.

Distrikt:	Antall grupper	Antall deltakere	Antall bedrifter
Oslo-Akershus	28	262	14
Østfold	12	121	6
Vestfold	1	7	1
Buskerud	13	124	6
Bergen-fylkene	26	286	10
Møre og Romsdal	4	55	5
Oppland	3	32	3
Hedmark	5	73	3
Trøndelag	6	61	1
Nordland	14	175	4
	112	1196	53

	Grupper	Deltakere
Samarbeidsforhold	36	414
Arbeidsinstruksjon	12	111
Arbeidsmetoder	8	96
Bedriftsutvalg	14	138
Bedriftsregnskap	1	17
Diskusjonsledelse	13	120
Vernearbeid	25	272
Arbeidsvurdering	3	28
	112	1196

Deltakerne kom fra følgende forbund:

Bekledningsarbeiderforbundet	18
Norsk Arbeidsmandsforbund	18
Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund	15
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund	4
Norsk Grafisk Forbund	39
Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund	93
Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	20
Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund	212
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund	120
Norsk Kommuneforbund	8
Norsk Lokomotivmannsforbund	2
Luftforsvarets Befalsforbund	50
Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer ..	50

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	58
Norsk Politiforbund	2
Norsk Papirindustriarbeiderforbund	13
Norsk Tjenestemannslag	52
Norsk Tolltjenestemannsforbund	2
Norsk Transportarbeiderforbund	15
Norsk Treindustriarbeiderforbund	14
Bedrifter og andre organisasjoner	391

1196

Produktvitetskomitéen har i 1972 bestått av:

Egil Ahlsen, formann, Thorleif Andresen, Olav Bratlie, Leif Andresen og Åge Petersen.

Varamenn: Per Andersen, Lage Haugness og Bjarne Bårdsen.

Landsorganisasjonens revisjonskontor.

Landsorganisasjonens revisjonsutvalg har i 1972 bestått av:

Harry Jørgensen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Marie Lindquist, Bekledningsarbeiderforbundet, og Jens Torp, Kommune-
forbundet.

Det er i løpet av året holdt 5 møter.

Kontoret beskjeftiget ved årets utgang revisjonssjef, 6 revisorer, 2 revisjonsmedarbeidere og 1 assistent.

Arbeidsområdet ved utgangen av 1972 omfatter regnskapene for Landsorganisasjonen, herunder regnskapene for LOs 13 distriktskontorer, Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse, Fagorganisasjonens Stønadskasses Fond, Folkets Hus Fond, Folkets Hus Landsforbund, anlegget og driften av Sørmarka Folkehøgskole, Norsk Pensjonistforbund, Handels- og Kontorfunksjonærenes Fellesforening i Oslo, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundets stedlige styre i Oslo, Statstjenestemannskartellet, Norsk Arbeiderpresse A/S, Folkets Hus A/L, Østkantens Folkets Hus, Storgata 39, De Samvirkede Fagforeninger, AKAN, A/S Ide-Kommunikasjon og 37 fagforbund med underregnskaper.

Kontoret har videre hatt en del spesialoppdrag, bl. a. kontroll i en rekke av forbundenes utenbys avdelinger.

To av revisorene har forelest i regnskap og revisjon ved kurs arrangert av forbundene.

Revisjonsarbeidet er utført i samsvar med gjeldende bestemmelser om revisjon og god revisjonsskikk, herunder kontroll med at de

økonomiske disposisjoner som er foretatt har hjemmel i vedtekter og protokollerte vedtak i de organisasjoner og selskap som sorterer under revisjonskontorets arbeidsområde.

Arne G. Strangel har i 1972 vært medlem av Ankenemnda for verdsettelse av aksjer (Riksskattestyret). Sammen med revisjonssjef Knut Braathen i NKL er han hovedrevisor for Liv- og Skadeforsikringsselskapene Samvirke.

Leif Bjella tiltrådte 1. februar 1972. Det har ellers ikke vært noen endringer i personalet.

Regnskapet for 1972 viser et overskudd på kr. 6836.42 og etter at reserven pr. 1. januar 1972 kr. 289 400.04 er overført har kontoret ved årets utgang til disposisjon kr. 296 236.46 som overføres til neste år.

LOs økonomiske kontor.

Ved kontoret er ansatt 4 økonomer og 4 kontorfunksjonærer. Cand. oecon. *Jon Rikvold* er leder for kontoret. Da Arbeiderpartiet i oktober sa fra seg regjeringsmakten, kom Ulf Sand, som hadde vært statssekretær, tilbake til kontoret.

Økonomisk kontor utfører en rekke faste oppgaver. Hver måned blir det utarbeidet oversikter over medlemstallet i Landsorganisasjonen og tilsluttede forbund og detaljoppgaver over endringer i konsumprisindeksen. Kontoret gir 4 ganger årlig ut publikasjonen «Økonomisk Informasjon», der en tar med lønnsstatistikk, arbeidsmarkedsstatistikk og annet aktuelt statistisk og økonomisk stoff. Publikasjonen sendes forbund, distriktskontorer og andre. En kvartalsvis oversikt over produksjonsindeksen i bergverksdrift, industri og kraftforsyning blir også sendt forbund og distriktskontorer.

Kontoret har utarbeidet tabeller over medlemsmassens sammensetning og fordeling, og oversikter over tariffsaker og konflikter behandlet og godkjent av Sekretariatet. Disse tabeller tas inn i beretningen. Videre utarbeides for administrasjonen oversikter over kontingenten til forbundene og andre økonomiske forhold innen fagbevegelsen. Til beretningen utarbeides også statistisk-økonomisk oversikt.

Kontoret har laget utkast til uttalelser og notater bl. a. om pris- og lønnsproblemer, arbeidskraftpolitikk, lavtlønnsproblemer og inntektsfordeling m. m. Ellers er det foretatt ulike beregninger for å besvare forespørsler fra administrasjonen, forbundene, myndighetene og innenlandske og utenlandske organisasjoner.

Jon Rikvold har i 1972 vært medlem av en rekke offentlige utvalg og komitéer, bl. a. medlem av styret i Norges Eksportråd, represen-

tant i Den rådgivende komité for visse økonomiske spørsmål, særlig tollspørsmål. Teknisk beregningsutvalg i tilknytning til inntektsoppgjørene, Kontaktutvalget for arbeidsmarkedsforskning, Hovedorganisasjonens sykelønnsordninger, Det rådgivende utvalg (EEC) og Arbeidsgruppe for lavtlønsspørsmål. Rikvold har representert LO ved en rekke internasjonale møter.

Ulf Sand er kontaktmann i Utvalget til å vurdere virkningen av prisstoppiltak.

Øistein Gulbrandsen er varamann i Kontaktutvalget for arbeidsmarkedsforskning. Norges Eksportråd og ILO-komitéen, rådgiver i Det Tekniske beregningsutvalg i tilknytning til inntektsoppgjørene og har deltatt i Arbeidsgruppe for lavtlønsspørsmål.

Per Brannsten er medlem i Utvalg til å utrede den framtidige selssettingsstatistikken.

Økonomene har i 1972 skrevet en rekke artikler og holdt forelesninger og foredrag om forskjellige økonomiske spørsmål.

LOs kvinnenemnd.

*Medlemmer av arbeidsutvalg
og andre komitéer og utvalg i 1972.*

Arbeidsutvalg:

Formann: Lillian Bekkevad, Norsk Tele Tjeneste Forbund. Nestformann: Harriet Andreassen, Norsk Arbeidsmandsforbund. Styremedlemmer: Grethe Brenger, Norsk Kommuneforbund, Elida Hauge, Bekledningsarbeiderforbundet, og Walborg Krosshaug, Norsk Sosionomforbund.

Varamenn: Oddbjørg Lothe, Handel og Kontor, og Elsa Hansen, NNN.

Nordisk Komité:

Representanter: formann, nestformann og sekretær.

Varamenn: Elida Sundby og Karine Pedersen.

Landsnemnd for husmorgymnastikk:

Alida Storhaug, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, og Jenny Halle, Norsk Jernbaneforbund.

Komitéen for fest uten alkohol:

Rønnaug Rønbeck og Randi Rønning, LOs Husmorsenter.

Kvinneres Frivillige Beredskap:

Representanter: formann, nestformann, sekretær og Grethe Brenger, Norsk Kommuneforbund.

Varamenn: Ingrid Eriksen, Handel og Kontor, Alida Storhaug, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, Margot Klemmetsen, Norsk Kommuneforbund, og Else Larsen, NNN.

Norsk Folkehjelp:

Ruth Haugen, Norsk Arbeidsmandsforbund, og Else Pfaff, Norsk Sjømannsforbund.

Samarbeidskomité:

Lillian Bekkevad, Evy Buverud Pedersen og Liv Buck.

Møtevirksomheten.

Det har vært holdt 7 medlemsmøter, 11 arbeidsutvalgsmøter og en landstillitskvinnekonferanse.

Følgende emner har vært til behandling på medlemsmøtene: EF, forholdet organisert/uorganisert, kvinnene og forsvaret, tariffrevijsjonen, sosialpolitikken og EF, mennesket i skiftarbeidet og det aktuelle internasjonale samarbeidet.

Landstillitskvinnekonferansen 28. august—2. september 1972.

Tillitskvinnekonferansen ble avviklet som faglig kurs i dagene 28.—31. august og i samarbeid med DNAs kvinnesekretariat, 1.—2. september.

29 representanter fra Samorganisasjonenes kvinnenemnder og LOs kvinnenemnder deltok under hele konferansen, 25 representanter fra DNAs fylkeskvinneutvalg og DNAs kvinnesekretariat deltok 1. og 2. september.

Foruten konferansedeltakerne deltok representanter fra LOs kvinnenemnd og DNAs kvinnesekretariat på enkelte møter under konferansen.

Følgende emner ble tatt opp:

LO-Inform.

Innleder Richard Trælnes.

Bedriftsdemokrati.

Demokrati i hverdagen — bedriftsdemokrati.

Innleder Tor Aspengren.

Lovverket om bedriftsdemokrati.

Innleder Kåre Halden.

Opplæringsproblemene i forbindelse med gjennomføringen av bedriftsdemokrati.

Innleder Alf Frotjold.

Reell likestilling/likelønn.

Likestillingsrådets framtidige oppgaver.

Innleder Sonja Ludvigsen.

Likelønnsprinsippets gjennomføring (rammeavtalen) ved tariffrevisjonen siden 1959 og fram til der vi står i dag.

Innleder Finn Nilsen.

Har vi likelønn/hvilke krav og mål skal fagbevegelsen legge opp til ved de kommende tariffrevisjoner?

Innleder Evy Buverud Pedersen.

Kvinnenes plass i fagbevegelsen og dens organer.

Innleder Lillian Bekkevad.

EF-saken.

EF-opplegget i marka fram til folkeavstemningen.

Innleder Per Haraldsson.

Fagbevegelsens plass i Europa.

Innleder Kaare Sandegren.

Hvorfor mener LO-kongressen at vi skal si Ja til EF?

Innleder Tor Aspengren.

Arbeiderpartiets standpunkt i EF-saken.

Innleder Reiulf Steen.

Europa i støpeskjeen.

Innleder Astri Lulling.

Kongress/Landsmøte/Stortingsvalget.

Oppgaver og arbeid fram til Kongressen i 1973.

Innleder Per Haraldsson.

Arbeidet framover til Stortingsvalget.

Innleder Sonja Ludvigsen.

Konferansedeltakerne deltok i bedriftsbesøk på Freia sjokoladefabrikk.

Besøk av sovjetisk kvinnedelegasjon.

14.—21. mai 1972 hadde LOs kvinnenemnd besøk av tre sovjetiske kvinner.

Ksenia Proskurmkoval, nestformann i Den sovjetiske kvinnekomiteén.

Zoya Kuranicheva, ansatt medlem i Den sovjetiske kvinnekomiteén, med Skandinavia og USA som spesialfelt.

Natela Vasadse, medlem av Den sovjetiske kvinnekomiteén og rektor ved den pedagogiske høyskolen i sin hjemby i Grusia.

Delegasjonen ble mottatt i LOs sekretariatsal.

Delegasjonen hadde under oppholdet samtaler med: Tor Aspengren, Brynjulf Bull, Inger Louise Valle, Eva Kolstad og Ole Grepp, samt representanter fra OBOS, Sosialdepartementet, Kooperasjonen og faglige og politiske tillitskvinner.

Delegasjonen besøkte bedriftene Hagbart Schjøtt A/S i Bergen og NKLs kaffebrenneri i Oslo, de besøkte videre organisasjonens kvinnenemnd i Bergen, Stovner Helse og sosialsenter i Oslo, Samvirkeskolen i Bærum og Rachel Greppeheimen i Oslo.

Nordisk faglig studiekurs.

Nordisk faglig studiekurs ble holdt 4.—10. juni i Tyringe, Sverige, med dette program:

Søndag 4. juni:

Apning.

Mandag 5. juni:

Lavlønn og velferd.

1. Innledere: Anders Bäckström, LO, Sverige. Lauri Kaarisalo, FFC, Finland. Leif Skau, Jern og Metall, Norge. Inge Fischer Møller, Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbundet.
2. Barn, familie og samfunn. Inform av Mabs Hellström, Sverige, om barneinstitusjonsutredningen av 1968.
3. Gruppearbeid.

Tirsdag 6. juni:

1. Gruppearbeid og plenumsdebatt.
2. Kommunal sosialomsorg, foreleser Bengt Hedlun.

Onsdag 7. juni:

Studiebesøk i Malmö (4 grupper).

1. Barnetilsyn.
2. Eldreomsorg.
3. Slumsanering.
4. Arbeidervern.

Torsdag 8. juni:

1. Rapport fra studiebesøket, samt diskusjon.
2. Økonomiske støttetiltak til familiene, innleder Gertrud Sigurdson, svensk LO.
3. Den familiepolitiske komitéens innstilling. Orientering ved Sören Kindlund, Sverige.

Fredag 9. juni:

1. Ny familierett.
Orientering av Birgitta Alexanderson om familieovsakkyndiges forslag.
2. Angår familiepolitikken fagbevegelsen. Innleder Lars Olof Lundberg.

Lørdag 10. juni:

Hjemreise.

Fra Norge deltok:

LOs administrasjon: Evy Buverud Pedersen og Liv Buck.

LOs Kvinnenemnd: Lillian Bekkevad.

Forbundene. Odd Back, Norsk Transportarbeiderforbund. Håkon Thesen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Kåre Pedersen, Norsk Grafisk Forbund. Marie Lindquist, Bekledningsarbeiderforbundeet. Øystein Hagen, Norsk Tele Tjeneste Forbund. Ingjerd Berntsen, DNAs Kvinnesekretariat.

Nordisk politisk studieuke i Finland, 11.—17. juni 1972.

Evy Buverud Pedersen var deltaker etter invitasjon fra DNAs kvinnesekretariat.

Studieuken hadde følgende program:

Vårt forurensede miljø.

Innleder: Elisabeth Helander, Finland.

Giftene og miljøet.

Innleder: Ulf Lönnquist, Sverige.

Bostedet og miljøet.

Innleder: Torbjørn Rodahl, Norge.

Arbeidsmiljø.

Innleder: Karina Suonio, Finland.

Trafikken og miljøet.

Innleder: Svend Horn, Danmark.

SAMARBEIDSKOMITÉEN LOS KVINNENEMND/DNAS KVINNESEKRETARIAT

Komitéen har i 1972 hatt 4 møter og behandlet en rekke saker, man har bl. a. tatt opp spørsmålet om sykepleieutdanningen. Det er nedsatt et utvalg på saken hvor Walborg Krosshaug representerer LOs kvinnenemnd.

LOs kvinnenemnd var representert på DNAs Landskvinnekonferanse 22.—23. januar ved Harriet Andreassen og Evy Buverud Pedersen.

Det utveksles representanter på de nordiske studieukene. På den faglige studieuke i Tyringe, Sverige, deltok Ingjerd Berntsen fra DNAs kvinnesekretariat. På den politiske studieuken deltok fra LOs kvinnenemnd Evy Buverud Pedersen.

I tidsrommet 28. august—2. september ble det arrangert en faglig/politisk tillitskvinnekonferanse som bl. a. tok for seg problemene omkring bedriftsdemokrati, samt EF. Konferansen kom med følgende uttalelse:

«Under forutsetning av dansk medlemskap i Det europeiske fellesskap, har Regjeringen anbefalt at også Norge blir medlem.

Når Regjeringen anbefaler det norske folk å svare ja ved folkeavstemningen den 24. og 25. september, gir den uttrykk for det standpunkt som er tatt av et overveldende flertall innen Det norske arbeiderparti og Landsorganisasjonen.

Norge står foran ett av de viktigste valg i landets historie. Vi skal ikke velge mellom det vi har og noe nytt. Under alle omstendigheter vil vi befinne oss i en ny situasjon. EFTA, som til nå har gitt oss gode muligheter for vekst og velstand, vil ikke lenger eksistere. Vi har valget mellom medlemskap i EF eller en handelsavtale med EF. Enten en stemmer ja, nei eller lar være å stemme, vil en ha medansvar for resultatet av dette valg.

Et samfunn i vekst og omdanning vil alltid føre med seg problemer av menneskelig, miljømessig og trivselsmessig art. Vi mener at problemene lettest og best kan løses gjennom et forpliktende samarbeid med land som vi naturlig hører sammen med. Også de særproblemer som oppstår for kvinner i et samfunn i forandring kan best løses i et slikt samarbeid, økonomisk, sosialt og kulturelt.

En handelsavtale er en dårligere løsning fordi den vil føre med seg de samme problemer som medlemskap og til og med øke dem. Samtidig vil den avskjære oss mulighetene til å delta i samarbeidet om å finne fornuftige løsninger på dem. Dette sammen med det faktum at medlemskap økonomisk vil være mer fordelaktig enn handelsavtale, har vært avgjørende for vårt standpunkt.

Etter inngående drøftinger av den situasjon og de valgmuligheter som foreligger, vil faglige og politiske tillitskvinner fra hele landet gi sin tilslutning til Regjeringens forslag om at Norge blir medlem av EF og anbefaler alle som føler seg knyttet til norsk arbeiderbevegelse å si ja ved folkeavstemningen i september.»

— — —
Den 24. november hadde komitéen samtaler med Dr. Barbro Johanson, Tanzanias ambassaderåd i Stocholm.

NORSK FOLKEHJELP

LOs kvinnenemnd er representert i Landsrådet mot hjemme- og drukkingsulykker med Ruth Haugen og Else Pfaff.

Rådenes fellessekretariat har hatt 4 møter og behandlet 12 saker.

Hovedutvalget i Landsrådet mot hjemmeulykker har hatt 1 møte og behandlet 8 saker, arbeidsutvalget har hatt 3 møter og behandlet 35 saker.

Hovedutvalget i Landsrådet mot drukkingsulykker har hatt 1 møte og behandlet 6 saker, mens arbeidsutvalget har hatt 4 møter og behandlet 34 saker.

LANDSNEMNDA FOR HUSMORGYMNASTIKK

LOs kvinnenemnd er representert i nemnda ved Alida Storhaug og Jenny Halle.

Nemnda har hatt 6 møter i 1972

KOMITÉEN FOR FEST UTEN ALKOHOL

Rønnaug Rønbeck og Randi Rønning representerer LOs kvinnenemnd i komitéen.

Sammendrag av virksomheten i LOs husmorsenter.

Medlemstallet ca. 200. Det har møtt gjennomsnittlig 78 medlemmer på hvert møte. Det har vært holdt 8 medlemsmøter.

Det har vært foredrag om Naturvern ved Olav Carlsen fra LO, og Kvinnen som lavtlønnsgruppe ved Evy Buverud Pedersen, om EF ved Bjarne Solheim fra Utenriksdepartementet som innleder.

Ellers har det vært demonstrasjoner, flere ganger fra NKL, ved Herborg Brommeland, og en gang fra Landbrukets Sentralforbund ved Kari Kuvås Navestad.

Det har vært holdt et helgekurs på Sørmarka. Og 13 medlemmer har deltatt i studieringer om emnet: «Opplegg til debatt om et forbrukerprogram», utgitt av NKL. Det var to grupper med Herborg Brommeland og Ruth Axelsen som ringledere.

I mai måned ble det arrangert sommertur til Brumunddal med bedriftsbesøk på Høyenes konfeksjonsfabrikk. Det var 117 medlemmer med.

Husmorsenteret har vært representert i:

Oslo Arbeiderpartis representantskap, Kvinnenes samarbeidskomité for fest uten alkohol, Aksjonskomitéen mot hjemmeulykker, Oslo Arbeiderpartis årsmøte, FN-sambandets Østlandsavdeling, LOs kvinnenemnds årsmøte.

Styret og varamennene i Husmorsenteret har også vært invitert til møtene som LOs kvinnenemnd har hatt sammen med DNAs kvinnesekretariat.

Arbeidsgruppa har hatt 12 møter og det har møtt ca. 15 på hvert møte.

Ved en enkel julemesse kom det inn netto ca. kr. 5000.00.

Det har vært bevilget penger til Norsk Folkehjelp, kr. 500.00.

Til Feriehjemmet Svestad, kr. 500.00.

Til Feriehjemmet Furukollen, kr. 500.00.

FOREDRAG M. V.

Foruten det som er nevnt foran har kvinnesekretæren holdt en rekke foredrag rundt om i landet, i lokale kvinnenemnder og samorganisasjoner. Hun har deltatt i FFI's konsultative komité for kvinnespørsmål, i FFI's likelønnskonferanse i Bryssel, i Likestillingsrådets kontaktskonferanse og en konferanse arrangert av Norges Familieråd.

Hun var med i LOs delegasjon til FFI-kongressen i London og representerte LO på generalforsamlingen i det internasjonale institutt for arbeiderfilm.

DELTAKELSE I RADIOPROGRAM

Representanter for kvinnenemnda har i årets løp deltatt i fire radioprogram om likelønsspørsmålet, tariffrevisjonen, Organisasjonene og vi og om kvinnene. De som har deltatt er Randi Pettersen, Liv Buck, Ingeborg Jacobsen og Evy Buverud Pedersen.

FOLK OG FORSVAR

Kvinnenemnda har formidlet deltakelse på flere konferanser arrangert av Folk og Forsvar og til tre studiereiser.

KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP

Det har i løpet av året vært arrangert en rekke møter og konferanser rundt om i landet, hvor representanter fra fagbevegelsen har deltatt.

To av våre medlemmer har deltatt på informasjonsreiser til utlandet.

Anna Sævartveit, Norsk Jernbaneforbund, til Berlin, Bonn og Brussel.

Harriet Andreassen, Norsk Arbeidsmandsforbund, til Brussel.

LOs kvinnenemnd er representert i Hovedkomitéen og Arbeidsutvalget, som begge har vært samlet til 3 møter i 1972.

RACHEL GREPP HEIMEN

Rachel Grepp Heimen var 5 år 22. november d. å. Som tidligere har det vært stor søkning til plassene. Opptaksutvalget har behandlet 79 søknader om plass. 46 søknader er blitt avslått, det ligger ytterligere 6 søknader som ikke kan behandles før 1973.

I løpet av året er det flyttet inn 21 mødre. 19 mødre er fraflyttet, deriblant 10 til egen bolig i Oslo.

Pr. 18. des. er 8 mødre under utdanning, 11 mødre i arbeid og 8 mødre er hjemmeværende.

Utdanningen dreier seg om lærerskole, yrkesskole, barnevernsutdanning, gymnas, universitetsstudier og div. korrespondansekurs.

I daghjemmet, som drives av Oslo kommune, har de fleste mødre hel friplass, 2 stk. betaler ½ kostnad.

I dette år som tidligere har vi kunnet glede oss over å motta gaver til Heimen fra kvinnelaga og fagbevegelsen.

FAGFORENINGSKVINNENES STUDIEFOND

LOs kvinnenemnd har et studiefond hvis formål er å yte stipend til kvinnelige LO-medlemmer som vil dyktiggjøre seg til arbeid i organisasjonen eller trenger omskolering fra ett yrke til et annet:

I 1972 er det utbetalt i alt kr. 2 444.00.

Kr. 500.00 er bevilget Ann Karin Grande, Norske Tele Tjeneste Forbund, for deltakelse i tillitsmannskurs i England, i tiden 9.—15. april 1972, arrangert av AOF. Hun er sekretær i avd. 2 av NTTF.

Kr. 614.00 er bevilget Alida Storhaug, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, for deltakelse i studier til Vest-Tyskland. Hun er medlem av forbundsstyret i sitt forbund, likesom hun er med i LOs kvinnenemnd.

Kr. 550.00 er bevilget Harriet Andreassen, for deltakelse i studietur til Brussel med Folk og Forsvar som arrangør.

Harriet Andreassen ble tatt ut av Kvinners Frivillige Beredskap. Deltakerne måtte selv bære diettutgifter for 5 dager. Harriet Andreassen er sekretær i Norsk Arbeidsmandsforbund, og er videre med i arbeidsutvalget i LO's kvinnenemnd.

Lillian Bekkevad er bevilget stipend for deltakelse i studietur om EF til Bonn/Brussel, på kr. 780.00.

Hun ble tatt ut av DNAs kvinnesekretariat. Deltakerne måtte selv bære diettutgifter, samt tapt arbeidsfortjeneste.

Lillian Bekkevad er formann i LOs kvinnenemnd.

Studiefondets kapital pr. 31. desember 1972 er på kr. 25 549.66.

LOs KVINNENEMNDS STUDIEFOND

Status pr. 1. januar 1973.

<i>Aktiva:</i>	<i>Passiva:</i>
Bankinnskudd pr. 1/1 1973,	Kapital pr. 1/1 1972 .... kr. 26 724.21
Landsbanken A/S,	Underskudd
12 mndrs. oppsigelse .. kr. 25 549.66	pr. 31/12 1972 ..... kr. 1 174.55
kr. 25 549.66	kr. 25 549.66

Taps- og vinningskonto pr. 31. desember 1972.

Utbetalte stipend i 1972 kr. 2 444.00	Bankrenter i 1972 .... kr. 1 629.45
	Underskudd ..... kr. 1 174.55
kr. 2 444.00	kr. 2 444.00

Oslo, den 31. desember 1972

27. februar 1973

Regnskapet revidert,
Oslo 6. mars 1973.

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Revisjonskontoret.

Arne G. Strangel.

LOs kulturutvalg.

Ved utgangen av året 1972 hadde LOs kulturutvalg denne sammensetning: Formann Knut Ribu, LO, Sigurd Lønseth, Norsk Musikerforbund, Willard Kristiansen, (som døde i november) Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Lars Buer, AOF, og Kjell Bækkelund og Jack Fjeldstad, begge Sosialistiske kulturarbeideres forening. Richard Trælnes, LO, er utvalgets sekretær.

Utvalget gjorde seg i løpet av året i det vesentlige ferdig med sitt arbeid: Innstillingen om LOs arbeid med kunst og kultur. Dens konklusjoner går inn som et avsnitt i LOs handlingsprogram. Utvalget fremmet også forslag om et permanent kulturutvalg i LO.

RÅDGIVENDE UTVALG FOR KULTURAVTALER

Sekretær Liv Buck er oppnevnt som LOs representant i det rådgivende utvalg for kulturavtaler.

Evy Buverud Pedersen er varamann.

Utvalget er et rådgivende organ, og departementoppnevnes av Utenriksdepartementet. Oppnevningen gjelder for en 3-årsperiode.

Organisasjonskomitéen.

Organisasjonskomitéen har i årets løp holdt flere møter for å behandle problemer som har oppstått på følgende områder:

Overenskomst ved A/S Svelviksand.

Tvist om medlemskapsforhold mellom Norsk Sjømannsforbund og Norsk Transportarbeiderforbund.

Organisasjonsforholdene ved Lista Aluminiumsverk.

Spørsmål om medlemskap for elektrikerne i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund istedenfor Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Organisasjonsforhold for kjølemaskinister og kjølemontører.

Spørsmål om medlemskap i Landsorganisasjonen av landsforening.

Organisasjonsforholdene ved Drosjesentralen i Oslo.

Spørsmål om overføring av medlemskap fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund til Norsk Tele Tjeneste Forbund.

Organisasjonsforholdene ved Brødfabrikken, Trondheim.

Spørsmål om medlemskap og overenskomstforhold i Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund for en del ekspeditriser.

Organisasjonsforholdene i lystbåtsektoren.

Spørsmål om medlemskap i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund eller Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Organisasjonsforholdene ved NKLS lager.

Twist om medlemskap mellom Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Førbund og Norsk Transportarbeiderforbund.

Organisasjonsforholdene ved boreplattformene og drillskip.

Spørsmål om medlemskap i Norsk Arbeidsmandsforbund eller Norsk Sjømannsforbund.

Organisasjonsforholdene ved As Landbrukshøgskole.

Twist om medlemskap mellom Norsk Skog- og Landarbeiderforbund og Norsk Tjenestemannslag.

Samarbeidsforhold i Saugbrugsforeningen, Halden.

Spørsmålet om deltakelse i felles forhandlingsutvalg for medlemmer av Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Norsk Papirindustriarbeiderforbund.

Organisasjonskomitéens hovedoppgave har også i år vært å utarbeide innstilling om LOs framtidige organisasjonsmønster for Kongressen 1973. I den anledning har det i årets løp vært holdt flere møter både i arbeidsutvalget og i den samlede komitéen. Komitéen tar sikte på å få innstillingen ferdig i god tid før Kongressen.

LOs ungdomsutvalg.

Sammensetning:

Tor Halvorsen, LO, formann, Kjell Lien, LO, sekretær. Øvrige medlemmer: Bjørg Bergh, DNA, Arne M. Olsen, DNA, Ivar Leveraas, AOF, Odd Besserud, AOF, Bjørn Tore Godal, AUF, og Bernt Bull, AUF.

Samarbeidet med Statens Ungdoms- og Idrettskontor.

Ungdomsutvalget har vært representert ved Kjell Lien som varammann i Statens Ungdomsråd.

Ungdomsutvalget har vært representert ved Ungdomsrådets konferanser. Ungdomsutvalget har mottatt statsstøtte gjennom STUI til 2 ukeskurs med kr. 18 000.00 og kr. 23 000.00 til 15 helgekurs.

Samarbeid med AUF.

AUF har i 1972 ansatt Tor Egil Gruer som ny skolesekretær, som delvis blir finansiert ved bevilgninger fra forbundene gjennom LOs ungdomsutvalg.

Ny faglig sekretær i AUF er Olav Boye.

Reiseinstruktør for LO's ungdomsutvalg

Svein Fjæstad er i 1972 ansatt som reiseinstruktør for Ungdomsutvalget. LOs ungdomsutvalg er av Statens ungdomsmidler bevilget kr. 35 000.00.

Instruktøren har avviklet en rekke konferanser, og bygger opp et kontaktnett.

Utenlandske forbindelser.

En ungdomsgruppe deltok i et seminar i Hamburg som gjester hos Deutscher Gewerkschaftsbund, Nordmark distrikt.

Gjensvitt vil bli foretatt i 1973.

Ungdomsutvalget har betalt reiseutgifter for en gruppe av AUF-ungdom som deltok i et seminar i Oberursel, arrangert av DGB.

Ungdomsutvalget har betalt reiseutgifter og kursavgift for en AUF-deltaker på FNSU-seminar i Danmark.

Reiseinstruktøren representerte Ungdomsutvalget ved Foreningen Nordens seminar i Stockholm.

Voldgiftsnemnda for organisasjonstvister.

Handel og Kontor — Transportarbeiderforbundet.

Ar 1972 den 12. september ble møte holdt i Landsorganisasjonens Voldgiftsnemnd til behandling av organisasjonstvist mellom Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund og Norsk Transportarbeiderforbund vedrørende organisasjonsretten ved NKLs lagre.

Til stede:

Fra Voldgiftsnemnda: Olaf Sunde, Per Andersen, Fritz W. Hannestad, Klaus Kjelsrud og Finn Nilsen.

Fra Landsorganisasjonen: Leif Haraldseth.

Fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Rolf Lundell og Erling Hansen.

Fra Norsk Transportarbeiderforbund: Henry Nicolaysen, Walter Kolstad og Odd Lillekare.

På forespørsel framkom ingen merknader mot Voldgiftsnemndas sammensetning. Det ble lagt fram følgende dokumenter: Brev, datert 24. januar 1972, hvor tvisten begjæres forelagt LOs Voldgiftsnemnd til avgjørelse. Videre ble framlagt:

1. Skriftlig saksframstilling fra NHKF bilagt de grunnreglene som var fastsatt av LOs Representantskap den 21. september 1948 for de 2 forbunds organisasjonsområder, et utkast utarbeidet av Einar Strand som gir en framstilling av den organisasjonsmessige behandling av organisasjonsforholdene ved NKLS lagre, rapport av 5. oktober 1970 fra befaring av NKLS lagre i Trondheim, Bergen og Stavanger, referat fra møtet 14. april 1971 mellom representanter fra Organisasjonskomitéen og representanter fra de 2 forbund, brev datert 30. april 1971 fra NHKF til LO, brev datert 13. august og 14. juni 1971 fra LO til NHKF, brev datert 7. juni 1971 til Aspengren, brev datert 4. juni 1971 til NTF, brev fra NHKFs Nord-Norge kontor til NHKF, brev datert 4. mars 1971 fra Klubbestyret i Bergen til NHKF, brev datert 1. februar 1971 fra Forbundets distriktskontor i Bergen til NHKF, fotostatkopi av artikkel i Bergens Arbeiderblad 26. februar 1968.
2. Skriftlig saksframstilling fra NTF bilagt rapport, datert 5. oktober 1970 fra befaring av NKLS lagre i Trondheim, Bergen og Stavanger, overenskomst mellom N.A.F. og NTF vedrørende grossister i en rekke navngitte byer, sirkulære datert 8. mai 1968, fra NHKF til de ansatte tillitsmenn og brev datert 26. juni 1972 fra DKT til NTF.
3. Under Voldgiftsnemndas behandling ble ytterligere lagt fram oversikt over medlems- og tarifforhold ved NKLS lagre pr. juli 1972, brev datert 7. september 1972 fra Oslo Transportarbeiderforbund til NTF, registrerte henvendelser hos NHKF om overføring av medlemskap fra NTF til NHKF, artikkel i Bergens Arbeiderblad 5. mars 1971.

Etter at Landsorganisasjonens representant og representantene fra de 2 forbundene hadde redegjort for saken, ble det under Voldgiftsnemndas ledelse tatt opp drøftelser om å finne fram til en minnelig løsning. Det ble herunder fra Voldgiftsnemndas formann satt fram følgende forslag:

«De som utfører arbeid som direkte er tariffestet i det ene eller andre forbunds tariffavtale skal være organisert i det forbund som (pr. i dag) har tariffavtalen.»

De 2 forbundene meddelte at de ville overveie en slik løsning. Etter dette ble sakens videre behandling i Voldgiftsnemnda utsatt.

I brev datert 22. november 1972 har NHKF meddelt følgende:

«*Organisasjonsgrensene mellom NTF og NHKF.*»

Vi meddeler med dette at vårt forbundsstyre i sitt møte den 13. november d. å. drøftet ovennevnte sak. I dette møtet ble det gitt inngående orientering om sakens utvikling og behandling, sist i Organisasjonstvistnemnda 12. september d. å. og fra konferanse mellom de to forbunds formenn 23. oktober d. å.

Forbundsstyret anså det tvingende nødvendig å få denne saken endelig avsluttet snarest mulig, og det gjorde følgende vedtak:

På grunn av den uro som gjør seg gjeldende blant de ansatte på NKL fordi organisasjonsforholdene ennå ikke er brakt i orden, finner Forbundsstyret at de arbeidstakere ved NKLS lagre som har søkt om medlemskap opptas som medlemmer midlertidig, fra 1. desember 1972.

Den kontingent som disse har betalt til og med november 1972, men som ikke er utbetalt Norsk Transportarbeiderforbund eller NHKF, oversendes Transportarbeiderforbundet.

Forbundet orienterer Landsorganisasjonen og Norsk Transportarbeiderforbund om dette vedtaket.

Forbundet fremmer forslag overfor LO-kongressen 1973 om at samtlige ansatte ved NKLS hovedkontor og engroslagre skal tilhøre NHKFs organisasjonsområde.

Overensstemmende med dette vedtaket vil vårt forbund oversende konkrete forslag til Landsorganisasjonen for behandling på Kongressen.

Hilsen
Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund
Otto Totland.»

NTF har i brev datert 24. november 1972 protestert mot det vedtak som NHKF har fattet.

Protesten hitsettes:

«Organisasjonstvisten mellom NTF og NHKF.

Fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund har vi mottatt et brev, datert 22. ds. Dette brev er også sendt LO.

Brevet gjelder organisasjonstvisten mellom våre to forbund om organisasjonsforholdene ved NKLS lagre, en tvist som er under behandling i de ansvarlige organer i LO som skal behandle og avgjøre slike tvister.

Av brevet framgår det at forbundsstyret i NHKF, i åpenbar strid med gjeldende vedtekter og bestemmelser, har tatt seg selv til rette ved å oppta medlemmer som tilhører vårt forbunds organisasjonsområde.

Forbundsstyrets vedtak er fullstendig uforståelig, nærmest grotesk, sett på bakgrunn av den påstand NHKF selv la ned for Organisasjonstvistenemnda den 12. september d. å.

Denne påstand hadde følgende ordlyd:

«Alle ansatte ved NKLS lagre skal være faglig organisert i tilslutning til Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund med unntak av sjåførere, bilmedhjelpere og frukt og grønnspakkere».

Det forbundsstyrets vedtak betyr er at NHKF nå har vedtatt å ta opp som medlemmer arbeidstakere som formelt er våre medlemmer og som i henhold til NHKFs påstand i Organisasjonstvistenemnda den 12. september i år — også etter dette forbunds mening — skal tilhøre vårt forbund.

Vi vil gjerne føye til at det nevnte vedtak står i klar motsetning til innholdet i den samtale det vises til i brevet mellom våre to forbunds formenn. Det var en samtale som dreiet seg om muligheten for et forlik på grunnlag av det forslag formannen i Organisasjonstvistenemnda la fram for partene i møtet 12. september.

H.r.advokat Sunde la i dette møtet fram følgende forslag til en løsning:

«De som utfører arbeid som direkte er tariffestet i det ene eller andre forbunds tariffavtale skal være organisert i det forbund som (pr. i dag) har tariffavtalen».

Vårt forbund har underrettet LOs juridiske kontor om at vi godtar forslaget til forlik.

Vi antar at nevnte forbundsstyrevedtak i NHKF også må oppfattes som svar på forlikforslaget fra Organisasjonstvisteneemnda.

Vårt forbund vil allerede nå på det skarpeste protestere på at NHKF selv tar seg til rette i tvistesaker som LOs organer skal avgjøre.

Vi må kreve at LO straks pålegger NHKF ikke å ta opp som medlemmer de arbeidstakere tvisten gjelder.

NHKF må også underrettes om at vårt forbund ikke tar imot kontingent som sendes oss fra dette forbund.

Vi venter at LO reagerer så raskt som mulig, og vi håper at vi blir holdt underrettet.

Med hilsen

Norsk Transportarbeiderforbund.

Videre har NTF i brev datert 12. desember 1972 bedt saken tatt opp til snarlig kjennelse.

Etter dette må saken tas opp til kjennelse.

K j e n n e l s e:

Etter komitébehandling 23. og 24. november 1938 ble grenselinjene mellom de 2 forbund for så vidt angår NKL fastsatt slik:

«Ved NKL: sjåførere, bilmedhjelpere, lagerarbeidere og lagerekspeditører skal organiseres i NTF.

Kontor- og ekspedisjonsfunksjonærer, selgere og reisende organiseres i NHKF.»

Når det gjelder begrepet «lagerfunksjonærer» heter det i den samme komitéinnstillingen:

«*Merknad.*

Lager- og ekspedisjonsfunksjonærer er de som leder og fordeler arbeidet blant personalet, eller mottar ordre fra kunder på lageret eller i telefon eller fra hovedkontor, kontrollerer ankomne og utgående varer eller utfører kontrollarbeid i forbindelse med andres pakking og utfører skrivearbeid i forbindelse med arbeider som er nevnt foran.»

De retningslinjer som ble trukket opp av denne komitéen ble på LOs Representantskapsmøte den 21. september 1948 godkjent som grunnlag for grensedelingen mellom de 2 forbund. Det er senere ikke gjort noen endringer i dette.

Landsorganisasjonens representant, Leif Haraldseth, redegjorde for den foreliggende tvist og det arbeid som hadde vært gjort for å komme fram til en løsning i minnelighet.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbunds representant, Rolf Lundell, viste til de ovenfor siterte grenselinjer som ble trukket opp i 1948. Han opplyste at det ikke forelå noen rettsvist og at tvisten ikke gjaldt noen tolkning av de fastsatte grensene. Det tvisten gjaldt var at disse gren-

sene ikke lenger var hensiktsmessige etter dagens behov og forhold. Dette gjorde at de ansatte hadde vanskelig for å avfinne seg med grenselinjer som etter deres oppfatning var uheldige og uhensiktsmessige.

Han konkluderte sitt innlegg med å legge ned slik påstand:

«Alle ansatte ved NKLS lagre skal være faglig organisert i tilslutning til Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund med unntak av sjåførere, bilmedhjelpere og frukt- og grønnsakspakkere.»

Erling Hansen supplerte Lundells redegjørelse. Han understreket sterkt at den grensedeling man hadde skapte både ekstra og unødig arbeid for tilitsmennene, samtidig som den avstedkom irritasjon og misnøye blant de ansatte. Han viste i denne forbindelse til følgende resolusjon som var vedtatt 6. mai 1971 på et felles medlemsmøte ved NKLS lager i Trondheim:

«Etter å ha overhørt den orientering som er gitt angående organisasjonstvisten mellom de to forbundene det her gjelder, vil medlemsmøtet så innstendig det kan be LOs Organisasjonskomité komme til den løsning på denne tvisten som medlemmene er fornøyd med, nemlig at vi nå etter mange års ønske skal få bli samlet i et forbund for samtlige ansatte ved NKLS lagre.

Vi er ikke i tvil om at dette vil medvirke til at medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår vil bli ivaretatt på en bedre måte, i og med at vi blir flere som blir stående bak de krav vi reiser.

En annen løsning enn den vi her har forespeilet, vil ikke bli godtatt av de ansatte ved Trondheimslageret.»

Norsk Transportarbeiderforbunds representant, Walter Kolstad, redegjorde for NTFs syn på tvisten. Han påpeker at det var NTF som hadde organisasjonsretten til sjåførere og lagerarbeidere. Når det gjaldt NKLS lagre så var disse landets største lagre. Det kunne således ikke herske tvil om at det var beskjeflig lagerarbeidere ved disse lagrene.

Han viste til at så sent som i brev datert 8. mai 1968 hadde NHKF inn tatt det standpunkt at NTF skulle ha organisasjonsretten til lagerarbeidere og ekspeditører ved NKLS lagre. Han viste videre til at NHKF i private bedrifter hadde anerkjent at det fantes så vel arbeidere som funksjonærer på lagrene. Så vel dette, som det standpunkt som NHKF hadde gitt uttrykk for i brevet av 1968, måtte man ta den fulle konsekvens av også i nærværende sak.

Han konkluderte med å legge ned slik påstand:

1. Sjåførere, bilmedhjelpere, lagerarbeidere og lagerekspeditører ved NKLS skal organiseres i NTF.
2. Kontor og ekspedisjonsfunksjonærer, selgere og reisende organiseres i NHKF.
3. Lager- og ekspedisjonsfunksjonærer er de som leder og fordeler arbeidet blant personalet.»

Henry Nicolaysen supplerte den framstilling som Kolstad hadde gitt. Han la herunder vekt på at Norsk Transportarbeiderforbund hadde overenskomst for sjåførere, bilmedhjelpere, lagerarbeidere og lagerekspeditører.

Voldgiftsnemnda skal bemerke:

Voldgiftsnemnda konstaterer at det ikke foreligger noen tolkningstvist når det gjelder de retningslinjer som er fastsatt for de 2 forbunds organisasjonsområder ved NKLs lagre. Det tvisten gjelder er om disse retningslinjer i dag er hensiktsmessige og om det av noen sådan grunn bør tildeles Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund en videre og mer omfattende organisasjonsrett ved NKLs lagre enn fastsatt i disse retningslinjene.

I henhold til den påstand som NHKF har lagt ned er det spørsmål om å utvide organisasjonsretten for dette forbund til også å omfatte lagerarbeidere og lagerekspeditører ved NKLs lagre. Disse skal etter gjeldende retningslinjer være organisert i NTF.

Voldgiftsnemnda finner at det må ligge klart utenfor dens myndighetsområde å endre gjeldende retningslinjer. Voldgiftsnemnda finner ingen grunn til å vurdere og ta standpunkt til de anførsler som er framkommet om at gjeldende retningslinjer ikke er hensiktsmessige etter dagens behov. Dette er et spørsmål som i siste instans hører under Kongressen å vurdere. Mener noen av partene at gjeldende retningslinjer bør endres, må de ta slike spørsmål opp med det organ innen LO som har myndighet til å foreta slike endringer — i dette tilfelle Kongressen.

Voldgiftsnemnda finner ut fra disse grunner ikke å kunne ta til følge den påstand som Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund har lagt ned.

Når det gjelder den påstand som Norsk Transportarbeiderforbund har lagt ned, finner Voldgiftsnemnda at denne for pkt. 1 og 2's ordlydende er i samsvar med gjeldende retningslinjer.

For pkt. 3's vedkommende, så er dette punkt i samsvar med første del av «Merknad» under II i protokollen av 23. og 24. november 1938 vedtatt på LOs Representantskapsmøte 21. september 1948.

Voldgiftsnemnda finner ikke å kunne gi Norsk Transportarbeiderforbund medhold i en påstand som bare inneholder en del av den definisjon av begrepet lager- og ekspedisjonsfunksjonærer som LOs Representantskap har gitt. Skal nemnda ta til følge Forbundets påstand om en slik definisjon, så må denne definisjonen omfatte samtlige ledd i den definisjonen Representantskapet har gitt.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

1. Sjåførere, bilmedhjelpere, lagerarbeidere og lagerekspeditører ved NKL skal organiseres i NTF.
2. Kontor- og ekspedisjonsfunksjonærer, selgere og reisende organiseres i NHKF.
3. Lager- og ekspedisjonsfunksjonærer er de som leder og fordeler arbeidet blant personalet eller mottar ordre fra kunder på lageret eller i telefon, eller fra hovedkontor, kontrollerer ankomne og utgående varer eller utfører kontrollarbeid i forbindelse med andres pakking og utfører skrivarbeid i forbindelse med arbeider som er nevnt foran.

Oslo, den 21. desember 1972.

Olaf Sunde.

Per Andersen. Klaus Kjelsrud. Finn Nilsen. Fritz W. Hannestad.

PROTOKOLL

Bedriftselektrikerne, Saugbruksforeningen.

Ar 1972 den 4. desember ble møte holdt i Landsorganisasjonens voldgiftsnemnd til behandling av organisasjonstvist vedrørende bedriftselektrikerens representasjon i tillitsmannsutvalget ved Saugbruksforeningen, Halden.

Til stede:

Fra voldgiftsnemnda: Olaf Sunde, Per Andersen, Fritz W. Hannestad, Øystein Larsen, Klaus Kjelsrud.

Fra Landsorganisasjonen: Leif Haraldseth.

Fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Erling Johansen.

Fra bedriftselektrikerne ved Saugbruksforeningen: Vidar Lie, Jon Erik Eriksen.

Fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Olav Bratlie.

Fra Norsk Papirindustriarbeiderforbunds tillitsmannsutvalg ved Saugbruksforeningen: Jan Hagard, Alex Zeylon.

Det ble lagt fram følgende dokumenter:

Brev datert 24. mai 1972 fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund bilagt notat datert 2. mars 1971 fra Leif Haraldseth og referat fra møte 22. oktober 1971. Videre ble framlagt brev datert 23. november 1972 fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund bilagt notat datert 28. januar 1971 fra Leif Haraldseth, notat fra møte 18. februar 1971, notat fra møte 2. mars 1971, brev datert 3. mars 1971 fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund til Norsk Papirindustriarbeiderforbund, brev datert 4. mars 1971 fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund til Saugbruksarbeidernes tillitsmannsutvalg, brev datert 17. mars 1971 fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund samt brev datert 19. april 1971 fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Videre ble framlagt brev datert 24. november 1972 til voldgiftsnemnda bilagt brev datert 22. november 1972 fra elektrikergruppa ved Saugbruksforeningen til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.

Endelig ble framlagt kontrakten av 1969 mellom LO og de berørte LO-forbund på den ene side og Norsk Bedriftselektrikerforbund på den annen side om Bedriftselektrikerforbundets inntreden i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.

Etter at Landsorganisasjonen og partenes representanter hadde redegjort for saken avsa voldgiftsnemnda etter forutgående rådslagning og stemmegivning slik

kjennelse:

Inntil 1969 sto Norsk Bedriftselektrikerforbund utenfor LO. Det hadde gjennom lengre tid vært ført forhandlinger om en eventuell tilslutning til LO. Disse forhandlingene resulterte i at det i 1969 ble oppnådd enighet om at denne tilslutning skulle finne sted på den måte at Norsk Bedriftselektrikerforbund skulle gå inn i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og at Norsk Bedriftselektrikerforbund fra samme tidspunkt skulle opphøre å eksistere som egen organisasjon. Det ble opprettet skriftlig kontrakt om dette mellom Landsorganisasjonen i Norge og de berørte LO-forbund på den ene side og Norsk Bedriftselektrikerforbund på den annen side. De

berørte LO-forbund var Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Arbeidsmandsforbund og Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Disse forbundene er således direkte parter i den avtalen som ble inngått. Avtalen ble godkjent av Sekretariatet i møte 3. november 1969.

Som en følge av at Landsorganisasjonens organisasjonsformer på det tidspunkt var under utredning, ble det i kontrakten inntatt en bestemmelse om en overgangsordning. Det heter i kontrakten at denne overgangsordning gjelder for de medlemmer som overføres fra Norsk Bedriftselektrikerforbund fra overførselen finner sted og inntil det vedtak som måtte bli fattet på basis av den pågående utredning om Landsorganisasjonens organisasjonsformer trer i kraft. Fra disse overgangsbestemmelser hitsettes punktene 1—3 og 5:

- «1. På det enkelte sted går bedriftselektrikerne inn i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds lokale avdeling dersom sådan finnes. På steder hvor sådan ikke finnes, oppretter de overførte bedriftselektrikere egen lokal avdeling, eventuelt gruppe underlagt nærmeste lokale avdeling i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, alt etter hva som finnes mest hensiktsmessig.
2. På de steder hvor avdelinger eller grupper er opprettet — som nevnt i punkt 1 — og hvor disse omfatter alle bedriftselektrikere på stedet, arbeides det organisasjonsmessig på vanlig måte. På steder hvor det blir opprettet avdeling eller gruppe og vedkommende industriforbund har avdeling eller gruppe samme sted, skal det opptas lokalt organisasjonsmessig samarbeid som om alle var tilsluttet ett av forbundene.
3. Innen den enkelte bedrift forholdes det på samme måte som nevnt foran under punktene 1 og 2.

Dersom alle bedriftselektrikere ved en enkelt bedrift utgjør en gruppe eller en avdeling i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, deltar disse i alle fagforeningsmøter på bedriften hvor generelle spørsmål blir behandlet. Bedriftselektrikerne skal i slike tilfeller også være representert i tillitsmannsutvalget.

Dersom både Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og vedkommende industriforbund har medlemmer i samme bedrift, skal det organisasjonsmessige samarbeid tilpasses etter forholdene ved bedriften.

Har et industriforbund flere avdelinger eller grupper for ulike yrker, skal medlemmene i begge forbund danne en felles gruppe. Denne felles gruppe velger gruppertilitsmenn og/eller representanter til tillitsmannsutvalget ved bedriften.»

- «5. Medlemmer av Norsk Bedrifts Elektriker Forbund som i henhold til nærværende kontrakt har rett til å stå utenfor vedkommende industriforbund, beholder denne retten også ved overgang til arbeid ved annen bedrift.»

Den alt overveiende delen av bedriftselektrikerne ved Saugbrugsforeningen er i henhold til dette organisert i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Bare et ubetydelig antall av bedriftselektrikerne ved bedriften er organisert i Norsk Papirindustriarbeiderforbund.

Den foreliggende tvist er oppstått ved at de bedriftselektrikerne som er organisert i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund blir nektet slik representasjon som de etter kontraktens punkt 3 skal ha i tillitsmannsutvalget og på fagforeningsmøter.

Landsorganisasjonens representant *Leif Haraldseth* redegjorde for saken og de forsøk som hadde vært gjort på å finne fram til en minnelig løsning uten at dette hadde lyktes.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds representant *Erling Johansen* presiserte at det ikke forelå noen tvist mellom Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Han presiserte videre at det heller ikke forelå noen tvil om forståelsen av avtalen av 1969. Det tvisten gjaldt var at Norsk Papirindustriarbeiderforbunds tillitsmannsutvalg ved Saugbrugsforeningen nektet å gi de bedriftselektrikere som sto i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund den adgang til å delta i fagforeningsmøter og til å være representert i tillitsmannsutvalget som var foreskrevet i kontrakten av 1969. Han viste til den redegjørelse som var gitt for dette i forbundets brev av 24. mai 1972 og i brev datert 22. november 1972 fra elektrikergruppa ved Saugbrugsforeningen.

I brevet av 24. mai 1972 som han viste til er anført at bestemmelsene om bedriftselektrikernes representasjon på fagforeningsmøter og i tillitsmannsutvalgene er praktisert i samsvar med hva som er foreskrevet i kontrakten av 1969 *unntatt* ved Saugbrugsforeningen i Halden. Ved Saugbrugsforeningen i Halden har Papirindustriarbeiderforbundets tillitsmannsutvalg inntatt det standpunkt at de ikke vil ha noe samarbeid organisasjonsmessig med de bedriftselektrikere som står organisert i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Det er i brevet vist til at dette vanskeliggjør bedriftselektrikernes organisasjonsmessige virksomhet overfor bedriften.

Han konkluderte med å legge ned slik påstand:

«Norsk Papirindustriarbeiderforbunds tillitsmannsutvalg ved Saugbrugsforeningen, Halden, pålegges å gi de bedriftselektrikere ved bedriften som står organisert i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund adgang til fagforeningsmøter og representasjon i tillitsmannsutvalget i samsvar med hva som er bestemt i kontrakten av 1969.»

Vidar Lie og *John Erik Eriksen* supplerte den saksframstilling som var gitt av *Erling Johansen* med å påvise konkrete tilfeller hvor bedriftselektrikerne var holdt utenfor og hvilke vanskeligheter dette medførte for dem i deres organisasjonsmessige arbeid overfor bedriften. De viste til at den representasjon som var fastsatt i kontrakten av 1969 var et avtalt vilkår for at de skulle gå inn i LO.

Norsk Papirindustriarbeiderforbunds representant *Olav Bratlie* nevnte innledningsvis at han hadde vært en av de som hadde vært særlig betenkt ved å inngå den avtalen som ble inngått i 1969. Avtalen hadde imidlertid til tross for hans betenkeligheter vært lojalt etterlevet. Det var bare ved Saugbrugsforeningen, Halden, man hadde støtt på vanskeligheter. Årsaken til disse vanskeligheter var at Papirindustriarbeiderforbundets medlemmer ved Saugbrugsforeningen var uenig i at det var inngått en slik avtale da de mente at en slik avtale brøt med den industriforbundsformen som Kongressen hadde fastsatt som organisasjonsmønster.

Bratlie bekreftet *Erling Johansens* framstilling om at det ikke forelå noen tvist mellom Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Han viste til at forbundet lojalt hadde etterlevet kontrakten av 1969 og at forbundet som et ledd i dette hadde gjort hva det kunne for å få etablert det samarbeid som kontrakten av 1969 foreskriver.

Han konkluderte med å legge ned slik påstand:

«Norsk Papirindustriarbeiderforbunds tillitsmannsutvalg ved Saugbrugsforeningen, Halden, frifinnes.»

Jan Hagard og Alex Zeylon supplerte Bratlies framstilling ved å presisere at det ikke var noen uenighet mellom de ansatte ved Saugbrugsforeningen. Det var ikke noe slikt tvisten bunnet i. Det tvisten bunnet i var at de mente kontrakten av 1969 var i strid med Kongressens retningslinjer fordi den brøt med industriforbundsformen.

Etter at partene hadde redegjort for sitt syn på den foreliggende tvist, konstaterte voldgiftsnemnda i nærvær av partene at dette var en tvist som etter sin art ikke hørte inn under voldgiftsnemnda da det ikke forelå noen organisasjonstvist mellom de to forbund. Det tvisten gjaldt var rettsstillingen for de bedrifts elektrikere som sto organisert i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund i henhold til kontrakten av 1969. En tvist av denne art hører ikke under Landsorganisasjonens voldgiftsnemnd til behandling av organisasjonstvist, men under den voldgiftsrett som er forskrevet under kontraktens III, hvor det heter:

«Dersom det skulle oppstå tvist om forståelsen av noe punkt i nærværende kontrakt eller om noen av partenes rettsstilling etter denne, skal denne tvisten avgjøres med endelig og bindende virkning for alle parter ved voldgift. Som voldgiftsrett skal fungere en av hver av partene oppnevnt mann med en oppmann som oppnevnes av disse i fellesskap eller om enighet ikke oppnåes mellom disse, av formannen i Arbeidsretten.»

Voldgiftsnemnda fant heller ikke å kunne fungere som voldgiftsrett i tilfelle de tilstedeværende parter skulle fremme ønske om dette. Samtlige av voldgiftsnemndas medlemmer med unntak av Sunde hadde som medlemmer av Sekretariatet vært med på å godkjenne kontrakten av 1969. Dette gjorde at de anså seg inhabile i en tvist som i realiteten dreide seg om at Norsk Papirindustriarbeiderforbunds medlemmer ved Saugbrugsforeningen var uenig i at denne kontrakten var inngått og av *denne* grunn nektet å gi bedrifts elektrikere den rettsstilling som disse skulle ha etter kontrakten.

Voldgiftsnemnda konstaterte etter dette enstemmig at den heller ikke kunne fungere som voldgiftsrett i denne tvisten etter særskilt anmodning fra de tilstedeværende parter.

Voldgiftsnemndas medlemmer henstillet meget sterkt til partene å finne fram til en minnelig løsning av tvisten på det stedlige plan uten inngripen utenfra og om mulig å finne fram til en slik minnelig løsning under møtet i voldgiftsnemnda. Til dette meddelte Papirindustriarbeiderforbundets representanter fra Saugbrugsforeningen at de ikke hadde fullmakt til å inngå noen avtale om noen minnelig løsning.

Man ble etter dette enig om at spørsmålet skulle tas opp i møte i tillitsmannsutvalget i Saugbrugsforeningen torsdag 7. desember 1972 og at voldgiftsnemnda skulle være representert under dette møtet.

Etter at partene og deres representanter hadde forlatt møtet, besluttet voldgiftsnemnda i lukket møte at Sunde og Kjelsrud skulle møte i tillitsmannsutvalget den 7. desember 1972 kl. 19.00 og at disse på vegne av den

samlede voldgiftsnemnd skulle henstille til partene å finne fram til en minnelig løsnning i samsvar med hva som er foreskrevet i kontrakten av 1969 — særlig under henvisning til at det som er foreskrevet i denne kontrakten bare er en midlertidig ordning inntil Kongressen har fattet vedtak om organisasjonsformene og disse vedtak er trådt i kraft.

Voldgiftsnemnda konstaterte at partene var innforstått med at den foreliggende tvist ikke hørte under voldgiftsnemnda. Voldgiftsnemnda konstaterte videre at de 2 forbundene under henvisning til dette hadde erklært seg enig i at saken heves.

Saken blir etter dette å heve.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Saken heves.

Oslo, 14. desember 1972.

Olaf Sunde.

Fritz W. Hannestad.

Per Andersen.

Øystein Larsen.

Klaus Kjelsrud.

PROTOKOLL

Telefonsentralmontørene Standard Telefon og Kabelfabrik A/S.

Ar 1972, den 21. desember ble møte holdt i LOs voldgiftsnemnd til behandling av tvist mellom Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Elektromontørenes Forening, Oslo, Avd. 1, vedrørende gyldigheten av det vedtak som landsstyret i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund fattet 3. desember 1971 vedrørende organisasjonsforholdene for telefonsentralmontørene ved Standard Telefon og Kabelfabrik A/S.

Til stede:

Fra Voldgiftsnemnda: Olaf Sunde, Per Andersen, Fritz W. Hannestad, Øystein Larsen og Klaus Kjelsrud.

Fra Norsk Elektriker og Kraftstasjonsforbund: Erik G. Kristoffersen.

Fra Elektromontørenes Forening Oslo, Avd. 1: Per Ask.

Det ble framlagt følgende dokumenter:

Voldgiftsavtale datert 9. november 1972, hvorved Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Elektromontørenes Forening, Oslo, Avd. 1, overlater til Voldgiftsnemnda å treffe endelig avgjørelse i ovennevnte tvist.

Videre ble framlagt brev datert 28. desember 1971 fra Elektromontørenes Forening, den organisasjonsplan som ble vedtatt av Landsmøtet i 1971, referat fra Landsmøtets forhandlinger i 1970 vedrørende Organisasjonskomitéens innstilling, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds brev datert 7. desember 1971 om at telefonsentralmontørene får anledning til å danne egen avdeling med virkning fra 1. januar 1972, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds vedtekter samt skriftlig saksframstilling fra Avd. 1, avgitt i dagens møte.

D o m :

På forbundets landsmøte i 1970 ble en ny organisasjonsplan for forbundet vedtatt mot 28 stemmer.

Etter denne skal landet deles inn i 12 distrikter, basert på geografiske, kommunikasjonsmessige og økonomiske hensyn.

Den organisasjonsmessige oppbygging av det enkelte distrikt skal etter organisasjonsplanen skje etter ett av følgende alternativer:

Enten en felles avdeling for samtlige av NEKFs medlemmer i distriktet eller 2 distriktsavdelinger — en for de ansatte ved private installasjonsfirmaer o. l. og en for el- og kraftverk.

Det heter videre i planen at hvor det vil være formålstjenlig kan det også opprettes egne avdelinger for bedrifts elektrikere og overordnet personell.

Etter planen skal Oslo og nærmeste omland utgjøre et distrikt.

I Oslo har telefonsentralmontørene ved Standard Telefon og Kabelfabrik A/S vært tilsluttet Elektromontørenes Forening, Oslo, Avd. 1, i mer enn 30 år. Det har imidlertid vært et sterkt ønske fra disse telefonmontørenes side å få dannet en egen avdeling. Dette har vært et spørsmål som det har vært arbeidet med gjennom flere år.

Den 3. desember 1971 besluttet landsstyret i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund under henvisning til vedtektenes § 3, B, 2, mot 8 stemmer, at telefonsentralmontørene skulle få anledning til å danne egen avdeling med virkning fra 1. januar 1972.

I brev datert 28. desember 1971, stilet til Voldgiftsnemnda, gjorde Elektromontørenes Forening gjeldende at dette landsmøtevedtaket strider mot den av landsmøtet vedtatte organisasjonsplan og ba Voldgiftsnemnda ta dette spørsmålet opp til behandling.

Etter at Voldgiftsnemndas formann hadde gjort oppmerksom på at den foreliggende tvist ikke var av den art at den lå innenfor Voldgiftsnemndas mandat, inngikk Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Elektromontørenes forening, Oslo, Avd. 1, den 9. november 1972 en skriftlig avtale om at Voldgiftsnemnda som voldgiftsrett skulle avgjøre med endelig og bindende virkning for partene spørsmålet om landsstyrevedtaket måtte underkjennes som stridende mot landsmøtets vedtak.

Elektromontørenes Forening, Oslo, Avd. 1, gjør i hovedsaken gjeldende at landsstyrevedtaket er fattet etter at landsmøtet hadde fastsatt den nye organisasjonsplanen. Den nye organisasjonsplanen var således bindende for landsstyret på det tidspunkt da det fattet sitt vedtak av 3. desember 1971.

Landsmøtets vedtak går ut på en sammenslutning av avdelingene innen de fastsatte distrikter. Det må da være klart i strid med landsmøtets vedtak når landsstyret den 3. desember 1971 imot avdelingens protest ga tillatelse til en oppdeling av Avd. 1. Det vises i denne forbindelse til at telefonsentralmontørene ved Standard Telefon og Kabelfabrik A/S har vært tilsluttet Avd. 1 i over 30 år og at de organisasjonsmessig hører hjemme i Avd. 1 i likhet med alle andre telefon- og svakstrømsmontører som er organisert i denne avdeling.

Elektromontørenes Forening, Oslo, Avd. 1, har lagt ned slik

p å s t a n d :

Landsstyrets vedtak av 3. desember 1971 kjennes ugyldig og Standard Telefon og Kabelfabrik-klubbens medlemskap føres tilbake til Avd. 1.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund gjør i det vesentlige gjeldende at Organisasjonskomitéens innstilling er en arbeidsplan basert på frivillig

tilslutning fra avdelingene. Forbundet er ikke gjennom landsmøtevedtaket verken pålagt eller gitt myndighet til å gjennomføre planen innenfor de skisserte distrikter mot medlemmenes ønske. Den vedtatte planen er således bare en målsetting.

Når landsstyret den 3. desember 1971 fattet det omtvistede vedtak, så var dette fordi landsmøtet fant at kravet fra telefonsentralmontørene ved Standard Telefon og Kabelfabrikk A/S var så sterkt at man måtte imøtekomme dette til tross for at dette ville harmonere dårlig med den målsetting som den vedtatte organisasjonsplan hadde.

Forbundet mener at landsstyret hadde hjemmel for å fatte et slikt vedtak i § 3, B, 2 i forbundets vedtekter. Denne bestemmelse lyder:

«Ikke mer enn én forening i samme fag eller yrke på samme sted kan opptas i forbundet uten forbundsstyrets godkjenning og etter forutgående konferanse med de interesserte.»

Forbundet viser i denne forbindelse til at denne bestemmelse flere ganger har vært brukt på tilsvarende måte.

Forbundet har lagt ned slik

påstand :

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund frifinnes.

Voldgiftsretten skal bemerke:

Det landsmøtevedtak som ble fattet om ny organisasjonsplan var binde- for landsstyret da dette fattet sitt vedtak den 3. desember 1971.

Når det gjelder den rettslige karakter av denne planen har begge parter under hovedforhandlingen sagt seg enig i at planen er en målsetting.

Det er under hovedforhandlingen videre opplyst at siden planen bare er en målsetting, så har det på flere steder ikke vært mulig å få gjennomført denne.

Når det gjelder forbundets vedtekter så er det under hovedforhandlingen opplyst at disse ble endret på en del punkter for å tilpasses den nye organisasjonsplanen, men bestemmelsen i § 3, B, 2 ble ikke endret. Etter det opplyste var det tilsiktet fra vedtektskomitéens side at man skulle bibeholde den adgang som man hadde i denne bestemmelsen til å samtykke i mer enn 1 forening i samme fag eller yrke, også under den nye organisasjonsplanen.

Voldgiftsretten er enstemmig av den oppfatning at et samtykke fra landsstyret til å dele opp en bestående forening ikke er i samsvar med intensjonene for den nye organisasjonsplan.

Spørsmålet er om en slik tillatelse til oppdeling rettslig må underkjennes som stridende mot landsmøtets vedtak.

Voldgiftsretten er enstemmig kommet til det resultat at når landsmøtets vedtak alene er å anse som en målsetting og når man under denne målsetting bevisst har bibeholdt den skjønsmessige myndighet til å samtykke i mer enn 1 forening på samme sted etter vedtektenes § 3, B, 2, så kan ikke voldgiftsretten gripe inn i og ta fra forbundsstyret denne vedtektsfestede retten.

Voldgiftsretten er derfor kommet til det resultat at forbundsstyret også under den nye organisasjonsplanen, som bare er en målsetting, må ha rett til i medhold av vedtektenes § 3, B, 2 å samtykke i at det opprettes flere foreninger på samme sted.

Hvorvidt det skal gis slikt samtykke er en skjønnsmessig vurdering. Denne skjønnsmessige vurdering tilligger det forbundsstyret å utøve og voldgiftsretten kan ikke tilsidesette denne skjønnsmessige vurdering uten at det påvises slike feil at skjønnnet må tilsidesettes etter våre alminnelige rettsgrunnsetninger. Slike feil er verken påberopt eller påvist.

Voldgiftsretten konstaterer at det ikke er reist innsigelser mot landsstyrets vedtak på det formelle grunnlag at § 3, B, 2 legger den skjønnsmessige myndighet til forbundsstyret. En slik innsigelse ville heller ikke ha ført fram, idet landsstyret som overordnet organ i forbundet ikke kan ha noen mindre myndighet på dette område enn det i forhold til landsstyret underordnede forbundsstyrene.

Ut fra foranstående er voldgiftsretten enstemmig kommet til det resultat at Elektromontørenes Forening, Oslo, Avd. 1, ikke kan gis medhold i sin påstand.

Slutning:

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund frifinnes.

Oslo, den 29. desember 1972.

Olaf Sunde.

*Fritz W. Hannestad.
Øystein Larsen.*

*Per Andersen.
Klaus Kjelsrud.*

Elektronisk databehandling (EDB).

Åtte forbund, med til sammen 383 000 medlemmer, er sammen med LO tilsluttet et EDB-interessentskap. Medlemmene i interessentskapet er i dag:

Landsorganisasjonen i Norge.

Bekledningsarbeiderforbundet.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.

Norges Handels- og Kontorfunksjønærers Forbund.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Norsk Kommuneforbund.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund.

Norsk Tjenestemannslag.

Interessentskapet står åpent for andre LO-forbund som vil slutte seg til.

Etter norske forhold utgjør interessentskapet et stort databehandlingsorgan, og det er naturlig at EDB vil få stor betydning for effektiviseringen av databehandlingen for de forskjellige forbund og for LO.

EDB-kontoret består av to EDB-konsulenter og en programmerer. Det er vedtatt å ansette en programmerer til. Dessuten nyttes et konsulentfirma. Interessentskapet har vært i drift i om lag 4 år.

Sammen med Forsikringsselskapene Samvirke, leier Interessentskapet en EDB-maskin. Denne ble installert i september 1971.

Enkelte forbund har tatt det nye standardsystemet i bruk og de resterende vil følge i løpet av første halvår i 1973. For beskrivelse av systemet vises til beretningen for 1971.

Status ved årsskiftet 1972—73 for Interessentskapets medlemmer:

Landsorganisasjonen kjører sin pensjonsrutine på EDB-maskinen.

Bekledningsarbeiderforbundet kjører sin rutine på IBM.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund gikk over til det nye systemet i september—oktober.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund skal over på systemet i løpet av de tre første måneder i 1973.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund har benyttet systemet siden mars 1972.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund kjører sin rutine på IBM, men skal over på det nye system før mars 1973.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund har konvertert sitt medlemsregister slik at det kan benyttes på systemet. Foreløpig benyttes registeret kun til utskrift av postgiroblanketter for forsikring.

Norsk Tjenestemannslag har kjørt på systemet hele året.

For øvrig har flere forbund utenom Interessentskapet vært i kontakt angående det nye systemet og andre typer EDB-kjøring.

Folkets Hus Landsforbund.

Blant de saker som forbundets landsmøte i Oslo 15. og 16. april 1972 fikk til behandling, var innstillingen om forbundets framtidige organisasjonsform. Innstillingen må ses i sammenheng med at forbundets forretningsfører Knut Møller hadde meddelt sin avgang etter å ha ledet forbundets virksomhet fra 1950. Utvalget som hadde utarbeidet innstillingen, var imot at landsforbundet skulle opphøre med sin nåværende form uten å bli erstattet av et annet organ som kunne ivareta medlemmenes interesser. Det var enighet om at der måtte etableres et organ med de samme målsettinger som forbundets vedtekter ga anvisning på, nemlig:

«å være fellesorgan for Folkets Hus-foreninger, samfunnshuskomiteer og andre organisasjoner som eier samlingslokaler eller arbeider med å skaffe sitt sted samlingslokaler».

De videre konklusjoner i innstillingen kan sammenfattes i følgende punkter:

1. Forbundets administrasjon overføres til LO, og det ansettes en Folkets Hus-sekretær med arbeidsfelt innenfor Folkets Hus-bevegelsen som hovedoppgave.

Som leder for kontoret er ansatt tidligere forretningsfører ved Folkets Hus i Porsgrunn, Gunnar Andersen.

2. Landsstyret og forretningsutvalget erstattes av et styre bestående av 7 medlemmer, hvorav 4 oppnevnes av LO og 3 velges av landsmøtet. Alle med varamenn.

Styret fikk denne sammensetning:

Oppnevnt av LO:

Thorleif Andresen, formann, Einar Strand, Lage Haugness og Thor Andreassen.

Landsmøtevalgte:

Egil Nilsen, Oslo, Otto Olsen, Moss, og Kåre W. Larsen, Oslo.

3. Når det gjelder kontorets framtidige arbeidsoppgaver, legger utvalget særlig vekt på å utbygge bevegelsens virksomhet på regionalplanet. I den anledning håper utvalget på et nært og godt samarbeid med LOs distriktskontorer rundt om i landet.

DNAs partisekretærer vil også bli trukket inn i dette samarbeid. Utvalget tror at ved en slik tilknytning til den faglige og politiske bevegelse i distriktene, vil en lettere og bedre kunne fremme spørsmål og krav overfor kommunale og fylkeskommunale myndigheter.

Forum for distriktssamarbeidet vil være distriktskonferanser som skal holdes med jevne mellomrom.

4. Som et ledd i forbundets aktivitetskampanje mener utvalget det er en fordel å samle flest mulig av de hus hvor fagbevegelsen er involvert.

I den forbindelse er medlemsavgiften endret dit hen at det betales kun en registreringsavgift på kr. 50.00. En håper på den måten på en større oppslutning om forbundet. Av de ca. 600 hus som arbeiderbevegelsen i dag eier eller er medeier i, er kun 247 registrerte medlemmer i forbundet.

Vedtektene i Folkets Hus Landsforbund er endret og revidert i samsvar med utvalgets innstilling. Endringene er godkjent av Sekretariatet i LO.

Det er i beretningsperioden holdt ett landsmøte, ett landsstyremøte og seks styremøter.

FOLKETS HUS FOND

Folkets Hus Fond har i 1972 mottatt 14 søknader om lån i fondet. Av disse ble 9 innvilget, 4 utsatt i påvente av nærmere opplysninger og 1 avslått. Selv om antallet lån er vesentlig mindre enn vanlig, er samlet lånebeløp det største som noensinne er innvilget på

årsbasis, nemlig *kr. 2 959 250.00*. De innvilgede lån fordeler seg på: 1 ordinær lån med *kr. 50 000.00*, 4 tilleggslån med *kr. 128 000.00*, og 4 pengeplasseringslån med i alt *kr. 2 781 250.00*. Av dette beløp refererer *kr. 1 085 000.00* seg til 3 nye byggeforetak, *kr. 1 781 250.00* gjelder 3 konverteringslån, og det resterende beløp, *kr. 93 000.00*, er 3 lån i forbindelse med drift og vedlikehold.

Videre har Folkets Hus Fond i 1972 mottatt og innvilget 3 søknader om prioritetsfravikelse, 3 søknader om avdragsfritak og 2 søknader om rentenedsettelse. Søknadene om avdragsfritak og rentenedsettelse er tidsbegrenset. På bakgrunn av til dels vanskelige driftsforhold må en ha lov å si at avdrags- og renteinngangen stort sett har gått bra.

Fondet har i 1972 avskrevet *kr. 133.00* i forbindelse med sletting av en eldre pantobligasjon, samt bevilget *kr. 5000.00* til et hus som kompensasjon for diskontoforhøyelsen. Som kjent ble Norges Banks diskonto økt med 1 prosent fra 1. oktober 1969. Sekretariatet i LO vedtok imidlertid at det ikke skulle foretas endring i rentesatsen for fondets utlån før 1. januar 1971. Hus som kunne dokumentere store driftsproblemer ble gitt anledning til å søke om rentelettelse. Det er på dette grunnlag forannevnte bevilgning ble ytet.

I beretningsperioden er det i alt avhendet 13 hus, hvorav de aller fleste er overtatt av kommunene. Det dreier seg om mindre og til dels gamle hus i utkantstrøk som visse har fylt sin misjon.

For et av husene ble lån fra Folkets Hus Fond stående med *kr. 9000.00*, som kommunen har fått overta på fondets vanlige vilkår.

Det er ingen som helst tvil om at mange av våre Folkets Hus rundt omkring i landet har store økonomiske problemer å baskes med, og dermed vanskeligheter med å få en økonomisk balanse i driften. Dersom lokalsamfunnet er interessert i å bevare miljøet omkring våre hus, må man finne fram til en eller annen form for kommunalt/statlig engasjement. Det må etableres stønadsordninger som garanterer driften av disse hus, det være seg Folkets Hus og/eller Samfunnshus.

Distriktskonferansene er det organ som skal påskynde denne utvikling.

Samarbeidskomitéen mellom LO og Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL).

Det er opprettet et samarbeidsutvalg mellom LO og Norske Boligbyggelags Landsforbund. Det har vært holdt 2 møter i samarbeidsutvalget. Man har der drøftet omfanget av det samarbeid som er aktuelt. LO får ofte til uttalelse komitéinnstillinger og

andre utredninger om boligspørsmål, og det vil være av stor interesse å utveksle synspunkter med NBBL i slike saker og om mulig også samordne organisasjonenes uttalelser.

Fra NBBLs side er det laget en oversikt over aktuelle boligpolitiske spørsmål. Denne oversikt skal gå ut sammen med materiellet til LO-kongressen. Oversikten omfatter boligbyggingens omfang, boligfinansiering, bostøtteordningen, kontroll med husleier og salgspriser, boligbeskatningen, arbeider- og funksjonærboliger, skjønnnsordningen og erstatningsutmålingen ved ekspropriasjon, lov om feste, leieboerbevegelsen, kooperative bedrifter i byggebransjen og preferanser for kommuner og sosiale boligselskaper.

Medlemmer av samarbeidsutvalget fra LOs side har vært Einar Strand, Thorleif Andresen og Lage Haugness, Fra NBBL — Harald Jansen, Ivar Mathisen og J. M. Sørgaard.

Arbeiderbevegelsens Arkiv.

Året 1972 var arkivets 63. driftsår. Arbeidet med ordningen av eldre og nytt tilsendt samt innkjøpt stoff har fortsatt som før. Utenom den vanlige løpende tilveksten fra organisasjoner og andre forbindelser er det i år mottatt større og mindre samlinger av uttrykk og trykt stoff fra 24 organisasjoner og institusjoner og fra 17 privatpersoner. Spesielt bør nevnes samlinger fra Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, Kommunistisk Ungdom (NKU), Arbeidernes Ungdomsfylking, Aksel Zachariassen, Finn Knudsen, Ragnvald Nygaard, Max Strobl. Fotograf Sven-Erik Svendsen har som vanlig bidratt med bilder og negativer fra fagbevegelsens møter o. l.

Fra sin dublettsamling har arkivet sendt stoff til en rekke institusjoner i inn- og utland. Bytteforbindelsen med arkiver i utlandet har vært opprettholdt. Det er i år kjøpt inn i alt 448 skrifter, derav 35 hovedoppgaver. Som før har arkivet mottatt et stort antall bøker og skrifter som gaver fra enkeltpersoner og institusjoner. Særlig er det grunn til å understreke at mange av arbeiderbevegelsens veteraner stadig tilfører arkivet verdifullt materiale. I de senere år har innsiget av arkivstoff stadig økt. Dette sammen med det økte behov for service på lesesalen, har gjort det vanskelig å få ordnet det nye stoffet så raskt som ønskelig. Mye mer eller mindre uordnet stoff har derfor hopet seg opp.

Kort over ny utenlandsk litteratur er sendt til Universitetsbibliotekets samkatalog. For hele året var besøket på lesesalen ca. 2500. Besøket var størst i november med 248 besøkende, minst i juli med 160 besøkende. Ut fra arkivet er det lånt 1272 skrifter, 178 fotos, 1 fane. Det er laget ca. 2000 fotostatkopier. Den vesentlige

del av det brukte materialet, det som benyttes på lesesalen, er nå som før ikke tatt med i statistikken. Et stort antall organisasjoner og personer har fått spørsmål besvart pr. brev og telefon.

Arbeidet med å samle stoff og reise lokalarkiver har fortsatt. Det eksisterer i dag Arbeiderbevegelsens lokalarkiv i Tønsberg og Kristiansand. Andre steder har det vist seg vanskelig å få fart i arbeidet. I Nord-Norge, Trøndelag og Stavanger har en tatt opp idéen å forsøke å realisere tanken om lokalarkiver knyttet til offentlige institusjoner. Året 1973 vil trolig vise om det er mulig å berge arbeiderbevegelsens lokale arkivstoff på denne måten.

I likhet med tidligere år er det gitt orientering om arkivet i lag og organisasjoner. Det har vært 3 større omvisninger i arkivet. Arbeidet med å yte service overfor fagbevegelsen når det gjelder handboksamlinger har fortsatt.

Tilgangen på nye studenter og forskere som søker materiale i Arbeiderbevegelsens Arkiv øker fremdeles. Kontakten med forskningsmiljøene i Trondheim, Bergen og Oslo er god. Arkivaren har fortsatt som sensor og eksaminator i historie ved Universitetet i Oslo. Han har i høstsemestret igjen gitt undervisning i arbeiderbevegelsens historie. Det samme gjelder også den vitenskapelige assistenten.

Arkivaren deltok på møte i International association of labour history institutions i Zürich og på Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung i Linz. Han deltok også etter invitasjon fra Deutsche Historiker-Gesellschaft på historikerkongress i Dresden.

Arbeidet med å oppspore brever fra norske arbeiderledere i utenlandske arkiver har fortsatt. Fra Marx-Lenin-instituttet i Moskva er en rekke brever overført i fotokopier.

Også i år har det vært en rekke utenlandske forskere i arkivet. — Arkivet har fortsatt tilsyn med biblioteket på Sørmarka.

I 1972 har arkivet for første gang hatt økonomisk tilskott fra staten. Staten er samtidig blitt representert i arkivets styre. Den offentlige støtten har gjort det mulig å utvide personalet med en vitenskapelig assistent.

Det har i år vært holdt 3 styremøter.

Arkivets styre har i 1972 vært: Ivar Leveraas (formann), Kurt Mosbakk (nestformann), Per Haraldsson, Oscar Olsen, alle fra LO, Edvard Bull, John Sundhagen og Håkon Johnsen fra DNA, samt Statens representant, riksarkivar Dagfinn Mannsåker.

Personalet: Arkivar Arne Kokkvoll, bibliotekarene Berit Ch. Nielsen og Kari Lund Bråthen (fra 1. august), vitenskapelig assistent Svein Damslara (fra 1. september), arkivassistentene Gunhild Wang og Kåre Auale.

LOs distriktkontorer.

ØSTFOLD

Distriktsssekretær: *Thorleif Hansen.*

Organisasjonsoversikt.

I kontorets arbeidsområde var det pr. 1. januar 1972 7 samorganisasjoner og 256 fagforeninger/grupper med et samlet medlemstall på 42 571.

Pr. 31. desember 1972 var det 7 samorganisasjoner med 254 fagforeninger/grupper med et samlet medlemstall på 42 653. Heri er også Østfold-avdelingene inkludert.

Endringer i foreningene 1972.

Spjørøy Stenhuggerforening er gått inn i Fredrikstad Bygningsarbeiderforening fra 31. desember 1972, da de ikke lenger har betalende medlemmer. *Spydeberg Høvleriarbeiderforening* og *Knapstad Høvleriarbeiderforening*, er slått sammen fra 30. oktober 1972.

Nytt navn: *Spydeberg Sag/Bygningsarbeiderforening.*

Rakkestad Sag/Tomt/Høvleriarbeiderforening og *Rakkestad Bygningsarbeiderforening*, er slått sammen fra 1. juli 1972.

Nytt navn: *Rakkestad Høvleri*bygningsarbeiderforening.*

Våler Skog- og Landarbeiderforening er strøket i forbundet 31. desember 1971.

Solbergfoss Lensearbeiderforening — gått inn i avdeling 798 *Glennetan-gens Lensearbeiderforening.*

Tomter Jern- og Metallarbeiderforening strøket i forbundet 31. desember 1971.

Møter.

Det er holdt 6 møter i tilsynsutvalget ved kontoret, og behandlet i alt 46 saker.

Kontoret har vært representert i samorganisasjonene på 25 styre- og årsmøter.

Felles fagforeningsstyremøter/tillitsmannsmøter.

4 med til sammen 139 deltakere, hvor følgende emner har vært behandlet: Utviklingen med LO-*Inform.* Formannsskifte. — 1. mai-komiteéns regnskap for 1971. Den faglige og politiske situasjon. Bedriftsdemokrati.

*«LO-*Inform* 74».*

Sekretæren har deltatt i 22 møter i forbindelse med opplegg av LO-*Inform.* Det er avviklet 5 startkonferanser med i alt 79 deltakere og et helgekurs med 30 deltakere.

Ved årets utgang var det ved kontoret registrert 117 *Inform*-grupper med til sammen 704 deltakere.

Debattheftet er sendt til alle 704 med svarskjema.

Som korttidssekretærer i forbindelse med LO-*Inform* har vært benyttet: Arne Pettersen, Sarpsborg, Guttorm Lund, Mysen, og Bengt Johansen, Moss,

EF-møter.

Sekretæren har deltatt i 15 møter og konferanser vedrørende opplegg i EF-saken.

Det er avviklet EF-møter i 4 samorganisasjoner med til sammen 125 deltakere. Innledere var: Stortingsrepresentant Thorbjørn Kultorp, Gunnar Skaug, Ingvar Bakken og Arvid Johansson.

Det er også holdt 2 kontaktmøter med 32 deltakere, og 1 bedriftsmøte med 60 deltakere.

I Sarpsborg ble det arrangert et informasjonsmøte med Industriminister Finn Lid som innleder. Dette var besøkt av 130.

Sekretæren har også deltatt i en delegasjonsreise til Brussel i dagene 23.—26. februar 1972 i forbindelse med samme.

Når det gjelder kontorets engasjement i EF-saken, var følgende korttidssekretærer tilsatt inntil avstemningen: Arne Pettersen, Sarpsborg, Gut-torm Lunde, Mysen, og Knut Lier, Askim.

Kontoret har distribuert LOs-brosjyrer om EF-saken.

Andre arrangements:

Det er avviklet en 2 dagers konferanse for representanter i samorganisasjonene i Østfold med 18 deltakere. Innledere: Sekretær Kjell Lien, LO, og Ronald Bye, DNA, som innledet om: Samorganisasjonenes plass og opp-gaver i LOs organisasjonsoppbygging og Faglig/politisk arbeid i fagbeve-gelsen.

1 tillitsmannskonferanse for tillitsmenn fra ulike fagforeninger i Østfold. — 26 deltakere. Innleder: Sekretær Leif Haraldseth, LO.

Møter i fagforeningene.

Kontoret har vært representert i 11 fagforeningsmøter med orienteringer om ulike emner.

Andre organisasjoner:

I andre organisasjoner har sekretæren deltatt med 22 forelesninger for 402 deltakere.

Andre møter:

Sekretæren har representert i 48 møter i AOF, partiet, Landsbankens Fredrikstad-avdeling, og i fylkeskommunale utvalg og komitéer.

Nyorganisering.

Det er gjennom kontoret organisert 15 nye medlemmer tilsluttet ulike forbund, og overført 6 medlemskap gjennom Norsk Sjømannsforbund. Det er holdt 3 spesielle møter for nyorganisering.

Twister:

Det er ved kontoret i 1972 behandlet i alt 12 tvistesaker.

Representasjon.

Kontoret har i 1972 representert i 35 arrangements i andre organisa-sjoner etc.

Studie- og opplysningsarbeidet.

Det er i 1972 avviklet TWI-kurs for 12 grupper med til sammen 124 del-takere. Sekretæren har deltatt i 5 møter vedrørende studie/opplysnings-arbeid.

Kontoret arrangerte 6.—7. mai 1972 en svensk/norsk helgekonferanse i Strömstad. Innledere: Kommunalminister Oddvar Nordli, Norge, og Innen-riksminister E. Holmquist, Sverige.

Emner: Industri/Miljø — i Bohuslän/Østfold.

Det deltok 35 representanter fra hvert land.

Sekretæren deltok i tida 17.—30. juni 1972 på sommerkurs i England for fastlønnte tillitsmenn i arbeiderbevegelsen.

Reisedager.

Sekretæren har i 1972 hatt i alt 163 reisedager.

HEDMARK

Distriktssekretærer:

Aage Sjøgård (delvis permisjon), Johnny Røed.

Organisasjonsoversikt:

I distriktskontorets arbeidsområde var det 1. januar 1972: 20 samorganisasjoner som omfatter 27 641 medlemmer. Pr. 31. desember 1972: 20 samorganisasjoner med 443 fagforeninger med til sammen 27 631 medlemmer.

Nye fagforeninger:

Avd. 117 av NFATF, Ringsaker, 33 medlemmer. Hamar og Omland krets av NPF, 93 medlemmer.

Sammenslåtte/oppløste fagforeninger:

Namnå sag- og høvleriarbeiderforening, avd. 131, er slått sammen med Kirkenær Sag og Høvleri, avd. 137. Bånerud skog og land, avd. 18, er oppløst og medlemmer overført til Tørmoen skog og land, avd. 287. Sigernes skog og land, avd. 178, er slått sammen med Jaren skog og land, avd. 149. Hedmark Landpostbudlag og Hamar avd. av NPF er oppløst og i stedet er medlemmene gått inn i ny forening, Hamar og Omland krets av NPF. Norsk Arbeidsmandsforbund har opprettet storavdeling i Hedmark. De fleste tidligere fagforeninger fortsetter som grupper og er tatt med i antall fagforeninger.

Møter:

Tilsynsutvalget har i året hatt 10 møter. Distriktskontoret har vært representert på 25 møter i samorganisasjonene — årsmøter, felles fagforeningsstyremøter og styremøter. Det har vært arrangert 2 fylkeskonferanser før tariffrevisjonen i vår. Fylkesutvalget i LO-inform har hatt 3 møter. Det er avviklet 3 fylkeskonferanser om LO-inform og 5 regionale konferanser. Videre har kontoret vært representert på 20 møter i samorganisasjonene og fagforeningene om arbeidet med LO-inform. Kontoret har vært representert på 9 andre møter i fagforeningene. I tillegg har kontoret vært representert på 58 andre møter og konferanser.

EF-valgkampen:

Under arbeid før folkeavstemningen i EF-saken ble opplegget samordnet med DNAs fylkesparti. Kontoret hadde 4 korttidssekretærer, faglig/politisk utvalg 1.

Dette arbeid kan sammenfattes slik: Møter med arbeidsplass og EF-kontakter: 22 møter. Lag- og partimøter: 31. Fagforeninger: 12 møter. Bedriftsbesøk: 117 møter. Husmøter: 6. «Stands»: 19 møter.

Tvister:

Ved kontoret er det behandlet 7 tvistesaker. De som ikke er blitt løst lokalt, er oversendt forbundene. Ved henvendelser til kontoret eller over telefon fra tillitsmenn og medlemmer er en mengde spørsmål besvart. (Spørsmål om fortolkninger av forskjellige lover og avtaler m. v.)

Opplysningsarbeidet:

Det er avviklet 3 TWI-kurs med til sammen 73 deltakere. Kontoret hadde lagt opp til 3 nye kurs som måtte avlyses da instruktøren ble syk. Sekretæren har vært kursleder for en faglig dagskole på Hamar og et kurs om Bedriftsdemokrati på Dovrefjell. Videre har sekretæren vært foreleser ved et landsdelskurs for NFATF og i et ukekurs på Dovrefjell. Sekretæren har

vært leder og forelest på 2 helgekurs om «Nøkkelukset», 2 om Bedrifts-demokrati og ett om forsikringer. Forelest for en gruppe studenter på Elve-rum Lærerskole om LO. I samarbeid med Norsk Folkehjelp arrangert en dagskonferanse om Helse-, Trivsel- og miljø på Kongsvinger. Ved lokale kurs i Bedriftsdemokrati har sekretæren forelest for 10 grupper. Kursene har vært arrangert i samarbeid med AOFs avdelingskontor, samorganisa-sjonene og fagforeningene. Sekretæren har også deltatt i 7 konferanser om studie- og opplysningsarbeid arrangert av AOF. *Aage Sjøgård* har forelest ved 3 kurs om Bedriftsdemokrati og deltatt på 7 møter i samorganisasjonene og fagforeningene. *Johnny Røed* har deltatt i studiereiser til Brussel og har vært på et ukekurs om tysk fagbevegelse i Tyskland. Sekretærene har i 1972 hatt 149 reisedager og kjørt 11 563 km i LOs tjeneste.

OPPLAND

Distriktssekretær: *Ole Knapp*.

Organisasjonsoversikt.

I distriktskontorets arbeidsområde var det:

1. januar 1972: 11 samorganisasjoner omfattende 291 fagforeninger. — 22 209 medlemmer 31. desember 1972: 11 samorganisasjoner omfattende 291 fagforeninger.

Jernbaneforbundet og Lokomotivmannsforbundet og Sjømannsforbundet er holdt utenfor oversikten.

Nye foreninger.

Ingen.

Oppløste foreninger.

Ingen.

Nyorganisering.

I 1972 er det organisert 22 personer direkte gjennom distriktskontoret. I forbindelse med nyorganisering har distriktssekretæren deltatt i 10 møter.

Møter.

Tilsynet: 5. Samorganisasjoner: 21. Faglig/politiske konferanser: 19. Andre møter og konferanser: 79.

Tvister.

Det er i alt holdt 21 møter om tvistesaker behandlet ved kontoret. De som ikke er løst lokalt er sendt forbundene til videre behandling.

Opplysningsarbeidet.

Sekretæren var kursleder ved AOFs kurs i «Forhandlingsteknikk» på Dovrefjell Hotell 12.—18. mars og foreleste ved samme kurs.

Sekretæren har videre forelest på følgende ukekurser:

N.A.F.s kurs for bedriftsledere, Halvorsbøle. NBIAFs ungdomskurs, Dom-bås Turisthotell. NBIAFs faglige grunnkurs, Dovrefjell Hotell. AOFs kurs i forhandlingsteknikk, Dovrefjell Hotell. NBIAFs faglige grunnkurs, Dovrefjell Hotell. NBIAFs ungdomskurs, Dovrefjell Hotell. AOFs dagskole, Rau-foss. AOFs dagskole, Gjøvik. N.A.F.s kurs for bedriftsledere, Halvorsbøle.

Ermene var «Lov og Rett i arbeidslivet», «Landsorganisasjonen i Norge», «Forhandlingsteknikk» og «Faglig aktuelt».

Videre har kontoret arrangert eller medvirket ved en rekke helgekurs — konferanser vedrørende Forsikringsordninger, LO-inform, Miljøundersøkelse m. v.

LO-Inform.

I forbindelse med LO-Inform hadde kontoret 4 korttidssekretærer tilsatt. Det ble i alt foretatt 240 bedriftsbesøk.

Ved årets utgang er det opprettet 121 Informgrupper.

TWI-kurs.

Det er avviklet 3 TWI-kurs med 32 deltakere.

Reisedager.

Sekretæren har hatt 132 reisedager.

BUSKERUD

Distriktssekretær: *Thorbjørn Hagen.*

Pr. 31. desember 1972 var det i kontorets virkeområde ca. 36 200 medlemmer, fordelt på 294 fagforeninger og 14 samorganisasjoner.

Oppløste fagforeninger:

Viker Skog- og Landarbeiderforening, Øvre Sigdal Skog- og Landarbeiderforening, Torpo Sag- og Høvleriarbeiderforening og Kongsberg Konfeksjonsarbeiderforening avd. 58.

Nye fagforeninger.

Kleivi Kjemiske Industriarbeiderforening og Flå Trearbeiderforening.

Nyorganisering.

Arbeidet i forbindelse med nyorganisering har fortsatt, og kontoret har vært i kontakt med Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer hvor det ble gjennomført en møteserie med en del samorganisasjoner, med sikte på deres bistand til å skaffe kontakter med henblikk på nyorganisering. Kontoret har sammen med Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund søkt organisert de ansatte ved Tyri Fabrikker, Hågensens Plast, Teknisk Fiberplast, Vestfossen Vaskeri. Øvrige firmaer som er besøkt hvor folkene er organisert eller det arbeides med å få de organisert, er følgende: Dølviken Bilsenter, Amot, Oslo Sveisebedrift, Eggedal, Nora Lager, Gol og Ås Treverefabrikk, Svene.

LO-Inform.

Arbeidet med LO-inform har fortsatt, og det er opprettet 107 grupper til nå. Kontoret ansatte Roy Nilsen som korttidssekretær i 6 uker, hvor arbeidet besto i å besøke arbeidsplasser og opprette flere grupper.

Kartlegging av arbeidsplassene er under arbeid, og blir utført av de enkelte samorganisasjoner, sammen med fagforeningene og informgruppene.

EF-saken.

Kontoret har drevet et utstrakt informasjonsarbeid i denne saken, ved at det har vært holdt møter i samorganisasjonene og fagforeningene. Det ble ansatt 3 korttidssekretærer, Gunvor Løver, Hilmar Gundersen og Roy Nilsen, i tidsrommet 14. august—25. september 1972. Deres arbeidsoppgave, sammen med LO-sekretæren, var informasjon på arbeidsplassene. Det ble besøkt til sammen 285 arbeidsplasser. I tillegg til dette har statsråder, stortingsmenn og andre drevet informasjon i møter og på arbeidsplasser.

Resultatet av folkeavstemmingen i Buskerud ble 53,8 prosent ja og 46,2 prosent nei. Svelvik 59,7 prosent ja og 40,3 prosent nei. Sande 53,9 prosent ja og 46,1 prosent nei.

Bedriftsdemokratiet.

Etter folkeavstemmingen om EF har bedriftsdemokratisaken blitt kjørt fram, og det er holdt 3 helgekonsferanser, og 2 dagkonsferanser, hvor 95 bedrifter med til sammen 190 har deltatt.

Twister.

Kontoret har hatt 14 twister til behandling. Videre, som vanlig, en rekke henvendelser fra medlemmer angående fortolkningspørsmål.

Møter.

Tilsynsutvalget har hatt 7 møter. Sekretæren har deltatt på 47 møter i samorganisasjonene, og har innledet og orientert om faglige spørsmål, EF-saken, LO-*Inform* og Tariffrevisjonen.

Møter i fagforeningene.

Sekretæren har hatt 12 møter med fagforeningene hvor det har vært innledet i forskjellige emner eller hvor sekretæren har besvart spørsmål om saker vedrørende LOs virksomhet.

Opplysningsarbeidet.

Sekretæren har forelest på 36 kurs i forskjellige emner, som Arbeidervernlov — Ferielov — Hovedavtaler — Forhandlingsteknikk — Arbeidstvistloven — Sekretærarbeid — Bedriftsdemokrati — Organisasjonskunnskap — Konflikt.

Det er avviklet TWI-kurs for 14 grupper med 131 deltakere.

Forskjellig.

1. onsdag i hver måned unntatt juli har gått med til kontordag på Hønefoss.

Sekretær Thorbjørn Hagen har hatt 164 reisedager.

TELEMARK OG VESTFOLD

Distriktssekretær: *Harald E. Olsen.*

Medlemsoversikt.

Pr. 31. desember 1972 var det i kontorets område ca. 420 fagforeninger med ca. 50 000 medlemmer.

Det er 14 samorganisasjoner i kontorets område.

Oppløste fagforeninger.

Tønsberg Skotøyarbeiderforening, avd. 130, Tinnfoss Sliperiarbeiderforening og Nedre Kammerfoss av NSLF, avd. 203.

Møter.

Sekretæren har deltatt i følgende møter og konferanser:

Agitasjon/nyorganisering, 7 møter, møter i fagforeninger 27, møter i samorganisasjonen 25, i andre organisasjoner 25, om tariff-twister 8, faglig/politisk arbeid 16 og AOFs rådgivende utvalg for Vestfold og Telemark 12.

Opplysningsarbeidet.

Sekretæren har forelest på følgende tiltak:

AOFs helgekurs i Kragerø, AOFs helgekurs i Stavern, AOFs helgekurs i Bø, AOFs dagskole i Sandefjord, AOFs dagskole i Porsgrunn, AOFs 2 ukerskurs på Fagerfjell for representanter fra samorganisasjonene, AOFs ukekurs på Fagerfjell, AOFs helgekonsferanse for forsikringsutvalg på

Vinje Hotell, AOFs helgekonferanse for forsikringsutvalg på Nørsjø Turistheim, AOFs helgekonferanse for forsikringsutvalg på Grand Hotell, Larvik, AOFs helgekonferanse for forsikringsutvalg på Gavelstad Pensjonat. Tønsberg Samorganisasjons helgekurs på Gavelstad Pensjonat. Helgekurs for Skien Jern og Metall. Dagskole for Jern og Metall på Kongsberg. Helgekurs for våre samorganisasjoner på Grand Hotell, Larvik, helgekurs for klubben hos A/S T. Nilsen, Skien, holdt i Bø, helgekurs for ansatte og tillitsmenn ved Midt-Telemark Samvirkelag, helgekurs for fagorganisert ungdom i Vestfold i Tønsberg.

Tariffrevisjonen.

På en fylkeskonferanse for Telemark som ble holdt i Skien, orienterte Tor Aspengen om tariff-forslaget for 60 tillitsmenn.

På en fylkeskonferanse for Vestfold som ble holdt i Tønsberg, orienterte Tor Halvorsen om tariff-forslaget for 45 tillitsmenn.

Sekretæren var i en rekke samorganisasjoner og fagforeninger og holdt orienteringer.

Sekretæren har deltatt i 21 møter og konferanser om LO-Inform. Vi hadde ved årsskiftet 152 informgrupper som alle gjennomgår studieopplegg.

Kartleggingsarbeidet over organisasjonsforholdene gjennomføres i alle organisasjonsdistriktene.

EF.

I forbindelse med EF-saken ble det for 8 uker tilsatt 2 korttidssekretærer i Vestfold og 3 i Telemark. De drev i vesentlig grad oppsøkende virksomhet på arbeidsplassene, spredning av materiell m. v.

Sekretæren deltok i 49 møter og konferanser.

Folkeavstemningen ga som resultat:

I Telemark 38.2 prosent JA og 61.8 prosent NEI.

I Vestfold: 56.5 prosent JA og 43.5 prosent NEI.

Bedriftsdemokrati.

I samarbeid med AOFs avdelingskontorer i Vestfold og Telemark er det gjennomført følgende tiltak om bedriftsdemokratiet:

I Vestfold: 4 dagskonferanser med 150 deltakere og 2 helgekonferanser med 64 deltakere.

I Telemark: 12 dagskonferanser med 366 deltakere og 5 helgekonferanser med 132 deltakere.

LOs Distriktskontor/AOFs Avdelingskontorer i Vestfold og Telemark.

Vi har kontorfellesskap med AOFs Avdelingskontor for Telemark. AOFs Avdelingskontor for Vestfold har kontor i Samfunnshuset, Tønsberg. Vi har et godt samarbeid med AOF-instruktørene og sekretæren er medlem av AOFs Rådgivende utvalg for begge fylker.

Det er stor aktivitet i studiearbeidet. Det er en markert økning i den innadvendte virksomhet, noe vi tilskriver LO-inform, loven om bedriftsdemokrati og de økonomiske tilskudd fondet gir.

Tilsynsutvalget

har hatt 9 møter i 1972.

Sekretæren har hatt 203 reisedager/møtekelder.

AUST- OG VEST-AGDER

Distriktssekretærer: *Oddvar Gøthesen* og *Aage Bjorvand*.

Organisasjonsoversikt.

I distriktskontorets område var det pr. 31. desember 1972 15 samorganisasjoner som omfattet 219 fagforeninger, og pr. 31. desember 1972 249 fagforeninger med ca. 24 500 medlemmer.

Møter.

Kontorets sekretærer har deltatt i 213 møter og konferanser.

Det er holdt i alt 76 foredrag på kurs og konferanser.

Det er holdt forelesninger om LO på samtlige yrkesskoler i Agderfylkene.

Tilsynsutvalget har hatt 5 møter.

Tariffarbeidet.

Nye overenskomster: 3. — Tvister: 15.

Opplysningsarbeidet.

I årets løp er det i alt avviklet ca. 350 studietiltak med ca. 4000 deltakere. Herav 80 tiltak med utelukkende faglige emner fordelt på ukekurs, dag-skoler, kveldsskoler, forelesningsrekker, helgekurs og studieringer.

Kontorets sekretærer har til sammen hatt 211 reisedager. I tillegg kommer reisevirksomheten til kortidssekretærene, som ble ansatt i forbindelse med EF-informasjonen og LO-Inform-virksomheten i tidsrommet 14. august—29. oktober.

ROGALAND

Distriktssekretær: *Arne Li*.

Organisasjonsoversikt.

Pr. 31. desember 1972 var det 9 samorganisasjoner med 244 fagforeninger med et samlet medlemstall på ca. 37 000 medlemmer. Organisasjonsprosenten i Rogaland ligger på om lag 45 prosent.

Agitasjonsmøter.

Medvirket på i alt 4 møter for NNN og NFATF i Sandnes — Jæren og Ryfylke.

Tvister.

Det er i alt holdt 27 møter om forskjellige tvistesaker i distriktet.

Møter:

Det er holdt 13 møter i samorganisasjonene, 19 i fagforeninger og dessuten har sekretæren deltatt på 38 møter i andre organisasjoner. Det har vært 8 møter i tilsynsutvalget.

Opplysningsarbeidet.

Sekretæren har forelest på i alt 21 ulike kurs — skoler og konferanser. Dessuten på en rekke EF-møter.

Det er ved utgangen av november måned registrert i alt 44 LO-Inform grupper i Rogaland.

Representasjon.

Kontoret var også i år vert for en delegasjon fra LO i Østerrike og fra det britiske LO og arbeiderparti.

Sekretæren har hatt 116 reisedager/møtekvelder.

BERGEN, HORDALAND, SOGN OG FJORDANE

Distriktssekretærer: *Finn Lien og Olav Lerø.*

Ved utgangen av året har vi 18 samorganisasjoner. Samorganisasjonene i Bergen og Fana er i løpet av året sluttet sammen i forbindelse med kommunesammenslutningen fra 1. januar 1972.

Spørsmål om opprettelse av samorganisasjoner i Nordhordland, Vik i Sogn og Stryn i Nordfjord har vært drøftet med de lokale foreningene.

Nye foreninger.

De ansatte er blitt organisert ved følgende bedrifter hvor vi tidligere ikke har hatt medlemmer:

Sortland Møbelfabrikk, Huglo — Norsk Treindustriarbeiderforbånd, Osterøy Ungdomsskole, rengjøring — Norsk Kommuneforbund, Tjeldstø Slip, Øygarden — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Namco, Fjell — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Sogn mek. Verksted, Vik — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Møter.

Et betydelig antall regionale eller fylkesvise møter og konferanser er holdt i 1972, til dels i fellesskap med AOF eller Hordaland Arbeiderparti vedrørende LO-*Inform*, bedriftsdemokratiet, tariffrevisjonen, EF-saken og andre faglig/politiske spørsmål.

Det samme er tilfelle for møter i samorganisasjoner og avdelinger. Særlig i forbindelse med EF-informasjonen ble det avviklet bedriftsmøter i lunsjpauser for de ansatte ved ca. 200 bedrifter. Informasjon på disse møtene ble i hovedsak gitt ved et medlem av Regjeringen eller stortingsrepresentanter, samt av LOs formann.

Som vanlig har distriktssekretærene deltatt i møter i Bergen og Hordaland Arbeids- og tiltaksnemnd, Hordaland Fylkesnemnd for A-trygdesaker, distriktsstyret for Statens Teknologiske Institutt, og dessuten i en rekke møter i parti-, kommunale- og private organisasjoner.

Sekretær Olav Lerø var årets 1. mai-taler i Vik i Sogn.

Opplysningsarbeidet.

Sekretærene har forelest på en rekke ukekurs, kvelds- og dagskoler arrangert av AOF, forbund eller avdelinger.

Det har videre vært forelest på yrkesskoler, Statens Teknologiske Institutt, Bergen Lærerskole, Bergen Tekniske skole og N.A.F.s kurs for lederutvikling vedrørende LO og fagbevegelsens oppbygging og oppgaver.

Ved NRK Vestlandssendingen har sekretærene sammen med N.A.F. medvirket i programposten «Organisasjonslivet her vest». Denne programposten sendes en gang hvert kvartal.

LO-*Inform*, arbeidsmiljøet, tariffrevisjonen, EF-saken, bedriftsdemokratiet, AOFs kurstilbud og Landsbankens nyopprettede bankavdeling i Bergen har utgjort hovedinnholdet i den orientering vi har gitt gjennom disse sendingene.

Kontoret har dessuten vært representert på to seminarer, arrangert av Samarbeidsrådet LO — N.A.F.

TWI-instruktør Arne Michelsen har i vårt distrikt holdt 18 kurs i 9 bedrifter med ca. 200 deltakere.

Korttidssekretærer.

I tidsrommet 14. august til medio oktober virket Erling Fossen, Asbjørn Hultgren og Bjarne Eikeset henholdsvis fra Høyanger, Ardal og Svelgen, som korttidssekretærer i Sogn og Fjordane fylke.

Gunnar Andahl-Pedersen, Lars I. Aase og Asbjørn Finnsås virket i samme tidsrom i Bergen og Hordaland.

Delegasjoner.

Distriktskontoret har tilrettelagt delegasjonsbesøk i Bergen: Den 16. mai for kvinnelig delegasjon fra fagbevegelsen i Sovjet, og den 13. november for internasjonal sekretær i Næringsmiddelarbeiderforbundet i Sovjet, Evgenia F. Ignatyeva.

Landsbanken A/S.

Den 7. august åpnet Landsbanken A/S avdeling i Bergen. Banken har sitt eget stedlige styre med Ragnar Juul Morken som formann. Distriktssekretær Finn Lien er LOs representant i styret med Olav Lerø som varammann.

MØRE OG ROMSDAL

Distriktssekretær: *Yngve Haagensen.*

Organisasjonsoversikt.

I distriktskontorets virkeområde pr. 31. desember 1972 var det ca. 23 000 medlemmer fordelt på 270 foreninger og 12 faglige samorganisasjoner. Det er i 1972 etablert 4 nye fagforeninger, mens 35 er utgått på grunn av Arbeidsmandsforbundets overgang til storavdeling. 3 samorganisasjoner er strøket på grunn av manglende aktivitet.

Hovedoppgavene.

Arbeidet på kontoret har i første rekke vært knyttet til EF-valget, LO-*Inform* 74 og Bedriftsdemokrati.

Tvister.

Kontoret har vært involert i 18 tvistesaker, som er tatt opp — dels direkte med vedkommende arbeidsgiver, dels gjennom det aktuelle fagforbund. Kontoret har vært representert i ordinære forhandlings- og organisasjonsmessige møter.

Møtevirkomheten.

Kontoret har vært representert ved 39 møter i samorganisasjonene (års-møter — felles fagforeningsmøter og styremøter) 19 møter i fagforeningene — 75 møter i samarbeidende organisasjoner, fylkeskommunale ombud og konferanser sentralt, samt 15 agitasjonsmøter. Det har vært holdt 5 møter i Tilsynsutvalget.

Opplysningsarbeidet.

Sekretæren har hatt 29 forelesninger ved kurs arrangert av AOF, forbundene og AUF.

Lo-Inform 74.

Det har vært holdt 1 møte i Distriktsutvalget, 3 helgekurs for gruppeledere med 85 deltakere, 9 startkonferanser med 252 deltakere. LO-Inform har videre vært ett av emnene på en rekke helgekurs, i felles fagforeningsstyremøter i samorganisasjonene, samt fagforeningsklubbmøter.

Sekretæren har hatt 171 reisedager og kjørt 12 168 km i LOs tjeneste.

TRØNDELAGSFYLKENE

Distriktssekretærer: *Rikhard Haugen og Rolf Thore Hildebrandt.*

I kontorets arbeidsområde var det pr. 1. januar 1972 26 samorganisasjoner med til sammen 342 foreninger. Ved årets utgang samme antall samorganisasjoner med 376 foreninger.

Pr. 1. januar 1972 var det 477 foreninger med til sammen ca. 48 000 medlemmer og ved årets utgang 481 foreninger med ca. 51 000 medlemmer.

Utgåtte foreninger.

På grunn av sammenslåing til store enheter: Ytterøy Skog- og Landarbeiderforening, Østborg Skog- og Landarbeiderforening, Steinkjer Kjemiske forening, Shoddyarbeidernes forening og Trana Teglverksarbeiderforening.

Nye foreninger.

NFATF avd. 121 — Meråker, Landsforeningen for Embetskontorene avd. 104—6 S.-T., Landsforeningen for Embetskontorene avd. 104—35 N.-T., Yrskesskolenes Landsforening avd. N. T. 102—35, Joma Arbeidsmannsforening, Namsskogan Platearbeiderforening, Trondheim og Omegn Kjele- og Maskinpasserforening og Sør-Trøndelag avd. av Norsk Sosionomforbund. Innenfor Hotell og Restaurantarbeiderforbundet er det dessuten dannet en gruppe i Rørvik.

Tariffarbeidet.

Kontoret har vært behjelpelig med å opprette 3 nye overenskomster og revidert 4. I tillegg kommer den tjeneste som er ydet vedrørende årets tariffoppgjør. Dessuten har kontoret ført forhandlinger og løst 24 tvistesaker. Videre er en rekke saker løst uten formelle forhandlinger.

Møtevirksomheten.

Tilsynsutvalget har hatt 5 møter. Sekretærene har vært til stede på 32 møter i samorganisasjonene fordelt på årsmøter, styremøter og felles fagforeningsmøter, og på om lag 235 møter i samband med representasjon, opplysningsarbeid og faglige saker i ulike organisasjoner.

Opplysningsvirksomhet og informasjon.

Sekretærene har holdt 102 forelesninger om bl. a. Arbeidervernloven, Ferieloven, Hovedavtalen, Arbeidstvistloven, Forhandlingsteknikk, LOs og forbundenes virksomhet og oppbygging, Bedriftsdemokrati, Fagbevegelsen og forsikring og LO-Inform.

Det er holdt 5 TWI-kurs med til sammen 51 deltakere.

Videre kan nevnes at det er holdt forelesninger for noen avgangsklasser ved Trondheim Tekniske skole om fagbevegelsens virksomhet, og om samme emne ved en del yrkesskoler.

Sekretærene har vært til stede på møter i AOFs rådgivende utvalg for Sør- og Nord-Trøndelag, seminar om Demokrati i arbeidslivet og konferanse med AOF for fastlønte tillitsmenn i Trøndelag og Møre.

De største saker som kontoret har arbeidet med er informasjonsvirksomheten om EF og LO-Inform. I forbindelse med disse saker har sekretærene hatt en rekke møter og konferanser i alle organisasjonsledd.

I årets løp er det sendt 2230 skriv og rundskriv og mottatt 1024.

Reisedager.

Rikhard Haugen 151 og Rolf Thore Hildebrandt 174.

NORDLAND

Distriktssekretærer: *Hans Nordahl Jensen* og *Odd M. Bakkejord*.

Organisasjonsoversikt.

I Nordland var det pr. 1. januar 1972 20 samorganisasjoner som omfattet 341 avdelinger, hertil 73 avdelinger utenom samorganisasjonene, i alt 414 avdelinger med 30100 medlemmer.

Pr. 31. desember 1972 var det 20 samorganisasjoner som omfattet 317 avdelinger, hertil 47 avdelinger utenom samorganisasjonene, i alt 364 avdelinger med ca. 30 500 medlemmer.

Nye avdelinger.

Hemnes Bygningsarbeiderforening og Ballangen Bygningsarbeiderforening, Handel og Kontor, Bø i Vesterålen.

Nedlagte avdelinger.

Avdeling 52 av NFATF, Svolvær, avdeling 173 av Jern- og Metall, Brønnøysund, avdeling 186 av Jern og Metall, Sortland, avdeling 402 av Bygningsarbeiderforbundet, Lødingen (overført til Ballangen), avdeling 463 av Bygningsarbeiderforbundet, Stamsund (overført til Vestvågøy), avdeling 119 av Transportarbeiderforbundet, Lødingen, og avdeling 165 av NNN, Kabelvåg. Sulitjelmabanens Forening (Jernbanen nedlagt).

Norsk Arbeidsmandsforbund har dannet storavdeling for Nordland, og forbundets tidligere avdelinger er gått inn i storavdelingen som grupper.

Tilsynsutvalget.

Tilsynsutvalget har hatt 8 møter og behandlet 37 saker.

Representasjon.

Nordland Framtids årsmøte i Bodø 25. mars 1972.

Nordland Arbeiderpartis årsmøte i Bodø 19.—20. februar 1972.

Arbeiderbevegelsens Nordkalottkomiteé i Kiruna 8. mai 1972.

Kommuneforbundets Distriktsorganisasjons årsmøte i Bodø 13. mai 1972.

Diverse AOF-møter i Bodø, Bardufoss og Tromsø om studieopplegget vedrørende Landsdelsplanen for Nord-Norge.

Nordkalottkonferansen for tillitsmenn innen arbeiderbevegelsen, Kalix 17.—18. juni 1972.

Nordland Fylkes Fiskarlags årsmøte i Bodø 7.—8. september 1972.

Nordland Koop. Fylkeslags årsmøte i Bodø 11.—12. september 1972.

Samarbeidsrådet LO-N.A.F. diverse konferanser og kurs i Tromsø 18.—21. april 1972.

Diverse møter i Vern og Velferd.

Norsk Folkehjelps konferanser i Gausdal 21.—23. januar og Fauske 28.—29. oktober. Jubileumsmøte NTLs stedsstyre for Ofoten 15. november 1972. Faglig-politisk konferanse i Tromsø 6. desember 1972. Diverse møter i AOFs rådgivende utvalg. DNAs Nordkalottkonferanse i Narvik 15. mars 1972. Studiesammendra for Nordland årsmøte 8.—9. april 1972. AOFs sommerskole for fastlønte tillitsmenn i England og Skottland 17.—30. juni 1972. Diverse sekretærkonferanser i Oslo, Leangkollen og Hankø. Studieselskapet for Nord-Norsk Næringsliv, årsmøte, styremøter og jubileumskonferanse.

Forhandlinger.

Kontoret har representert Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet på 2 forhandlingsmøter, NNN på 1 forhandlingsmøte og Norsk Transportarbeiderforbund på 1 forhandlingsmøte. En rekke saker er løst uten formelle forhandlinger.

Møter.

Sekretærene har deltatt på en rekke kurser og møter om EF-saken, og selv arrangert 8 dagsseminarer med 175 deltakere, 34 kveldsmøter med 271 deltakere, samt deltatt på en rekke bedriftsbesøk. Hertil kommer møter og bedriftsbesøk som de 5 kortidssekretærene sto for. Det er vanskelig å få de faglige lokale organisasjonene til å arrangere egne tiltak om EF.

I samband med tariffoppgjøret våren 1972 ble det avviklet 4 regionale dagskonferanser for tillitsmenn med 223 deltakere, samt 1 Kartellkonferanse med 32 deltakere.

Høsten 1972 ble det avviklet 2 distriktskonferanser for tillitsmenn om den faglig/politiske situasjon med 55 deltakere.

Det er redegjort for LO-Info på 4 helgekonferanser arrangert av AOF høsten 1972, samt på en rekke ukekurser og lokale kveldsmøter. Pr. 31. desember 1972 var det startet ca. 100 grupper. Det er utarbeidet oversikt over bedriftene i Nordland. Materiellet er sendt til samorganisasjonene for kartlegging av uorganiserte.

I samband med konferansene om tariffoppgjøret og den faglig/politiske situasjon ble det arrangert pressekonferanser.

Opplysningsarbeidet.

Sekretærene har medvirket på følgende kurser:

Ukekurser.

Samarbeid i bedriftsutvalget 30. januar—5. februar 1972.

Dagskole for Narvik 13.—18. mars 1972.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundets Nord-Norge-kurs 13.—18. mars 1972.

Norsk Transportarbeiderforbunds kurs for Nordland 6.—11. mars 1972.

Partistyret i arbeid 6.—11. mars 1972.

Forhandlingsteknikk 24.—28. april 1972.

Forhandlingsteknikk 16.—20. oktober 1972.

NNNs grunnkurs for Nord-Norge 9.—13. oktober 1972.

NTLs grunnkurs for Nord-Norge 9.—13. oktober 1972.

AOFs kurs for Norsk Folkehjelp 23.—27. oktober 1972.

I alt 10 ukekurser.

Helgekurser.

NTL i Ofoten (LO-Inform) 18.—20. februar, 15.—16. april, 24.—26. november 1972.

NNN, Bodø (Forhandlingsteknikk) 8.—9. april 1972.

NTL i Salten (LO-Inform) 14.—16. april 1972.

Norsk Folkehjelp (NF og LO, samt miljøvern) 15.—16. april, 28.—29. november 1972.

AOF — startkonferanser.

Hemnesberget 21.—22. oktober 1972.

Polarsirkelen 14.—15. oktober 1972.

Stokmarknes 30. september—1. oktober 1972.

LOs engasjement i forsikring.

Polarsirkelen 17.—19. november 1972.

Sortland 24.—26. november 1972.

Gratangen 8.—10. desember 1972.

Helgekurs for samorganisasjonene.

Hemnesberget 12.—13. februar 1972.

Sortland 4.—5. mars 1972.

I alt 17 helgekurser/konferanser.

Bedriftsdemokrati.

Sekretærene deltok på AOFs seminar i Trondheim 25. januar 1972, sekretærkonferansen i Oslo 13. oktober 1972 og på dagskonferansen i Bodø 5. desember 1972 for bedrifter med mellom 50 og 200 ansatte. Kurs for representanter for bedrifter over 200 ansatte ble arrangert i Tromsø høsten 1972.

TWI-kurser.

Det er arrangert 8 kurser med 98 deltakere.

Arbeiderbevegelsens arkiv.

Det arbeides med å få opprettet et distriktsarkiv for arbeiderbevegelsen i Nordland i tilknytning til enten distriktshøyskolen i Bodø eller universitetet i Tromsø.

Reisedager.

Hans N. Jensen 130 og Odd M. Bakkejord 116.

TROMS OG VEST-FINNMARK

Distriktssekretær: Rolf Nilssen.

Organisasjonsoversikt.

I distriktskontorets arbeidsområde var det pr. 31. desember 1972 290 fagforeninger med om lag 18 500 medlemmer.

I samme arbeidsområde var det til samme tid 10 faglige samorganisasjoner.

Nye fagforeninger.

Norsk Arbeidsmandsforbund: Sandnessundbrua klubb av Norsk Arbeidsmandsforbund.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Porsanger Bygningsarbeiderforening og Indre Troms Bygningsarbeiderforening.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærens Forbund: Havøysund Handels- og Kontorfunksjonærens Forening.

Norsk Tjenestemannslag: Avdeling 10/108, Tromsø Universitetsforening. Avdeling 101/17, Landsforeningen for Forsvarets Personell, Finnsnes. Avdeling 101/18, Landsforeningen for Forsvarets Personell, Silsand.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: Røddbergshamn NNN-forening. Årviksand NNN-forening.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Avdeling 23, Troms Landbruks-skole, Gibostad.

Norsk Transportarbeiderforbund: Ramfjord Bussarbeiderforening.

Tariffarbeidet.

A) Det er i virkeåret opprettet 3 nye overenskomster.

B) Det er revidert 7 overenskomster.

C) Behandlet en rekke tvistesaker.

Møter.

Tilsynsutvalget har i 1972 hatt 5 møter.

Møter i samorganisasjonene 26 og i fagforeninger 20.

Andre møter og konferanser 67.

EF-informasjon.

I forbindelse med informasjonsarbeidet om EF-saka ble det ansatt 2 korttidssekretærer i Troms fylke — Oddvar Hansen, Bardu, og Jørgen Jørgensen, Harstad.

Våren 1972 arrangerte kontoret en spesiell EF-informasjonskonferanse for samtlige av arbeiderbevegelsens fastlønte tillitsmenn i fylket.

I april 1972 arrangerte kontoret 5 regionale EF-seminarer for Troms fylke med ca. 150 deltakere fordelt på hele fylket. Seminarene ble holdt i Harstad, Bardufoss, Finnsnes, Skibotn og Sørkjosen.

I dagene 8. og 9. april arrangerte kontoret, i samarbeid med DNAs fylkeskontor, et kvinnelig EF-seminar på Finnsnes. På seminaret møtte ca. 30 kvinnelige deltakere.

Kontoret arrangerte høsten 1972 en faglig EF-informasjonskonferanse for faglige tillitsmenn i fylket. På konferansen møtte fylkets stortingsmenn og fastlønte tillitsmenn i fylket. Konferansen ble holdt på Gratangen Turiststasjon.

I samarbeid med korttidssekretærene gjennomførte kontoret ca. 50 driftsbesøk og arbeidsplassmøter. I tillegg til dette ble det gjennomført en hel rekke informasjonsmøter for tillitsmenn og medlemmer både i samorganisasjoner og i fagforeninger.

LO-Inform.

Kontoret har i perioden holdt 3 møter i fylkesaksjonsutvalget, 9 møter i samorganisasjonene, 4 møter i kommuner hvor en ikke har samorganisasjoner og én fylkeskonferanse for ledere av LO-Inform-grupper. Kontoret har dessuten holdt 2 sekretærkonferanser for samtlige av forbundenes Nord-Norges-sekretærer hvor vi spesielt drøftet en intensivering av aksjonen.

Andre faglige konferanser.

I samarbeid med Norsk Tjenestemannslag sentralt arrangerte kontoret en fylkeskonferanse for tillitsmenn i Norsk Tjenestemannslag torsdag den 20. og fredag den 21. januar. Alle formenn i stedsstyrene og avdelingsformenn i fylket var innkalt. En drøftet spesielle organisasjonsmessige tiltak og framstøtt, spesielt forbundets engasjement ved Tromsø Universitet. Fra forbundet sentralt møtte Thorvald Karlsen og Bjørn Rudaa.

I samarbeid med den nyansatte kvinnesekretær i LO, arrangerte kontoret en faglig kvinnekongress i Tromsø mandag den 13. mars.

I helgen 11. og 12. november arrangerte kontoret, i samarbeid med DNAs fylkeskontor, en faglig/politisk fylkeskonferanse for Troms på Ginnnes. Ca. 40 faglige og politiske tillitsmenn deltok.

I samarbeid med LO sentralt arrangerte kontoret høsten 1972 to regionale faglige informasjonskonferanser hvor Tor Aspengren innledet om den faglige situasjonen. Konferansene ble holdt i Harstad den 6. desember og i Tromsø den 7. desember.

Studie- og opplysningsarbeidet.

Sekretæren har forelest på følgende kurs:

I dagene 12., 13. og 14. januar foreleste om «Hovedavtalen» og «Forhandlingsteknikk» på Honningsvåg NNN-forenings tillitsmannkurs som ble holdt i Honningsvåg.

Onsdag den 26. april holdt sekretæren orientering om «En fagarbeiders mulighet til godt avlønnet arbeid» på et foreldremøte som Troms Yrkeskole arrangerte. Ca. 100 til stede på møtet.

I uken 11.—17. juni kursleder og foreleser på AOFs faglige grunnkurs som ble holdt på Bardufoss Idrettssenter.

I uken 1.—9. oktober deltok sekretæren på AOFs ukekurs om «Fransk arbeiderbevegelse» som ble holdt på La Breviere og i Paris.

Torsdag den 26. oktober forelest på AOFs ukekurs om Bedriftsdemokrati som ble holdt i Tromsø i uken 22.—28. oktober.

I samarbeid med AOFs avdelingskontor og Samvirke har kontoret arrangert 3 helgekurs om forsikring for faglige tillitsmenn. Kursene ble arrangert på Bardufossstun 30. september og 1. oktober, i Tromsø 28. og 29. oktober og i Harstad 2. og 3. desember. Sekretæren foreleste om «Mål og midler for fagbevegelsens engasjement i forsikring».

Tirsdag den 14. november foreleste om «Hovedavtalen» på Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds ukekurs som ble holdt på Bardufoss Idrettssenter.

Lørdag den 25. og søndag 26. november foreleste om «Praktisk tillitsmannsarbeid» og «Forhandlingsteknikk» på Harstad NNN-forenings 3-dagerskurs som ble holdt i Harstad.

Kontoret.

Tirsdag den 13. juni arrangerte kontoret, i samarbeid med LO sentralt og Kirkenes-kontoret, en konferanse for tilsynsutvalgene for kontorene i Kirkenes og Tromsø. En drøftet kontorenes framtidige distriktsinndeling, og tilsynsutvalgene vedtok å anbefale at Vest-Finnmark snarest overføres til LO-kontoret, Kirkenes.

Fra LO sentralt møtte sekretær Kjell Lien.

Sekretær Rolf Nilssen har i året 1972 hatt 150 reisedøgn.

ØST-FINNMARK

Distriktssekretær: *Per A. Utsi.*

Organisasjonsoversikt.

I kontorets distrikt var det:

- 1. januar 1972: 7 samorganisasjoner omfattende 73 fagforeninger.
  - 31. desember 1972: 7 samorganisasjoner omfattende 72 fagforeninger.
  - 1. januar 1972: 89 fagforeninger med ca. 4350 medlemmer.
  - 31. desember 1972: 88 fagforeninger med ca. 4500 medlemmer.
- I tallene er inkludert direkte medlemmer.

Oppløste foreninger.

Kirkenes Landtransportarbeiderforening — medlemmene overført som direkte medlemmer under forbundet.

Møter.

I 1972 har kontorets tilsynsutvalg hatt 10 møter.

Kontoret arrangerte en faglig/politisk konferanse på Kirkenes der det deltok faglige og politiske tillitsmenn fra hele fylket.

Ronald Bye og Per A. Utsi var innledere.

I forbindelse med lønnsoppgjøret arrangerte kontoret et åpent faglig møte i Vadsø for statsansatte.

Kontoret har også stått som arrangør av et seminar om bedriftsdemokrati med deltakere fra de fleste bedrifter i Finnmark som omfattes av de nye lovbestemmelser på området.

Dessuten har kontoret arrangert en arbeidslunjsj på Kirkenes i forbindelse med statssekretær Stoltenbergs orienteringsrunde om EF-saken, og en har avviklet en distriktskonferanse for formenn i Inform-gruppene i Finnmark.

Sekretæren har rapportert deltakelse i 75 møter og 24 konferanser.

Tariffavtaler.

- a) 2 nye tariffavtaler opprettet.
- b) 15 tvistesaker behandlet.

Opplysningsarbeidet.

Studieaktiviteten i fagforeningene har i 1972 vært meget god. Særlig skyldes dette virksomheten omkring LO-inform der mange grupper har gjennomgått ett eller flere brevkurs.

Sekretæren har også deltatt som delforfatter i utarbeidelsen av et eget studieopplegg på innstillingen fra landsdelskomiteén for Nord-Norge. Dette studieopplegg er nå sendt ut som studietilbud til samtlige fagforeninger i fylket.

Etter oppdrag fra AOF har sekretæren skrevet kursheftet om Hovedavtalens del A i forbindelse med studieplanen for den systematiserte tillitsmannsopplæring.

Dessuten har sekretæren vært foreleser om Arbeidervernloven og Ferieloven på faglig dagskole i Honningsvåg, om organisasjonskunnskap og informasjonsvirksomhet på DNA-kurs i Alta og om fagbevegelsens forsikringsengasjement på helgekurs i Kirkenes.

Kontoret har et utstrakt og godt samarbeid med AOFs studieinstruktør i fylket.

Ny studieinstruktør etter Hans P. Andresen vil inntre i januar 1973.

Nødvendigheten av studiearbeid og skolering er understreket i all faglig kontaktvirksomhet.

Diverse.

Randi K. Randa tiltrådte stillingen som kontordame ved distriktskontoret den 1. februar 1972.

Som kortidssekretærer i forbindelse med EF-saken og LO-*Inform* har kontoret hatt engasjert Lars Bakken, Alta, Halvard Kvamsdal, Kirkenes, Bjørn Strand, Vadsø, og Torstein Baardsen, Hammerfest. Samtlige gjorde en meget tilfredsstillende jobb.

Den 13. juni fant det sted et møte mellom tilsynsutvalget for Tromsø- og Kirkenes-kontoret under ledelse av sekretær Kjell Lien, LO. Under dette møtet drøftet man seg til enighet om at Vest-Finnmark overføres fra Tromsø-kontoret til Kirkenes-kontoret fra det tidspunkt LOs sentrale organer måtte bestemme. Overføringen har ennå ikke funnet sted.

Reisedager.

Sekretær Per A. Utsi har i 1972 hatt 114 reisedager hvorav 8 dagers opphold i Stortinget.

OSLO FAGLIGE SAMORGANISASJON

Samorganisasjonen hadde ved utgangen av 1972 209 fagforeninger med om lag 123 500 medlemmer.

Formann er Ivar Ødegaard, nestformann Bjørg Johansen og fastlønnet sekretær er Arne Jensen.

Kontingent er 3 øre pr. ukemerke, både for helt- og halvtbetalende.

Det har vært holdt 10 styremøter, 8 representantskapsmøter foruten årsmøtet.

EF-saken.

EF-saken har vært behandlet på representantskapsmøter, hvorav det siste med 65 mot 53 stemmer vedtok en uttalelse som gikk i mot norsk medlemskap i EF.

Samorganisasjonen har for øvrig på sine representantskapsmøter vedtatt uttalelser om: Nedsettelse av pensjonsalderen — uttalelse mot amerikanernes krigføring i Vietnam — uttalelse om 1. mai.

*LO-*Inform* 74.*

Arbeidet med LO-*Inform* har pågått for fullt i hele 1972, og de foreløpige resultater må sies å være tilfredsstillende. Det er i løpet av 1972 opprettet 338 *Inform*-grupper. Dette er ca. 85 prosent av målsettingen på 400 grupper. De aller fleste gruppene har gjennomgått ett eller flere av de brevkursene som er tilbudt. Det er videre gjennomført tre helgekonferanser for formennene i gruppene, samt to kveldskonferanser for gruppemedlemmene. Fra LO sentralt er det sendt ut en egen informasjonsavis og et debattopplegg om LOs handlingsprogram.

I tillegg til arbeidet med opprettelsen av grupper, er arbeidet med kartlegging av organisasjonsforholdene påbegynt. Det er sendt ut kartleggingsskjemaer til i alt 1470 arbeidsplasser i Oslo. Gjennom disse henvendelsene har vi fått kontakt med lokale tillitsmenn. Opplysninger om orga-

nisasjonsforholdene kommer nå inn og vil danne grunnlaget for det videre arbeidet med LO-Inform.

Det omfattende arbeid som har vært utført hadde ikke vært mulig å få gjennomført med den bemanning man har i samorganisasjonen. Det ble derfor fra LO besluttet å gå til ansettelse av en korttidssekretær som kunne ta seg av dette. Arne Semmerud har virket som Informsekretær for Oslo og Akershus i hele 1972. I tillegg til dette har Steinar Saghaug vært tilsatt i Oslo i 2 måneder hvor han i det vesentlige har arbeidet med kartlegging av organisasjonsforholdene.

Han har — i likhet med Arne Semmerud utført mye «markarbeid» gjennom møter med arbeidsplasskontakter og informasjonsmøter i fagforeninger og klubber.

Det arbeid vi nå står foran er en oppfølging av den registrering som er foretatt, og vi håper LO vil stille midler til rådighet slik at vi kan få utført dette.

Ansvarer for LO-Inform i Oslo ligger på samorganisasjonens Informasjonsutvalg, men en forutsetning for at fase 3 skal kunne bli gjennomført på en tilfredsstillende måte er at hele det organisasjonsapparat fagbevegelsen står over — fra grunnplanet til fagforeninger og forbund er villig til å gjøre en jobb i denne viktige fasen. Dette innebærer bl. a. at de må medvirke aktivt i det arbeid vi nå står foran med tilbud om medlemskap til de uorganiserte som nå er registrert på arbeidsplassene.

Yrkesskolenes hybelhus i Oslo.

Bystyret i Oslo vedtok i april å garantere for et lån til stiftelsen som sikrer det økonomiske grunnlag for å gjennomføre prosjekteringen av hybelhuset på Gassverket. Prosjekteringsarbeidet tok til umiddelbart og etter planen skal byggestart finne sted i april 1974. Huset vil stå ferdig i 1976. Etter de nåværende planer vil anlegget få 1200 sengeplasser i forskjellige boligtyper.

Når det gjelder byggefinansieringen, er det i prinsippet klart at Husbanken vil kunne yte betydelige lån. Det foreligger også underhåndstilsagn fra Kirke- og undervisningsdepartementet om direkte tilskudd. Grunnlaget for å finansiere anlegget er for så vidt sikret, men ikke på så gode vilkår som Studentsamskipnaden har. Stiftelsens hovedoppgave i øyeblikket er derfor å sikre byggetilskudd fra andre kilder.

Annen virksomhet.

Det har vært holdt nordisk konferanse i Stockholm. De påtenkte delegasjonsutvekslinger med samorganisasjonene i Moskva og Øst-Berlin har måttet utsettes grunnet økonomien.

1. mai-demonstrasjonen ble arrangert på tradisjonelt vis og i samarbeid med Oslo Arbeiderparti.

Samorganisasjonen har deltatt i demonstrasjoner og møter for å markere fagbevegelsens holdning til krigføringen i Vietnam.

Representasjon.

Landsorganisasjonens representantskap: Ivar Ødegaard, med Bjørg Johansen som varamann.

Landsorganisasjonens ekstraordinære kongress: Gunnar Alf Larsen, Ivar Ødegaard, Kari Pedersen, Fredrikke Lange Berg, Harry Pedersen, Oscar Olsen, Bjørg Johansen, Finn Lund og Odd Hubenbecker.

Valgkomitéen for årsmøtet 1972: Willard Kristiansen (formann), Aslaug

Olsen, Doris Tellefsen, Erling Karlsen, Arne Semmerud, Olav Haukvik og Aage Pedersen.

1. mai-komiteén: Ivar Ødegaard, Bjørg Johansen og sekretæren Arne Jensen.

Samorganisasjonens Informutvalg: Esten Haaker (formann), Thor Skogfelt, Gunnar Johansen, Marie Lindquist, Harry Evjen, Herbert Boretti, Erling Evli, Johan Wikeby (AOF), Arne Semmerund (LO), og sekretæren Arne Jensen.

Oslo faglig/politisk utvalg: Ivar Ødegaard, Bjørg Johansen og sekretæren Arne Jensen.

Styret for Yrkesskolenes Hybelhus: Jon P. Erlien (formann) og Jan Haldorsen. Varamenn: Gunnar Alf Larsen og Per Torkildsen.

Teatersentralen i Oslo: Aage Pedersen og Edith Ryanes. Varamenn: Trygve Lindblad og Leif Østlie.

Styret for Vietnambevegelsen i Norge: Ivar Ødegaard, varamann: sekretær Arne Jensen.

Utvalget for utveksling av delegasjoner mellom samorganisasjonene i Moskva og Oslo: Jan Haldorsen, Sverre Araberg og sekretær Arne Jensen. Østre Samvirkende Arbeiderforeninger: Sekretær Arne Jensen.

Økonomiutvalget for Skippergt. 29 (AUF-EURORA): Per Ryanes.

Heimevernets distriktsråd for Stor-Oslo: Rolf Flamme, varamann: Sigvard Ask.

Lærlingnemnda for håndverk og industri: Otto Karstensen, Karsten Nilsen, Gunnar Nilsen og Birger Kristoffersen, varamenn: Knut Rasting, Odd Søggen, Harry Evjen og Edgard Gaard.

Entreprenørloven-Fylkesnemnda for Oslo: Gunnar Sunde, varamann: Egil Bråten.

Næringsutvalget: Thorbjørn Berntsen og Thor Skogfelt, varamenn: Marie Lindquist og Rolf Lundell.

Utvalget for Oslo Tekniske skole: Frank Gutteberg, varamann: Odd Hansen.

Utvalget for Oslo Handelsgymnasium: Arild Jørgensen, varamann: Oddvar Irvoll.

Utvalget for Frogner kommunale handelsskole: Rolf Lundell, varamann: Ragnhild Eriksen.

Utvalget for Grünerløkka kommunale handelsskole: Rolf Lundell, varamann: Ragnhild Eriksen.

Oslo skolestyres utvalg for Yrkesskolen på Sogn: Sigurd Danielsen, varamann: Harry Pedersen.

Oslo skolestyres utvalg for Yrkesskolen Elvebakken: Sekretær Arne Jensen, varamann: Per Ryanes.

Oslo skolestyres utvalg for Oslo tekniske fagskole og Oslo elementærtekniske skole: Jens Finne, varamann: Johnny Jord.

Voksenopplæringsrådet i Oslo: Georg Lieungh, varamann: Jan Haldorsen.

I tillegg til dette er det i samarbeid med de enkelte fagforeninger og forbund oppnevnt medlemmer og varamenn til yrkesskoleutvalgene og prøve-nemndene.

Annen representasjon.

Nordisk konferanse i Stockholm: Ivar Ødegaard, Gunnar Alf Larsen og Arne Jensen.

Arsmøte i Oslo Arbeiderparti: Ivar Ødegaard.

Arsmøte i Vietnambevegelsen i Norge: Arne Jensen.

Den 15. Arbeiderkonferanse i Rostock: Lillian Sundby.
Mottakelser i anledning Oslo Typografiske Forenings 100-årsjubileum: Ivar Ødegaard, Trygve Lindblad og Arne Jensen.
Konferanse om næringslivets utvikling i Oslo: Ivar Ødegaard, Bjørg Johansen, Arne Jensen, Arne Hermansen, Willard Kristiansen og Kaare Myhre.
Landsmøtet i Sambandet Norge—Sovjetunionen: Per Ryanes.
Representantskapsmøte i Oslo fylkesforening for trygdede og pensjonister: Per Ryanes.
Informasjonsmøte om voksenopplæring i Oslo: Edith Ryanes, Ronald Roth og Per Ryanes.
Festmøte i Jern og Metall — Oslo: Arne Jensen.

FYLKESUTVALGET FOR SAMORGANISASJONENE I AKERSHUS

Også i år har Akershus Arbeiderpartis kontor administrert LOs virksomhet i Akershus.

Årsmøtet.

Den 12. mai 1972 ble det holdt årsmøte i Fylkesutvalget for Samorganisasjonene i Akershus. Møtet ble arrangert på restaurant Stratos i Oslo. Det var møtt fram tretti representanter fra samorganisasjonene og fagforeningsstyrene i fylket. Som gjester møtte Liv Buck fra Landsorganisasjonen og Olav Boye fra AUF.

Liv Buck fra LO redegjorde for Riksmeklingsmannens forslag, rammeforslaget mellom LO og N.A.F., og for de forhandlinger som var ført forut for dette. Olav Boye orienterte om AUFs faglig/politiske virksomhet. Han la hovedvekten på Fylkingens engasjement i bedriftsdemokratiopplegget. Det ble vedtatt følgende forslag på årsmøtet.

«Styret pålegges å innkalle til årsmøter i de Samorganisasjoner som ennå ikke har avholdt slike.»

«Det nye styret pålegges snarest å oppta kontakt med LO i den hensikt å få opprettet en distriktssekretærstilling for Akershus.»

«Styret får i oppdrag å avklare Enebakk og Nesoddens plassering i Samorg.s bildet i Akershus.»

Følgende styre ble så valgt:

Formann: Alf Håkensen, Skedsmo. Nestformann: Leif Stensrud, Follo. Styremedlemmer: Sigvard Ask, Bærum, Sigurd Hagersand, Aurskog/Høland, Arve Frenningsmoen, Asker, Olav Berntsen, Vestre Romerike, og Bjarte Paulsen, Bærum.

Varamenn: Ella Gulbrandsen, Follo, Tor Kultom, Øvre Romerike, og H. Tyråsen, Skedsmo.

Styremøter:

Det er i perioden avholdt tre styremøter. Møtene er i hovedsak viet følgende emner: LO-Inform. Forberedelser til den forestående LO-kongress, og oppfølging av årsmøtets vedtak om LOsekretær for Akershus.

Helgekonsferanse:

I samarbeid med Faglig/politisk utvalg i Akershus har fylkesutvalget deltatt i en helgekonsferanse 16. og 17. februar d. å. På denne konferansen drøftet man det faglige og politiske engasjementet i tida framover.

LO-Inform.

Fylkesutvalget har fungert som LO-Inform-utvalg i Akershus. Som de fleste vil være kjent med tilsatte LO en korttidssekretær til dette arbeidsområde. Han skal virke i Oslo og Akershus. I LO-Informaksjonen er det nedlagt et betydelig arbeid, både med møter i samorganisasjonene, fagforeningene og på arbeidsplassene. Det betydeligste arbeid er imidlertid nedlagt i registrering av arbeidstakere og bedrifter i fylket. En kan her nevne at man har registrert omlag 200 bedrifter, med ca. 17 000 ansatte. Det framgår av denne registreringen at det er et betydelig antall uorganiserte ved bedriftene. Vi må derfor håpe at den fasen i LO-Inform-arbeidet som nå har startet, nemlig vervingen, vil gi et betydelig resultat.

LO-sekretær for Akershus.

I det beretningen skrives er fylkesutvalget gjennom avisene gjort kjent med at LO har tilsatt Yngve Hågensen som LO-sekretær for Oslo og Akershus. Vi vil på denne måten få ønske den nye LO-sekretæren velkommen til jobben og håpe på et godt samarbeid i tida framover. Imidlertid vil vi få uttrykke vår skuffelse over at LO-sekretæren skal ha som arbeidsfelt både Oslo og Akershus. Vi er videre heller ikke tilfreds med at det ikke skal opprettes et eget LO-kontor, men at LO-sekretæren skal holde til i LOs hovedkontor. Disse problemene vil det være naturlig for fylkesutvalget å fortsette arbeidet med.

Kontoret.

Fra kontorets side har det vært gjennomført arbeid med ajourføring av platekartoteket over såvel samorganisasjoner som fagforeninger. En har ellers purret og innkrevet kontingent fra fagforeningene til samorganisasjonene. I tillegg til de løpende oppgaver, som sekretariatet for fylkesutvalget.

Representasjon.

Formannen Alf Håkensen møter i styret for Akershus Arbeiderparti, Leif Stensrud i LOs representantskap.

FFIs konsultative komité for kvinnespørsmål.

Komitéen har hatt 2 møter i 1972, begge i Brussel. Liv Buck og Evy Buverud Pedersen har på møtene representert norsk LO. Første møte fant sted 10. og 11. februar og behandlet blant annet rapport fra FFIs styre om nattarbeid, ILO-resolusjon om kvinnelige arbeidstakere, rapport fra Kommisjonen for Kvinnes Status, forberedelsene til FFIs 10. Verdenskongress og forberedelsene til diskusjonskonferanse om likelønn.

Likelønnskonferansen fant sted i Brussel 17.—19. oktober 1972. Liv Buck, Erik Nilsen og Evy Buverud Pedersen representerte norsk LO.

Konferansen diskuterte de forskjellige lands problemer på området. Kaare Sandegren hadde fra norsk side en innledning på konferansen, med bakgrunn i lønnsforskjellene i samme bransjer mel-

lom landene. Han la fram for møtet et konkret forslag om utarbeidelse av et handlingsprogram for FFIs konsultative komité for kvinnespørsmål.

Det andre møtet, som fant sted 16. og 19. oktober, behandlet rapport fra arbeidsutvalget om likelønn og rapport om virksomheten, reetableringsprogram for krigsrammede kvinner og barn i Bangladesh (forslag fra norsk LO), vedtakene av vedtakene fra FFIs 10. Verdenskongress og konklusjonene fra Likelønnskonferansen. Det ble, på bakgrunn av forslaget fra Norges representanter på Likelønnskonferansen, vedtatt at det utarbeides et handlingsprogramforslag som legges fram for komitéen for behandling på møtet 15. og 16. mai 1973, før det oversendes FFIs styre. Komitéen valgte på møtet den 16. oktober Maria Zaugg-Alt fra sveitsisk LO som ny formann. Formannen ble også valgt til å være komitéens representant i FFIs styre. Audry Prime (TVC Storbritannia) og Liv Buck (LO, Norge) ble valgt som henholdsvis 1. og 2. varamann.

VIII. Statistisk oversikt

Tabell I

er en oppstilling av Landsorganisasjonens medlemstall fra 31. desember 1930 til 31. desember 1971. I perioden 1930 til 1939 var det en jevn stigning. I krigsårene fra april 1940 til mai 1945 sank medlemstallet, men ved utgangen av 1945 hadde medlemstallet steget igjen.

I 10-årsperioden 1951—1961 steg medlemstallet med 58 622 medlemmer eller 11,6 prosent og i perioden 1961—1971 med 39 901 medlemmer eller 7,1 prosent.

Tabell II

viser medlemsbevegelsen for de enkelte forbund 1961—1971.

Tabell III

viser forandring i medlemstallet fra 31. desember 1970 til 31. desember 1971 innenfor de enkelte fylker både i absolutte og relative tall.

Tabell IV

viser antall innbyggere, sysselsatte lønnstakere, arbeidsløse og antall medlemmer i Landsorganisasjonen i de enkelte fylker pr. utgangen av året. 769 lønnstakere er sysselsatt på Svalbard. I medlemstallet er det 19 711 medlemmer som ikke kan fordeles på fylker. Disse medlemmer er registrert i landsomfattende avdelinger, i avdelinger på Svalbard, Jan Mayen og i utlandet, og som direkte medlemmer.

Tabell V

er utarbeidet på grunnlag av forbundenes årsrapporter og viser antall avdelinger/foreninger og medlemmer i de ulike forbund pr. 31. desember i 1970 og 1971 samt endringer i året.

Ved utgangen av 1970 sto 36 forbund (av dem 2 fellesforbund) med til sammen 594 377 medlemmer fordelt på 4448 avdelinger/foreninger tilsluttet Landsorganisasjonen. Pr. 31. desember 1971 var de tilsvarende

tall 37 forbund (av dem 2 fellesforbund) med 601 920 medlemmer fordelt på 4367 avdelinger/foreninger.

Medlemstallet viser en stigning på 7543 medlemmer eller 1,3 prosent fra 1970 til 1971.

Tabell VI

gir et bilde av organisasjonsforholdene, ordnet geografisk. Medlemmer i alle forbund er fordelt på byene og enkelte herreder innenfor hvert fylke. Medlemmer i avdelinger på Svalbard, avdelinger i utlandet og i landsomfattende avdelinger og direkte medlemmer er ført opp for seg.

Landet sett under ett viser at det i byene var 398 299 medlemmer og i landdistriktene 183 910 medlemmer. På Svalbard og Jan Mayen var det 506 medlemmer og i utenlandsavdelinger 4927 medlemmer. Antall direkte medlemmer var 9090.

I landsomfattende avdelinger/foreninger er det registrert 23 758 medlemmer, men av disse er 18 570 medlemmer tatt med under underavdelinger i byer og herreder i de enkelte fylker der de hører hjemme.

Det er til sammen 19 711 medlemmer som ikke kan fordeles på fylker.

Tabell VII

viser en fylkesvis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemmer i alt innenfor de ulike forbund. Antall kvinnelige medlemmer i Landsorganisasjonen utgjør pr. 31. desember 1971 143 306 eller 23,8 prosent av samlet medlemtall i 1971. Tilsvarende tall i 1970 var 137 789 eller 23,2 prosent.

Tabell VIII

gir en oversikt over fagblader, antall nummer og gjennomsnittlig opplag i året 1971.

Tabell IX

gir en oversikt over tariffsaker behandlet i Sekretariatet i løpet av 1972.

Statistisk oversikt.

Tabell I, 1971.

Sammendrag av Landsorganisasjonens medlemstall pr. 31. desember 1930—1971.

		Antall avdelinger	Antall medlemmer	
31. desember	1930	1 861	139 591	
→	1931	1 929	144 595	
→	1932	2 008	153 374	
→	1933	2 054	157 524	
→	1934	2 211	172 513	
→	1935	1) 2 635	1) 224 340	
→	1936	1) 3 074	1) 276 992	
→	1937	1) 3 433	1) 323 156	
→	1938	1) 3 661	1) 344 795	
→	1939	1) 3 833	1) 356 796	
→	1940	3 556	306 341	
→	1941	3 330	293 774	
→	1942	3 557	299 694	1) (289 000)
→	1943	3 441	291 115	1) (280 543)
→	7. mai 1945	3 199	267 726	1) (225 337)
31. desember	1945	3 704	339 920	
→	1946	3 998	407 029	
→	1947	4 265	442 445	
→	1948	4 346	456 297	
→	1949	4 443	473 629	
→	1950	4 605	488 442	
→	1951	4 747	503 397	
→	1952	4 871	515 593	
→	1953	5 020	526 016	
→	1954	5 079	538 587	
→	1955	5 119	542 105	
→	1956	5 175	545 416	
→	1957	5 172	540 878	
→	1958	5 193	543 513	
→	1959	5 207	541 408	
→	1960	5 129	541 549	
→	1961	5 116	562 019	
→	1962	5 128	565 062	
→	1963	5 091	566 970	
→	1964	4 995	570 953	
→	1965	4 922	574 295	
→	1966	4 776	574 030	
→	1967	4 683	570 210	
→	1968	4 599	574 113	
→	1969	4 482	582 289	
→	1970	4 448	594 377	
→	1971	4 367	601 920	

¹⁾ Inkl. tall for Arbeidsløses foreninger ikke tilsluttet forbundene.

²⁾ Medlemmer i en del grupper som ble tvangstilsluttet LO under krigen er ikke regnet med i tallene som er angitt i parentesene.

³⁾ Bismannsforbundets medlemmer utenfor Norge er ikke regnet med i dette tallet.

Tabell II, 1971.

Medlemsbevegelsen

	Forbund	Medlemstall			
		Pr. 31.des. 1961	Pr. 31. des. 1962	Pr. 31. des. 1963	Pr. 31. des. 1964
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	423	455	452	467
2	Forbund for Arb.l. og Tekn. Funksj.	4 535	4 855	5 262	5 459
3	Arbeidsmandsforbundet	29 986	29 484	29 116	27 979
4	Baker- og Konditorforbundet ¹⁾	3 405	—	—	—
5	Befalslaget	3 364	3 524	3 548	3 576
6	Bekledningsarbeiderforbundet ²⁾	13 800	13 511	14 259	14 159
7	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forb. ³⁾	4 555	4 520	4 556	4 577
8	Bygningsindustriarbeiderforbundet . .	52 043	52 419	51 394	50 046
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	11 619	11 954	12 152	12 249
10	Fengselstjenestemannsforbundet	691	716	748	770
11	Grafisk Forbund ³⁾	—	—	—	—
12	Gullamedarbeiderforbundet	1 069	1 024	1 033	990
13	Handels- og Kontorfunksj. Forbund.	36 645	38 372	38 425	37 634
14	Hotell- og Restaurantarbeiderforb. . .	9 428	9 167	9 345	10 002
15	Jern- og Metallarbeiderforbundet	72 588	73 191	75 028	75 453
16	Jernbaneforbundet	20 013	19 586	19 324	19 232
17	Kjemisk Industriarbeiderforbund	31 152	30 992	30 595	33 842
18	Kjøttindustriarbeiderforbundet ⁴⁾	3 659	3 758	4 024	4 202
19	Kommuneforbundet	56 444	57 298	59 831	63 593
20	Lensmannsbetjentenes Landslag	801	770	800	791
21	Litograf- og Kjemigrafforbundet ³⁾ . . .	1 673	1 797	1 837	1 869
22	Lokomotivmannsforbundet	2 037	2 073	2 049	1 960
23	Losforbundet	480	448	449	439
24	Luftforsvarets Befalsforb. ⁵⁾	—	—	—	1 560
25	Murerforbundet	5 102	5 110	5 023	4 808
26	Musikerforbundet	1 484	1 421	1 271	1 280
27	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.f. ¹⁾ ⁴⁾	19 365	24 641	25 609	24 832
28	Papirindustriarbeiderforbundet	19 608	19 231	19 088	18 978
29	Politiforbundet	2 139	2 193	2 213	2 274
30	Postfolkenes Fellesforbund	9 106	9 575	10 077	10 274
31	Sjømannsforbundet	47 010	45 953	43 169	42 086
32	Skin- og Lærarbeiderforbundet	1 457	1 362	1 300	1 263
33	Skog- og Landarbeiderforbundet	22 270	20 955	20 369	19 779
34	Skotøyarbeiderforbundet ²⁾	3 872	3 753	3 833	3 691
35	Sosionomforbundet ⁶⁾	—	—	—	—
36	Sufflørforbundet ⁷⁾	—	—	—	—
37	Tekstilarbeiderforbundet ²⁾	9 913	9 946	9 902	9 874
38	Telefolkenes Fellesforbund	9 016	9 439	9 685	9 725
39	Tjenestemannslaget	12 785	14 616	16 350	16 934
40	Tobakkarbeiderforbundet ¹⁾	1 419	—	—	—
41	Tolltjenestemannsforbundet	1 101	1 081	1 050	1 013
42	Transportarbeiderforbundet	23 797	23 670	21 609	21 147
43	Treindustriarbeiderforbundet	5 908	5 798	5 743	5 603
44	Typografforbundet ³⁾	6 159	6 312	6 363	6 460
45	Urmaker Svenneforbundet	98	92	89	83
	Riket	562 019	565 062	566 970	570 953

¹⁾ Baker- og Konditorforbundet og Tobakkarbeiderforbundet er fra 1. januar 1962 sammensluttet med Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet. ²⁾ Bekledningsarbeiderforbundet, Skotøyarbeiderforbundet og Tekstilarbeiderforbundet er fra 1. januar 1969 sluttet sammen til ett forbund: Norsk Bekledningsarbeiderforbund. ³⁾ Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet, Litograf- og Kjemigrafforbundet og Typograffor-

1961—1971.

Medlemstall							Løpnr.
Pr. 31. des. 1965	Pr. 31. des. 1966	Pr. 31. des. 1967	Pr. 31. des. 1968	Pr. 31. des. 1969	Pr. 31. des. 1970	Pr. 31. des. 1971	
466	461	468	483	458	474	494	1
5 905	6 497	7 019	7 400	7 626	8 370	9 106	2
27 682	27 474	27 239	27 302	27 092	27 975	28 045	3
-	-	-	-	-	-	-	4
3 398	3 393	3 412	3 381	3 246	3 296	3 015	5
13 479	13 013	12 923	12 551	23 517	23 002	21 102	6
4 571	4 816	-	-	-	-	-	7
49 863	49 514	48 463	48 040	48 492	48 799	48 059	8
12 741	12 978	13 480	13 844	14 201	15 216	15 659	9
804	815	841	927	932	967	1 009	10
-	-	13 407	13 388	13 542	13 689	13 988	11
976	987	999	1 023	1 071	1 077	1 060	12
38 900	39 090	40 377	40 025	41 103	41 333	43 892	13
9 473	10 325	9 918	11 175	10 406	10 567	10 157	14
78 135	79 312	78 013	78 451	84 320	89 538	92 011	15
18 770	18 150	17 665	17 444	17 195	16 733	16 200	16
34 949	33 774	32 374	33 567	34 184	34 867	35 583	17
4 211	4 467	4 466	4 572	4 671	-	-	18
64 004	65 931	68 569	71 205	74 298	79 267	83 383	19
755	773	752	764	799	812	796	20
1 917	1 918	-	-	-	-	-	21
1 908	1 876	1 850	1 883	1 870	1 861	1 847	22
419	394	363	347	309	289	288	23
1 591	1 704	1 746	1 764	1 653	1 601	1 550	24
4 702	4 616	4 585	4 505	4 292	4 162	3 970	25
1 245	1 257	1 216	1 265	1 268	1 291	1 338	26
23 865	23 659	23 445	23 537	24 034	29 777	29 848	27
18 619	18 384	17 846	17 517	17 371	17 806	17 526	28
2 240	2 280	2 302	2 350	2 356	2 364	2 470	29
10 495	10 769	11 089	11 610	11 851	12 747	13 136	30
41 930	39 907	37 527	35 527	32 885	29 361	28 423	31
1 281	1 238	1 195	1 097	1 036	1 033	1 011	32
19 109	18 069	17 368	16 895	16 282	15 220	14 041	33
3 330	3 211	2 929	2 795	-	-	-	34
-	-	-	-	-	-	972	35
-	-	-	-	-	18	24	36
9 688	9 487	9 187	8 650	-	-	-	37
9 974	10 146	10 391	10 565	10 766	10 609	10 787	38
18 860	19 465	20 320	21 903	22 774	23 848	25 277	39
-	-	-	-	-	-	-	40
985	956	926	913	881	875	862	41
20 808	20 690	20 103	20 006	19 855	19 720	19 330	42
5 610	5 474	5 387	5 417	5 628	5 788	5 636	43
6 584	6 710	-	-	-	-	-	44
53	50	50	25	25	25	25	45
574 295	574 030	570 210	574 113	582 289	594 377	601 920	

bundet er fra 1. januar 1967 sluttet sammen til ett forbund: Norsk Grafisk Forbund. *) Kjøttindustriarbeiderforbundet er fra 1. januar 1970 sluttet sammen med Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet. *) Luftforsvarets Befalsforbund ble tilmeldt LO fra 1. januar 1964. *) Sosialomforbundet er tilmeldt LO fra 1. oktober 1971. *) Sufflørforbundet ble tilsluttet LO fra 1. januar 1970.

Tabell III, 1971.

**Medlemstallets forandring 1970—1971,
geografisk satt opp.**

Foreningens hjemsted	Pr. 31. des. 1970		Pr. 31. des. 1971		Medlemstallets forandring	
	Avdelinger	Medlemmer	Avdelinger	Medlemmer	Absolutt + ell. ÷	Prosentvis + ell. ÷
Østfold	264	43 088	260	43 481	393	0,91
Akershus	295	23 893	289	24 620	727	3,04
Oslo	214	123 536	212	123 649	113	0,09
Hedmark	435	28 502	432	28 471	÷ 31	÷ 0,11
Oppland	283	21 897	278	22 209	312	1,42
Buskerud	305	36 433	293	36 152	÷ 281	÷ 0,77
Vestfold	183	24 466	181	24 808	342	1,40
Telemark	235	24 586	233	25 542	956	3,89
Aust-Agder	104	8 068	100	7 554	÷ 514	÷ 6,37
Vest-Agder	141	16 166	141	16 683	517	3,20
Rogaland	231	34 972	228	36 197	1 225	3,50
Hordaland	192	16 198	188	16 038	÷ 160	÷ 0,99
Bergen	130	39 372	126	40 469	1 097	2,79
Sogn og Fjordane	121	8 632	127	8 986	354	4,10
Møre og Romsdal	270	21 844	261	22 385	541	2,48
Sør-Trøndelag	255	38 354	248	38 625	271	0,71
Nord-Trøndelag	218	12 599	212	13 104	505	4,01
Nordland	416	29 103	407	30 112	1 009	3,47
Troms	166	13 911	165	14 387	476	3,42
Finnmark	168	8 495	171	8 737	242	2,85
Svalbard og Jan Mayen	2	537	2	506	÷ 31	÷ 5,77
Utlandet	12	6 153	9	4 927	÷ 1 226	÷ 19,93
Direkte medlemmer	—	8 707	—	9 090	383	4,40
Landsomfattende avdelinger.	41	¹⁾ 4 865	41	¹⁾ 5 188	323	6,64
Riket	²⁾ 4 448	594 377	²⁾ 4 367	601 920	7 543	1,27

¹⁾ I 1970 er 17 601 medlemmer og i 1971 18 570 medlemmer i landsomfattende foreninger i Tjenestemannslaget ført opp under underavdelinger i fylket der de hører heime.

²⁾ Summen av avdelinger i 1970 er 4681 og i 1971 4604. Det skyldes at i 1970 er 233 og i 1971 237 underavdelinger i landsomfattende foreninger i Tjenestemannslaget ført opp som egne avdelinger i fylket der de hører heime.

Tabell IV, 1971. Innbyggere, sysselsatte lønnstakere, registrerte arbeidsløse og medlemmer i LO i de enkelte fylker pr. utgangen av 1971.

Fylke	Folketall	Sysselsatte lønnstakere	Registrerte arbeidsløse	Medlemstall i LO
Østfold	224 041	71 222	971	43 481
Akershus	332 894	67 019	315	24 620
Oslo	477 476	283 283	514	123 649
Hedmark	180 175	48 338	1 203	28 471
Oppland	174 174	39 986	1 354	22 209
Buskerud	201 391	61 283	539	36 152
Vestfold	177 627	57 100	234	24 808
Telemark	157 553	45 747	1 145	25 542
Aust-Agder	81 909	20 505	419	7 554
Vest-Agder	126 176	37 051	452	16 683
Rogaland	272 538	76 605	880	36 197
Hordaland	377 163	56 913	624	16 038
Bergen		62 018	506	40 469
Sogn og Fjordane	101 740	21 417	560	8 986
Møre og Romsdal	225 877	60 008	1 824	22 385
Sør-Trøndelag	235 861	71 545	1 548	38 625
Nord-Trøndelag	119 133	24 852	1 328	13 104
Nordland	241 142	53 329	3 287	30 112
Troms	138 085	30 238	1 664	14 387
Finnmark	77 060	17 159	1 409	8 737
Fylkene til sammen	3 922 015	1 205 618	20 776	582 209
Ikke fordelt på fylker	--	769	--	19 711
Riket	3 922 015	1 206 387	20 776	601 920

Kilder:

Folketall: Statistisk Sentralbyrå's publikasjon «Folketallet i kommunene 1971-1972». (Tallene er pr. 1. januar 1972 og er foreløpige.)

Sysselsetting: Statistisk Sentralbyrå's sysselsetningsstatistikk i «Statistisk ukehefte» nr. 5 - 1971. Tallene er pr. 31. desember 1970 og er de siste sysselsettingstall som foreligger.

Arbeidsløse: Arbeidsdirektoratets «Månedrapport om utviklingen på arbeidsmarkedet - Desember 1971».

Medlemmer i LO: Økonomisk kontor's statistikk over medlemstall, bygd på rapporter pr. 31. desember 1971 fra forbundene.

Tabell V, 1971.

Avdelings- og

Løpe- nr.	Forbund	Antall avdelinger/foreninger/grupper			
		Pr. 31. des. 1970	Tilsluttet i årets løp	Utgått eller nedlagt i årets løp	Pr. 31. des. 1971
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	35	—	—	35
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	113	6	2	117
3	Arbeidsmandsforbundet	139	3	7	135
4	Befalslaget	62	1	5	58
5	Bekleddningsarbeiderforbundet .	198	3	21	180
6	Bygningsindustriarbeiderforb. .	392	—	14	378
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforb.	239	3	1	241
8	Fengselstjenestemannsforbundet	19	—	1	18
9	Grafisk forbund	94	—	—	94
10	Gullsmedarbeiderforbundet . . .	15	1	—	16
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	221	1	3	219
12	Hotell- og Restaurantarb.forb. .	64	—	1	63
13	Jern- og Metallarbeiderforb. . .	227	4	11	220
14	Jernbaneforbundet	124	—	—	124
15	Kjemisk Industriarbeiderforb. .	187	9	7	189
16	Kommuneforbundet	459	7	6	460
17	Lensmannsbetj. Landslag	23	—	—	23
18	Lokomotivmandsforbundet	9	—	—	9
19	Losforbundet	6	—	—	6
20	Luftforsvarets Befalsforbund . .	28	1	—	29
21	Murerforbundet	69	—	—	69
22	Musikerforbundet	15	2	—	17
23	Nærings- og Nydelsesm.arb.forb.	404	7	16	395
24	Papirindustriarbeiderforb.	84	—	—	84
25	Politiforbundet	62	—	1	61
26	Postfolkenes Fellesforbund:				
	Postforbundet	43	—	—	43
	Postmannslaget	22	—	—	22
	Poståpnernes Landsforbund . .	22	—	—	22
27	Sjømannforbundet	51	—	6	45
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	28	—	2	26
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	525	3	38	490
30	Sosionomforbundet ⁴⁾	—	15	—	15
31	Sufflørforbundet ⁵⁾	1	—	—	1
32	Telefolkenes Fellesforbund:				
	Tele Tjeneste Forbundet . . .	58	—	—	58
	Telegrafmennenes Landsforb.	12	—	—	12
33	Tjenestemannslaget	⁶⁾ 53	1	—	⁶⁾ 54
34	Tolltjenestemannsforbundet . . .	24	—	1	23
35	Transportarbeiderforbundet . . .	181	3	6	178
36	Treindustriarbeiderforbundet . .	138	2	4	136
37	Urmaker Sønneforbundet	2	—	—	2
	Riket	4 448	72	153	4 367

¹⁾ Netto tilgang. ²⁾ Netto avgang. ³⁾ Forbundet spesifiserer ikke mannlige og kvinnelige medlemmer.⁴⁾ Sosionomforbundet er tilsluttet LO fra 1. oktober 1971. ⁵⁾ Sufflørforbundet er tilsluttet LO fra 1. januar

medlemsbevægelsen 1971.

Antall medlemmer						Løpe- nr.
Pr. 31. des. 1970		Inntrådt i årets løp	Uttrådt i årets løp	Pr. 31. des. 1971		
I alt	Herav kvinner			I alt	Herav kvinner	
474	24	84	64	494	29	1
8 370	265	1 096	360	9 106	291	2
27 975	3 247	3 296	3 226	28 045	3 214	3
3 296	-	226	507	3 015	-	4
23 002	16 425	3 730	5 630	21 102	14 457	5
48 799	255	7 875	8 615	48 059	279	6
15 216	40	1 709	1 266	15 659	36	7
967	71	114	72	1 009	75	8
13 689	3 461	1) 299	-	13 988	3 583	9
1 077	189	103	120	1 060	185	10
41 333	23 568	9 159	6 600	43 892	25 678	11
10 567	7 836	2 903	3 313	10 157	7 644	12
89 538	5 797	16 921	14 448	92 011	6 348	13
16 733	1 100	403	936	16 200	1 100	14
34 867	4 643	3 101	5 385	35 583	4 890	15
79 267	40 211	10 041	5 925	83 383	43 244	16
812	24	21	37	796	26	17
1 861	-	19	33	1 847	-	18
289	-	-	1	288	-	19
1 601	-	58	109	1 550	-	20
4 162	-	252	444	3 970	-	21
1 291	154	183	136	1 338	165	22
29 777	10 916	71	-	29 848	11 125	23
17 806	1 525	2 074	2 354	17 526	1 508	24
2 364	193	214	108	2 470	217	25
						26
6 088	644	436	398	6 126	704	
4 426	3) -	1) 224	-	4 650	3) -	
2 233	3) -	159	32	2 360	3) -	
29 361	ca. 3 000	-	3) 938	28 423	ca. 3 000	27
1 033	397	19	41	1 011	380	28
15 220	407	320	1 499	14 041	335	29
-	-	972	-	972	676	30
18	18	6	-	24	24	31
						32
8 452	2 374	816	760	8 508	2 369	
2 157	150	1) 122	-	2 279	149	
23 848	9 466	3 073	1 644	25 277	10 190	33
875	3	12	25	862	3	34
19 720	868	-	3) 390	19 330	895	35
5 788	518	1 022	1 174	5 636	487	36
25	-	-	-	25	-	37
594 377	137 789	74 133	66 590	601 920	143 306	

1970. 3) Pr. 31. desember 1970 hadde Tjenestemannlaget 53 foreninger med 233 underavdelinger. Pr. 31. desember 1971 54 foreninger med 237 underavdelinger.

Tabell VI, 1971.

Medlemstallet geografisk fordelt.

212

Løpnr.	Forbund	ØSTFOLD													
		Fylket		Fr.stad		Halden		Moss		Sarpsborg		Askim		Øvrige komm. tlla.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	5	37	1	9	1	11	1	5	1	11	1	1	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	7	1 006	1	258	1	205	1	56	2	300	1	156	1	31
3	Arbeidsmandsforbundet	1	758	-	-	-	-	-	-	-	-	1	758	-	-
4	Befalslaget	3	49	2	36	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13
5	Bekledningsarbeiderforbundet	16	2 513	2	598	2	636	5	697	2	511	-	-	5	71
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	25	3 056	6	936	3	470	1	457	1	742	3	158	11	293
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	10	1 441	2	303	1	164	1	185	3	329	3	460	-	-
8	Fengselstjenestemannsforbundet	2	39	-	-	-	-	-	2	39	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	12	1 290	2	129	2	126	3	97	3	846	1	57	1	35
10	Gullsmedarbeiderforbundet	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	30
11	Handels- og Kontorfunksjonærens Forb.	8	2 531	1	926	1	348	1	236	1	800	2	184	2	37
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	4	382	1	123	1	61	1	83	1	115	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	11	8 174	1	3 793	1	673	1	1 839	1	542	1	238	6	1 089
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	9	4 331	5	1 387	1	128	1	732	1	308	1	1 776	-	-
16	Kommuneforbundet	25	4 651	6	1 221	1	611	2	569	4	553	1	335	11	1 362
17	Løsmannsbetjentes Landslag	1	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	52
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Løseforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	3	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	250
21	Murerforbundet	6	282	1	100	1	33	1	47	1	77	1	18	1	7
22	Musikerforbundet	4	68	1	22	1	19	1	10	1	17	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	16	1 509	3	731	4	68	3	320	3	218	2	116	1	56
24	Papirindustriarbeiderforbundet	17	6 219	-	-	4	1 775	1	721	10	2 874	-	-	2	849
25	Politiforbundet	4	170	1	65	1	28	1	28	1	49	-	-	-	-
26	Postfolkernes Felleforbund:														
	Postforbundet	5	230	1	65	1	31	1	43	1	60	-	-	1	31
	Postmannslaget	1	142	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	142
	Poståpnerens Landsforbund	1	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	62
27	Sjømannsforbundet	2	1 027	1	1 015	-	-	1	12	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	5	275	1	45	1	178	-	2	31	1	21	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	19	536	1	38	2	63	1	9	1	17	-	-	14	409
30	Sosionomforbundet	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Felleforbund:														
	Tele Tjeneste Forbundet	3	217	-	-	1	145	1	45	-	-	-	-	1	27
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	11	688	1	55	2	51	-	-	-	-	-	-	8	582
34	Tolltjenestemannsforbundet	2	76	-	-	-	-	1	38	-	-	-	-	1	38
35	Transportarbeiderforbundet	11	948	2	321	2	107	2	218	3	235	-	-	2	67
36	Treindustriarbeiderforbundet	9	417	1	34	1	71	1	11	1	128	1	24	4	149
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	260	43481	14	12210	36	6 002	33	6 458	46	8 802	20	4 302	81	5 707

1) 11 underavdelinger med 688 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	AKERSHUS																			
		Fylket		Asker		Bærum		Eidsvoll		Frogn		Nes		Skedsmo		Ski		Ullensaker		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	22	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	5	345	-	-	1	105	-	-	1	18	-	-	2	176	-	-	-	-	1	46
3	Arbeidsmandsforbundet	2	1 098	1	248	-	-	-	-	-	-	-	-	1	850	-	-	-	-	-	-
4	Befalslaget	5	282	-	-	-	-	-	-	1	36	-	-	1	34	-	-	3	212	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	11	615	-	-	-	-	2	91	1	34	1	5	2	263	-	-	1	59	4	163
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	35	3 480	1	337	3	738	4	506	1	80	2	200	5	747	2	141	3	158	14	573
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	19	763	1	42	2	130	1	36	1	26	1	43	2	158	1	70	2	31	8	227
8	Fengselstjenestemannsforbundet	2	411	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	411
9	Grafisk Forbund	4	96	-	-	-	-	1	12	-	-	-	-	1	57	-	-	-	-	2	27
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonæres Forb.	10	1 074	-	-	1	227	1	35	1	35	1	56	2	566	1	36	1	56	2	63
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	2	63	-	-	-	-	1	15	-	-	-	-	1	48	-	-	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	21	4 566	1	165	3	1 271	2	324	1	126	1	217	4	1 891	1	186	2	48	6	338
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	13	1 186	-	-	2	190	1	60	1	33	-	-	1	239	1	85	-	-	7	579
16	Kommuneforbundet	39	5 212	4	1 071	8	1 087	1	252	1	103	1	120	4	649	1	164	1	187	18	1 579
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	70
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	4	270	-	-	1	14	-	-	-	-	-	-	1	92	-	-	2	164	-	-
21	Murerforbundet	4	225	-	-	1	95	1	32	-	-	-	-	1	66	1	32	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelesemiddelarb.forb.	12	276	1	5	-	-	2	73	-	-	1	15	3	79	-	-	1	3	4	101
24	Papirindustriarbeiderforbundet	3	498	-	-	2	323	1	175	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Politiforbundet	4	186	-	-	2	113	-	-	1	19	-	-	1	54	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	2	71	-	-	-	-	1	19	-	-	-	-	1	52	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Poståpnernes Landsforbund	1	202	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	202
27	Sjømannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	56	1 608	1	5	3	33	7	111	-	-	12	313	2	14	-	-	1	48	30	1 084
30	Sosionomforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	Telefolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	5	489	-	-	1	136	-	-	-	-	-	-	2	206	1	97	-	-	1	50
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	13	1 118	1	1	1	51	-	-	1	51	-	-	4	291	1	14	2	583	3	127
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	34	-	-	1	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	3	48	-	-	1	29	-	-	1	14	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	11	312	-	-	1	19	1	36	-	-	1	40	-	-	1	62	-	-	7	155
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	289	24620	11	1 874	34	4 595	27	1 777	12	575	22	1 014	42	6 554	11	887	19	1 549	111	5 795

*) 13 underavdelinger med 1118 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	OSLO		HEDMARK																	
				Fylket		Hamar		Kongs- vinger		Elve- rum		Rings- aker		Stange		Åmot		Åsnes		Øvrige komm. tills.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	112	2	44	1	26	1	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	0	1 719	8	323	3	150	-	-	1	15	1	37	-	-	1	17	-	-	-	2 104
3	Arbeidsmandsforbundet	4	1 919	18	1 254	2	134	1	185	2	65	2	91	1	69	1	59	1	54	8	617
4	Befalslaget	3	465	4	143	2	61	-	-	1	41	-	-	-	-	-	-	1	41	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	4	2 839	12	655	2	366	2	49	-	-	2	147	-	-	-	-	-	-	6	93
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	12	9 088	44	4 911	2	566	1	362	2	358	5	1 514	5	330	1	40	5	215	23	1 526
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	5	2 221	16	642	2	151	1	90	2	69	2	75	2	48	1	26	-	-	6	183
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	2	45	-	-	-	-	-	-	-	-	1	28	-	-	1	17	-	-
9	Grafisk Forbund	6	6 686	4	213	1	110	2	69	1	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	2	377	1	23	1	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	9	12 539	19	1 922	1	824	1	157	1	163	2	118	1	19	1	71	1	77	11	493
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	3	2 999	4	323	1	141	1	86	1	68	-	-	-	-	1	28	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	3	19 028	17	2 416	1	954	1	355	1	189	3	588	3	95	1	14	1	34	6	187
14	Jernbaneforbundet	1) 17	5 663	15	1 409	15	1 409	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjenslik Industriarbeiderforbund	2	2 211	9	371	2	57	1	81	1	64	1	11	1	52	-	-	-	-	3	106
16	Kommuneforbundet	42	19 929	27	3 482	4	546	1	332	1	353	1	311	3	606	1	73	2	197	14	1 064
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	-	-	3	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	59
18	Lokomotivmannsforbundet	*) 1	546	*) 1	188	1	188	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	2	77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	3	54	2	22	-	-	1	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8
21	Murerforbundet	2	1 148	4	155	1	50	1	51	1	35	1	19	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	4	793	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.	12	5 584	25	1 060	5	462	3	27	3	80	3	274	1	46	2	8	1	4	7	159
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	2	482	-	-	-	-	-	-	-	-	1	432	-	-	-	-	1	50
25	Politiforbundet	6	362	3	45	2	34	-	-	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Fellesforbund:																				
	Postforbundet	1	1 973	6	240	1	69	1	42	1	46	-	-	-	-	-	-	-	-	3	83
	Postmannslaget	1	1 860	1	233	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	233
	Poståpnernes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Sjømannsforbundet	1	5 805	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Sklinn- og Lærarbeiderforbundet	3	236	4	82	1	18	-	-	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	2	48
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	5	177	144	5 491	1	61	13	484	11	325	10	626	9	528	9	241	10	431	81	2 795
30	Sosionomforbundet	*) 1	474	1	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	18
31	Sufflerforbundet	1	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:																				
	Tele Tjeneste Forbundet	7	2 458	2	327	1	240	1	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	1	868	1	77	1	77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	*) 28	6 760	*) 10	799	1	85	1	19	1	83	-	-	-	-	-	-	-	-	7	612
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	285	1	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	39
35	Transportarbeiderforbundet	4	5 581	8	448	1	260	1	55	1	39	1	18	-	-	-	-	-	-	4	76
36	Treindustriarbeiderforbundet	5	684	12	530	-	-	-	-	2	129	2	195	1	6	-	-	-	-	7	200
37	Urmaker Svenneforbundet	1	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	212	123 649	432	28 471	56	7 062	35	2 543	36	2 183	36	4 024	28	1 827	20	1 009	23	1 070	198	8 753

1) Omfatter Akershus, Oslo, Buskerud og Oppland. *) Omfatter Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland. *) Omfatter Akershus og Oslo. *) Herav 17 underavdelinger med 3496 medlemmer. *) Omfatter Hedmark, Oppland, Møre og Romsdal. *) Omfatter Hedmark, Oppland, Møre og Romsdal. *) 10 underavdelinger med 799 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	OPPLAND													
		Fylket		Gjøvfk		Lillehammer		V. Toten		Ø. Toten		Øvrige komm. tils.			
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.		
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	2	25	1	16	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	7	479	1	123	1	24	2	252	-	-	-	-	3	75
3	Arbeidsmandsforbundet	1	1 350	-	-	1	1 350	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Befalslaget	4	82	-	-	2	65	-	-	1	8	-	-	1	9
5	Bekledningsarbeiderforbundet	9	1 274	1	448	1	288	-	-	2	250	5	288	5	288
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	36	2 734	5	937	2	588	2	58	1	19	26	1 182	13	449
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	18	698	1	85	2	112	2	52	-	-	-	-	-	-
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	7	306	2	146	1	39	1	66	-	-	-	-	3	55
10	Gullmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærs Forb.	19	1 716	1	619	1	285	2	159	1	25	14	628	-	-
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	3	223	1	99	1	86	-	-	-	-	-	-	1	38
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	9	4 087	2	1 356	1	338	1	2 211	-	-	-	-	5	182
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	5	498	1	59	1	14	-	-	-	-	-	-	3	425
16	Kommuneforbundet	15	2 560	1	538	1	492	2	308	1	116	10	1 106	2	50
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	2	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	5	118	1	33	1	54	-	-	2	22	1	9	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	22	685	2	197	3	244	-	-	2	41	15	203	-	-
24	Papirindustriarbeiderforbundet	2	621	1	268	1	353	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Polltforbundet	2	27	1	8	1	19	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	3	252	2	140	1	112	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Poståpnernes Landsforbund	1	233	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	233
27	Sjømannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Skin- og Lærarbeiderforbundet	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	69	1 805	5	253	1	91	2	21	3	207	58	1 233	-	-
30	Sosionomforbundet	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	2	330	1	165	1	165	-	-	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	10	605	1	44	3	182	-	-	1	46	5	333	-	-
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	12	640	3	184	2	202	1	3	1	18	5	233	-	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	11	794	2	153	1	155	-	-	-	-	-	-	8	486
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	278	22209	37	5 877	31	5 267	15	3 130	15	752	180	7 183	-	-

1) 10 underavdelinger med 605 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	BUSKERUD													
		Fylket		Drammen		Ringelike		Modum		Nedre Eiker		Øvre Eiker		Øvrige komm. tila.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	23	1	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	5	576	1	157	1	87	-	-	-	-	-	-	3	332
3	Arbeidsmandsforbundet	1	703	-	-	-	-	-	-	-	1	703	-	-	-
4	Befalslaget	3	100	-	-	2	134	-	-	-	-	-	-	1	56
5	Bekleddingsarbeiderforbundet	15	1 357	6	580	2	319	1	40	2	251	2	55	2	132
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	27	2 611	6	1 114	2	517	5	179	2	178	3	107	9	516
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	19	974	3	358	2	136	3	69	-	-	1	63	10	348
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	12	1	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	8	993	4	644	2	228	-	-	-	-	-	-	2	121
10	Gullmedarbeiderforbundet	2	44	1	24	-	-	-	-	-	-	-	-	1	20
11	Handels- og Kontorfunksjonærens Forb.	12	1 093	1	125	1	251	1	100	-	-	1	50	8	407
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	3	327	1	193	1	86	-	-	-	-	-	-	1	88
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	14	6 146	1	3 027	3	296	4	370	-	-	1	195	5	2 258
14	Jernbaneforbundet	15	3 093	15	3 093	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	14	2 908	3	1 037	-	-	1	61	1	369	1	189	8	1 252
16	Kommuneforbundet	20	4 351	9	2 133	1	506	1	269	1	261	1	139	7	1 043
17	Lenemannsbetjentenes Landslag	1	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	42
18	Lokomotivmannsforbundet	1	373	1	373	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	7	273	2	157	1	45	1	10	1	31	-	-	2	30
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	15	678	3	475	3	114	2	10	-	-	1	4	6	75
24	Papirindustriarbeiderforbundet	28	4 671	10	1 230	3	1 106	3	551	5	441	3	395	4	948
25	Politiforbundet	3	97	1	64	1	20	-	-	-	-	-	-	1	13
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	3	226	1	125	1	81	-	-	-	-	-	-	1	20
	Postmannslaget	1	123	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	123
	Poståpnernes Landsforbund	1	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	84
27	Sjemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	2	45	-	-	-	-	-	-	1	24	-	-	1	21
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	42	1 090	1	14	9	465	6	84	-	-	2	73	24	454
30	Sosionomforbundet	1	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	19
31	Sufflorforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	1	274	1	274	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	1	146	1	146	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	10	762	-	-	1	185	-	-	-	-	-	-	9	577
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	16	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	6	417	2	346	2	82	1	5	-	-	-	-	1	4
36	Treindustriarbeiderforbundet	9	425	2	188	2	110	3	74	1	15	-	-	1	38
37	Urmaaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	293	36 152	79	16 908	40	4 728	32	1 822	14	1 570	17	2 063	111	9 061

1) Omfatter Buskerud, Telemark og Aust-Agder. 2) Omfatter Buskerud og Telemark. 3) 10 underavdelinger med 762 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	VESTFOLD																	
		Fylket		Holme- atrand		Horten		Larvik		Sande- fjord		Stavern		Tønsberg		Svelvik		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	6	347	-	-	1	105	1	95	1	29	-	-	1	54	-	-	2	64
3	Arbeldsmandsforbundet	2	365	1	8	-	-	-	-	1	357	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Befalslaget	2	97	-	-	-	-	-	-	-	-	1	66	1	31	-	-	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	6	901	-	-	-	-	1	140	1	134	-	-	3	518	1	109	-	-
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	15	2 411	1	34	1	112	4	1 008	1	502	1	89	1	508	2	82	4	76
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	8	469	1	11	1	38	1	25	1	95	-	-	2	285	1	5	1	10
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	34
9	Grafisk Forbund	8	471	-	-	2	35	2	73	1	50	-	-	2	258	-	-	1	55
10	Gullamedarbeiderforbundet	2	228	-	-	-	-	-	-	1	17	-	-	1	211	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	7	755	1	94	2	119	1	221	1	66	-	-	1	249	-	-	1	6
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	4	488	-	-	1	31	1	92	1	222	-	-	1	143	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	10	8 748	2	1 078	1	2 405	1	982	1	1 540	1	81	2	2 413	1	156	1	93
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	11	1 406	2	131	-	-	2	141	1	668	1	250	1	30	-	-	4	186
16	Kommuneforbundet	18	2 842	2	239	1	430	2	455	2	521	1	45	1	562	1	40	8	550
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	28
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Loaforbundet	1	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	46
20	Luftforsvarets Befalsforbund	2	47	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	1	34	-	-	-	-
21	Murerforbundet	5	179	1	2	1	12	1	26	1	57	-	-	1	82	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	1	20	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.	14	641	-	-	3	30	3	225	2	41	-	-	4	303	-	-	2	42
24	Papirindustriarbeiderforbundet	4	616	-	-	1	131	-	-	1	131	-	-	-	-	1	124	2	361
25	Politiforbundet	4	131	-	-	1	39	1	31	1	12	-	-	1	49	-	-	-	-
26	Postfolkenes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	4	169	-	-	1	31	1	29	1	33	-	-	1	76	-	-	-	-
	Postmannslaget	1	143	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	143
	Poståpnernes Landsforbund	1	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	53
27	Sjømannsforbundet	2	1 508	-	-	-	-	-	-	1	1 503	-	-	-	-	1	5	-	-
28	Skjøn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	11	265	-	-	1	9	1	36	-	-	-	-	1	30	1	3	7	187
30	Sosionomforbundet	1	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	31
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkenes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	5	240	1	60	1	16	1	40	1	30	-	-	1	103	-	-	-	-
	Telegrafmenneskes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	10	643	-	-	1	168	-	-	-	-	1	70	-	-	-	-	8	405
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	9	303	2	6	1	16	2	94	2	32	-	-	2	155	-	-	-	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	3	124	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1	22	1	99
37	Urmaker Svønneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	181	24808	14	1 663	21	3 616	27	3 844	22	5 909	7	614	32	6 147	10	546	48	2 469

1) Herav 9 underavdelinger med 624 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

218

Løpnr.	Forbund	TELEMARK													
		Fylket		Not- odden		Pors- grunn		Skien		Kragersø		Tinn		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	2	29	-	-	-	-	1	26	-	-	1	3	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	10	999	2	71	1	548	2	103	1	49	2	152	2	76
3	Arbeidsmandsforbundet	2	1 085	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1 085
4	Befalslaget	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Bekleidningsarbeiderforbundet	9	406	2	37	1	16	1	110	1	19	1	181	3	43
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	20	1 248	3	118	2	322	3	340	2	53	1	35	9	380
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	20	785	3	71	4	326	2	105	1	37	2	85	8	161
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	8	295	1	7	2	39	2	131	1	52	1	8	1	58
10	Gullmedarbeiderforbundet	1	75	-	-	-	-	-	-	1	75	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	12	1 429	2	74	2	666	1	406	1	28	1	144	5	111
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	4	341	1	43	1	127	1	123	-	-	1	48	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	8	2 771	-	-	2	914	1	731	2	654	1	3	2	469
14	Jernbaneforbundet	1	57	-	-	-	-	-	-	-	-	1	57	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	16	6 928	4	1 087	5	4 752	4	304	1	23	2	762	-	-
16	Kommuneforbundet	16	3 448	1	340	2	732	6	1 396	1	227	1	289	5	464
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	4	155	1	19	1	38	1	95	1	3	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	1	27	-	-	-	-	1	27	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelesemiddelarb.forb.	12	480	2	6	3	126	2	318	1	6	1	9	3	15
24	Papirindustriarbeiderforbundet	11	1 383	1	67	-	-	3	875	3	176	-	-	4	265
25	Politiforbundet	5	123	1	18	1	42	1	38	1	12	1	13	-	-
26	Postfolkernes Felleseforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	3	207	1	71	1	40	1	96	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	1	116	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	116
	Poståpnerens Landsforbund	1	93	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	93
27	Sjømannsforbundet	2	803	-	-	1	793	-	-	1	10	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	31	690	3	87	-	-	3	115	2	8	1	30	22	450
30	Sosionomiforbundet	1	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Felleseforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	4	190	1	38	1	68	1	74	-	-	1	10	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	1	111	-	-	-	-	1	111	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	9	475	-	-	1	13	1	11	-	-	-	-	7	451
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	31	-	-	1	31	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	14	707	1	43	5	288	2	269	2	31	1	13	3	63
36	Treindustriarbeiderforbundet	2	8	-	-	-	-	1	3	1	5	-	-	-	-
37	Urmaker Sønneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	233	25542	30	2 197	37	9 881	42	5 807	24	1 468	20	1 842	80	4 347

1) Herav 8 underavdelinger med 464 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	AUST-AGDER														
		Fylket		Arendal		Grimstad		Risør		Lillesand		Tvedestrand		Øvrige komm. tils.		
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	4	162	1	71	-	-	1	28	-	-	-	-	-	2	63
3	Arbeidsmandsforbundet	1	544	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	544
4	Befalslaget	1	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	45
5	Bekledningsarbeiderforbundet	4	72	-	-	1	14	-	-	2	27	1	31	-	-	-
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	7	389	1	243	1	38	1	16	1	44	1	15	2	2	33
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	4	323	2	276	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	47
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	9	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	1	40	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Gullmedarbeiderforbundet	1	54	1	54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	6	209	1	113	1	29	1	28	1	5	-	-	2	2	34
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	1	61	1	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	7	1 576	1	1 039	1	173	1	143	1	50	2	85	1	1	86
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	6	910	2	194	-	-	-	-	1	68	-	-	3	3	648
16	Kommuneforbundet	7	1 229	1	443	1	170	1	147	-	-	1	81	3	3	388
17	Lenemannsbetjentenes Landslag	1	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	23
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Løseforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	1	42	1	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	5	123	2	73	2	47	-	-	-	-	-	-	1	1	3
24	Papirindustriarbeiderforbundet	5	378	-	-	-	-	2	226	-	-	2	59	1	1	93
25	Politiforbundet	1	31	1	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	1	51	1	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	1	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	45
	Poståpnernes Landsforbund	1	57	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	57
27	Sjømansforbundet	2	178	1	165	-	-	1	13	-	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lørarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	16	278	-	-	1	19	-	-	-	-	-	-	15	15	259
30	Sosionomforbundet	1	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	18
31	Sufflorforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	1	111	1	111	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	4	217	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	210
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	6	337	1	26	-	-	2	58	1	12	1	222	1	1	19
36	Treindustriarbeiderforbundet	2	40	1	22	-	-	1	18	-	-	-	-	-	-	-
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	100	7 554	24	3 073	8	490	11	677	7	206	8	493	42	42	2 615

1) Omfatter Aust-Agder og Vest-Agder. 2) 4 underavdelinger med 217 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	VEST-AGDER													
		Fylket		Farsund		Flekkefjord		Kr.sand		Mandal		Vennesla		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	12	-	-	-	-	1	12	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	4	303	-	-	1	18	1	212	1	41	-	-	1	32
3	Arbeidsmandsforbundet	2	818	-	-	-	-	1	27	-	-	-	-	1	791
4	Befalslaget	3	107	1	6	-	-	2	101	-	-	-	-	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	8	603	-	-	2	29	3	433	2	126	-	-	1	15
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	10	1 501	1	59	1	42	3	983	2	102	2	249	1	66
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	8	483	2	143	1	22	2	254	1	28	1	17	1	19
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	8	-	-	-	-	1	8	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	4	197	1	12	1	23	1	154	1	8	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	5	534	-	-	1	33	1	373	1	82	1	26	1	20
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	2	247	-	-	-	-	1	234	1	13	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	6	2 557	1	49	1	167	2	2 851	1	994	-	-	1	82
14	Jernbaneforbundet	14	707	-	-	-	-	14	707	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	9	1 599	1	122	1	9	7	1 468	-	-	-	-	-	-
16	Kommuneforbundet	12	1 807	1	107	1	192	7	1 135	1	198	1	138	1	37
17	Lensmannstjenenes Landslag	1	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17
18	Lokomotivmannsforbundet	1	117	-	-	-	-	1	117	-	-	-	-	-	-
19	Løstforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	2	66	1	8	-	-	1	58	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	1	38	-	-	-	-	1	38	-	-	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	1	31	-	-	-	-	1	31	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.	10	461	2	38	1	13	4	377	1	7	-	-	2	26
24	Papirindustriarbeiderforbundet	2	837	-	-	-	-	-	-	-	-	1	744	1	93
25	Politiforbundet	2	115	-	-	-	-	1	93	1	22	-	-	-	-
26	Postfolkens Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	2	151	-	-	1	18	1	133	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	1	121	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	121
	Poståpnerens Landsforbund	1	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	66
27	Sjømannsforbundet	2	1 791	1	165	-	-	1	1 626	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	3	172	-	-	2	158	1	14	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	2	23	-	-	-	-	1	5	-	-	-	-	1	18
30	Sosionomforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkens Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	1	181	-	-	-	-	1	181	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	7	483	1	18	-	-	2	282	-	-	-	-	4	183
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	41	-	-	-	-	1	41	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	6	325	-	-	-	-	2	253	-	-	-	-	4	72
36	Treindustriarbeiderforbundet	6	164	1	68	2	71	1	16	1	3	-	-	1	6
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	141	16683	14	795	16	795	67	10631	14	1 624	6	1 174	24	1 664

¹⁾ Omfatter Vest-Agder og Aust-Agder. ²⁾ Omfatter Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark. ³⁾ 7 underavdelinger med 483 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	ROGALAND															
		Fylket		Elgersund		Haugesund		Sandnes		Stavanger		Karmøy		Sauda		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	15	-	-	-	-	-	-	1	15	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	8	504	-	-	1	17	1	60	1	235	-	-	1	24	4	168
3	Arbeidsmandsforbundet	4	1 644	-	-	-	-	-	-	2	1 349	1	72	-	-	1	223
4	Befalslaget	1	105	-	-	-	-	-	-	1	105	-	-	-	-	-	-
5	Bekleddingsarbeiderforbundet	13	1 540	1	13	2	64	4	1 020	1	188	3	15	-	-	2	240
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	13	3 080	1	84	1	473	1	684	4	1 534	-	-	1	36	5	279
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	9	921	-	-	1	79	-	-	4	706	1	54	1	48	2	34
8	Fengselstjenestemannsforbundet	2	106	-	-	-	-	-	-	1	25	-	-	-	-	1	81
9	Grafisk Forbund	4	922	1	83	-	-	-	-	3	839	-	-	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	1	4	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	9	1 965	1	67	1	204	1	159	1	1 363	-	-	1	34	4	138
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	3	434	-	-	1	183	-	-	1	220	-	-	1	31	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	11	8 391	1	25	1	1 813	1	1 284	1	3 257	1	76	1	46	5	1 890
14	Jernbaneforbundet	15	756	-	-	1	89	-	-	14	667	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	13	2 379	2	260	1	62	2	183	4	552	2	460	1	835	1	27
16	Kommuneforbundet	30	3 893	2	202	6	643	2	609	12	1 857	1	153	1	168	6	261
17	Lenemannsbetjentenes Landslag	1	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	42
18	Lokomotivmannsforbundet	1	68	-	-	-	-	-	-	1	68	-	-	-	-	-	-
19	Loaforbundet	1	45	-	-	-	-	-	-	1	45	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	1	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	64
21	Murerforbundet	5	243	-	-	1	44	1	54	2	138	-	-	1	7	-	-
22	Musikerforbundet	2	72	-	-	-	-	-	-	1	64	-	-	1	8	-	-
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.	26	2 177	3	63	3	264	3	222	6	1 366	2	91	2	8	7	163
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Politiforbundet	4	215	-	-	1	46	1	34	2	135	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	2	286	-	-	1	78	-	-	1	208	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	2	206	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	206
	Poståpnerens Landsforbund	1	146	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	146
27	Sjømannsforbundet	4	2 768	1	14	1	1 420	-	-	1	1 325	-	-	1	7	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	3	25	-	-	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-	2	18
30	Sosionomforbundet	1	85	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	85	-
31	Sufflorforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	2	370	-	-	1	131	-	-	1	239	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmenneskes Landsforbund	1	157	-	-	-	-	-	-	1	157	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	14	846	-	-	-	-	-	-	5	108	-	-	-	9	738	-
34	Tolltjenestemannsforbundet	3	68	1	5	1	25	-	-	1	38	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	9	1 337	1	31	2	239	2	151	2	887	2	29	-	-	-	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	7	309	1	32	1	17	2	57	1	161	-	-	-	-	2	42
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	228	36 197	16	879	28	5 891	21	4 517	79	17 862	13	950	13	1 252	68	4 846

) Omfatter Vest-Agder og Rogaland. *) Herav 13 underavdelinger med 827 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	HORDALAND															
		Fylket		Kvam		Kvinnherad		Odda		Stord		Vakadal		Voss		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	3	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	4	120	-	-	-	-	-	-	1	48	1	18	-	-	2	54
3	Arbeidsmandsforbundet	2	322	-	-	1	258	-	-	1	64	-	-	-	-	-	-
4	Befalslaget	1	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	34	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	18	2 625	1	14	1	8	-	-	-	-	1	831	1	65	14	1 707
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	8	364	1	17	1	10	1	71	1	60	1	9	2	140	1	57
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	14	551	2	31	1	14	2	139	1	111	1	14	1	45	6	197
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
9	Grafisk Forbund	2	17	-	-	-	-	1	13	-	-	-	-	1	11	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	10	485	2	34	-	-	1	146	1	9	2	97	1	153	3	46
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	2	109	-	-	-	-	1	65	-	-	-	-	1	44	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	15	2 378	2	123	2	170	1	21	1	1 389	-	-	1	146	8	520
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	16	2 034	1	532	1	373	3	1 384	-	-	1	20	-	-	10	625
16	Kommuneforbundet	27	2 827	1	64	2	221	1	314	1	127	1	78	1	168	20	1 855
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	78
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	2	33	-	-	-	-	1	14	-	-	-	-	1	19	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	27	1 236	-	-	3	135	2	18	1	3	1	151	3	87	17	841
24	Papirindustriarbeiderforbundet	2	245	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	245
25	Politiforbundet	2	42	-	-	-	-	1	13	-	-	-	-	-	-	1	29
26	Postfolkene Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Poståpnernes Landsforbund	1	268	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	268
27	Sjømannsforbundet	2	36	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	1	29
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	4	145	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	134
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	2	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	26
30	Sosionomforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkene Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	1	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	73
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	1)	518	-	-	1	44	-	-	-	-	-	-	1	80	3	394
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	3	42	-	-	-	-	1	19	1	17	-	-	1	6	-	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	15	517	2	40	-	-	1	19	-	-	2	31	-	-	10	427
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	188	16038	13	866	13	1 233	19	2 246	9	1 828	11	1 249	17	1 002	106	7 614

1) 5 underavdelinger med 518 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	SOGN OG FJORDANE																	
		BERGEN		Fylket		Flora		Førde		Høy-anger		Sogndal		Vågsøy		Årdal		Øvrige komm. tlla.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	18	2	4	1	2	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer . .	1	285	3	245	-	-	-	-	1	17	-	-	-	-	1	199	1	29
3	Arbeidsmandsforbundet	2	1 696	2	1 254	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1 254
4	Befalslaget	2	390	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Bekleddingsarbeiderforbundet	4	2 349	8	297	-	-	1	22	-	-	1	7	-	-	-	-	6	268
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	8	3 217	13	403	1	20	1	61	1	14	1	16	1	16	1	102	7	174
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet . .	3	1 005	11	241	1	23	1	26	1	39	1	8	1	20	1	59	5	66
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	3	1 033	1	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	21
10	Gullmedarbeiderforbundet	2	182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	2	3 498	8	553	1	36	1	94	1	81	1	62	-	1	213	3	67	
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	3	1 170	2	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	39	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	6	5 913	11	1 039	1	316	1	51	-	-	-	1	29	-	-	8	643	
14	Jernbaneforbundet	¹⁾ 15	1 328	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	2	551	8	2 132	1	30	-	-	2	587	-	1	39	2	1 434	2	42	
16	Kommuneforbundet	25	5 564	14	1 193	1	189	1	63	2	176	1	13	-	1	197	8	555	
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	-	-	1	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	27	-
18	Lokomotivmannsforbundet	²⁾ 1	135	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Løstforbundet	1	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	2	341	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	1	139	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb. . .	8	1 690	19	553	1	59	2	34	2	16	2	98	3	156	1	6	8	184
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	40	-
25	Politiforbundet	2	330	1	4	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	1	657	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	1	492	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Poståpnerens Landsforbund	-	-	1	156	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	156	-
27	Sjømannsforbundet	1	3 071	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	1	6	7	84	-	-	1	5	-	-	2	42	-	-	-	4	37	-
30	Sosionomforbundet	³⁾ 1	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	3	989	1	169	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	169	-
	Telegrafmennes Landsforbund	1	209	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	⁴⁾ 13	1 547	⁴⁾ 5	168	-	1	14	-	-	-	-	-	-	-	-	4	154	-
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	2	2 287	4	322	1	42	-	-	-	1	43	1	13	-	-	1	224	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	3	104	4	42	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	3	38	-
37	Urmaker Svenneforbundet	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	126	40469	127	8 986	10	721	10	370	11	932	10	289	9	277	10	2 249	67	4 148

¹⁾ Omfatter Hordaland og Sogn og Fjordane. ²⁾ Omfatter Buskerud, Hordaland og Sogn og Fjordane. ³⁾ Omfatter også Hordaland. ⁴⁾ Herav 11 underavdelinger med 1484 medlemmer. ⁵⁾ 5 underavdelinger med 168 medlemmer.

Tabell, VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	MØRE OG ROMSDAL															
		Fylket		Kristian- sund		Molde		Ålesund		Rauma		Sunndal		Volda		Øvrige komm. tlls.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	meld.	avd.	meld.	avd.	meld.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	3	22	1	11	—	—	1	11	—	—	1	0	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	6	295	1	51	—	—	1	39	1	6	1	78	—	—	2	121
3	Arbeidsmandsforbundet	3	1 873	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1 873
4	Befalslaget	1	23	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bekleddingsarbeiderforbundet	26	1 792	2	275	1	458	6	573	2	92	1	11	1	28	13	355
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	19	1 200	1	262	1	255	1	209	1	60	1	110	1	11	13	293
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	18	782	1	133	2	103	1	158	1	22	2	154	1	28	10	184
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	9	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Grafisk Forbund	3	231	1	84	1	31	1	116	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	11	1 315	1	402	1	184	1	452	1	11	2	129	1	27	4	110
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	4	237	1	88	1	64	1	58	—	—	1	27	—	—	—	—
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	22	3 860	1	670	3	711	2	670	—	—	—	—	1	141	15	1 068
14	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	15	1 407	2	171	1	10	1	160	1	35	1	829	1	10	8	192
16	Kommuneforbundet	19	3 067	4	603	3	669	5	930	1	51	1	142	1	32	4	640
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	54
18	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Losforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Luftforsvarets Befalsforbund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Murerforbundet	3	74	1	22	1	32	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Musikerforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	29	971	3	288	3	108	7	295	1	11	1	14	—	—	14	255
24	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Politiforbundet	3	101	1	37	1	17	1	47	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Postfolkernes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Postforbundet	3	295	1	86	1	71	1	138	—	—	—	—	—	—	—	—
	Postmannslaget	3	138	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	138
	Poståpnernes Landsforbund	1	211	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	211
27	Sjømannsforbundet	5	1 139	1	174	—	—	1	921	—	—	—	—	—	—	3	44
28	Sklinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	24
30	Sosionomforbundet	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24
31	Sufflørforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Telefolkernes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tele Tjeneste Forbundet	4	389	1	96	1	70	1	95	—	—	—	—	—	—	1	128
	Telegrafmennenes Landsforbund	1	74	—	—	—	—	—	74	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tjenestemannslaget	17	555	4	67	2	65	1	12	2	46	—	—	—	—	8	365
34	Tolltjenestemannsforbundet	2	24	1	8	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Transportarbeiderforbundet	10	1 253	2	361	2	161	3	593	1	19	—	—	1	38	1	81
36	Treindustriarbeiderforbundet	24	946	1	6	3	72	1	146	1	8	—	—	1	34	17	680
37	Urmaker Svenneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Til sammen	261	22385	32	3 895	29	3 104	41	5 742	13	361	12	1 494	9	349	125	7 440

1) Herav 16 underavdelinger med 518 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	SØR-TRØNDELAG													
		Fylket		Tr.heim		Orkdal		Oppdal		Reros		Ørland		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	2	25	1	21	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	0	326	1	227	1	14	-	-	1	13	-	-	3	72
3	Arbeidsmandsforbundet	2	2 542	1	2 110	-	-	-	-	-	-	-	-	1	432
4	Befalslaget	4	134	2	85	-	-	-	-	-	-	1	35	1	14
5	Bekleddingsarbeiderforbundet	5	652	1	517	1	8	-	-	1	35	-	-	2	92
6	Bygningsindustrialarbeiderforbundet	20	3 640	6	2 622	2	303	1	26	1	137	1	50	9	502
7	Elektriker- og Krafttassjonsforbundet	17	1 139	3	861	1	23	1	9	1	27	1	25	10	194
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	63	1	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Graflsk Forbund	5	775	3	718	1	50	-	-	1	7	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	2	24	2	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	16	3 453	2	2 610	1	111	1	47	1	183	1	82	10	420
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	5	1 074	3	947	-	-	1	12	1	115	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	9	4 116	2	3 620	-	-	-	-	1	74	1	81	5	341
14	Jernbaneforbundet	1) 16	2 613	16	2 613	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industrialarbeiderforbund	7	905	2	429	1	249	-	-	-	-	-	-	4	227
16	Kommuneforbundet	34	6 184	20	4 459	1	284	1	63	1	112	1	237	10	1 029
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	45
18	Lokomotivmannsforbundet	*) 1	295	1	295	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	2	135	1	15	-	-	-	-	-	-	1	120	-	-
21	Murerforbundet	3	328	2	310	-	-	-	-	1	18	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	1	169	1	169	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelesmiddelarb.forb.	28	2 092	10	1 743	1	20	1	23	2	8	-	-	14	298
24	Papirindustrialarbeiderforbundet	1	612	1	612	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Politiforbundet	2	222	2	222	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkenes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	1	637	1	637	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	1	375	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	375
	Poståpnernes Landsforbund	1	239	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	239
27	Sjømannsforbundet	2	638	1	630	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8
28	Skinn- og Læarbeiderforbundet	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	20	625	3	48	-	-	1	17	1	73	1	14	14	473
30	Sosionomforbundet	*) 1	128	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	128
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkenes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	3	681	2	609	-	-	-	-	-	-	-	-	1	72
	Telegrafmenneskes Landsforbund	1	130	1	130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	4) 14	1 852	8	1 192	-	-	-	-	-	-	1	88	5	572
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	49	1	49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	6	1 615	2	1 446	-	-	2	51	-	-	-	-	2	118
36	Treindustrialarbeiderforbundet	6	88	1	13	1	22	1	5	1	9	-	-	2	39
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	248	38 625	104	30 046	11	1 084	10	253	15	815	9	732	99	5 695

1) Omfatter Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. *) Omfatter Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Nordland. *) Omfatter Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. 4) Herav 13 underavdelinger med 1791 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	NORD-TRØNDELAG													
		Fylket		Namsos		Steinkjer		Levanger		Stjørdal		Verdal		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	7	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	3	88	-	-	-	-	1	37	-	-	-	-	-	-
3	Arbeidsmandsforbundet	17	1 589	2	97	2	173	-	-	1	40	2	407	10	872
4	Befalslaget	3	159	-	-	1	92	1	9	1	58	-	-	-	-
5	Bekleddingsarbeiderforbundet	4	101	2	93	-	-	-	-	-	-	2	8	-	-
6	Bygningsindustrialarbeiderforbundet	24	2 005	4	512	5	391	2	226	3	286	2	340	8	250
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	7	478	1	79	1	278	1	13	1	26	1	51	2	31
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	4	86	1	32	1	33	2	21	-	-	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	13	1 262	1	248	1	263	1	136	1	169	1	205	8	241
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	4	175	1	54	1	70	1	23	-	-	1	28	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	8	1 068	1	98	1	165	1	197	1	412	-	-	4	106
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industrialarbeiderforbund	6	615	1	9	-	-	2	59	1	163	-	-	2	384
16	Kommuneforbundet	12	1 673	1	446	1	237	2	352	1	173	-	-	7	465
17	Lenemannsbetjentenes Landslag	1	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	19
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	1	33	-	-	-	-	-	-	1	33	-	-	-	-
21	Murerforbundet	3	112	1	39	1	22	-	-	-	-	1	51	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsemiddelarb.forb.	17	636	3	82	3	139	3	108	1	50	2	79	5	178
24	Papirindustrialarbeiderforbundet	6	924	-	-	1	60	1	377	-	-	-	-	4	487
25	Politiforbundet	2	17	1	8	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Poståpnernes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Sjømannsforbundet	1	55	1	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	47	1 043	2	107	7	133	2	64	3	47	7	159	26	533
30	Sosionomforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	1	40	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	1)	528	-	-	2	105	3	96	1	62	-	-	4	265
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	13	319	1	18	1	29	2	22	1	17	1	11	7	222
86	Treindustrialarbeiderforbundet	4	72	-	-	1	31	1	35	2	6	-	-	-	-
37	Urmaker Sønneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	212	13104	26	2 024	31	2 230	26	1 775	19	1 542	20	1 339	90	4 194

1) Herav 8 underavdelinger med 463 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	NORDLAND																			
		Fylket		Bodø		Narvik		Andøy		Brønnøy		Fauske		Rana		Vefsn		Vågan		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	4	32	1	12	1	6	-	-	-	-	-	1	6	1	8	-	-	-	-	
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	10	484	1	37	1	57	-	-	-	-	1	8	1	219	1	18	-	-	5	147
3	Arbeidsmandsforbundet	50	3 819	4	569	2	47	1	10	1	147	6	728	6	695	1	189	3	152	26	1 302
4	Befalslaget	7	202	1	66	1	40	1	24	-	-	-	-	-	1	31	-	-	3	41	
5	Bekledningsarbeiderforbundet	5	240	1	30	1	33	-	-	-	-	-	-	-	1	148	-	-	2	29	
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	23	1 459	1	228	1	147	1	28	1	19	1	95	1	155	3	189	1	15	13	583
7	Elektriker- og Kraftsasjonsforbundet	23	868	2	137	2	91	1	8	1	10	2	87	1	105	3	110	1	34	10	286
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	8	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	6	171	1	53	1	28	-	-	-	-	-	-	1	22	1	27	1	29	1	12
10	Gullmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærers Forb.	24	2 707	1	737	1	322	1	46	2	86	2	254	2	492	1	202	1	89	13	479
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	6	589	1	189	1	196	-	-	-	-	1	62	1	59	1	66	1	17	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	18	4 227	1	428	1	91	1	67	-	-	1	23	1	2 862	1	118	1	67	11	573
14	Jernbaneforbundet	14	504	-	-	13	440	-	-	-	-	1	64	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	16	1 854	1	37	-	-	1	6	1	5	-	-	1	232	1	598	2	49	9	927
16	Kommuneforbundet	38	4 986	4	809	3	650	1	109	-	-	1	222	3	424	2	293	2	304	22	2 079
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	2	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	78
18	Lokomotivmannsforbundet	2	125	-	-	2	125	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Losforbundet	1	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	59
20	Luftforsvarets Befalsforbund	2	419	1	324	-	-	1	95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Murerforbundet	6	120	1	40	1	17	-	-	-	-	1	11	1	23	1	25	1	4	-	-
22	Musikerforbundet	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelseamiddelarb.forb.	43	1 791	1	248	3	59	2	120	3	156	2	15	1	48	3	60	4	129	24	956
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Politiforbundet	5	119	1	39	1	37	-	-	-	-	-	-	1	11	1	22	1	10	-	-
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	3	307	1	145	1	50	-	-	1	112	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	3	202	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	202
	Poståpnernes Landsforbund	7	285	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	285
27	Sjømannsforbundet	7	578	1	133	1	183	-	-	1	70	-	-	-	-	-	1	66	3	126	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	10	202	1	5	-	-	-	-	1	14	-	-	1	10	2	22	-	-	5	151
30	Sosionomforbundet	1	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	23
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	5	434	1	144	1	67	-	-	-	-	-	1	112	-	-	1	36	1	75	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	2	151	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	94	1	57	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	1 ¹⁾	29 617	5	403	3	154	1	108	-	-	3	89	1	24	2	22	-	-	14	810
34	Tolltjenestemannsforbundet	3	44	1	15	1	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
35	Transportarbeiderforbundet	27	1 389	3	216	3	688	3	44	2	27	-	-	3	135	1	15	1	42	11	222
36	Treindustriarbeiderforbundet	3	13	1	3	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	407	30 112	39	5 053	47	3 568	15	663	14	646	22	1 658	28	5 634	30	2 241	23	1 190	189	9 459

¹⁾ Herav 28 underavdelinger med 1579 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	TROMS													
		Fylket		Harstad		Tromsø		Bardu		Lenvik		Målselv		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	25	-	-	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	4	126	1	33	2	81	-	-	1	12	-	-	-	-
3	Arbeidsmandsforbundet	2	1 010	-	-	1	929	-	-	-	-	-	-	1	81
4	Befalblaget	8	438	2	170	1	21	2	109	-	-	3	138	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	2	137	-	-	1	7	-	-	1	130	-	-	-	-
6	Byggingndustriarbeiderforbundet	11	934	1	157	1	522	1	29	1	111	-	-	7	115
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	4	344	1	116	1	155	-	-	-	-	1	40	1	24
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	13	-	-	1	13	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	2	111	1	21	1	90	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærs Forb.	7	1 348	1	231	1	815	1	70	1	119	1	45	2	68
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	2	288	1	85	1	203	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	10	841	1	489	1	199	1	11	1	2	1	47	5	93
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	6	228	2	65	2	71	-	-	1	63	-	-	1	29
16	Kommuneforbundet	22	2 746	2	471	6	1 219	1	42	1	142	1	93	11	779
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	1	43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	43
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Løstforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	2	97	-	-	-	-	-	-	-	-	1	81	1	16
21	Murerforbundet	2	66	1	25	1	41	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.	27	1 087	3	213	3	469	1	7	4	83	1	12	15	303
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Politiforbundet	2	55	1	20	1	35	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Postfolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	2	208	1	59	1	149	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postmannslaget	2	141	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	141
	Post&pnernes Landsforbund	1	125	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	125
27	Sjømennsforbundet	2	1 580	1	197	1	1 383	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	1	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	18
30	Sosionomforbundet	1	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	23
31	Suffløerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	2	243	1	81	1	162	-	-	-	-	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	1	34	-	-	1	34	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	1)	24 1 435	3	265	7	243	2	220	2	24	2	353	8	330
34	Tolltjenestemannsforbundet	1	20	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	12	623	2	234	2	171	-	-	-	-	2	132	6	86
36	Treindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	165	14387	26	2 932	40	7 057	9	488	13	686	13	950	64	2 274

1) Herav 23 underavdelinger med 1426 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	FINNMARK															
		Fylket		Hammerfest		Vadsø		Vardø		Alta		Nordkapp		Sør-Varanger		Øvrige komm. tils.	
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	2	12	1	7	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer	7	135	1	19	1	10	-	-	1	7	1	18	1	36	2	45
3	Arbeidsmandsforbundet	16	1 658	-	-	-	-	1	49	1	89	-	3	949	11	571	
4	Befalslaget	3	67	-	-	-	-	-	-	1	-	1	17	1	37	1	13
5	Bekledningsarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	8	307	1	98	1	27	1	29	1	78	1	8	2	64	1	3
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	7	161	1	43	1	50	-	-	1	28	1	17	1	9	2	14
8	Fengselstjenestemannsforbundet	1	5	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	2	34	1	18	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonæres Forb.	9	636	1	173	1	63	1	32	1	132	1	40	1	137	3	59
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	2	83	1	19	-	-	-	-	-	-	-	-	1	64	-	-
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	4	109	1	50	1	11	-	-	1	34	-	-	1	14	-	-
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	6	113	-	-	1	50	1	6	-	-	1	7	-	3	50	
16	Kommuneforbundet	18	1 592	2	324	2	219	1	183	1	183	1	102	2	261	9	320
17	Lensmannsbetjentes Landslag	2	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	36	
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
19	Løsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
20	Luftforsvarets Befalsforbund	4	28	-	-	-	-	1	3	-	-	1	5	-	2	20	
21	Murerforbundet	4	38	1	14	-	-	1	7	-	-	1	5	1	12	-	-
22	Musikerforbundet	1	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.	27	1 773	3	483	2	75	1	181	-	-	3	311	3	38	15	685
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
25	Politiforbundet	4	68	1	20	1	6	1	18	-	-	-	-	1	24	-	-
26	Postfolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Postforbundet	1	73	1	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Postmannslaget	1	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	53	
	Poståpnernes Landsforbund	1	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	80	
27	Sjømannsforbundet	2	398	1	348	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50	-	-
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25	-	-
30	Sosionomforbundet	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11	
31	Sufførforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
32	Telefolkernes Felleforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Tele Tjeneste Forbundet	3	196	1	39	1	81	-	-	1	76	-	-	-	-	-	
	Telegrafmennenes Landsforbund	1	66	1	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
33	Tjenestemannslaget	1 ¹⁾	616	1	11	2	111	2	61	3	85	-	-	3	57	6	291
34	Tolltjenestemannsforbundet	3	15	1	3	-	-	-	-	-	-	1	2	1	10	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	13	336	1	79	2	51	1	29	3	94	1	36	2	32	3	15
36	Treindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Til sammen	171	8 737	22	1 887	19	780	12	598	14	806	14	568	26	1 819	64	2 279

¹⁾ Herav 14 underavdelinger med 487 medlemmer.

Tabell VI, 1971 (forts.).

Medlemstallet geografisk fordelt.

Løpnr.	Forbund	DIVERSE										
		Svalbard og Jan Mayen		Utlandet		Landsomf. avdelinger		Direkte medl.	Riket			
		avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	medl.	avd.	medl.		
1	Arbeiderpartiets Presseforbund								35	494		
2	Forb. for Arb.l. og Tekn. Funksjonærer							239	117	9 106		
3	Arbeidsmandsforbundet	1	404					160	135	28 045		
4	Befalslaget							3	58	3 015		
5	Bekleddingsarbeiderforbundet					1	103	31	180	21 102		
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet							11	378	48 059		
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet					1	286	84	241	15 659		
8	Fengselstjenestemannsforbundet							223	18	1 009		
9	Grafsk Forbund								94	13 988		
10	Gullmedarbeiderforbundet							8	16	1 040		
11	Handels- og Kontorfunksjonærens Forb.					3	1 285	683	219	43 892		
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.							505	63	10 157		
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet								220	92 011		
14	Jernbaneforbundet					2	70		124	16 200		
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund								117	189	35 583	
16	Kommuneforbundet								147	460	83 383	
17	Lensmannsbetjentenes Landslag									23	796	
18	Lokomotivmannsforbundet									9	1 847	
19	Losforbundet									6	288	
20	Luftforvarets Befalsforbund								58	29	1 550	
21	Murerforbundet									69	3 970	
22	Musikerforbundet									17	1 338	
23	Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forb.					1	50	4 296	395	29 848		
24	Papirindustriarbeiderforbundet									84	17 526	
25	Politiforbundet								10	61	2 470	
26	Postfolkens Fellesforbund:											
27	Postforbundet								93	43	6 126	
	Postmannslaget					1	260			22	4 650	
	Poståpnerens Landsforbund									22	2 360	
	Sjømannsforbundet									45	28 423	
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet					1	20			26	1 011	
29	Skog- og Landarbeiderforbundet									490	14 041	
30	Sosionomforbundet									15	972	
31	Sufflørforbundet									1	24	
32	Telefolkens Fellesforbund:											
	Tele Tjeneste Forbundet					2	98			58	8 508	
	Telegrafmennenes Landsforbund									256	12 279	
33	Tjenestemannslaget	1)	1	12	1	17	1)	29	3 016	5)	54	25 277
34	Tolltjenestemannsforbundet									16	23	862
35	Transportarbeiderforbundet									53	178	19 330
36	Treindustriarbeiderforbundet									47	136	5 636
37	Urmaker Svenneforbundet										2	25
	Til sammen	2	506	9	4 927	41	5 188	9 090	4 367	601 920		

1) 1 underavdeling med 12 medlemmer. 5) derav 1 underavdeling med 41 medlemmer. 18 570 medlemmer i landsomfattende foreninger er ført opp i 237 underavdelinger i fylkene. *) I fylkene er dessuten oppført 237 underavdelinger.

Tabell VII, 1971. Fylkesvis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner, samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemstall i alt innenfor de ulike forbund.

Løpnr.	Forbund	1. ØSTFOLD				2. AKERSHUS				3. OSLO				4. HEDMARK				
		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		
		I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav			
			M.	Kv.	M.		Kv.	M.	Kv.		M.	Kv.						
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	37	36	1	2,70	22	22	—	—	112	101	11	9,82	44	43	1	2,27	
2	Forb. f. Arbl.ed. og Tekn. Funksj. . . .	1 006	946	60	5,96	345	342	3	0,87	1 719	1 652	67	3,90	323	319	4	1,24	
3	Arbeidsmandsforbundet	758	585	173	22,82	1 098	1 059	39	3,55	1 919	1 220	699	36,43	1 254	1 215	39	3,11	
4	Befalslaget	49	49	—	—	282	282	—	—	465	465	—	—	143	143	—	—	
5	Bekledningsarbeiderforbundet	2 513	785	1 728	68,76	615	26	589	95,77	2 839	1 451	1 388	48,89	45,89	585	130	52,5	80,15
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet . .	3 056	3 044	12	0,39	3 480	3 456	24	0,69	9 088	9 035	53	0,58	4 911	4 891	20	0,41	
7	Elektriker- og Kraftst.forb.	1 441	1 437	4	0,28	763	763	—	—	2 221	2 203	18	0,81	642	642	—	—	
8	Fengselstjenestemannsforbundet . . .	39	39	—	—	411	378	33	8,03	—	—	—	—	45	44	1	2,22	
9	Grafisk Forbund	1 290	877	413	32,02	96	77	19	19,79	6 686	4 915	1 771	26,49	213	189	24	11,27	
10	Gullsmedarbeiderforbundet	30	27	3	10,00	—	—	—	—	377	298	79	20,95	23	21	2	8,70	
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb. . . .	2 531	868	1 663	65,71	1 074	272	802	74,87	12 539	5 122	7 417	59,15	1 922	927	995	51,77	
12	Hotell- og Restaurantarb.forbundet . .	382	56	326	85,34	63	7	56	11,11	2 999	1 296	1 703	56,79	323	39	284	87,93	
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet . . .	8 174	7 647	527	6,45	4 566	4 305	261	5,72	19 028	17 108	1 920	10,09	2 416	2 171	245	10,14	
14	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 409	1 409	—	—	
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund . . .	4 331	3 211	1 120	25,86	1 186	952	234	19,73	2 211	1 244	967	43,74	371	273	98	26,42	
16	Kommuneforbundet	4 651	2 065	2 586	55,60	5 212	2 257	2 955	56,70	19 929	12 452	7 477	37,52	3 482	1 185	2 297	65,97	
17	Lensmannstjenestenes Landslag	52	50	2	3,85	70	65	5	7,14	—	—	—	—	59	57	2	3,39	
18	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	546	546	—	—	188	188	—	—	
19	Losforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	77	77	—	—	—	—	—	—	
20	Luftforsvarets Befalsforbund	250	250	—	—	270	270	—	—	54	54	—	—	22	22	—	—	
21	Murerforbundet	282	282	—	—	225	225	—	—	1 148	1 148	—	—	155	155	—	—	
22	Musikerforbundet	68	68	—	—	—	—	—	—	793	671	122	15,38	—	—	—	—	
23	Nærings- og Nytelsesmld.arb.forb. . .	1 509	1 013	496	32,87	276	171	105	38,04	5 584	3 320	2 264	40,54	1 060	796	264	24,91	
24	Papirindustriarbeiderforbundet	6 219	5 656	563	9,05	498	417	81	16,27	—	—	—	—	482	443	39	8,09	
25	Politiforbundet	170	154	16	9,41	186	165	21	11,29	362	311	51	14,09	45	39	6	13,33	
26	Postfolkens Fellesforbund:																	
	Postforbundet	230	218	12	5,22	71	51	20	28,17	1 973	1 582	391	19,82	240	223	17	7,08	
	Postmannslaget	142	142	—	—	—	—	—	—	1 860	1 860	—	—	233	233	—	—	
	Poståpnerens Landsforbund	62	62	—	—	202	202	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
27	Sjømannsforbundet	1 027	1 027	—	—	—	—	—	—	5 895	5 895	—	—	—	—	—	—	
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	275	114	161	58,55	—	—	—	—	236	122	114	48,31	82	39	43	52,44	
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	536	528	8	1,49	1 608	1 519	89	5,53	177	171	6	3,39	5 491	5 441	50	0,91	
30	Sosionomforbundet	25	12	13	52,00	—	—	—	—	474	129	345	72,78	18	9	9	50,00	
31	Sufflerforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	24	100,00	—	—	—	—	
32	Telefolkens Fellesforbund:																	
	Tele Tjeneste Forbundet	217	168	49	22,58	489	428	61	12,47	2 458	1 492	966	39,30	327	198	129	39,45	
	Telegrafmennenes Landsforbund . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	868	808	60	6,91	77	73	4	5,19	
33	Tjenestemannslaget	688	402	286	41,57	1 118	664	454	40,61	6 760	2 962	3 798	56,18	799	447	352	44,06	
34	Tolltjenestemannsforbundet	76	76	—	—	34	34	—	—	285	283	2	0,70	39	39	—	—	
35	Transportarbeiderforbundet	948	945	3	0,32	48	48	—	—	5 581	5 030	551	9,87	448	422	26	5,80	
36	Treindustriarbeiderforbundet	417	353	64	15,35	312	291	21	6,73	684	507	177	25,88	530	496	34	6,42	
37	Urmaker Svenneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	—	—	—	—	
	Til sammen	43 481	33 192	10 289	23,66	24 620	18 748	5 872	23,85	123 649	91 208	32 441	26,24	28 471	22 961	5 510	19,35	

Tabell VII, 1971 (forts.) Fylkevis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner, samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemstall i alt innenfor de ulike forbund.

Løpser.	Forbund	5. OPPLAND				6. BUSKERUD				7. VESTFOLD				8. TELEMARK			
		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt				
		I alt	Herav		I alt	Herav		I alt	Herav		I alt	Herav					
			M.	Kv.		M.	Kv.		M.	Kv.		M.	Kv.				
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	25	23	2	8,00	23	22	1	4,35	25	24	1	4,00	29	27	2	6,90
2	Forb. f. Arbl.ed. og Tekn. Funksj.	479	475	4	0,84	576	563	13	2,26	347	345	2	0,58	999	988	11	1,10
3	Arbeidsmandsforbundet	1 350	1 292	58	4,30	793	715	78	9,84	365	337	28	7,67	1 085	855	230	21,20
4	Befalslaget	82	82	—	—	190	190	—	—	97	97	—	—	—	—	—	—
5	Bekledningsarbeiderforbundet	1 274	317	957	75,12	1 357	349	1 008	74,28	901	303	598	66,37	406	74	332	81,77
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	2 734	2 722	12	0,44	2 611	2 578	33	1,26	2 411	2 405	6	0,25	1 248	1 238	10	0,80
7	Elektriker- og Kraftst.forb.	698	698	—	—	974	974	—	—	469	469	—	—	785	785	—	—
8	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	12	9	3	25,00	34	34	—	—	—	—	—	—
9	Grafisk Forbund	306	238	68	22,22	993	747	246	24,77	471	319	152	32,27	295	226	69	23,39
10	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	44	41	3	6,82	228	184	44	19,30	75	66	9	12,00
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	1 716	822	894	52,10	1 993	759	1 234	61,92	755	249	506	67,02	1 429	579	850	59,48
12	Hotell- og Restauranarb.forbundet	223	43	180	80,72	327	70	257	78,59	488	88	400	81,97	341	19	322	94,43
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	4 087	3 269	818	20,01	6 146	5 533	613	9,97	8 748	8 372	376	4,30	2 771	2 637	134	4,84
14	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	3 093	3 093	—	—	—	—	—	—	57	57	—	—
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	498	412	86	17,27	2 908	2 536	372	12,79	1 406	1 198	208	14,79	6 928	6 557	371	5,36
16	Kommuneforbundet	2 560	916	1 644	64,22	4 351	1 694	2 657	61,07	2 842	1 125	1 717	60,42	3 448	1 245	2 203	63,89
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	50	49	1	2,00	42	41	1	2,38	28	28	—	—	33	31	2	6,06
18	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	373	373	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Losforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	46	46	—	—	—	—	—	—
20	Luftforsvarets Befalsforbund	—	—	—	—	—	—	—	—	47	47	—	—	—	—	—	—
21	Murerforbundet	118	118	—	—	273	273	—	—	179	179	—	—	155	155	—	—
22	Musikerforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	20	20	—	—	27	27	—	—
23	Nærings- og Nytelsesmidl.arb.forb.	685	556	129	18,83	678	469	209	30,83	641	409	232	36,19	480	301	179	37,29
24	Papirindustriarbeiderforbundet	621	621	—	—	4 671	4 154	517	11,07	616	569	47	7,63	1 383	1 345	38	2,75
25	Politiforbundet	27	25	2	7,41	97	93	4	4,12	131	119	12	9,16	123	114	9	7,32
26	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Postforbundet	252	237	15	5,95	226	205	21	9,29	169	152	17	10,06	207	188	19	9,18
	Postmannslaget	—	—	—	—	123	123	—	—	143	143	—	—	116	116	—	—
	Poståpnerens Landsforbund	233	233	—	—	84	84	—	—	53	53	—	—	93	93	—	—
27	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	1 508	1 508	—	—	803	803	—	—
28	Skinns- og Lærarbeiderforbundet	1	1	—	—	45	28	17	37,78	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	1 805	1 773	32	1,77	1 090	1 088	2	0,18	265	255	10	3,77	690	671	19	2,75
30	Sosionomforbundet	16	5	11	68,75	19	6	13	68,42	31	10	21	67,74	14	5	9	64,29
31	Sufllerforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Telefolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tele Tjeneste Forbundet	330	194	136	41,21	274	241	33	12,04	249	210	39	15,66	190	157	33	17,37
	Telegrafmenneskes Landsforbund	—	—	—	—	146	125	21	14,38	—	—	—	—	111	109	2	1,80
33	Tjenestemannslaget	605	398	207	34,21	762	415	347	45,54	643	377	266	41,37	475	285	190	40,00
34	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	16	16	—	—	25	25	—	—	31	31	—	—
35	Transportarbeiderforbundet	640	608	32	5,00	417	414	3	0,72	303	303	—	—	707	706	1	0,14
36	Treindustriarbeiderforbundet	794	762	32	4,03	425	391	34	8,00	124	108	16	12,90	8	8	—	—
37	Urmaker Svenneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Til sammen	22 209	16 889	5 320	23,95	36 152	28 412	7 740	21,41	24 808	20 110	4 698	18,94	25 542	20 408	5 044	19,75

Tabell VII, 1971 (forts.) Fylkevis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner, samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemstall i alt innenfor de ulike forbund.

Løpnummer	Forbund	9. AUST-AGDER				10. VEST-AGDER				11. ROGALAND				12. HORDALAND			
		Antall medlemmer			Kv. medl. i % av medl. i alt	Antall medlemmer			Kv. medl. i % av medl. i alt	Antall medlemmer			Kv. medl. i % av medl. i alt	Antall medlemmer			Kv. medl. i % av medl. i alt
		I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav		
			M.	Kv.	M.		Kv.	M.	Kv.		M.	Kv.					
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	2	2	—	—	12	11	1	8,33	15	15	—	—	3	2	1	33,33
2	Forb. f. Arb.l.ed. og Tekn. Funksj.	162	162	—	—	303	303	2	0,66	504	467	37	7,34	120	114	6	5,00
3	Arbeidsmandsforbundet	544	535	9	1,65	818	773	45	5,50	1 644	1 387	257	15,63	322	282	40	12,42
4	Befalslaget	45	45	—	—	107	107	—	—	105	105	—	—	34	34	—	—
5	Bekleidningsarbeiderforbundet	72	13	59	81,94	603	278	325	53,90	1 540	331	1 209	78,51	2 625	999	1 626	61,94
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	389	389	—	—	1 501	1 470	31	2,07	3 090	3 073	17	0,55	364	364	—	—
7	Elektriker- og Kraftst.forb.	323	323	—	—	483	483	—	—	921	921	—	—	551	550	1	0,18
8	Fengselstjenestemannsforbundet	9	9	—	—	8	8	—	—	106	102	4	3,77	—	—	—	—
9	Grafsk Forbund	40	38	2	5,00	197	174	23	11,68	922	728	194	21,04	17	15	2	11,76
10	Gullsmedarbeiderforbundet	54	25	29	53,70	—	—	—	—	4	4	—	—	11	11	—	—
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	209	75	134	64,11	534	223	311	58,24	1 965	683	1 282	65,24	485	151	334	68,87
12	Hotell- og Restaurantarb.forbundet	61	13	48	78,69	247	56	191	77,33	434	93	341	78,57	109	6	103	94,50
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	1 576	1 364	212	13,45	2 557	2 533	24	0,94	8 391	8 079	312	3,72	2 378	2 346	32	1,35
14	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	707	707	—	—	756	756	—	—	—	—	—	—
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	910	889	21	2,31	1 599	1 549	50	3,13	2 379	1 960	419	17,61	2 934	2 863	71	2,42
16	Kommuneforbundet	1 229	481	748	60,86	1 807	809	998	55,23	3 893	2 042	1 851	47,55	2 827	1 330	1 497	52,95
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	23	23	—	—	17	17	—	—	42	41	1	2,38	78	70	8	10,26
18	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	117	117	—	—	68	68	—	—	—	—	—	—
19	Losforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	45	45	—	—	—	—	—	—
20	Luftforsvarets Befalsforbund	—	—	—	—	66	66	—	—	64	64	—	—	—	—	—	—
21	Murerforbundet	42	42	—	—	38	38	—	—	243	243	—	—	33	33	—	—
22	Musikerforbundet	—	—	—	—	31	30	1	3,22	72	67	5	6,94	—	—	—	—
23	Nærings- og Nytelsesmid.arb.forb.	123	88	35	28,46	461	258	203	44,03	2 177	1 297	880	36,75	1 235	496	739	59,84
24	Papirindustriarbeiderforbundet	378	378	—	—	837	779	58	6,93	—	—	—	—	245	166	79	32,24
25	Politiforbundet	31	31	—	—	115	105	10	8,70	215	202	13	6,05	42	40	2	4,76
26	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Postforbundet	51	51	—	—	151	141	10	6,62	286	261	25	8,74	—	—	—	—
	Postmannslaget	45	45	—	—	121	121	—	—	206	206	—	—	—	—	—	—
	Post&pnernes Landsforbund	57	57	—	—	66	66	—	—	146	146	—	—	268	268	—	—
27	Sjømannsforbundet	178	178	—	—	1 791	1 791	—	—	2 766	2 766	—	—	36	36	—	—
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—	172	162	10	5,81	1	1	—	—	145	131	14	9,60
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	278	273	5	1,80	23	10	13	56,52	25	19	6	24,00	28	9	17	65,38
30	Sosionomforbundet	18	3	15	83,33	—	—	—	—	85	29	56	65,88	—	—	—	—
31	Sufførforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Telefolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tele Tjeneste Forbundet	111	98	13	11,71	181	156	25	13,81	370	327	43	11,62	73	38	35	47,95
	Telegrafmennenes Landsforbund	—	—	—	—	—	—	—	—	157	152	5	3,18	—	—	—	—
33	Tjenestemannslaget	217	144	73	33,64	483	331	152	31,47	846	543	303	35,82	518	324	194	37,45
34	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	41	41	—	—	68	68	—	—	—	—	—	—
35	Transportarbeiderforbundet	337	337	—	—	325	323	2	0,62	1 337	1 221	116	8,68	42	38	4	9,52
36	Treindustriarbeiderforbundet	40	40	—	—	164	157	7	4,27	309	275	34	11,00	517	504	13	2,51
37	Urmaker Svenneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Til sammen	7 554	6 151	1 403	18,57	16 683	14 191	2 492	14,94	36 197	28 787	7 410	20,47	16 038	11 220	4 818	30,04

Tabell VII, 1971 (forts.) Fylkesvis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner, samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemstall i alt innenfor de ulike forbund.

Løp.nr.	Forbund	13. BERGEN				14. SOGN OG FJORDANE				15. MØRE OG ROMSDAL				16. S.-TRØNDELAG			
		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	
		I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav		
			M.	Kv.	M.		Kv.	M.	Kv.		M.	Kv.					
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	18	17	1	5,56	4	4	—	—	22	22	—	—	25	23	2	8,00
2	Forb. f. Arb.l ed. og Tekn. Funksj.	285	280	5	1,75	245	218	27	11,02	295	290	5	1,69	326	304	22	6,75
3	Arbeidsmandsforbundet	1 696	1 250	446	26,30	1 254	1 215	39	3,11	1 873	1 812	61	3,26	2 542	2 157	385	15,15
4	Befalslaget	390	390	—	—	—	—	—	—	23	23	—	—	134	134	—	—
5	Bekledningsarbeiderforbundet	2 349	504	1 845	78,54	297	138	159	53,54	1 792	513	1 279	71,37	652	183	469	71,93
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	3 217	3 217	—	—	403	390	13	3,23	1 200	1 200	—	—	3 640	3 609	31	0,85
7	Elektriker- og Kraftst.forb.	1 005	1 005	—	—	241	241	—	—	782	782	—	—	1 139	1 139	—	—
8	Fengselstjenestemannsforbundet	24	21	3	12,50	—	—	—	—	9	9	—	—	63	58	5	7,94
9	Grafisk Forbund	1 033	778	255	24,69	21	20	1	4,76	231	204	27	11,69	775	541	234	30,19
10	Gullsmedarbeiderforbundet	182	172	10	5,40	—	—	—	—	—	—	—	—	24	18	6	25,00
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	3 498	1 247	2 251	64,35	553	283	270	48,82	1 315	691	624	47,45	3 453	1 384	2 069	59,92
12	Hotell- og Restaurantarb.forbundet	1 170	315	855	73,08	30	—	39	100,00	237	39	198	83,54	1 074	212	862	80,26
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	5 913	5 675	238	4,03	1 039	995	44	4,23	3 860	3 779	81	2,10	4 116	3 968	148	3,60
14	Jernbaneforbundet	1 328	1 328	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 613	2 613	—	—
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	551	305	246	44,65	2 132	2 011	121	5,68	1 407	1 254	153	10,87	905	725	180	19,89
16	Kommuneforbundet	5 564	3 129	2 435	43,76	1 193	547	646	54,15	3 067	1 404	1 663	54,22	6 184	2 864	3 320	53,69
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	—	—	—	—	27	27	—	—	54	52	2	3,70	45	44	1	2,22
18	Lokomotivmannsforbundet	135	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	295	295	—	—
19	Løstforbundet	61	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Luftforsvarets Befalsforbund	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	135	—	—
21	Murerforbundet	341	341	—	—	—	—	—	—	74	74	—	—	328	328	—	—
22	Musikerforbundet	139	124	15	10,79	—	—	—	—	—	—	—	—	169	150	19	11,24
23	Nærings- og Nytelsesmid.arb.forb.	1 690	1 250	440	26,04	553	330	223	40,33	971	629	342	35,22	2 092	1 351	741	35,42
24	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	40	40	—	—	—	—	—	—	612	534	78	12,75
25	Politiforbundet	330	323	7	2,12	4	4	—	—	101	94	7	6,93	222	198	24	10,81
26	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Postforbundet	657	617	40	6,09	—	—	—	—	295	268	27	9,15	637	593	44	6,91
	Postmannslaget	492	492	—	—	—	—	—	—	138	138	—	—	375	375	—	—
	Poståpnerens Landsforbund	—	—	—	—	156	156	—	—	211	211	—	—	239	239	—	—
27	Sjømannsforbundet	3 071	3 071	—	—	—	—	—	—	1 130	1 130	—	—	638	638	—	—
28	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	20	12	17	58,62	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	1	20,00
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	6	6	—	—	84	83	1	1,19	24	21	3	12,50	625	590	35	5,60
30	Sosionomforbundet	63	20	43	68,25	—	—	—	—	24	13	11	45,83	128	36	92	71,88
31	Sufflorforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Telefolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tele Tjeneste Forbundet	989	776	213	21,54	169	103	66	39,05	389	309	80	20,57	681	474	207	30,40
	Telegrafmennenes Landsforbund	209	184	25	11,96	—	—	—	—	74	72	2	2,70	130	128	2	1,54
33	Tjenestemannslaget	1 547	845	702	45,38	168	128	40	23,81	555	400	155	27,93	1 852	1 161	691	37,31
34	Tolltjenestemannsforbundet	79	78	1	1,27	—	—	—	—	24	24	—	—	40	40	—	—
35	Transportarbeiderforbundet	2 287	2 287	20	0,87	322	322	—	—	1 253	1 203	50	3,99	1 615	1 560	55	3,41
36	Treindustriarbeiderforbundet	104	102	2	1,92	42	42	—	—	946	905	41	4,33	88	84	4	4,55
37	Urmaker Svenneforbundet	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Til sammen	40 469	30 354	10 115	24,99	8 986	7 297	1 689	18,80	22 385	17 574	4 811	21,49	38 625	28 898	9 727	25,18

Tabell VII, 1971 (forts.) Fylkesvis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner, samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemstall i alt innenfor de ulike forbund.

Løpnr.	Forbund	17. N.-TRØNDELAG				18. NORDLAND				19. TROMS				20. FINNMARK			
		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	
		I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav		
			M.	Kv.	M.		Kv.	M.	Kv.		M.	Kv.					
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	7	6	1	14,29	32	30	2	6,25	25	23	2	8,00	12	12	-	-
2	Forb. f. Arb.l.ed. og Tekn. Funksj. . . .	88	88	-	-	484	479	5	1,03	126	123	3	2,38	135	130	5	3,70
3	Arbeidsmandsforbundet	1 589	1 470	110	7,49	3 819	3 487	332	8,69	1 010	978	32	3,17	1 658	1 614	44	2,65
4	Befalslaget	159	159	-	-	202	202	-	-	438	438	-	-	67	67	-	-
5	Bekledningsarbeiderforbundet	101	40	31	60,40	240	117	123	51,25	137	68	69	50,37	-	-	-	-
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	2 005	2 001	4	0,20	1 459	1 448	11	0,75	934	933	1	0,11	307	306	1	0,33
7	Elektriker- og Kraftarb.forb.	478	478	-	-	868	860	8	0,92	344	343	1	0,29	161	157	4	2,48
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	-	8	8	-	-	13	12	1	7,69	5	5	-	-
9	Grafisk Forbund	86	62	24	27,91	171	142	29	16,96	111	87	24	21,62	34	28	6	17,65
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	1 262	535	727	57,61	2 707	1 169	1 538	56,82	1 348	632	716	53,12	636	254	382	60,06
12	Hotell- og Restaurantarb.forbundet	175	12	163	93,14	589	52	537	91,17	288	40	248	86,11	83	17	66	79,52
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	1 068	916	152	14,23	4 227	4 034	193	4,57	841	825	16	1,90	109	107	2	1,83
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	504	504	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	615	551	64	10,41	1 854	1 787	67	3,61	228	204	24	10,53	113	108	5	4,42
16	Kommuneforbundet	1 673	620	1 053	62,94	4 986	2 072	2 914	58,44	2 746	1 130	1 616	58,85	1 592	712	880	55,28
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	19	19	-	-	78	78	-	-	43	43	-	-	36	35	1	2,78
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	125	125	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Løstforbundet	-	-	-	-	59	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	33	33	-	-	419	419	-	-	97	97	-	-	28	28	-	-
21	Murerforbundet	112	112	-	-	120	120	-	-	66	66	-	-	38	38	-	-
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	-	-	13	10	3	23,08
23	Nærings- og Nytelsesmid.arb.forb.	636	510	126	19,81	1 791	1 078	713	39,81	1 087	742	345	31,74	1 773	1 133	640	36,10
24	Papirindustriarbeiderforbundet	924	916	8	0,87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Politiforbundet	17	15	2	11,76	119	104	15	12,61	55	51	4	7,27	68	57	11	16,18
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	-	-	-	-	307	280	27	8,79	208	205	3	1,44	73	63	10	13,70
	Postmannslaget	-	-	-	-	202	202	-	-	141	141	-	-	53	53	-	-
	Poståpnerens Landsforbund	-	-	-	-	285	285	-	-	125	125	-	-	80	80	-	-
27	Sjømannsforbundet	55	55	-	-	578	578	-	-	1 580	1 580	-	-	398	398	-	-
28	Skinn- og Lørarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	1 043	1 009	34	3,26	202	197	5	2,48	18	18	-	-	25	25	-	-
30	Sosionomforbundet	-	-	-	-	23	10	13	56,52	23	3	20	86,96	11	6	5	45,45
31	Sufflerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tele Tjeneste Forbundet	40	19	21	52,50	434	341	93	21,43	243	167	76	31,28	196	145	51	26,02
	Telegrafmennes Landsforbund	-	-	-	-	151	149	2	1,32	34	34	-	-	66	60	6	9,09
33	Tjenestemannslaget	528	312	216	40,91	1 617	1 175	442	27,33	1 435	871	564	39,30	616	333	283	45,94
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-	44	44	-	-	20	20	-	-	15	15	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	319	319	-	-	1 389	1 365	24	1,73	623	617	6	0,96	336	336	-	-
36	Treindustriarbeiderforbundet	72	65	7	9,72	13	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Urmaker Svenneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Til sammen	13 104	10 322	2 782	21,23	30 112	23 019	7 093	23,56	14 387	10 616	3 771	26,21	8 737	6 332	2 405	27,53

Tabell VII, 1971 (forts.) Fylkesvis fordeling av medlemmer i alt og herav menn og kvinner, samt kvinnelige medlemmer i prosent av medlemstall i alt innenfor de ulike forbund.

Løpnr.	Forbund	Landsomfattende avdelinger og avdelinger på Svalbard og i utlandet				Direkte medlemmer				Riket pr. 31. desember 1971			
		Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	I alt	Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	I alt	Antall medlemmer		Kv. medl. i % av medl. i alt	
		I alt	Herav			I alt	Herav			I alt	Herav		
			M.	Kv.	M.		Kv.	M.	Kv.				
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	-	-	-	-	-	-	-	494	465	29	5,87	
2	Forb. f. Arb.led. og Tekn. Funksj.	-	-	-	239	229	10	4,18	9 106	8 815	291	3,20	
3	Arbeldamandsforbundet	494	445	49	9,92	160	148	12	7,50	28 045	24 831	3 214	11,46
4	Befalslaget	-	-	-	3	3	-	-	3 015	3 015	-	-	
5	Bekledningsarbeiderforbundet	103	20	83	80,58	31	6	25	80,65	21 102	6 045	14 457	68,51
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	-	-	-	11	11	-	-	48 059	47 780	279	0,58	
7	Elektriker- og Kraftst.forb.	286	286	-	-	84	84	-	-	15 659	15 623	36	0,23
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	223	198	25	11,21	1 009	934	75	7,43	
9	Grafisk Forbund	-	-	-	-	-	-	-	13 988	10 405	3 583	25,61	
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	8	8	-	-	1 060	875	185	17,45	
11	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	1 285	926	359	27,94	683	363	320	46,85	43 892	18 214	25 678	58,50
12	Hotell- og Restaurantarb.forbundet	-	-	-	505	40	465	92,08	10 157	2 513	7 644	75,28	
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	92 011	85 063	6 948	6,90	
14	Jernbaneforbundet	70	70	-	-	-	-	-	16 200	15 100	1 100	6,79	
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	-	-	-	117	104	13	11,11	35 583	30 693	4 890	13,74	
16	Kommuneforbundet	-	-	-	147	60	87	59,18	83 383	40 139	43 244	51,86	
17	Lensmannsbetjentenes Landslag	-	-	-	-	-	-	-	796	770	26	3,27	
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	1 847	1 847	-	-	
19	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	288	288	-	-	
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	58	58	-	-	1 550	1 550	-	-	
21	Murerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	3 970	3 970	-	-	
22	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	1 338	1 173	165	12,33	
23	Nærings- og Nytelsesmld.arb.forb.	50	46	4	8,00	4 296	2 480	1 816	42,27	29 848	18 723	11 125	37,27
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	17 526	16 018	1 508	8,60	
25	Polltforbundet	-	-	-	-	10	9	1	10,00	2 470	2 253	217	8,79
26	Postfolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Postforbundet	-	-	-	-	93	87	6	6,45	6 126	5 422	704	11,49
	Postmannslaget	260	260	-	-	-	-	-	4 650	4 650	-	-	
	Poståpnernes Landsforbund	-	-	-	-	-	-	-	2 360	2 360	-	-	
27	Sjømannsforbundet	4 910	4 910	-	-	2 050	2 050	-	28 423	25 423	3 000	10,55	
28	Skinn- og Læarbeiderforbundet	20	17	3	15,00	-	-	-	1 011	631	380	37,59	
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	14 041	13 706	335	2,39	
30	Sosionomforbundet	-	-	-	-	-	-	-	972	296	676	69,55	
31	Sufilørforbundet	-	-	-	-	-	-	-	24	-	24	100,00	
32	Telefolkernes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Tele Tjeneste Forbundet	98	98	-	-	-	-	-	8 508	6 139	2 369	27,84	
	Telegrafmenneskes Landsforbund	-	-	-	-	256	236	20	7,81	2 279	2 130	149	6,54
33	Tjenestemannslaget	3 045	2 570	475	15,60	-	-	-	25 277	15 087	10 190	40,31	
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-	16	16	-	862	859	3	0,35	
35	Transportarbeiderforbundet	-	-	-	-	53	51	2	3,77	19 330	18 435	895	4,63
36	Treindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-	47	46	1	2,13	5 636	5 149	487	8,64
37	Urmaker Sønneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	25	25	-	-	
	Til sammen	10 621	9 648	973	9,16	9 090	6 287	2 803	30,84	601920	458614	143306	23,81

¹⁾ Anslått tall, kan ikke fordeles på fylker.

Tabell VIII, 1971.

Fagblader — 1971.

(Utkommet 1. januar—31. desember.)

	Forbund	Fagbladenes navn	Antall nummer i 1971 ¹⁾	Gj.sn. opplag i 1971
1	Lærdsorganisasjonen i Norge	Fri Fagbevegelse	20	43 165
2	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—
3	Arb. f. Arbleidere og Tekn. Funksj.	Arbeidsledelse og Teknikk	1	6 000
4	Arbeidsmandsforbundet	Arbeidsmanden	10 (2)	29 000
5	Befalslaget	Befalsbladet	12 (1)	3 800
6	Bekleddningsarbeiderforbundet	Tekstil — Bekledning	7 (1)	25 000
7	Bygningsindustriarb.forbundet	Bygningsarbeideren	10 (2)	52 000
8	Elektriker- og Kraftstasjonsforb.	Elektrikeren	10	17 500
9	Fengselstjenestemannsforbundet	Fengselsmannen	4	1 100
10	Grafsk Forbund	Norsk Grafia	23	14 000
11	Gullsmedarbeiderforbundet	Gullsmedarbeideren	4	1 500
12	Handels- og Kontorfunksj. Forbund	Handels- og Kontorfunksjonæren	8	45 500
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	Hotell- og Restaurantfunksjonæren	11 (1)	10 000
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	Jern- og Metallarbeideren	12 (2)	88 000
15	Jernbaneforbundet	Jernbanemanden	16 (6)	26 000
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	Fabrikkarbeideren	12	34 800
17	Kommuneforbundet	Norsk Kommuneforbunds Fagblad	10	80 000
18	Lensmannsbetjentenes Landslag	Lensmannsbetjentenes Blad	11 (1)	1 400
19	Lokomotivmannsforbundet	Lokomotivmands Tidende	11 (1)	3 100
20	Løsforbundet	Løsen	4 (4)	400
21	Luftforsvarets Befalsforbund	LBF-bladet	6	2 000
22	Murerforbundet	Norsk Murerforbunds Fagblad	11 (1)	4 300
23	Musikerforbundet	Norsk Musikerblad	10 (2)	1 850
24	Nærings- og Nytellesmiddelearb.forb.	Næringsmiddelarbeideren	6 (6)	32 000
25	Papirindustriarbeiderforbundet	Papirarbeideren	10 (6)	18 300
26	Politiforbundet	Norsk Politiblad	23 (1)	3 500
27	Postfolkenes Felleforbund:			
	Postforbundet	Postmannen	10	6 500
	Postmannslaget	Posthornet	11 (1)	4 900
	Poståpnernes Landsforbund	Postbladet	18 (4)	3 200
28	Sjemannsforbundet	Norsk Sjemannsforbunds Medlemsblad	11 (1)	15 000
29	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	Lærarbeideren	—	—
30	Skog- og Landarbeiderforbundet	Skog- og Landarbeideren	6 (6)	15 725
31	Sosionomforbundet	Sosionomen	22	1 700
32	Suflerforbundet	—	—	—
33	Telefolkenes Felleforbund:			
	Tele Tjeneste Forbundet	Teletjenesten	10 (2)	9 500
	Telegrafmennenes Landsforb.	Telegrafbladet	10 (2)	2 700
34	Tjenestemannslaget	—	—	—
35	Tolltjenestemannsforbundet	Tolderen	10 (1)	1 500
36	Transportarbeiderforbundet	Transportarbeideren	8	21 000
37	Treindustriarbeiderforbundet	Trearbeideren	4 (3)	6 125
38	Urmaker Sveeneforbundet	Urmakeren	—	—
39	Statstj.mannskartellet	Kartellnytt	9 (1)	26 500
		Tilsammen	369 (58)	—

¹⁾ Tallene i parentes angir herav antall dobbeltnummer.

Antall saker/tariffer behandlet i Sekretariatet 1972.

Tabell IX,

Forbund		Godkjente søknader for å fremme krav om ny tariffavtale			
		Ant. saker	Omfattende		
			Tarif-fer	Arb.	Org.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	-	-	-	-
2	Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksj. .	1	1	3	3
3	Arbeidsmandsforbundet	25	25	150	129
4	Befalslaget	-	-	-	-
5	Bekleddningsarbeiderforbundet	6	6	34	26
6	Bygningsindustriarbeiderforbundet	5	5	46	45
7	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	38	38	191	167
8	Fengselstjenestemannsforbundet	-	-	-	-
9	Grafisk Forbund	-	-	-	-
10	Gullsmedarbeiderforbundet	-	-	-	-
11	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund....	75	216	1 278	1 178
12	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	33	33	341	230
13	Jern- og Metallarbeiderforbundet.....	41	41	631	559
14	Jernbaneforbundet	-	-	-	-
15	Kjemisk Industriarbeiderforbund	14	14	191	160
16	Kommuneforbundet	23	33	189	146
17	Lønsmannsbetjentenes Landslag	-	-	-	-
18	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-
19	Løstforbundet	-	-	-	-
20	Luftforsvarets Befalsforbund	-	-	-	-
21	Murerforbundet	-	-	-	-
22	Musikerforbundet	2	2	²⁾ -	²⁾ -
23	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet...	-	-	-	-
24	Papirindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-
25	Politiforbundet	-	-	-	-
26	Postfolkenes Fellesforbund:				
	Postforbundet	-	-	-	-
	Postmannslaget	-	-	-	-
	Poståpnernes Landsforbund	-	-	-	-
27	Sjømannsforbundet.....	1	1	16	16
28	Skin- og Lærarbeiderforbundet	-	-	-	-
29	Skog- og Landarbeiderforbundet	-	-	-	-
30	Sosionomforbundet	1	1	145	145
31	Sufflørforbundet	-	-	-	-
32	Telefolkenes Fellesforbund:				
	Tele Tjeneste Forbundet	-	-	-	-
	Telegrafmennenes Landsforbund	-	-	-	-
33	Tjenestemannslaget	-	-	-	-
34	Tolltjenestemannsforbundet	-	-	-	-
35	Transportarbeiderforbundet	18	18	105	92
36	Treindustriarbeiderforbundet	-	-	-	-
37	Urmaker Sønneforbundet	-	-	-	-
Til sammen		283	434	3 320	2 896
Prosent		42,1	10,4	-	-

¹⁾ Antall organiserte.

²⁾ Antallet varierer.

Godkjente søknader for å si opp tariffavtalen				Godkjente søknader for å sette i verk arbeidsstans				Antall saker i alt	Antall tariff-fer i alt	Prosent	
Ant. saker	Omfattende			Ant. saker	Omfattende					Saker	Tarif-fer
	Tarif-fer	Arb.	Org.		Ta-riffer	Arb.	Org.				
66	66	1) 5 649	5 649	5	5	1) 608	603	72	72	10,7	1,7
15	196	26 327	20 809	2	2	18	18	42	223	6,2	5,3
17	74	18 420	14 278	-	-	-	-	23	80	3,4	1,9
6	82	1) 24 940	24 940	-	-	-	-	11	87	1,6	2,1
11	277	14 059	13 656	-	-	-	-	49	315	7,3	7,6
9	274	12 700	12 700	-	-	-	-	9	274	1,3	6,6
3	3	1 190	990	-	-	-	-	3	3	0,4	0,1
22	121	1) 13 427	13 427	-	-	-	-	97	337	14,4	8,1
9	59	9 015	5 243	1	1	8 000	5 000	43	93	6,4	2,2
37	605	84 159	75 876	-	-	-	-	78	646	11,6	15,5
1	1	70	70	-	-	-	-	1	1	0,2	-
9	153	34 447	28 511	-	-	-	-	23	167	3,4	4,0
32	466	126 089	68 661	2	2	580	490	57	501	8,5	12,0
3	3	419	269	-	-	-	-	3	3	0,4	0,1
2	197	3 500	3 500	-	-	-	-	2	197	0,3	4,7
9	13	1) 402	402	-	-	-	-	11	15	1,6	0,4
43	139	26 005	20 939	-	-	-	-	43	139	6,4	3,3
2	10	14 735	13 073	-	-	-	-	2	10	0,3	0,2
14	90	37 880	27 851	-	-	-	-	15	91	2,2	2,3
6	18	949	751	-	-	-	-	6	18	0,9	0,4
5	365	14 587	9 930	1	1	5	3	6	366	0,9	8,8
1	1	23	23	-	-	-	-	1	1	0,2	-
1	1	1) 30	30	-	-	-	-	1	1	0,2	-
38	38	13 725	7 143	-	-	-	-	38	38	5,6	0,9
13	337	26 208	18 328	-	-	-	-	31	355	4,6	8,5
4	134	6 280	4 907	-	-	-	-	4	134	0,6	3,2
1	2	1) 25	25	-	-	-	-	1	2	0,2	0,1
3) 379	3.725	515 260	391 981	11	11	9 211	6 109	3) 673	4 170	100,0	100,0
56,3	89,3	-	-	1,6	0,3	-	-	100,0	100,0	-	-

3) I tillegg kommer Statstjenestemannskartellets oppsigelser for Statens tjenestemenn på hovedregulativet, særregulativer og overenskomster som følger regulativet med ca. 90 000 organiserte, og oppsigelse av overenskomsten for statsansatt rengjøringshjelp med ca. 3 500 organiserte.

